

Pagna ewlenija>Tehid ta' azzjoni legali>Għajnuna legali

Għajnuna legali

Id-dritt għall-għajnuna legali jagħti l-possibbiltà li dawk li ma jkollhomx biżżejjed riżorsi finanzjarji li jhallu l-ispejjeż ta' kawża l-qorti jew ta' rappreżentazzjoni legali. Is-sistemi tal-għajnuna legali jeżistu fl-Istati Membri kollha tal-Unjoni Ewropea (UE) kemm fil-proċedimenti ċivili kif ukoll f'dawk kriminali.

Sthajjel sitwazzjoni fejn inti għandek tilwima ma' xi hadd f'pajjiżek jew barra minn pajjiżek u tixtieq ittella' l-każ tiegħek il-qorti jew sitwazzjoni fejn inti mehtieg tiddefendi ruhek jekk il-parti l-oħra tiegħu l-inizjattiva li tressaq kawża kontra tiegħek. Sthajjel sitwazzjoni fejn inti akkużat b'reati kriminali f'pajjiżek jew barra minn pajjiżek u ma tistax tħallas għal pariri legali u/jew għal rappreżentazzjoni quddiem qorti kriminali. F'dawn il-każijiet kollha, inti tista' tapplika għall-għajnuna legali.

Id-dritt għall-għajnuna legali huwa inkluż fi:

il-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem (ECHR) – l-Artikolu 6(3)(c) tal-ECHR jiggarantixxi d-dritt għall-assistenza legali fejn l-akkużat ma jkollux biżżejjed mezz sabiex iħallas għall-assistenza legali, u d-dritt li jikseb l-għajnuna legali mingħajr hlas meta l-interess tal-gustizzja jehtieg dan.

il-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea – l-Artikolu 47 tal-Karta jistipula li għandha tingħata għajnuna legali lil dawk li ma jkollhomx mezz biżżejjed, fil-każijiet fejn din l-għajnuna hija mehtiega sabiex jiġi żgurat aċċess effettiv għall-gustizzja.

Għajnuna legali fi proċedimenti ċivili

Tilwim nazzjonali

Teżisti sistema ta' għajnuna legali fl-Istati Membri kollha tal-UE. Jekk inti għandek tilwima ma' kumpanija, ma' professjonist, mal-persuna li tħaddmek jew ma' persuna oħra fil-**pajjiż ta' residenza tiegħek** u m'għandekx biżżejjed riżorsi finanzjarji biex tħallas l-ispejjeż ta' kawża l-qorti, inti tista' tapplika biex tingħata l-għajnuna legali skont ir-regolamenti nazzjonali eżistenti.

Paragun tal-iskemi nazzjonali dwar l-għajnuna legali jizvela, madankollu, li hemm differenzi fundamentali fil-filosofija, fl-organizzazzjoni u fil-ġestjoni tas-sistemi tal-għajnuna legali fl-Istati Membri. Rigward il-filosofija tas-sistemi, l-għan ġenerali f'uhud mill-Istati jidher li huwa li s-servizzi legali u l-aċċess għall-gustizzja ikunu disponibbli b'mod ġenerali, filwaqt li f'oħrajn, l-għajnuna legali tista' tkun disponibbli biss għall-ifqar persuni.

Jekk jogħġbok aghżel il-bandiera tal-pajjiż rilevanti biex tikseb informazzjoni nazzjonali dettaljata.

Sit web ARKIVJAT tal-NĠE (f'materji ċivili u kummerċjali)

Tilwim transkonfinali

Jekk inti għandek tilwima ma' kumpanija, ma' professjonist, mal-persuna li tħaddmek jew ma' persuna oħra **barra minn pajjiżek** u m'għandekx biżżejjed riżorsi finanzjarji biex ittella' kawża l-qorti, inti tista' tapplika biex tingħata l-għajnuna legali għat-tilwim transkonfinali.

Sabiex ikun iffacilitat l-aċċess għall-għajnuna legali fil-qasam ċivili u f'dak kummerċjali, kienet adottata d-**Direttiva** dwar l-għajnuna legali għal tilwimiet bejn il-konfini (transkonfinali).

Id-Direttiva tkopri l-pariri ta' qabel il-litigazzjoni bil-ħsieb li jintlaħaq ftehim qabel jinbdew il-proċedimenti ġudizzjarji; l-assistenza legali biex jinġiebek każ quddiem qorti u r-rappreżentanza minn avukat fil-qorti u l-assistenza bl-ispejjeż tal-proċeduri jew eżenzjoni minnhom.

Sabiex tikseb l-għajnuna legali fi kwistjonijiet transkonfinali, trid timla l-formola rilevanti għal applikazzjonijiet tal-għajnuna legali. Id-Direttiva tipprovdi **għal żewġ formoli**: waħda għal applikazzjonijiet tal-għajnuna legali u l-oħra għat-trażmissjoni tal-applikazzjonijiet tal-għajnuna legali.

Għajnuna legali fi proċedimenti kriminali

L-Istati Membri għandhom il-leġiżlazzjoni tagħhom biex jistabbilixxu l-modi li bihom l-għajnuna legali tingħata fi proċedimenti kriminali fil-ġurisdizzjoni tagħhom. Fil-ġejjieni, il-Portal Ewropea tal-e-Ġustizzja (*e-Justice*) se jipprovdi informazzjoni dettaljata dwar dan il-qasam.

Rigward il-każijiet transkonfinali, bħalissa m'hemm l-ebda leġiżlazzjoni tal-UE dwar dan is-suġġett.

L-aħħar aġġornament: 30/05/2023

Din il-paġna hi amministrata mill-Kummissjoni Ewropea. L-informazzjoni f'din il-paġna ma tirriflettix neċessarjament il-pożizzjoni uffiċjali tal-Kummissjoni Ewropea. Il-Kummissjoni ma taċċetta l-ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali fir-rigward tar-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-paġni Ewropej.

Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa oriġinali ta' din il-paġna **cs** għiet emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Jekk jogħġbok innota li dawn il-lingwi li ġejjin: **en** diġà gew tradotti.

Għajnuna legali - l-Ċekja

1 Il-proċedimenti legali xi spejjeż jinvolvu, u normalment min irid iħallashom?

F'termini ġenerali, l-ispejjeż jithallu mill-istat, mill-partecipanti fil-proċedimenti u mill-persuni involuti fil-proċedimenti (dawn huma prinċipalment l-ispejjeż tal-evidenza). L-ispejjeż għandhom żewġ funzjonijiet: preventivi u punittivi.

Il-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili ("CCP") fi lista mhux eżawrjenti tal-ispejjeż li jistgħu jiġġarrbu fi proċedimenti tal-qorti ċivili. Dawn huma spejjeż fi flus kontanti tal-partecipanti u tar-rappreżentanti tagħhom (eż. spejjeż ta' nollijiet, ikliet u akkomodazzjoni); it-tariffa tal-qorti; qligħ mitluf tal-partecipanti u tar-rappreżentanti legali tagħhom; spejjeż tal-evidenza (eż. spejjeż tax-xhieda u tal-esperti); remunerazzjoni u spejjeż fi flus kontanti ta' nutar bħala kummissarju tal-qorti; ir-remunerazzjoni u spejjeż fi flus kontanti tal-amministratur; l-ispejjeż tal-interpretazzjoni; jew ir-remunerazzjoni għar-rappreżentanza, jekk ir-rappreżentant ikun avukat, nutar jew avukat tal-privattivi. L-ispejjeż jistgħu jinkludu wkoll ir-rimborż tat-taxxa fuq il-valur miżjud jew il-hlas tal-medjatur. Madankollu, din mhijex lista eżawrjenti. Għalhekk, spejjeż oħra li jkunu tħallu mill-partecipant b'rabta diretta mal-proċedimenti tal-qorti jistgħu jitqiesu wkoll bħala spejjeż tal-proċedimenti.

Fil-prinċipju, il-partecipanti jhallu l-ispejjeż li jgarrbu personalment u mir-rappreżentanti tagħhom. Jekk avukat ikun inħatar bħala r-rappreżentant jew il-gwardjan tal-partecipant, l-istat iħallas l-ispejjeż fi flus kontanti tal-avukat kif ukoll ir-remunerazzjoni għar-rappreżentanza u, fejn applikabbli, jirrimborża t-taxxa fuq il-valur miżjud.

Il-hlas tat-tariffa tal-qorti huwa rregolat fid-dettall mill-Att dwar it-Tariffi tal-Qorti. Fi proċedura kontenzjuża ordinarja, it-tariffa tal-qorti normalment tithallas mir-rikorrent. Il-liġi tiddikjara wkoll liema proċeduri tal-qorti huma eżenti mit-tariffa tal-qorti (eż. proċedimenti f'materji ta' kustodja, proċedimenti dwar kura ġudizzjarja għal minorenni, proċedimenti ta' adozzjoni, proċedimenti dwar obbligi ta' manteniment reciproku ta' ġenituri u tfal, proċedimenti ta' wirt fl-ewwel istanza, proċedimenti dwar il-kapaċità ġuridika).

Huwa importanti li ssir distinzjoni bejn l-obbligu li jifhallsu l-ispejjeż tal-proċedimenti u l-obbligu li dawk l-ispejjeż jiġu rimborżati. Partecipant fil-proċedimenti jfihallsu l-ispejjeż tal-proċedimenti, speċjalment matul il-proċedimenti, hekk kif jirriżultaw; hawnhekk japplika l-prinċipju tal-imgħax (l-ispejjeż jifhallsu mill-persuna li ttwettaq l-att proċedurali jew li fl-interess tagħha jtwettaq l-att). Ir-rimborż tal-ispejjeż tal-proċedimenti jibda biss wara li jkun fihallsu l-ispejjeż. Ir-rimborż tal-ispejjeż huwa impost minn deċiżjoni tal-qorti abbażi tal-prinċipju tas-suċċess fil-każ jew il-prinċipju tal-ħtija.

Jekk ikun hemm raġunijiet għal konsiderazzjoni speċjali, il-qorti tista' tuża s-setgħa diskrezzjonali tagħha meta tiddeċiedi dwar l-ispejjeż tal-proċedimenti, u tista' ma tagħtix rimborż parzjali jew sħiħ tal-ispejjeż lill-partecipant. Din hija salvagwardja kontra impatt sproporzjonatament aħrax tal-applikazzjoni tal-prinċipju tas-suċċess fil-każ u l-prinċipju tal-ħtija.

2 X'inhija eżattament l-għajna legali?

Wieheċ mill-prinċipji ewlenin fil-proċedimenti ċivili huwa l-prinċipju tal-ugwaljanza, li l-garanziji tiegħu jinkludu d-dritt għall-għajna legali. Id-dritt għall-għajna legali jingħata mill-bidu u fil-proċedimenti kollha.

Skont is-CCP, dan li gej jista' jitqies bħala għajna legali fi proċedimenti tal-qorti ċivili:

Il-ħatra ta' rappreżentant fuq talba tal-partecipant (Taqsimi 30(1) tas-CCP);

Il-ħatra ta' avukat, jekk dan ikun meħtieġ biex jiġu protetti l-interessi tal-partecipant jew jekk ir-rappreżentanza minn avukat hija obligatorja fit-tip ta' proċedimenti kkonċernati (Taqsimi 30(2) tas-CCP);

L-eżenzjoni parzjali jew sħiħa tal-partecipanti mit-tariffi tal-qorti (Taqsimi 138 tas-CCP);

B'mod tanġenzjali, l-obbligu tal-qorti li tinforma jista' jitqies ukoll bħala għajna legali għall-partecipanti fil-proċedimenti.

L-għajna legali mogħtija mill-Kamra tal-Avukati Ċeka hija kategorija separata. Din l-għajna hija ddefinita mill-Att dwar il-Professjoni Legali, li jagħti lil kull persuna li ma tissodisfax il-kundizzjonijiet biex ikollha avukat maħtur minn qorti u li ma tistax tiżgura l-forniment ta' servizzi legali b'mezzi oħra d-dritt li l-Kamra tal-Avukati Ċeka taħtar avukat biex jipprovdiha pariri legali jew servizzi legali.

Ir-rikorrent huwa għalhekk intitolat għal parir legali bla ħlas sakemm l-introjtu medju tiegħu fix-xahar għas-sitt xhur kalendarji ta' qabel ir-rikors ma jaqbiż tliet darbiet il-livell ta' sussistenza tal-individwu jew tal-persuni vvalutati flimkien miegħu skont il-liġi li tirregola l-livell ta' sussistenza u l-paga minima għall-għajxien, u sakemm ma jkunx irrappreżentat fil-każ li huwa jittob l-għajna għalih minn avukat ieħor jew persuna oħra awtorizzata li tipprovi servizzi legali (skont l-Artikolu 2(2)(a) tal-Att dwar il-Professjoni Legali).

Jekk ir-rikorrent jissodisfa l-kundizzjonijiet ta' hawn fuq, huwa jingħata parir legali bla ħlas għal minimu ta' 30 minuta, sa massimu ta' 120 minuta ta' parir legali għal kull sena kalendarja.

Fl-istess ħin, l-Att dwar il-Professjoni Legali jippermetti l-għoti ta' parir legali ta' darba lil numru mhux speċifikat ta' persuni li jinsabu f'faċilitajiet ta' detenzjoni għal ċittadini ta' pajjiżi terzi skont il-liġi li tirregola s-sogġorn tal-barranin fir-Repubblika Ċeka jew f'ċentru ta' akkoljenza skont l-Att dwar l-Asil, fuq l-inizjattiva tal-operatur tiegħu.

Skont l-Att dwar il-Professjoni Legali, huwa possibbli wkoll li jintalab il-forniment ta' servizzi legali jekk il-kundizzjonijiet tal-introjtu u l-proprietà tar-rikorrent jiġġustifikaw dan.

3 Għandi dritt għal għajna legali?

Il-qorti tista', abbażi ta' petizzjoni, teżenta partecipant fil-proċedimenti (jew parti relatata) mit-tariffa tal-qorti, jekk iċ-ċirkostanzi tal-partecipant jiġġustifikaw dan u jekk ir-rikors ma jkunx arbitrarju, ovvjament iddestinat li jfalli jew ikun ta' ostakolu għal-liġi.

Kemm il-persuni fiżiċi kif ukoll dawk ġuridici jistgħu jiġu eżentati.

Partecipant fil-proċedimenti m'għandux jinżamm milli jeżerċita jew jiddefendi d-drittijiet tiegħu fil-qorti sempliċement minħabba s-sitwazzjoni finanzjarja sfavorevoli tiegħu. Il-qorti tqis, b'mod partikolari, is-sitwazzjoni finanzjarja ġenerali tar-rikorrent, l-ammont tat-tariffa tal-qorti, l-ispejjeż li x'aktarx ikunu meħtieġa biex tiġi pprezentata l-evidenza u n-natura tat-talba. Għall-persuni fiżiċi, il-qorti tqis il-kundizzjonijiet soċjali tagħhom, l-istatus tas-saħħa, eċċ. Għall-persuni ġuridici u l-persuni fiżiċi li huma intraprendituri, tqis ukoll in-natura tan-negozju jew ta' attivitajiet oħra tagħhom, l-istatus u l-istruttura tal-assi tagħhom u l-kapaċità tagħhom li jfihallsu.

Rikors li jkun ovvjament iddestinat li jfalli jew ta' ostakolu għal-liġi jfisser, b'mod partikolari, sitwazzjoni fejn diġà jkun ċar mill-allegazzjonijiet fattwali tar-rikorrent li l-każ tiegħu ma jistax jiġi sodisfatt. Eżerċitar arbitrarju jew ostakolazzjoni tal-liġi tfisser, b'mod partikolari, eżerċitar malizzjuż ta' dritt jew tentattiv ċar biex jdedwem it-tweġġ ta' dak li huwa b'mod ċar obbligu vinkolanti.

Jekk partecipant jissodisfa l-kundizzjonijiet għall-eżenzjoni mit-tariffa tal-qorti u jekk dan ikun meħtieġ sabiex jiġu protetti l-interessi tiegħu, il-qorti taħtar rappreżentant fuq talba tiegħu. Madankollu, id-dritt li jinħatar rappreżentant ma jinħoloqx awtomatikament jekk il-proċedimenti jew il-partecipant ikunu eżenti mit-tariffa tal-qorti bis-saħħa tal-liġi (jiġifieri skont l-Att dwar it-Tariffi tal-Qorti). Anki f'dawn il-każijiet, il-kundizzjonijiet imsemmija hawn fuq għall-eżenzjoni mit-tariffi tal-qorti skont il-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili għandhom jiġu sodisfatti. Avukat jinħatar bħala rappreżentant jekk dan ikun meħtieġ sabiex jiġu protetti l-interessi tal-partecipant jew jekk ir-rappreżentanza minn avukat (jew nutar) tkun obligatorja fil-proċedimenti inkwistjoni.

Partecipant bħal dan ma jistax jintalab iħallas bil-quddiem l-ispejjeż tal-evidenza li jkun issottometta hu stess jew li kienet ordnata mill-qorti dwar il-fatti allegati mill-partecipant (jew fl-interess tiegħu, l-Artikolu 141(1) tas-CCP), u lanqas ma jista' l-partecipant jintalab iħallas lura l-ispejjeż imgħarra mill-istat (l-Artikolu 148(1) tas-CCP). L-ispejjeż fi flus kontanti u r-remunerazzjoni għar-rappreżentanza jifhallsu mill-istat lill-avukat maħtur.

Petizzjoni ta' partecipant għal eżenzjoni mit-tariffi tal-qorti tista' tiġi pprezentata fl-istess ħin bħall-azzjoni (mozzjoni biex jinbdew il-proċedimenti) jew fi kwalunkwe ħin matul il-proċedimenti sad-deċiżjoni finali tal-qorti. Il-qorti tista' taħtar rappreżentant qabel il-proċedimenti, jekk il-partecipant futur ikollu l-ħsieb li jieħu azzjoni legali bl-assistenza ta' rappreżentant.

Il-qorti tiddeċiedi dwar il-petizzjoni għall-eżenzjoni mit-tariffi tal-qorti permezz ta' deċiżjoni li tista' tiġi appellata.

Fil-każ li l-qorti tiċhad r-rikors għall-ħatra ta' rappreżentant, ir-rikorrent jista' jittob li jinħatar avukat mill-Kamra tal-Avukati Ċeka. F'każ bħal dan, ir-rikorrent huwa intitolat għal parir legali bla ħlas sakemm l-introjtu medju tiegħu fix-xahar għas-sitt xhur kalendarji ta' qabel ir-rikors ma jaqbiż tliet darbiet il-livell ta' sussistenza tal-individwu jew tal-persuni vvalutati flimkien miegħu skont il-liġi li tirregola l-livell ta' sussistenza u l-paga minima tal-għajxien, u sakemm ma jkunx irrappreżentat fil-każ li huwa jittob għajna għalih minn avukat jew persuna oħra awtorizzata li tipprovi servizzi legali (skont l-Artikolu 2(2)(a) tal-Att dwar il-Professjoni Legali).

Possibbiltà oħra hija l-użu tad-dritt tar-rikorrent li jingħata servizzi legali, jekk l-introjtu u l-kundizzjonijiet tal-proprietà tar-rikorrent jiġġustifikaw dan. F'dan il-każ ukoll, ir-rikorrent għandu jirreferi għall-Kamra tal-Avukati Ċeka.

4 L-għajna legali tingħata għal kull tip ta' proċediment?

L-għajna legali taħt is-CCP tapplika għall-proċedimenti kollha rregolati mis-CCP.

Il-forniment ta' għajna legali mill-Kamra tal-Avukati Ċeka japplika wkoll għal sitwazzjonijiet oħra għajr proċedimenti quddiem awtoritajiet pubbliċi fil-forma ta' proċedimenti legali, proċedimenti amministrattivi u proċedimenti quddiem il-Qorti Kostituzzjonali.

5 Jeżistu proċeduri speċjali f'każijiet ta' bżonn?

Ma hemm l-ebda proċedura speċifika f'każijiet bħal dawn.

6 Minn fejn nista' nikseb formola ta' applikazzjoni għal għajna legali?

Il-formoli huma rregolati mill-Istruzzjoni tal-Ministeru tal-Ġustizzja Nru 4/2017 tat-23 ta' Ottubru 2017, Nru Ref. 12/2017-OJD-ORG/36. Kampjun tal-formola kemm għal persuni fiżiċi kif ukoll għal persuni ġuridici (Dikjarazzjoni tas-sitwazzjoni personali, tal-proprjetà u tal-qligħ għal eżenzjoni mit-tariffi tal-qorti u l-ħatra ta' rappreżentant u Dikjarazzjoni ta' persuna ġuridika dwar is-sitwazzjoni tal-proprjetà u fatti deċiżivi oħra għall-eżenzjoni mit-tariffi tal-qorti u l-ħatra ta' rappreżentant) huma disponibbli fuq is-sit web tal-Ministeru tal-Ġustizzja tar-Repubblika Ċeka.

Formoli relatati mas-sottomissjoni ta' rikors għall-għajjuna legali pprovduta mill-Kamra tal-Avukati Ċeka huma annessi mad-Digriet tal-Ministeru tal-Ġustizzja tar-Repubblika Ċeka Nru 120/2018 li jstabilixxi l-formoli ta' rikors għall-ħatra ta' avukat u l-formola biex jingħata parir legali ta' darba. Dawn huma disponibbli fuq is-sit web tal-Kamra tal-Avukati Ċeka.

7 X'dokumenti jridu jiġu ppreżentati mal-formola tal-applikazzjoni għal għajjuna legali?

Id-dokumenti kollha li għandhom jiġu meħmuża huma elenkati direttament fil-formola inkwistjoni. Dawn id-dokumenti jistgħu jinkludu dan li ġej: konferma minn min iħaddem dwar l-introjtu mill-impjeg jew l-introjtu mill-ftehim tax-xogħol barra r-relazzjoni tax-xogħol; valutazzjoni finali u konklużiva tal-ħlas mill-awtorità tat-taxxa (introjtu minn negozju u attivitajiet oħra ta' persuni li jaħdmu għal rashom); deċiżjoni finali u konklużiva dwar l-għoti ta' benefiċċju jew konferma minn min iħallas dan il-benefiċċju (introjtu mis-sigurtà materjali u soċjali); jew valutazzjonijiet finali u konklużivi oħra tal-ħlas tal-amministrazzjoni tat-taxxa (introjtu ieħor).

8 Fejn irid nibgħat l-applikazzjoni tiegħi għal għajjuna legali?

Inti tista' tissottometti petizzjoni għal eżenzjoni mit-tariffi tal-qorti lill-qorti li tkun qed tmexxi l-proċedimenti li għalihom tkun qed titlob l-eżenzjoni. Il-qorti tal-prim'istanza tiddeċiedi dwar il-petizzjoni, anke jekk tintalab eżenzjoni għall-proċedimenti wara li jkun gie ppreżentat appell.

Tista' tippreżenta rikors għall-ħatra ta' avukat mill-Kamra tal-Avukati Ċeka:

bil-miktub fl-indirizz tal-Kamra tal-Avukati Ċeka, fergħa ta' Brno, nám. Svobody 84/15, 602 00 Brno; jew

elettronikament b'firma elettronika rikonoxxuta lil epodatelna@cak.cz; jew

lill-kaxxa tad-*data* tal-Kamra tal-Avukati Ċeka – ID tal-kaxxa tad-*data* n69admd.

9 Kif nista' nsir naf jekk jiniex intitolat għal għajjuna legali?

Il-ligi (Taqsim 5 tas-CCP) tagħti lill-qrati dmir generali li jinfurmaw u b'hekk jipprovdu lill-partecipanti b'informazzjoni dwar id-drittijiet u l-obbligi proċedurali tagħhom. Il-qorti hija obbligata li tinforma lill-partecipant dwar id-dritt li jippreżenta petizzjoni għall-eżenzjoni mit-tariffi tal-qorti jew għall-ħatra ta' rappreżentant.

10 X'għandi nagħmel jekk inkun intitolat għal għajjuna legali?

Ara t-tweġiba fit-taqsim: Jien intitolat għal għajjuna legali?

11 Min jagħżilli l-avukat, jekk inkun intitolat għal għajjuna legali?

Il-qorti tiddeċiedi dwar il-ħatra ta' rappreżentant abbażi tal-petizzjoni tal-partecipant. Jekk ikun meħtieġ sabiex jiġu protetti l-interessi tal-partecipant jew jekk ir-rappreżentanza minn avukat jew nutar tkun obligatorja fil-proċedimenti kkonċernati, il-qorti taħtar avukat b'ħala rappreżentant. Il-qorti taħtar avukat speċifiku li jkun obligat jipprovdi servizzi legali sakemm l-avukat ma jkollux raġuni legali biex jirrifjuta (b'ħal kunflitt ta' interess).

Il-President tal-Kamra tal-Avukati Ċeka għandu d-dritt li jiddeċiedi dwar ir-rikorsi għall-għajjuna legali pprovduta minn dik il-Kamra. Il-President tal-Kamra tal-Avukati Ċeka inkariga lid-direttur tal-fergħa tal-Kamra f'Brno biex jirrappreżentah fl-eżerċitar ta' din is-setgħa.

Għall-finijiet tal-ħatra ta' avukat, il-Kamra tal-Avukati Ċeka żzomm lista ta' avukati li qablu li jipprovdu l-għajjuna legali deskritta hawn fuq. Meta taħtar avukat biex jipprovdi dawn is-servizzi legali, il-Kamra tal-Avukati Ċeka għandha tiżgura li l-avukati jinħatru b'mod ġust u b'kunsiderazzjoni għan-natura u l-kumplessità tal-każ.

12 L-għajjuna legali tkopri l-ispejjeż kollha tal-proċedimenti?

Ara t-tweġiba fit-taqsim: Il-proċedimenti legali xi spejjeż jinvolvu, u normalment min irid iħallashom?

Ir-rikorrent irid iħallas tariffa ta' CZK 100 lill-Kamra tal-Avukati Ċeka għall-ipproċessar tat-talba għall-għajjuna legali pprovduta minn dik il-Kamra. Id-detenturi tal-kards ZTP (diżabilità gravi tas-saħħa) jew ZTP/P (diżabilità gravi tas-saħħa li teħtieġ kura speċjali) jew persuni li jirċievu benefiċċji għal assistenza fi bżonn materjali huma eżentati minn din it-tariffa.

13 Min għandu jħallas l-ispejjeż l-oħra jekk jien inkun intitolat biss għal għajjuna legali limitata?

Il-qorti tista' wkoll tagħti eżenzjoni parzjali biss mit-tariffi tal-qorti jew għal parti mill-proċedimenti biss (eż. għal proċedimenti fl-ewwel istanza biss) jew għal ċerti tariffi tal-qorti biss. Il-partecipant huwa obligat li jkopri l-bqija tat-tariffi tal-qorti.

Jekk avukat ikun inħatar b'ħala r-rappreżentant jew il-gwardjan tal-partecipant, l-istat iħallas l-ispejjeż fi flus kontanti tal-avukat kif ukoll ir-remunerazzjoni għar-rappreżentanza u, fejn applikabbli, jirrimborża t-taxxa fuq il-valur miżjud.

14 L-għajjuna legali tkopri l-appelli wkoll?

Sakemm il-qorti ma tiddeċidix mod ieħor, l-eżenzjoni mit-tariffi tal-qorti tapplika għall-proċedimenti kollha, jiġifieri sakemm tinħareġ deċiżjoni finali u konklużiva. L-eżenzjoni mit-tariffi tal-qorti tapplika kemm għall-proċedimenti fl-ewwel istanza kif ukoll għall-proċedimenti ta' appell (miżura rimedjali regolari). Madankollu, il-proċedimenti dwar miżuri rimedjali straordinari (stħarriġ ta' appell, azzjoni biex jinfethu mill-ġdid il-proċedimenti, azzjoni għall-annullament) mhumiex awtomatikament eżentati u l-partecipant jista' jressaq petizzjoni għid għall-eżenzjoni mit-tariffi tal-qorti.

15 L-għajjuna legali tista' tiġi rtrata qabel il-konklużjoni tal-proċedimenti (jew saħansitra tiġi revokata wara t-terminazzjoni tal-proċedimenti)?

Jekk is-sitwazzjoni tal-partecipant tinbidel b'tali mod li l-eżenzjoni mit-tariffi tal-qorti ma tkunx aktar ġustifikata, jew jekk il-qorti sussegwentement tkun tal-fehma li s-sitwazzjoni attwali tal-partecipant diġà ma kinix tiġġustifika l-eżenzjoni fiż-żmien meta ngħatat, il-qorti tirtira l-eżenzjoni. Miżura b'ħal din għandha effett retroattiv biss jekk il-qorti tiddeċiedi hekk espressament. Il-qorti tista' tirtira l-eżenzjoni biss sal-konklużjoni finali tal-proċedimenti.

Madankollu, bidla sempliċi fir-regoli għall-valutazzjoni tas-sitwazzjoni tar-rikorrent, jew bidla fl-opinjoni tal-qorti dwar jekk ir-rikors huwiex arbitrarju, jekk huwiex ovvjament iddestinat li jfalli jew jekk huwiex ta' ostakolu għal-ligi mhijiex raġuni għall-irtirar tal-eżenzjoni mit-tariffi tal-qorti.

Fil-każ ta' għajjuna legali pprovduta mill-Kamra tal-Avukati Ċeka, il-Kamra tal-Avukati Ċeka tirrevoka l-ħatra ta' avukat jekk matul il-forniment tas-servizzi legali minn dak l-avukat fil-kwistjoni rilevanti jiġi stabbilit li s-sitwazzjoni tal-introjtu u l-proprjetà tal-klijent ma kinix tiġġustifika l-għoti ta' servizzi legali.

Il-Kamra tirrevoka wkoll il-ħatra ta' avukat jekk, matul il-forniment ta' servizzi legali minn dak l-avukat, jidher fil-każ rilevanti li l-introjtu u s-sitwazzjoni finanzjarja tal-klijent ikunu nbidlu b'tali mod li l-forniment ta' servizzi legali ma jibqax iġġustifikat; il-Kamra tirrevoka l-ħatra ta' avukat fil-mument tal-bidla f'dik is-sitwazzjoni. Anki f'dan il-każ, l-avukat huwa obligat li jiehu l-azzjonijiet urgenti kollha għal perjodu ta' 15-il gurnata mill-jum meta tiġi rrevokata l-ħatra tiegħu biex jipprovdi servizzi legali, sabiex ma jiġux ippreġudikati d-drittijiet jew l-interessi legittimi tal-klijent. Dan ma japplikax jekk il-klijent jinforma lill-avukat bil-miktub li ma jinsistix li dan l-obbligu jiġi sodisfatt.

16 Nista' nikkontesta r-rifjut li ningħata għajjuna legali?

Hija l-qorti li tiddeċiedi jekk taccettax ir-rikors tiegħek għal eżenzjoni mit-tariffi tal-qorti, jew jekk tirtirax dik l-eżenzjoni. Dik id-deċiżjoni tiegħu l-forma ta' sentenza. Inti tista' tappella kontra dik is-sentenza, sakemm ma tkunx saret fil-prim'istanza mill-Qorti tal-Appell, f'liema każ hija finali.

Il-President tal-Kamra tal-Avukati Ċeka (jew id-direttur tal-fergħa tal-Kamra tal-Avukati Ċeka f'Brno awtorizzat li jaġixxi f'ismu) jiddeċiedi dwar il-ħatra ta' avukat mill-Kamra tal-Avukati Ċeka fi proċedimenti amministrattivi. Jista' jressaq appell amministrattiv kontra d-deċiżjoni.

L-aħħar aġġornament: 23/06/2021

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa oriġinali ta' din il-paġna [de](#) giet emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Jekk jogħġbok innota li dawn il-lingwi li ġejjin: [en](#) diġà ġew tradotti.

Għajnuna legali - Germanja

1 Il-proċedimenti legali xi spejjeż jinvolvu, u normalment min irid iħallashom?

Jekk tkun qed tingħata parir u tkun irrapprezentat minn avukat, dan ikun intitolat għal rimunerazzjoni għax-xogħol imwettaq, li l-ammont tagħha jkun jiddependi fil-biċċa l-kbira mill-valur inkwistjoni fil-kawża. Jiġihallu wkoll l-ispejjeż tal-qorti jekk titressaq kawża quddiem qorti. Dawn jinkludu mhux biss it-tariffi u l-ispejjeż tal-qorti, iżda wkoll l-ispejjeż li parti fil-bżonn ta' għajnuna legali trid tħallas biex tikkonforma ma' azzjoni mitluba minn qorti jew li jkunu meħtieġa biex tittejjed azzjoni legali xierqa jew biex titressaq difiża xierqa. Parti li ma teħtieġx għajnuna legali normalment ikollha tħallas dawn l-ispejjeż. Jekk il-qorti tiddeċiedi favur dik il-parti, din tiġi rrimborzata mill-parti opposta.

2 X'inhija eżattament l-għajnuna legali?

Fil-Germanja ssir distinzjoni bejn l-assistenza konsultattiva (*Beratungshilfe*) u l-għajnuna legali (*Prozesskostenhilfe*).

L-assistenza bil-pariri u r-rappreżentanza legali **barra** l-proċedimenti tal-qorti (assistenza konsultattiva) tingħata lil persuni fil-bżonn skont l-Att dwar il-pariri u r-rappreżentanza legali għaċ-ċittadini b'introjtu baxx (*Gesetz über Rechtsberatung und Vertretung für Bürger mit geringem Einkommen (Beratungshilfegesetz)*). Sabiex **jieħdu sehem** fi proċedimenti legali, il-persuni fil-bżonn jingħataw għajnuna legali skont ir-regolamenti li jirregolaw l-għajnuna legali.

3 Għandi dritt għal għajnuna legali?

L-assistenza konsultattiva jew l-għajnuna legali tingħata jekk il-persuna li tkun teħtieġ servizzi legali ma tkunx tista' tiġbor il-fondi meħtieġa minħabba ċ-ċirkostanzi personali u finanzjarji (ħtieġa) tagħha u ma jkollha l-ebda opportunità raġonevoli oħra biex tikseb assistenza (eż. assigurazzjoni fuq l-ispejjeż legali, pariri mill-assoċjazzjoni tal-inkwilini jew trade union, eċċ.).

Barra minn hekk, l-azzjoni maħsuba biex tippoteġi d-drittijiet tal-persuna ma tridx tkun frivola. Jekk tingħata għajnuna legali, l-azzjoni jew id-difiża legali maħsuba jrid ikollha wkoll prospett sufficjenti ta' suċċess. Il-qorti li tiddeċiedi dwar l-applikazzjoni għall-għajnuna legali trid tikkunsidra l-pożizzjoni legali tal-applikant bħala korretta jew tal-inqas dibattibbli fuq il-bażi tal-preżentazzjoni tiegħu tal-fatti u tad-dokumenti disponibbli, u trid tkun konvinta, fir-rigward tal-fatti, li l-applikant se jkun jista' jippreżenta l-provi. Jekk ir-rekwiziti legali jiġu ssodisfati, il-persuna inkwistjoni tkun intitolata għal assistenza konsultattiva jew għajnuna legali.

4 L-għajnuna legali tingħata għal kull tip ta' proċediment?

Fil-Germanja, issir distinzjoni bejn l-assistenza konsultattiva u l-għajnuna legali (ara l-mistoqsija 2 hawn fuq).

L-assistenza konsultattiva (li tkopri l-pariri u, jekk meħtieġ, ir-rappreżentanza) tingħata f'materji ta' dritt ċivili, inkluża l-liġi tax-xogħol, il-liġi amministrattiva, il-liġi kostituzzjonali u l-liġi soċjali. F'materji tal-liġi kriminali u tal-liġi dwar ir-reati amministrattivi, jingħataw pariri biss. F'materji li fihom għandha tiġi applikata l-liġi ta' stati oħra, tingħata assistenza konsultattiva jekk il-fatti tal-kawża jkollhom konnessjoni mal-Germanja. L-ebda assistenza konsultattiva ma tingħata għal kawżi fil-qasam tal-liġi dwar it-taxxa.

L-għajnuna legali tingħata għat-tipi kollha ta' proċedimenti relatati ma' tilwim ċivili, għal proċedimenti mhux kontenzjużi, u għal proċedimenti quddiem qorti tax-xogħol, amministrattiva, soċjali jew fiskali (*Arbeitsgericht, Verwaltungsgericht, Sozialgericht* or *Finanzgericht*). L-imputati fi proċedimenti kriminali u d-debitori fi proċedimenti ta' insolvenza ma jingħataw għajnuna legali. Ir-regolamenti dwar il-konsulenti tad-difiża maħtura mill-qorti fihom regoli speċjali eżawrjenti għall-imputati fi proċedimenti kriminali. Id-debitori fil-proċedimenti ta' insolvenza jistgħu jiksbu differiment tal-ispejjeż tal-proċedimenti jekk ikunu ppreżentaw rikors għall-helsien mid-dejn residwu flimkien mar-rikors għall-insolvenza. Bi tweġiba għal applikazzjoni separata, l-għażla mid-debitor ta' avukat li jkun lest jirrapprezentah tiġi assenjata wkoll mill-qorti tal-insolvenza lid-debitor f'kazijiet bħal dawn jekk jidher li tkun meħtieġa rappreżentanza minn avukat.

5 Jeżistu proċeduri speċjali f'kazijiet ta' bżonn?

M'hemmx proċeduri speċjali bħal dawn; l-għażliet eżistenti biex jinkisbu assistenza konsultattiva u għajnuna legali jkopru wkoll kazijiet ta' bżonn.

6 Minn fejn nista' nikseb formola ta' applikazzjoni għal għajnuna legali?

Il-formoli ta' applikazzjoni għall-assistenza konsultattiva u għall-għajnuna legali jistgħu jinkisbu mill-qrati lokali (*Amtsgerichten*) u mingħand l-avukati.

7 X'dokumenti jridu jiġu ppreżentati mal-formola tal-applikazzjoni għal għajnuna legali?

Id-dettalji tal-introjtu meħtieġa jridu jiġu ppruvati b'mod kredibbli billi jiġu ppreżentati d-dokumenti rilevanti (eż. id-dikjarazzjoni tas-salarju jew, fil-każ ta' persuni li jaħdmu għal rashom, l-aħħar valutazzjoni tat-taxxa).

8 Fejn irid nibgħat l-applikazzjoni tiegħi għal għajnuna legali?

Fil-Germanja, issir distinzjoni bejn l-assistenza konsultattiva u l-għajnuna legali (ara l-mistoqsija 2 hawn fuq).

L-applikazzjoni għal assistenza konsultattiva tiġi ppreżentata lill-qorti lokali li fid-distrett tagħha l-persuna li tkun qed tftitex servizzi legali jkollha d-domicilju legali ġenerali tagħha (il-post ta' residenza). Jekk il-persuna ma jkollhiex domicilju legali ġenerali fil-Germanja, ikollha kompetenza l-qorti lokali li fid-distrett tagħha tinholq il-ħtieġa ta' assistenza konsultattiva. Huwa possibbli wkoll li wieħed javviċina avukat direttament għal din il-forma ta' assistenza. F'dak il-każ, l-applikazzjoni meħtieġa tista' tiġi ppreżentata lill-qorti lokali wara, fi żmien erba' ġimgħat.

L-applikazzjoni għall-għajnuna legali trid tiġi ppreżentata lill-qorti li quddiemha jkunu qed isiru jew se jittressqu l-proċedimenti li għalihom tkun qed tintalab l-għajnuna. Dik il-qorti (u mhux awtorità tal-protezzjoni soċjali, pereżempju) teżamina l-applikazzjoni u tiddeċiedi jekk ir-rekwiziti għall-għoti tal-għajnuna legali ġewx issodisfati.

9 Kif nista' nsir naf jekk jiniex intitolat għal għajnuna legali?

L-informazzjoni dwar l-assistenza konsultattiva u l-għajnuna legali hija disponibbli mill-qrati lokali u mingħand l-avukati.

10 X'għandi nagħmel jekk inkun intitolat għal għajnuna legali?

Jekk inti intitolat għal assistenza konsultattiva jew għajnuna legali, għandek timla l-formola korrispondenti, tehmeż id-dokumenti meħtieġa u tipprezentaha lill-korp imsemmi taħt il-punt 8.

11 Min jagħżilli l-avukat, jekk inkun intitolat għal għajnuna legali?

Fil-Germanja, issir distinzjoni bejn l-assistenza konsultattiva u l-għajnuna legali (ara l-mistoqsija 2 hawn fuq).

Persuna li tftitex servizzi legali tista' tirċievi assistenza konsultattiva mingħand avukat tal-għażla tagħha. Fl-istati federali ta' Bremen u ta' Hamburg, l-assistenza konsultattiva tinkiseb miċ-ċentri pubbliċi għall-pariri legali. L-avukati huma obbligati li jipprovdu assistenza konsultattiva; talba għal din il-forma ta' assistenza legali tista' tiġi miċhuda biss f'kazijiet speċifiċi għal raġunijiet importanti.

Inti wkoll liberu li tagħżel l-avukat li tixtieq fil-każ ta' għajnuna legali. Il-litigant għandu jagħżel avukat li jkun awtorizzat jirrapprezentah quddiem il-qorti. Il-president tal-qorti jagħżel u jassenja avukat biss jekk il-parti kkonċernata ma tkunx tista' ssib avukat li jkun lest jirrapprezentaha.

12 L-għajnuna legali tkopri l-ispejjeż kollha tal-proċedimenti?

Fil-Ġermanja, issir distinzjoni bejn l-assistenza konsultattiva u l-għajnuna legali (ara l-mistoqsija 2 hawn fuq).

L-avukat huwa intitolat għal flus ta' EUR 15 mingħand il-persuna li tkun ikkonsultata b'raba mal-ghoti ta' assistenza konsultattiva, liema flus jista' jiġi rrinunzjat skont iċ-ċirkostanzi tal-persuna kkonċernata. Ftehimiet diverġenti relatati mar-remunerazzjoni huma nulli u bla effett. L-avukat jircievi l-bqija tar-remunerazzjoni tiegħu mit-teżor pubbliku.

Fil-każ tal-għajnuna legali, l-ispejjeż kollha tal-proċedimenti jkunu koperti, ħlief għal dawk l-ispejjeż tal-parti fil-kawża li ma kinux meħtieġa biex jiproteġu d-drittijiet tagħha. L-ebda spejjeż oħra ma jridu jiġihallu mill-parti li tkun teħtieġ l-għajnuna legali.

13 Min għandu jhallas l-ispejjeż l-oħra jekk jien inkun intitolat biss għal għajnuna legali limitata?

Jekk ir-rekwiżiti għall-għajnuna legali jkunu ġew issodisfati, ma jkun hemm l-ebda spiza oħra għall-parti fil-kawża. L-ghoti ta' għajnuna legali jfisser li l-ispejjeż kollha meħtieġa tal-proċedimenti jkunu koperti. Madankollu, jekk il-parti fil-kawża jkollha l-kapaċità finanzjarja li tikkontribwixxi parti mill-introjtu tagħha għall-ispejjeż tal-proċedimenti, hija tkun obbligata li tirrifondi l-ammont korrispondenti kollu, jew parti minnu, f'pagamenti rateali lit-teżor pubbliku li jkun ġarrab dawk l-ispejjeż. Iċ-ċirkostanzi personali u finanzjarji jistgħu jiġu riveduti sa 4 snin wara l-konkluzjoni tal-proċedimenti, u l-flus ta' pagamenti rateali jista' jiġi ordnat jew l-ammont ta' pagamenti rateali eżistenti jista' jiġi aġġustat. L-għadd massimu ta' pagamenti rateali li għandhom jinġabru huwa ta' 48.

Jista' jkun li l-għajnuna legali ma tkopri kull parti tal-proċedimenti ("għajnuna legali parzjali"). F'każijiet bħal dawn, l-effett tal-għajnuna legali jkun limitat għall-parti li ngħatat għaliha.

14 L-għajnuna legali tkopri l-appelli wkoll?

L-ghoti ta' għajnuna legali ma jkopri awtomatikament l-appelli. Dan jintemm bid-deċiżjoni finali tal-qorti li quddiemha jkunu tressqu l-proċedimenti.

Madankollu, huwa possibbli li terġa' tipprezenta applikazzjoni għall-għajnuna legali għal proċedimenti tal-appell. Il-qorti tal-appell tivaluta jekk il-parti tkunx għadha teħtieġ l-għajnuna u jekk l-appell ikunx frivolu u jekk ikollux prospett ta' suċċess. Il-valutazzjoni biex jiġi ddeterminat jekk l-appell ikollux prospett ta' suċċess jew jekk huwiex frivolu ma ssir jekk il-kontroparti tkun ipprezentat appell. Jekk dawn ir-rekwiżiti jiġu ssodisfati, il-parti fil-kawża tkun intitolata għall-għajnuna legali.

15 L-għajnuna legali tista' tiġi ritirata qabel il-konkluzjoni tal-proċedimenti (jew saħansitra tiġi revokata wara t-terminazzjoni tal-proċedimenti)?

Fil-Ġermanja, issir distinzjoni bejn l-assistenza konsultattiva u l-għajnuna legali (ara l-mistoqsija 2 hawn fuq).

L-assistenza konsultattiva tista' tiġi ritirata jekk tkun ibbażata fuq informazzjoni falza pprovduta mill-parti li tkun teħtieġ is-servizzi legali.

L-għajnuna legali tista' tiġi rrevokata biss fiċ-ċirkostanzi li ġejjin:

jekk l-għajnuna tkun inkisbet b'qerq fuq il-baži ta' informazzjoni żbaljata dwar it-tilwima,

jekk tkun ġiet ipprezentata informazzjoni skorretta biex jiġu ssodisfati l-htigijiet soġġettivi għall-ghoti tal-għajnuna u d-dikjarazzjonijiet meħtieġa ma jkunux ġew ipprovduti,

jekk iċ-ċirkostanzi personali u finanzjarji ddikjarati għall-ghoti tal-għajnuna ma jkunux japplikaw,

jekk il-persuna tkun għadha ma hallsix l-arretrati tal-pagamenti rateali, jew

jekk il-persuna tonqos milli tinnofifika titjib sinifikanti fl-introjtu jew ċirkostanzi finanzjarji oħrajn, jew tonqos milli tinnofifika indirizz ġdid.

16 Nista' nikkontesta r-rifjut li ningħata għajnuna legali?

Fil-Ġermanja, issir distinzjoni bejn l-assistenza konsultattiva u l-għajnuna legali (ara l-mistoqsija 2 hawn fuq).

Huwa possibbli li jiġi pprezentat appell immedjat (*sofortige Beschwerde*) kontra deċiżjoni ta' qorti lokali li tirrifjuta applikazzjoni għal assistenza konsultattiva. Jekk applikazzjoni għall-għajnuna legali tiġi miċhuda, l-applikant jista' jressaq appell immedjat kontra dik id-deċiżjoni tal-qorti fi żmien xahar, jekk il-valur tat-tilwima fil-proċedimenti prinċipali jkun jaqbeż is-EUR 600. Jekk il-valur tat-tilwima fil-proċedimenti ewlenin ma jkunx jaqbeż is-EUR 600, appell huwa permess biss jekk il-qorti tkun irrifjutat l-ghoti ta' għajnuna legali biss fuq il-baži tar-rekwiżit relatat maċ-ċirkostanzi personali u finanzjarji.

Sir af aktar fuq

https://www.bmj.de/SharedDocs/Publikationen/DE/Beratungs_PKH.html

L-aħħar aġġornament: 13/03/2023

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea.

Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Għajnuna legali - Irlanda

1 Il-proċedimenti legali xi spejjeż jinvolvu, u normalment min irid iħallashom?

L-ispejjeż involuti fi proċess iwarjaw skont il-Qorti, il-proċedimenti involuti u l-kumplessità tal-kawża.

2 X'inhija eżattament l-għajnuna legali?

L-għajnuna legali tfisser rappreżentazzjoni minn solicitor jew barrister fi proċedimenti ċivili fil-Qorti Distrettwali, fis-Circuit Court, fil-Qorti Għolja, fil-Qorti tal-Appell u fil-Qorti Suprema u, f'ċerti każijiet, quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea. Tapplika wkoll għal appelli quddiem it-Tribunal tal-Appelli għall-Protezzjoni Internazzjonali. Hija disponibbli wkoll għal ċerti inkjesti fejn tkun saret talba lill-Bord mill-koroner.

B'mod ġenerali, l-għajnuna legali tiġi pprovduta minn solicitors impjegati mill-Bord fiċ-ċentri legali tiegħu. Madankollu, l-għajnuna legali tista' tiġi pprovduta wkoll minn solicitor fil-prattika privata minn bord ta' solicitors li jkun twaqqaf mill-Bord. Dan huwa l-każ, b'mod partikolari, għal kwistjonijiet relatati mal-liġi tal-familja u għal każijiet ta' protezzjoni internazzjonali.

3 Għandi dritt għal għajnuna legali?

Eligibbiltà finanzjarja u kontribuzzjonijiet

Sabiex jinkisbu pariri dwar l-għajnuna legali ċivili, il-[Bord tal-Għajnuna Legali](#) iwettaq test tal-mezzi taċ-ċirkostanzi finanzjarji tiegħek sabiex jara jekk tikkwalifikax għas-servizzi tiegħu. Sabiex tingħata għajnuna legali ċivili u pariri, jeħtieġ ikollok introjtu nett annwali ta' anqas minn EUR 18 000 u assi disponibbli ta' anqas minn EUR 100 000. Fiż-żewġ każijiet, il-Bord tal-Għajnuna Legali japplika ċerti kwoti meta jikkalkulahom. Id-dar li tgħix fiha ma tiġix inkluzja meta jiġu kkalkolati l-assi tiegħek.

F'ħafna mill-każijiet, ikollok tagħmel flus imsejjah "kontribuzzjoni". L-ammont tal-kontribuzzjoni(jiet) jiddependi mill-introjtu nett u mill-assi disponibbli tiegħek. Meta tara solicitor għall-ewwel darba, trid tħallas **kontribuzzjoni għall-pariri**. Il-kontribuzzjoni minima għall-pariri hija EUR 30. Skont l-introjtu tiegħek, jista' jkollok tħallas sa EUR 150.

Jekk il-Bord tal-Għajnuna Legali jaqbel li jirrapprezentat quddiem il-Qorti, trid tħallas **kontribuzzjoni għall-għajnuna**. Il-kontribuzzjoni minima għall-għajnuna hija EUR 130. Skont l-introjtu u l-assi tiegħek, jista' jkollok tħallas aktar. L-ammont tal-kontribuzzjoni għall-għajnuna jinkludi l-kontribuzzjoni għall-pariri, u għalhekk, f'każ li l-kontribuzzjoni tiegħek tiġi kkalkolata għal EUR 130, ikollok bżonn tħallas EUR 100 oħra biss.

Ma jkollokx bżonn tħallas kontribuzzjoni jekk:

Tusla titlob lill-Qorti sabiex tippermettilha tiegħu t-fal tiegħek fil-kustodja tal-Istat jew thalli lill-persunal tagħha jissorvelja lit-fal tiegħek f'darek stess.

Qed tiftaħ jew tiddefendi proċedimenti fil-Qorti Distrettwali għal ordni ta' projbizzjoni, għal ordni ta' sikurezza, għal ordni ta' protezzjoni jew għal ordni ta' projbizzjoni *interim*

Hemm għadd żgħir ta' ċirkostanzi oħrajn li fihom il-Bord tal-Għajnuna Legali ma jitolb kontribuzzjoni. Dawn jinkludu każijiet li fihom jagħti pariri legali lil persuna li tallega li sfat vittima ta' stupru jew ta' attentat vjolenti għall-pudur jew jirraprezentaha fil-process tal-persuna li tkun għet akkuzata li wettqet l-istupru jew l-attentat vjolenti għall-pudur.

Protezzjoni internazzjonali (ażil)

Jekk qed tapplika għal għajnuna legali sabiex tgħinek f'talba għal protezzjoni internazzjonali fl-Irlanda, għandek tħallas biss EUR 10.

Kif jiġi vvalutat l-introjt tiegħi?

L-ewwel pass huwa li timla dikjarazzjoni tal-mezzi fil-formola għall-applikazzjoni għal servizzi legali. Fil-formola titalab tagħti l-informazzjoni li ġejja:

Introjt- dan huwa l-introjt totali tiegħek, pereżempju l-pagi, is-salarju, il-ħlasijiet tal-benefiċċji soċjali (għalkemm xi ħlasijiet tal-benefiċċji soċjali bħall-benefiċċji tat-tfal u l-benefiċċji tal-indokraturi ma humiex inkluzi) (l-ebda miżura ta' sostenn għall-akkomodazzjoni, iprovduta minn xi korp pubbliku, ma tiġi ttrattata bħala introjt), il-pensjoni u ċerti ċirkostanzi personali kif ukoll ċerti partiti ta' nefqa sabiex jiġi deċiż liema benefiċċji jistgħu jiġu paċuti bl-introjt tiegħek għall-fini tal-kalkolu tal-introjt nett tiegħek.

Il-benefiċċji huma kif ġej:

Benefiċċju	Ammont Massimu
Konjugi/Sieħeb jew Sieħba	EUR 3 500
Adulti u Tfal Dipendenti	EUR 1 600 għal kull dipendent
Spejjeż tal-Akkomodazzjoni	EUR 8 000
Kura tat-Tfal	EUR 6 000 għal kull tifel u tifla
Taxxa fuq l-Introjt	Ammont Sħiħ
PRSI	Ammont Sħiħ
Universal social charge	Ammont Sħiħ
Ħlasijiet <i>ex-gratia</i> riċevuti	Tnaqqis ta' EUR 20 għal kull ħlas riċevut kull ġimgħa.

Il-Bord tal-Għajnuna Legali jikkalkula l-introjt nett tiegħek u jinformat dwar il-kontribuzzjoni li trid tħallas. Tista' timla l-formola tad-dikjarazzjoni tal-mezzi int stess, jew il-persunal fiċ-ċentru legali jgħinek timla l-formola jekk ma tkunx tista' tagħmel dan. <https://www.legalaidboard.ie/en/> għandu indikatur online li jassistik sabiex issir taf jekk aktar tkunx finanzjarjament eliġibbli. L-indikatur ma jggarantixx l-eliġibbiltà finanzjarja għas-servizzi legali. Jaġixxi biss bħala gwida.

Kif nikkonferma s-sors ewlieni tal-introjt u l-benefiċċji tiegħi?

Tista' tkun meħtieġ tipprovi konferma tas-sors ewlieni tal-introjt tiegħek billi tipprovi, pereżempju:

Kopja tal-aħħar payslip tiegħek

Kopja tal-irċevuta tal-benefiċċji soċjali tiegħek

Ktieb tal-kerar/rendikont tas-self ipotekarju

Il-Bord tal-Għajnuna Legali jista' jitolb lid-Dipartiment għall-Affarijiet tal-Impjeggi u l-Protezzjoni Soċjali sabiex jinvestiga l-mezzi ta' kwalunkwe persuna li tapplika għas-servizzi legali jew li tirċivihom. F'xi ċirkostanzi, il-Bord tal-Għajnuna Legali jista' jitolb tipprovi aktar dokumentazzjoni b'rabta mal-benefiċċji li titlob.

Kif jiġu kkalkolati r-riżorsi kapitali tiegħi?

Il-valur tad-**dar** tiegħek jiġi **eskluz** mill-valutazzjoni tar-riżorsi kapitali tiegħek. Jekk ir-riżorsi kapitali tiegħek ikunu ogħla minn EUR 4 000, trid timla d-dikjarazzjoni tal-kapital fil-formola tal-applikazzjoni. Hija meħtieġa l-informazzjoni li ġejja:

Kapital - Il-kapital totali tiegħek ta' kull xorta, kemm jekk fil-forma ta' proprjetà, karozza, flus fl-idejn, fil-bank, investimenti jew riżorsi oħra u

Dejn - Tista' tingħata kwota għal ċerti djun li jistgħu jiġu paċuti bil-kapital għall-finijiet tal-kisba tal-kapital disponibbli, pereżempju, self minn unjoni tal-kreditu.

X'jiġri jekk nirbaħ il-kawża bl-ispejjeż favorija?

Jekk tirbaħ il-kawża bl-ispejjeż favorik, dawn iridu jithallsu lill-Fond tal-Għajnuna Legali u jintużaw sabiex jithallsu l-ispejjeż li l-Bord tal-Għajnuna Legali jkun nafaq sabiex jipprovdilek servizzi legali. Normalment dan ma jiġix f'kawżi tal-liġi tal-familja. F'kawżi mhux tal-liġi tal-familja, jekk tirbaħ il-kawża, normalment l-ispejjeż ikunu favorik. Min-naħa l-oħra, jekk titef il-kawża, l-ispejjeż tal-parti l-oħra jistgħu jiġu kontrik. Jekk dan iseħħ, il-Bord tal-Għajnuna Legali ma jkunx responsabbli sabiex iħallas l-ispejjeż tal-parti l-oħra u int tinzamm personalment responsabbli.

X'jiġri jekk naqla' jew inżomm flus jew proprjetà oħra bħala riżultat tal-kawża tiegħi?

Jekk taqla' jew iżzomm flus jew proprjetà immobbli bħala riżultat tal-kawża tiegħek, il-Bord tal-Għajnuna Legali jkun jista' - b'xi eċċezzjonijiet - juża dawk il-flus jew il-proprjetà immobbli sabiex iħallas għall-għajnuna legali tiegħek. Trid tħallas lill-Fond tal-Għajnuna Legali kwalunkwe flus li taqla' jew iżzomm bħala riżultat tal-kawża tiegħek li ma jkunux eżentati. Inaqqaslek l-ispejjeż tiegħu u jagħtik lura dak li jifdal. Jekk tkun proprjetà immobbli (pereżempju dar jew art) li taqla' jew iżzomm, ikun intitolat jagħmel dik li tissejjaħ "charge" fuq dik il-proprjetà, b'tali mod li ma tkunx tista' tinbiegħ sakemm jithallas lura.

X'għandi nagħmel jekk jinbidlu ċ-ċirkostanzi finanzjarji tiegħi?

Jekk tkun qed tirċievi servizzi legali, trid tinforma lill-Bord tal-Għajnuna Legali (permezz tas-solicitor tiegħek) bi kwalunkwe bidla fl-introjt jew fil-kapital tiegħek, pereżempju, jekk tkun ingħatajt zieda fil-paga, jekk ikun inbidel il-valur tal-benefiċċju soċjali tiegħek, jew jekk tkun se tixtri karozza jew dar ġdida. Ir-raġuni għaliex għandek tagħmel hekk huwa peress li trid tibqa' eliġibbli għas-servizzi legali waqt li tkun qed tirċievi s-servizzi legali, sakemm tingħalaq il-kawża. Billi ċ-ċirkostanzi finanzjarji tiegħek jitjiebu mhux bilfors ifisser li l-Bord se jwaqqafek l-għajnuna legali, għalkemm jista' jitolb tħallas kontribuzzjoni ogħla.

X'jiġri jekk nonqos milli ninnotifika li-ċ-ċentru legali b'bidla fiċ-ċirkostanzi tiegħi?

Jekk ma tinfurmax lill-Bord tal-Għajnuna Legali li l-introjt jew il-kapital tiegħek inbidel, u jiskopri li seħħ hekk, il-Bord jista' jiddeċiedi li jwaqqafek l-għajnuna legali.

4 L-għajnuna legali tingħata għal kull tip ta' proċediment?

Dment li l-proċedimenti jkunu fil-ġurisdizzjoni Irlandiża, l-applikanti minn barra l-pajjiż li jissodisfaw it-test tal-eliġibbiltà finanzjarja u tal-merti stabbilit fl-Att u fir-Regolamenti, jikkwalifikaw għal għajnuna legali fl-Irlanda.

Minkejja li ħafna mill-applikanti għall-għajnuna legali huma residenti fl-Irlanda, huwa possibbli li persuna li tirrisjedi barra l-Irlanda, kemm jekk ċittadin Irlandiż kif ukoll jekk le, tapplika għal għajnuna legali u/jew għal pariri legali fl-Irlanda, dment li l-persuna tfitteż għajnuna jew pariri legali dwar kwistjoni legali regolata bid-dritt Irlandiż u jekk normalment l-għajnuna legali tingħata lil persuna li tirrisjedi barra mill-Irlanda meta l-proprjetà reali jew personali involuta fil-tilwima tkun tinsab fl-Irlanda. Bl-istess mod li l-applikanti Irlandiżi jisirihom test tal-mezzi sabiex tiġi ddeterminata l-eliġibbiltà għall-għajnuna legali, il-persuni li jirrisjedu barra mill-Irlanda huma wkoll meħtieġa jagħmlu l-istess valutazzjoni tal-eliġibbiltà finanzjarja.

L-assistenza legali tingħata mingħajr l-applikazzjoni tal-kriterji ta' eliġibbiltà għat-test tal-mezzi fi proċeduri tal-qorti li jaqgħu taħt iċ-Child Abduction and Enforcement of Custody Orders Act 1991 u taħt il-Maintenance Orders Act 1994 (meta l-każ ikun jinvolvi l-irkupru tal-manteniment f'guriżdizzjoni reċiprokanti). B'mod ġenerali, ma jingħatawx pariri legali meta jkun possibbli li l-applikant jikseb pariri legali barra mill-Att mingħajr tbatija. Generalment, dan ikun il-każ meta s-servizzi jkunu disponibbli minn sors ieħor, eż. aġenziji għall-għoti ta' pariri jew korp statali ieħor.

Pariri dwar kwistjonijiet relatati mad-dritt penali jaqgħu barra mill-kamp ta' applikazzjoni tal-Att, hliet għal pariri lil ilmentaturi f'każijiet ta' "stupru".

Qabel ma jawtorizza l-għajna legali, il-Bord irid ikun sodisfatt li jkun raġonevoli li jinfetħu jew jiġu difiżi l-proċedimenti, fir-rigward, pereżempju, tal-merti legali tal-kawża u tal-eżitu probabbli. Il-kriterji jinkludu: il-prospetti ta' suċċess; il-motivazzjonijiet raġonevoli għall-ftuħ jew għad-difiża tal-proċedimenti; id-disponibbiltà ta' kwalunkwe metodu, għajr il-proċedimenti tal-qorti, għall-indirizzar tal-problema b'mod sodisfaċenti (eż. medjazzjoni jew negozjar ta' soluzzjoni); il-fila tal-persuna mogħtija għajna legali li tikseb rappreżentanza legali barra mill-Att (eż. il-possibbiltà li l-ispejjeż jiġu koperti minn kumpanija tal-assigurazzjoni, eċċ.).

5 Jeżistu proċeduri speċjali f'każijiet ta' bżonn?

Tingħata kunsiderazzjoni dwar jekk l-applikanti għandhomx jiġu trattati b'mod mhux konformi mar-regola ġenerali li tistipula li l-applikanti jingħataw appuntamenti sabiex jiltaqgħu ma' solicitors; jiġifieri, fl-ordni strett tad-data meta l-ismijiet tal-applikanti jiddaħħlu fil-lista ta' stennija għas-servizzi legali. Il-prijorità tingħata lil applikanti ġodda li jitolbu servizzi legali fil-kategoriji li ġejjin ta' kawżi:

proċedimenti dwar il-ħtif ta' tfal

meta jkun hemm periklu reali li t-tfal jinħarġu barra mill-guriżdizzjoni mingħajr il-kunsens tal-applikant

proċedimenti dwar il-kura tat-tfal

vjolenza domestika

meta, skont il-Liġi tal-Prekrizzjoni, ikun hemm periklu li t-termini għall-ftuħ ta' proċedimenti jistgħu jiskadu hliet jekk tittiehed azzjoni immedjata

meta jkun hemm periklu li jiskadu t-termini f'leġiżlazzjoni oħra

meta jkun hemm periklu li sseħħ dissipazzjoni tal-assi b'tali mod li ma jibqgħux disponibbli sabiex ikopru t-talbiet tal-applikant.

6 Minn fejn nista' nikseb formola ta' applikazzjoni għal għajna legali?

Persuna li tfttex servizzi legali tista' tapplika fi kwalunkwe wieħed miċ-Ċentri Legali billi tmur personalment, iċċempel jew tikteb liċ-Ċentru Legali li jkun l-eqreb għall-post fejn jirrisjedi l-Aplikant.

Lista ta' centri legali tinsab fis-[sit web tal-Bord tal-Għajna Legali](#).

Jekk issir xi mistoqsija bit-telefown, l-applikant jintalab imur f'dak iċ-Ċentru Legali sabiex japplika personalment halli tkun tista' timtela formola ta' applikazzjoni bil-miktub, u ssir valutazzjoni tal-mezzi sabiex jiġi ddeterminat jekk l-applikant ikunx finanzjarjament eliġibbli għall-għajna legali. Applikazzjoni postali tista' ssir u normalment tkun adattata jekk l-applikant ma jkunx jista' faċilment imur huwa stess f'Ċentru Legali.

L-assistenza legali tingħata mingħajr l-applikazzjoni tal-kriterji ta' eliġibbiltà għat-test tal-mezzi fi proċeduri tal-qorti li jaqgħu taħt iċ-Child Abduction and Enforcement of Custody Orders Act 1991 u taħt il-Maintenance Orders Act 1994 (meta l-każ ikun jinvolvi l-irkupru tal-manteniment f'guriżdizzjoni reċiprokanti). Barra minn hekk, il-Bord tal-Għajna Legali jippermetti li applikazzjoni ssir online mis-sit web tiegħu.

7 X'dokumentanti jridu jiġu ppreżentati mal-formola tal-applikazzjoni għal għajna legali?

Payslip/P60, irċevuta ta' benefiċċju soċjali, jew Avviż ta' Valutazzjoni minn Kontijiet tad-Dħul/Awditjati

Id-dettalji ta' kwalunkwe introjtu ieħor li tirċievi (eż. hlasijiet tal-manteniment)

Id-dettalji tal-hlasijiet tiegħek tat-taxxa fuq l-introjtu, tal-PRSI, u tal-USC (dawn ikunu fuq il-payslip tiegħek jew fl-Avviż ta' Valutazzjoni).

Id-dettalji tal-hlasijiet tiegħek tas-self ipotekarju/tal-kirja ta' kull xahar

Il-valuri approssimati tal-assi kapitali kollha tiegħek minbarra d-dar li tgħix fiha

Il-valuri ta' kwalunkwe flus imfaddla li għandek

L-ammonti pendenti fuq kwalunkwe self/djun li jkollok

8 Fejn irrid nibgħat l-applikazzjoni tiegħi għal għajna legali?

Lista ta' indirizzi u numri tat-telefown taċ-Ċentri Legali kollha, full-time u part-time, hija disponibbli fis-[Sit Web](#) tal-Bord.

Il-formola online tiġi ppreżentata wkoll permezz tas-sit web tal-Bord tal-Għajna Legali.

9 Kif nista' nsir naf jekk jiniex intitolat għal għajna legali?

L-applikanti finanzjarjament eliġibbli jiġu offruti appuntamenti ma' solicitor f'konformità mal-proċedura tal-lista ta' stennija, jew skont il-kategoriji stabbiliti ta' suġġetti ta' priyorità. Normalment, l-applikant jiġi offrut appuntamenti ma' wieħed mis-solicitors impjegati mill-Bord tal-Għajna Legali u bbażat f'wieħed mill-uffiċċji tiegħu.

L-applikant iħallas il-kontribuzzjoni għall-pariri legali qabel ma jattendi għall-ewwel appuntamento u jirċievi rċevuta għaliha.

Fl-ewwel appuntamento, is-solicitor jispjega li jekk l-applikant jeħtieġ rappreżentanza minn solicitor sabiex jiftaħ jew jiddefendi proċedimenti, kontribuzzjoni għall-għajna legali ssir pagabbli malli jingħata ċertifikat tal-għajna legali.

L-applikazzjonijiet għal ċertifikati tal-għajna legali jistgħu jkunu jeħtieġu informazzjoni addizzjonali. Skont in-natura tal-każ, din l-informazzjoni addizzjonali tista' tinkludi dawn li ġejjin:

Rekords/rapporti mediċi

Kopji ta' dikjarazzjonijiet u/jew ta' rapporti miksuba jew imhejjija mill-Gardai

Kopji ta' kwalunkwe kuntratt.

Jekk, mar-rċevuta tal-informazzjoni neċessarja kollha, jitqies li applikazzjoni għall-għajna legali ma tissodisfax id-dispożizzjonijiet tas-Civil Legal Aid Act tal-1995 u tar-Regulations tal-1996, is-solicitor jibgħat ittra ta' rifjut.

Din l-ittra tiddikjara r-raġunijiet li fuq il-bażi tagħhom tiġi rrifjutata l-applikazzjoni u l-Artikolu/i rilevanti tas-Civil Legal Aid Act u/jew tar-Regulations. L-ittra tinforma wkoll lill-applikant bid-dritt li jitlob ir-rieżami u/jew l-appell tad-deċiżjoni quddiem Kumitat ta' Appell tal-Bord.

10 X'għandi nagħmel jekk inkun intitolat għal għajna legali?

Meta applikant għall-għajna legali jissodisfa r-rekwiżiti tal-Att u tar-Regolamenti, jinħareġ Ċertifikat tal-Għajna Legali sabiex tiġi pprovduta rappreżentanza minn solicitor u, jekk ikun hemm bżonn, minn barrister f'ċerti proċedimenti ċivili fil-Qorti Distrettwali, fis-Circuit Court, fil-Qorti Għolja u fil-Qorti Suprema.

Ċertifikat tal-għajna legali jawtorizza biss servizzi legali għall-proċedimenti jew għas-suġġett iddikjarat fih. Il-ħruġ ta' ċertifikat tal-għajna legali għal applikant ma jfissirx li l-applikant jingħata għajna legali fi kwistjonijiet oħrajn. Jekk applikant jeħtieġ għajna legali għal aktar minn suġġett wieħed, irid jagħmel applikazzjoni separata.

L-applikazzjonijiet għal ċertifikat tal-għajna legali jsiru minn solicitor f'ċentru legali wara konsultazzjoni ma' applikant.

L-Artikolu 29(1) tal-Att jistipula li persuna ma għandhiex tikkwalifika għal għajna legali jew għal pariri legali qabel ma tħallas kontribuzzjoni. Din il-kontribuzzjoni tiġi ddeterminata b'valutazzjoni finanzjarja bbażata fuq l-informazzjoni pprovduta mill-applikant fid-Dikjarazzjonijiet tal-Mezzi u tal-Kapital tiegħu. Meta persuna ma jkollhiex assi kapitali, l-ammont minimu pagabbli għall-għajna legali huwa EUR 35 u l-ammont massimu huwa EUR 1 210. Il-kontribuzzjoni sfiha għandha tiffallas malli jiġi rritornat iċ-ċertifikat tal-għajna legali u qabel ma jiġu pprovduti s-servizzi legali. F'ċirkostanzi eċċezzjonali, il-Bord jista' jippermetti li l-applikant iħallas b'pagamenti parzjali. Madankollu, l-ammont sfiħ irid jiffallas fi żmien 12-il xahar u qabel ma jintemmu l-proċedimenti.

11 Min jagħżili l-avukat, jekk inkun intitolat għal għajna legali?

Jekk, fl-applikazzjoni, l-applikant jesprimi preferenza li jkun rappreżentat minn solicator partikolari fiċ-Ċentru Legali, il-Managing Solicitor iqis ix-xewqat tal-applikant meta jiddeċiedi liema solicator jalloka lil dak l-applikant. Il-Managing Solicitor iqis ċirkostanzi oħrajn ukoll meta jiddeċiedi liema solicator għandu jalloka, pereżempju jekk is-solicitor mitlub mill-applikant ikunx disponibbli sabiex jirrappreżenta lill-klijent f'data partikolari tal-qorti. Jekk is-solicitor mitlub mill-applikant diġà jkollu impenn ma' klijent ieħor f'post ieħor fid-data tal-kawża tal-applikant, ikun neċessarju li l-Managing Solicitor jalloka lill-applikant solicator li jkun differenti mis-solicitor tal-għażla tiegħu sabiex jirrappreżentah.

Jekk l-applikant qabel ikun ġie rappreżentat minn solicator taċ-Ċentru Legali, normalment il-Managing Solicitor jalloka l-istess solicator sabiex jipprovidi servizzi legali lill-istess klijent għas-sugġett il-ġdid. Applikant ma għandux dritt assolut li jikkonsulta jew ikun rappreżentat mis-solicitor tal-għażla tiegħu iżda x-xewqat ta' applikant normalment jiġu kkunsidrati minn Managing Solicitor meta tittiehed deċiżjoni dwar liema solicator għandu jiġi allokat lil applikant. Jekk applikant ikollu preferenza li jkun rappreżentat minn solicator tal-istess sess, sa fejn possibbli l-Managing Solicitor jagħmel hiltu sabiex jiżgura li preferenza tal-applikant f'dan ir-rigward tingħata kunsiderazzjoni.

12 L-għajna legali tkopri l-ispejjeż kollha tal-proċedimenti?

Il-ħlas tal-kontribuzzjoni għall-għajna legali speċifikata fiċ-ċertifikat ikopri l-ispejjeż kollha involuti fil-proċedimenti. Madankollu, l-ispejjeż u d-danni ġenerali mogħtija lilek bħala riżultat tal-proċedimenti tal-qorti jew soluzzjoni barra mill-qorti huma pagabbli lill-Bord tal-Għajna Legali. Il-Bord ikun intitolat inaqas l-ispejjeż li jkun ġarrab minn kwalunkwe flus li inti tirċievi, sogġett għal ċerti eċċezzjonijiet limitati. Dan japplika wkoll għal soluzzjonijiet favur persuna mogħtija għajna legali bħala riżultat ta' proċedimenti matrimonjali, ta' ftehimiet ta' separazzjoni jew ta' separazzjoni legali. Jekk l-ispiża totali mgarrba mill-Bord sabiex jipprovidi servizzi legali tkun anqas mill-ammont totali mħallas minnek, jew f'ismek, permezz ta' kontribuzzjoni u permezz tal-irkupru tal-ispejjeż jew tad-dannu jew wara li jittiehed kont taċ-charge fuq proprjetà, inti tingħata rimborż tal-bilanċ.

13 Min għandu jħallas l-ispejjeż l-oħra jekk jien inkun intitolat biss għal għajna legali limitata?

N/A

14 L-għajna legali tkopri l-appelli wkoll?

Ċertifikat tal-għajna legali jipprovidi servizzi legali għall-proċedimenti jew għas-sugġett iddikjarat fih. Meta l-proċedimenti jew is-sugġett iddikjarat jintemm, iċ-ċertifikat jiskadi. Applikant li jeħtieġ servizzi addizzjonali li jistgħu jkunu relatati mas-sugġett originali jista' japplika għal emenda taċ-ċertifikat tal-għajna legali jew għal ċertifikat ġdid. Iċ-ċirkostanzi individwali tal-każ jiddeterminaw jekk tkunx meħtieġa emenda jew ċertifikat ġdid u s-solicitor jipprovidi parir dwar dan.

15 L-għajna legali tista' tiġi rritrata qabel il-konklużjoni tal-proċedimenti (jew saħansitra tiġi revokata wara t-terminazzjoni tal-proċedimenti)?

Jekk inti ttipprovidi informazzjoni żbaljata jew tonqos milli tiżvela xi fatt materjali (pereżempju, rigward bidla fiċ-ċirkostanzi finanzjarji tiegħek), jew jekk iġġib ruħek b'mod irragonevoli, il-pariri legali jew l-għajna legali jew it-tnejn jistgħu jiġu rritrati u tista' tkun responsabbli tħallas l-ispejjeż sħaħ imġarrba f'ismek.

16 Nista' nikkontesta r-rifjut li ningħata għajna legali?

Applikant aggravat minn kwalunkwe deċiżjoni tal-Bord jista' jitolb rieżami tad-deċiżjoni. Jekk l-applikant jixtieq ir-rieżami tad-deċiżjoni, trid tiġi pprezentata aktar informazzjoni bil-miktub għall-kunsiderazzjoni flimkien ma' opinjoni tas-solicitor tal-applikant dwar jekk id-deċiżjoni għandhiex tiġi kkonfermata. L-applikanti jistgħu jitolbu rieżami ta' deċiżjoni permezz taċ-Ċentru Legali.

Applikant aggravat minn kwalunkwe deċiżjoni tal-Bord jew minn rieżami ta' kwalunkwe deċiżjoni tal-Bord jista' jappella dik id-deċiżjoni quddiem kumitat tal-Bord. Jekk l-applikant jixtieq jappella d-deċiżjoni, appell irid jiġi pprezentat quddiem Kumitat ta' Appell tal-Bord. L-applikanti jistgħu jitolbu appell ta' deċiżjoni permezz taċ-Ċentru Legali jew direttament mal-Bord.

Il-preżentazzjoni ta' informazzjoni ulterjuri għall-fini tar-rieżami jew tal-preżentata ta' appell trid issir fi żmien xahar mid-data li fiha applikant jiġi informat li ma jkunx intitolat għas-servizz li japplika għalih.

Il-Kumitat ta' Appell jinkludi President u erba' membri oħrajn, li tnejn minnhom, qabel ma jkunu nħatru mill-Bord, ikunu nħatru bħala barristers prattikanti jew solicators prattikanti. Il-kumitat għandu jkun magħmul minn persuni li ma kinux involuti fid-deċiżjoni originali.

Aktar informazzjoni

Aktar informazzjoni, li tinkludi lista ta' indirizzi u ta' numri tat-telefown taċ-Ċentri Legali kollha, hija disponibbli fis-[Sit Web](#) tal-Bord.

L-aħħar aġġornament: 26/04/2023

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Għajna legali - Greċja

1 Il-proċedimenti legali xi spejjeż jinvolvu, u normalment min irid iħallashom?

Kull min jixtieq jiffaħ jew diġà jkun fetaħ kawża jrid iħallas l-ispejjeż li ġejjin:

(l-onorari ta' avukat biex iħejji u jissottometti r-rikors għal għajna legali jew rimedji oħra, jipparteċipa f'sessjonijiet ta' medjazzjoni, jattendi seduti tal-qorti bħala l-avukat/il-konsulent tar-rikorrent fil-proċedimenti rilevanti, jissottometti dokumenti, jikkonsenja dokumenti għan-notifika minn ufficjal ġudizzjarju (*dikastikós epimelitís*), u jipprovidi titolu eżekuttiv lil ufficjal ġudizzjarju biex jeżegwixxi sentenza;

l-ispejjeż tan-notifika ta' rikorsi guridici jew rimedji oħra;

l-ispejjeż tat-traduzzjoni u/jew tal-interpretazzjoni, f'kawżi transfruntieri;

l-ispejjeż imħallsa għall-periti, meta tali periti jinħatru b'ordni tal-qorti jew fuq talba tal-parti kkonċernata;

it-tariffi tal-qorti għas-sottomissjoni ta' dokumenti u għall-istabbiliment ta' miżuri ta' eżekuzzjoni;

spejjeż mirbuha mill-parti l-oħra.

2 X'inhija eżattament l-għajna legali?

Huwa d-dritt taċ-ċittadini li japplikaw għall-għajna finanzjarja sabiex jiffaħ kawża jew jipparteċipaw f'kawża mressqa kontrihom. Din tkopri wkoll ir-rappreżentanza legali fit-tieni istanza, l-ispejjeż ta' nutar (*symvolaioγράφος*) u ta' ufficjal ġudizzjarju, u l-ispejjeż tal-eżekuzzjoni.

Il-kontenut tal-għajna legali f'kawżi ċivili u kummerċjali huwa previst mil-Liġi 3226/2004 dwar l-għoti ta' għajna legali lil ċittadini b'introjtu baxx u dispożizzjonijiet oħra, kif emendata (minn hawn "il-quddiem "il-Liġi").

L-għajnuna legali tista' tiegħu wkoll il-forma ta' ħatra ta' avukat biex jipprovi pariri legali bil-ħsieb li tilwima transfruntiera tissolva qabel ma tittella' l-qorti (l-Artikolu 10(c) tal-Liġi).

3 X'inhuma r-ekwiżiti biex tingħata l-għajnuna legali?

L-Artikolu 11 tal-Liġi jipprevedi li ċ-ċittadini kollha tal-Unjoni Ewropea jistgħu jkunu intitolati għall-għajnuna legali. Barra minn hekk, iċ-ċittadini ta' pajjiżi terzi u l-persuni mingħajr Stat li huma legalment residenti, jew li għandhom ir-residenza abitwali tagħhom, fl-Unjoni Ewropea, u li jistgħu juri bil-provi li l-kundizzjonijiet rilevanti huma ssodisfati, huma eliġibbli għall-għajnuna legali.

L-għajnuna legali tingħata dment li l-kundizzjonijiet stabbiliti fil-Liġi jiġu ssodisfati. Skont l-Artikolu 1(2) tal-Liġi, il-persuni b'introjtu annwali tal-familja li ma jaqbix iż-żewġ terzi tal-introjtu individwali annwali minimu stabbilit mil-Liġi huma intitolati għall-għajnuna legali. Fl-eventwalità ta' tilwimiet tal-familja, l-introjtu tal-parti l-oħra fit-tilwima (konjuġi) ma jiġix meqjus li jikkontribwixxi għall-introjtu tar-rikorrent.

Għall-persuni bid-domicilju jew bir-residenza abitwali tagħhom fi Stat Membru ieħor japplikaw regoli speċjali. Skont l-Artikolu 10 tal-Liġi, il-limitu msemmi hawn fuq mhuwiex obligatorju jekk ir-rikorrent juri li d-differenza fl-għoli tal-ħajja bejn il-pajjiż tal-orijini tiegħu u r-Repubblika Ellenika tagħmilha impossibbli għalih li jgarrab l-ispejjeż tal-protezzjoni legali.

4 L-għajnuna legali tingħata għal kull tip ta' proċediment?

Iva, jiġifieri għal proċedimenti ċivili, familjali, kummerċjali u kriminali.

5 Jeżistu proċeduri speċjali f'każijiet ta' bżonn?

Il-proċedura hija regolata mill-Artikolu 2 tal-Liġi. Il-proċedura għall-għoti ta' għajnuna legali tidda hekk kif il-benefiċjarju jipprezenta rikors, li jkun fih sommarju tas-suġġett tal-proċedimenti jew tal-att, u prova li l-kundizzjonijiet għall-kisba tal-għajnuna huma ssodisfati.

Ir-rikors irid ikun akkumpanjat mid-dokumenti ta' sostenn meħtieġa, prova tas-sitwazzjoni finanzjarja tar-rikorrent (b'mod partikolari kopja tad-dikjarazzjoni tat-taxxa jew ċertifikat mill-kap tal-uffiċċju tat-taxxa kompetenti dwar il-fatt li r-rikorrent mhuwiex meħtieġ jissottometti dikjarazzjoni, kopja ta' dikjarazzjoni tal-assi, ċertifikat tal-approvazzjoni tat-taxxa, in-numru ta' identifikazzjoni tat-taxxa tar-rikorrent (AFM), ċertifikati tal-assistenza soċjali, affidavits), u prova tar-residenza skont l-ewwel paragrafu tal-Artikolu 1 fil-każ ta' ċittadin ta' pajjiż terz.

Ir-rikors u d-dokumenti ta' sostenn għandhom jiġu pprezentati mill-inqas 15-il jum qabel il-proċess jew l-att li għalih tintalab l-għajnuna legali. Dan it-terminu jista' jitqassar f'każ ta' ċitazzjoni sussegwenti. Il-proċedura hija mingħajr ħlas u mhuwiex meħtieġ li wiehed jidher ma' avukat.

L-Artikolu 8(1) jipprevedi li r-rikorsi għall-għajnuna legali għandhom jiġu pprezentati lill-qorti tal-prim'istanza (*protodikeia*) b'guriżdizzjoni territorjali u materjali, li huma kompetenti biex jeżaminawhom.

Fil-każ ta' atti mhux relatati ma' proċedimenti tal-qorti, il-qorti kompetenti hija l-qorti ċivili distrettwali (*eirinodikeio*) tal-post ta' residenza tar-rikorrent.

Ir-rikorrent jista' jissottometti appell kontra d-deċiżjoni tal-imħallef, li jinstitwira matul il-proċedimenti għal miżuri provviżorji (*diadikasia ton asfalistikón métron*). Każ *prima facie* huwa biżżejjed biex ir-rikors jiġi aċċettat, u mhijix meħtieġa dokumentazzjoni sħiħa. Il-qorti għandha diskrezzjoniestensiva biex tiġbor il-provi.

6 Minn fejn nista' nikseb formola ta' applikazzjoni għal għajnuna legali?

Il-qorti kollha fil-Greċja joperaw uffiċċju speċjali biex jgħin liċ-ċittadini b'introjtu baxx li huma intitolati għall-għajnuna legali bla ħlas biex jifhem l-proċedura. Xi qorti, bħall-Qorti Ċivili Distrettwali ta' Patras (*Eirinodikeio Pátras*), jipprovdur formola għar-rikors online, ara <https://www.eirinodikeio-patras.gov.gr/nomiki-voithia>.

7 X'dokumenti jridu jiġu pprezentati mal-formola tal-applikazzjoni għal għajnuna legali?

Ir-rikorrenti jridu jipprezentaw prova tas-sitwazzjoni finanzjarja tagħhom. Id-dokumenti ta' sostenn rilevanti huma previsti fil-Liġi (ara l-mistoqsija 5).

8 Fejn irrid nibgħat l-applikazzjoni tiegħi għal għajnuna legali?

Ir-rikors għandu jiġi pprezentat lill-qorti (ara l-mistoqsija 5).

9 Kif nista' nsir naf jekk jiniex intitolat għal għajnuna legali?

Il-kriterji għall-kisba tal-għajnuna legali huma stabbiliti fil-Liġi. Skont l-Artikolu 1(2), iċ-ċittadini b'introjtu baxx intitolati għall-għajnuna legali huma daww li l-introjtu annwali tal-familja tagħhom ma jaqbix iż-żewġ terzi tal-introjtu personali annwali minimu ddefinit fil-Ftehim Kollektiv Nazżjonali Ġenerali tax-Xogħol (*Ethnikí Genikí Syllogikí Sýmvasi Ergasías*). Fil-każ ta' tilwima domestika, l-introjtu tal-parti l-oħra fit-tilwima ma jiġix ikkunsidrat.

Japplikaw arrangamenti speċjali jekk il-post tar-residenza jew tar-residenza abitwali tal-persuna li tkun qed titlob għajnuna legali f'kawża ċivili jew kummerċjali jkun fi Stat Membru ieħor. Skont l-Artikolu 10 tal-Liġi, il-limitu tal-introjtu tal-familja speċifikat mhuwiex obligatorju, jekk ir-rikorrent ikun jista' juri li ma jistax ikopri l-ispejjeż legali minħabba d-differenza fl-għoli tal-ħajja bejn l-Istat Membru tal-post tar-residenza jew tar-residenza abitwali tiegħu u l-Greċja.

Minħabba n-natura transfruntiera tat-talba, l-għajnuna legali tingħata wkoll biex tkopri l-ispejjeż tal-interpretazzjoni, l-ispejjeż għat-traduzzjoni uffiċjali tad-dokumenti meħtieġa għas-soluzzjoni tat-tilwima u l-ispejjeż tal-ivvjaġġar li jkollu jħallas ir-rikorrent għal kwalunkwe persuna maħsuba biex tappoġġa t-talba tiegħu li jkollha tattendi s-seduta personalment, jekk il-qorti tiddeciedi li dik il-persuna ma tistax tipparteċipa mod ieħor fil-proċedimenti. L-għajnuna legali tista' tiegħu wkoll il-forma ta' ħatra ta' avukat biex jipprovi pariri legali bil-ħsieb li tilwima transfruntiera tissolva qabel ma titressaq il-qorti.

10 X'għandi nagħmel jekk inkun intitolat għal għajnuna legali?

Il-parti trid tressaq rikors quddiem il-qorti kompetenti (ara l-mistoqsija 5).

Meta l-għajnuna legali tingħata mill-qorti, il-benefiċjarju jkun intitolat għas-servizzi legali msemmija fit-tweġiba għall-mistoqsija 2.

11 Min jagħżilli l-avukat, jekk inkun intitolat għal għajnuna legali?

Din il-materja hija rregolata fl-Artikolu 5 tal-Liġi. Jekk jinħatar avukat, dawn jintgħażlu minn lista mfasla mill-kamra tal-avukati rilevanti (*dikigorikós sýllogos*).

L-avukati tal-għassa (*synígoroi ypiresías*) jintgħażlu f'ordni alfabetika mill-lista rilevanti tal-kamra tal-avukati, u l-għażla tagħhom hija rratifikata mill-qorti li tagħti l-għajnuna legali. L-avukat maħtur jista' jirrifjuta li jiddefendi lill-parti. Jekk jirrifjuta, l-istess qorti taħtar avukat ieħor.

12 L-għajnuna legali tkopri l-ispejjeż kollha tal-proċedimenti?

L-Artikolu 9 tal-Liġi, kif emendat, jipprovi dettalji dwar l-ispejjeż koperti mill-għajnuna legali. Ara wkoll it-tweġibiet għall-mistoqsijiet 1 u 2.

L-għajnuna legali tingħata f'kawżi ta' divorzju b'kunsens reciproku (*synainetiko diazygio*) u tikkonsisti f'eżenzjoni mill-obbligu li jithallsu xi wħud mill-ispejjeż jew l-ispejjeż kollha tal-proċedimenti quddiem nutar, kif ukoll il-tariffa tal-avukat maħtur biex jirrapprezenta lir-rikorrenti quddiem in-nutar.

L-għajnuna legali ma taffettwax l-obbligu li jithallas kwalunkwe kost mirbuħ mill-parti l-oħra.

13 Min għandu jħallas l-ispejjeż l-oħra jekk jien inkun intitolat biss għal għajnuna legali limitata?

Dan mhuwiex previst fil-Liġi. Alternattiva possibbli hija li spejjeż oħra jkunu koperti minn NGOs, l-aktar fil-każ ta' migranti u refuġjati.

14 L-għajnuna legali tkopri l-appelli wkoll?

Iva. L-Artikolu 9(3) tal-Liġi jipprevedi li l-għajnuna legali tingħata separatament għal kull proċess, tapplika għal kwalunkwe qorti ta' kwalunkwe istanza u tkopri wkoll l-eżekuzzjoni tas-sentenza.

15 L-għajnuna legali tista' tiġi rritrata qabel il-konklużjoni tal-proċedimenti (jew saħnsitra tiġi revokata wara t-terminazzjoni tal-proċedimenti)?

Skont l-Artikolu 4(2) u (3) tal-Liġi, l-għajnuna legali tista' tiġi rtirata jew limitata b'deċiżjoni tal-imħallef kompetenti maħruġa fuq bażi *ex officio* jew fuq proposta tal-prosekutur pubbliku (*eisangeléas*), jekk jiġi stabbilit li l-kundizzjonijiet għall-għoti tal-għajnuna ma kinux issodisfati mill-bidu nett, ma baqgħux issodisfati, jew ikunu nbidlu sostanzjalment. Ir-rikorrenti li jkunu ngħataw għajnuna legali abbażi ta' rikors falz jew informazzjoni falza jkunu meħtieġa jirrimborżaw l-ispejjeż li jkunu ġew eżentati minnhom.

16 Nista' nikkontesta r-rifjut li ningħata għajnuna legali?

Skont l-Artikolu 8(2), ir-rikorrent jista' jressaq appell quddiem il-qorti tal-prim'istanza b'diversi mħallfin (*polimelés protodykeío*) kontra d-deċiżjoni tal-imħallef tal-qorti civili distrettwali, tal-imħallef tal-qorti tal-prim'istanza b'imħallef uniku (*monomelés protodikeío*) jew tal-president tal-qorti tal-prim'istanza fi żmien 5 ijiem minn meta tinħareġ id-deċiżjoni. L-appell jinstema' matul il-proċedimenti għal mizuri interim (l-Artikoli 682 *et seq.* tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili (*Kóδικας Πολιτικής Δικονομίας*)). Ma jista' jiġi ppreżentat l-ebda appell quddiem il-Qorti Suprema (*Άρειος Πάγος*). Jista' jiġi ppreżentat rikors għid jekk ikun hemm bidla fil-fatti (l-Artikolu 2(5) tal-Liġi).

17 It-talba għal għajnuna legali għandha l-effett li tissospendi l-perjodu ta' preskrizzjoni?

Il-Liġi dwar l-għajnuna legali ma fiha l-ebda dispożizzjoni għal dak l-għan.

L-aħħar aġġornament: 28/02/2024

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa oriġinali ta' din il-paġna [es](#) ġiet emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Jekk jogħġbok innota li dawn il-lingwi li ġejjin: [en](#) diġà ġew tradotti.

Għajnuna legali - Spanja

1 Il-proċedimenti legali xi spejjeż jinvolvu, u normalment min irid iħallashom?

Fi Spanja, l-amministrazzjoni tal-gustizzja hija servizz pubbliku pprovdut mingħajr ħlas. Ma hemm l-ebda tariffa jew imposta għall-użu tas-servizz.

Madankollu, il-litigazzjoni normalment tiġġenera ċerti spejjeż, li jikkonsistu prinċipalment f'dawn li ġejjin:

It-tariffi tal-avukati.

L-ispejjeż li jirriżultaw mill-pubblikazzjoni ta' avviżi fil-gazzetti uffċjali.

Id-depożiti meħtieġa għall-prezentazzjoni ta' ċerti appelli.

Il-ħlasijiet għall-periti.

B'mod ġenerali, dawn l-ispejjeż jeħtieġ li jithallsu bil-quddiem mill-parti kkonċernata. Fi tmien il-proċedimenti, il-qorti trid tiddeċiedi min fl-aħħar mill-aħħar għandu jhallas għal dawn l-ispejjeż permezz ta' dik li fi Spanja hija magħruf bħala "ordni biex jithallsu l-ispejjeż" (*condena en costas*), irregolata mill-prinċipju ta' "min jitlef iħallas".

2 X'inhija eżattament l-għajnuna legali?

Skont l-Artikolu 119 tal-Kostituzzjoni Spanjola, l-għajnuna legali hija proċedura li biha dawk li jistgħu juru nuqqas ta' mezzi finanzjarji suffiċjenti jingħataw sensiela ta' benefiċċji li jikkonsistu prinċipalment f'eżenzjoni mill-ħlas tat-tariffi tal-avukati u tal-ispejjeż li jirriżultaw minn perizji, garanziji, tariffi tal-qorti, eċċ.

B'mod aktar speċifiku, ħlasijiet bħal dawn jinkludu:

Il-pariri legali ta' qabel il-proċess.

It-tariffi tal-avukati.

L-ispejjeż li jirriżultaw mill-pubblikazzjoni ta' avviżi fil-gazzetti uffċjali.

Id-depożiti meħtieġa għall-prezentazzjoni ta' ċerti appelli.

Il-ħlasijiet għall-periti.

Għat-tilwim transfruntier biss (wara r-riforma tal-Att dwar l-Għajnuna Legali bil-Liġi 16/2005 tat-18 ta' Lulju 2005, li allinjatu mad-Direttiva 2002/8/KE), l-elementi li ġejjin ġew inkluzi fid-drittijiet ta' hawn fuq:

Is-servizzi ta' interpretazzjoni.

It-traduzzjoni tad-dokumenti.

L-ispejjeż tal-ivvjagġar meta tkun meħtieġa dehra personali.

Id-difiża u r-rappreżentanza minn avukati (*abogado* u *procurador*) anke meta ma jkunux neċessarji, jekk il-qorti tkun teħtieġhom sabiex tiggarantixxi l-ugwaljanza tal-partijiet.

3 Għandi dritt għal għajnuna legali?

Iċ-ċittadini kollha tal-UE li jistgħu juru li ma għandhomx mezzi suffiċjenti (għal tilwim transfruntier, dan japplika għal persuni fiżiċi biss).

Anki iċ-ċittadini ta' pajjiżi terzi li huma legalment residenti fi Spanja jew li għandhom id-dritt tagħhom rikonoxxut f'konvenzjonijiet internazzjonali jibbenefikaw minn dan id-dritt (eż. konvenzjonijiet dwar il-ħtif internazzjonali ta' minuri), taħt l-istess kundizzjonijiet bħaċ-ċittadini tal-UE.

Fi kwistjonijiet ta' impjeg, kwalunkwe persuna impjegata, irrispettivament min-nazzjonalità u mill-mezzi finanzjarji tagħha.

Assoċjazzjonijiet u fondazzjonijiet ta' interess pubbliku.

Fi proċedimenti kriminali, amministrattivi u amministrattivi preliminari, iċ-ċittadini barranin li jistgħu juru li ma jkollhomx mezzi suffiċjenti għal-litigazzjoni, anke fil-każ li ma jkunux residenti legalment fi Spanja.

Irrispettivament mill-eżistenza ta' mezzi għal-litigazzjoni, id-dritt għal għajnuna legali jingħata lill-vittmi tar-reati abbażi ta' sess, tat-terroriżmu u tat-traffikar tal-bnedmin, kif ukoll lill-minorenni u lill-persuni b'diżabbiltà mentali meta jkunu vittmi ta' abbuż jew ta' trattament ħażin, bid-dritt li jiġi estiz għall-membri tal-familja superstiti tagħhom fil-każ tal-mewt tal-vittma, dment li ma kinux l-awturi.

Bl-istess mod, irrispettivament mill-eżistenza ta' mezzi għal-litigazzjoni, l-għajnuna legali tingħata lil persuni li jistgħu juru konsegwenzi permanenti, bħala riżultat ta' aċċident, li jzommuhom kompletament milli jwettqu l-impjeg jew l-okkupazzjoni normali tagħhom u li jeħtieġu l-assistenza minn persuni oħrajn, meta s-sugġett tat-tilwima jkun talba għal kumpens għad-dannu mgarrab.

Fil-qrati tax-xogħol, għad-difiża fi proċedimenti legali, il-ħaddiema u l-benefiċjarji tas-sistema tas-sigurtà soċjali, mingħajr l-ebda ħtieġa li juru riżorsi insuffiċjenti.

Fil-każ ta' tilwim transfruntier, id-dritt jista' jinkiseb jekk il-persuna kkonċernata tkun tista' turi li l-ispejjeż tal-proċedimenti ma jistgħux jiġu ssodisfati minħabba differenzi fl-għoli tal-ħajja bejn l-Istat Membru li fih dik il-persuna tkun residenti u Spanja.

4 L-għajnuna legali tingħata għal kull tip ta' proċediment?

L-għajnuna legali tista' tingħata fit-tipi kollha ta' proċedimenti, kemm jekk kontenzjużi kif ukoll jekk le, li jinvolvu somom ta' aktar minn EUR 2 000 ħlief meta s-sugġett ikun jeħtieġ l-assistenza ta' avukat, u tkun tkopri l-proċeduri kollha, kwalunkwe appell li jista' jiġi ppreżentat u l-eżekuzzjoni tas-sentenzi.

Fi proċedimenti li jinvolvu somom ta' anqas minn EUR 2 000, meta s-servizzi ta' avukati ma jkunux meħtieġa, tista' ssir applikazzjoni għall-għajnuna legali wkoll meta l-parti l-oħra jkollha rappreżentanza legali jew meta l-imħallef jew il-qorti espressament tordna li tiġi żgurata l-ugwaljanza bejn il-partijiet.

5 Jeżistu proċeduri speċjali f'każijiet ta' bżonn?

Hemm il-possibbiltà ta' ħatra provvizorja, jew mill-Kamra tal-Avukati (*Colegio de Abogados*), fi żmien massimu ta' 15-il jum ta' xogħol mir-riċevuta tal-applikazzjoni, jew fuq il-bażi ta' ordni mill-qorti.

6 Minn fejn nista' nikseb formola ta' applikazzjoni għal għajnuna legali?

Mis-Servizz tal-Pariri Legali (*Servicio de orientación jurídica*) tal-Kamra tal-Avukati, l-Uffiċċji tal-Iskrivan tal-Qorti (*Decanatos de los Juzgados*) u l-Kummissjonijiet provinċjali tal-Għajnuna Legali (*Comisiones provinciales de Asistencia Jurídica Gratuita*).

Il-Kunsill Ġenerali tal-Avukati (*Consejo General de la Abogacía Española*) jipprovdi liċ-ċittadini b'portal tal-web għall-għajnuna legali ([Justicia Gratuita](#)) fejn huwa possibbli, fost affarijiet oħrajn, li tintela l-formola ta' applikazzjoni għal għajnuna legali jew li jiġi vverifikat jekk humiex issodisfati l-kundizzjonijiet finanzjarji meħtieġa biex wieħed jibbenefika minn għajnuna legali, għalkemm dejjem huwa neċessarju li jiġu ppreżentati d-dokumenti u l-applikazzjoni bil-mod stabbilit hawn taħt.

Fejn għandha tiġi sottomessa l-applikazzjoni

L-applikazzjonijiet għal għajnuna legali, flimkien mad-dokumentazzjoni rilevanti, iridu jiġu sottomessi lis-servizzi ta' konsulenza legali tal-Kamra tal-Avukati fil-post fejn tinsab il-qorti li tittratta l-kawża prinċipali jew quddiem il-qorti tad-domicilju tal-applikant, fil-każ li ma jkunux indew proċedimenti.

7 X'dokumenti jridu jiġu ppreżentati mal-formola tal-applikazzjoni għal għajnuna legali?

Dokumenti relatati ma':

Is-sitwazzjoni finanzjarja tal-persuna kkonċernata u tal-membri tal-unità domestika tagħha.

Iċ-ċirkostanzi personali u tal-familja.

Il-protezzjoni legali mitluba.

B'mod aktar speċifiku, id-dokumenti li ġejjin:

Konferma tal-ħlas tat-taxxa korporattiva (*Certificado de liquidación del Impuesto sobre Sociedades*) (fil-każ ta' entitajiet legali).

Fotokopja tad-dikjarazzjoni tal-benefiċċju pubbliku jew tal-entrata fir-Reġistru tal-Fondazzjonijiet (*Registro de Fundaciones*) (fil-każ ta' entitajiet legali).

Konferma tas-sjieda tal-proprietà (*Certificado de signos externos*) maħruġa mill-awtoritajiet lokali tad-domicilju tal-applikant.

Konferma tar-reġistrazzjoni tar-residenza (*Certificado de empadronamiento*).

Konferma tal-INEM tal-perjodu tal-qgħad u tar-riċevuta tal-benefiċċji.

Konferma tar-riċevuta tal-pensjoni tal-Istat (*Certificado de cobro de pensiones publicas*).

Certifikat mis-Servizz Pubbliku tal-Impjegi tal-Istat (*Servicio Público de Empleo Estatal – SPEE*) li juri r-riċevuta tal-benefiċċji tal-qgħad u l-perjodu li għalih jingħataw.

Oħrajn (kwalunkwe dokument użat sabiex jagħti prova tal-fatti ddikjarati).

Madankollu, sabiex jiġi ttrattat il-proċess tal-applikazzjoni, il-Kmamar tal-Avukati jistgħu, jekk ikunu awtorizzati b'mod espliċitu, japplikaw għal diversi minn dawn iċ-certifikati f'isem il-litiganti.

8 Fejn irrid nibgħat l-applikazzjoni tiegħi għal għajnuna legali?

L-applikazzjonijiet għal għajnuna legali jridu jiġu sottomessi lis-servizzi ta' konsulenza legali tal-Kamra tal-Avukati fil-post fejn tinsab il-qorti li tittratta l-kawża prinċipali jew quddiem il-qorti tad-domicilju tal-applikant, fil-każ li ma jkunux indew proċedimenti. F'dan l-aħħar każ, il-qorti jeħtieġilha tibgħat minnufih l-applikazzjoni lill-Kamra tal-Avukati b'guriżazzjoni territorjali.

Dawn il-Kmamar huma nnominati bħala l-awtorità riċeventi għall-applikazzjonijiet f'tilwim transfruntier. F'tilwimiet bħal dawn, l-awtorità li toħroġ l-applikazzjoni hija l-Kamra tal-Avukati għar-residenza abitwali jew għad-domicilju tal-applikant.

Ċittadin Ewropew li l-Istat tiegħu jkun parti għall-Ftehim Ewropew dwar it-Trażmissjoni ta' Applikazzjonijiet għal Għajnuna Legali jista' japplika mal-awtorità ċentrali maħtura minn pajjiżu għall-implimentazzjoni tal-Ftehim.

L-applikazzjoni trid issir qabel ma jinbdew il-proċedimenti jew, jekk il-parti li tkun qed tapplika għal għajnuna legali tkun il-konvenut, qabel ma tikkontesta t-talba. Madankollu, kemm l-attur kif ukoll il-konvenut jistgħu sussegwentement japplikaw għall-għajnuna legali wara li jagħtu prova li jkunu nbidlu ċ-ċirkostanzi finanzjarji tagħhom.

9 Kif nista' nsir naf jekk jiniex intitolat għal għajnuna legali?

Il-Kamra tal-Avukati tista' tadotta d-deċiżjonijiet provvizorji li ġejjin:

Tinnotifika lill-persuna kkonċernata li hemm nuqqasijiet fl-applikazzjoni li għandhom jiġu rrettifikati fi żmien 10 ijiem, u, jekk dan ma jsirx, l-applikazzjoni tingħalaq.

Tiddikjara li l-applikazzjoni ma hijiex ammissibbli u hija bla bażi u tinnotifika lill-Kummissjoni tal-Għajnuna Legali kif xieraq.

Tiddikjara li l-applikazzjoni tissodisfa r-rekwiżiti legali, f'liema każ taħtar avukat fi żmien mhux aktar minn 15-il jum, filwaqt li tinnotifika lill-Kamra tal-Prokuraturi Legali (*Colegio de Procuradores*) sabiex din tal-aħħar taħtar rappreżentant legali fi żmien 3 ijiem. Il-Kamra tal-Avukati tgħaddi l-applikazzjoni lill-Kummissjoni tal-Għajnuna Legali għall-approvazzjoni finali.

Jekk il-Kamra tal-Avukati ma tkunx tista' tasal għal deċiżjoni fi żmien 15-il jum, l-applikant jeħtieġlu jibgħat l-applikazzjoni tiegħu direttament lill-Kummissjoni tal-Għajnuna Legali, li jeħtieġilha tiddeciedi minnufih li taħtar l-avukati b'mod provvizorju (*abogado u procurador*) filwaqt li tivverifika l-informazzjoni u d-dokumenti.

Id-deċiżjoni finali dwar jekk għandhiex tingħata għajnuna legali trid tiġi adottata mill-Kummissjoni tal-Għajnuna Legali fi żmien mhux aktar minn 30 jum mir-riċevuta tal-fajl. Jekk, wara 30 jum, tkun għadha ma ttiġidix deċiżjoni, id-deċiżjonijiet provvizorji adottati mill-Kamra tal-Avukati u mill-Kamra tal-Prokuraturi Legali jiġu rratifikati.

Fi żmien tlett ijiem, id-deċiżjoni trid tiġi nnotifikata lill-applikant, lill-Kamra tal-Avukati, lill-Kamra tal-Prokuraturi Legali u lill-qorti li tittratta l-proċedimenti, jew lill-imħallef li jippresjedi jekk il-proċedimenti ma jkunux bdew.

10 X'għandi nagħmel jekk inkun intitolat għal għajnuna legali?

Jekk inti l-attur, jeħtieġlek tipprezenta l-applikazzjoni, qabel ma jibdwew il-proċedimenti, lill-Kamra tal-Avukati tal-post fejn tinsab il-qorti li tittratta l-kawża prinċipali jew quddiem il-qorti superjuri tal-post fejn ikun domiciljat l-applikant.

1. Jekk inti l-konvenut, jeħtieġlek tissottometti l-applikazzjoni qabel ma tikkontesta t-talba. Applikazzjoni ppreżentata minn konvenut ma tissospendix il-proċedimenti; madankollu, il-qorti tista', fuq inizjattiva proprja jew fuq talba tal-persuna kkonċernata, tordna s-sospensjoni tal-proċedimenti sakemm tittiegħed id-deċiżjoni li tagħti jew tiċhad l-għajnuna legali.

Fil-każ ta' tilwim transfruntier li fihom tintalab għajnuna legali sabiex tittiehed azzjoni legali fi Stat Membru ieħor, l-applikazzjoni tista' tiġi sottomessa wkoll lill-Kamra tal-Avukati (fil-każ ta' residenti ta' Spanja affettwati minn tilwima fi Stat ieħor) tal-post tar-residenza abitwali jew tad-domicilju tal-applikant.

11 Min jagħżili l-avukat, jekk inkun intitolat għal għajnuna legali?

Ir-regola ġenerali hija li l-avukat jinħatar mill-Kamra tal-Avukati fuq il-bażi ta' lista ta' rotazzjoni. Madankollu, huwa possibbli li l-persuna kkonċernata tqabba l-avukat tagħha stess, dment li l-avukat jirrinunza d-dritt li jircievi kwalunkwe ħlas għas-servizzi tiegħu.

12 L-għajnuna legali tkopri l-ispejjeż kollha tal-proċedimenti?

Tkopri l-ispejjeż li ġejjin:

Il-pariri legali ta' qabel il-proċess.

It-tariffi tal-avukati.

L-ispejjeż li jirriżultaw mill-pubblikazzjoni ta' avviżi fil-gazzetti ufficjali.

Id-depożiti meħtieġa għall-prezentazzjoni ta' ċerti appelli.

Il-ħlasijiet għall-periti.

Tnaqqis ta' 80 % fit-tariffi għal atti notarili u għal ċertifikati minn registri tal-proprjetà u kummerċjali.

Barra minn hekk, fil-każ ta' tilwim transfruntier, is-servizzi ta' interpretazzjoni u ta' traduzzjoni tad-dokumenti u l-ivvjaġġar huma inkluzi meta l-attenzenza personali titqies neċessarja mill-qorti li tisma' l-kawża.

13 Min għandu jħallas l-ispejjeż l-oħra jekk jien inkun intitolat biss għal għajnuna legali limitata?

Meta l-introjtu jkun aktar mid-doppju iżda mhux aktar minn fames darbiet ogħla mill-paga minima nazzjonali, il-Kummissjoni tal-Għajnuna Legali tista', b'mod eċċezzjonali, tagħti għajnuna legali fuq il-bażi ta' cirkostanzi personali u familjari tal-applikant.

Jitqiesu c-cirkostanzi familjali tal-applikant, in-numru ta' tfal jew ta' membri tal-familja dipendenti, it-tariffi tal-qorti u spejjeż oħrajn li jirriżultaw mill-ftuħ tal-proċedimenti, jew spejjeż oħrajn ta' natura simili, ivvalutati b'mod ogġettiv u, fi kwalunkwe każ, li fihom l-applikant ikollu l-istatus ta' qarib fil-linja axxendenti ta' familja kbira ta' kategorija speċjali.

Fl-istess kundizzjonijiet bħal dawk stabbiliti fil-paragrafu preċedenti, l-għajnuna legali tista' tingħata fuq il-bażi tas-sitwazzjoni tas-saħħa tal-applikant u lil persuni b'diżabbiltà msemmija fl-Artikolu 1(2) tal-Liġi 51/2003 tat-2 ta' Diċembru 2003 dwar opportunitajiet indaqs, in-nondiskriminazzjoni u l-aċċessibbiltà universali għal persuni b'diżabbiltà, kif ukoll għal persuni li huma dipendenti fuqhom meta tali persuni jkunu qegħdin jaġixxu fi proċedimenti f'isimhom stess u fl-interess tagħhom, dment li dawn il-proċedimenti jkunu relatati mas-sitwazzjoni tas-saħħa jew tad-diżabbiltà li twassal għal dan ir-rikonoxximent eċċezzjonali. F'każijiet bħal dawn, il-Kummissjoni tal-Għajnuna Legali kkonċernata jehtigilha tiddetermina b'mod esplicitu liema benefiċċji msemmijin fl-Artikolu 6 japplikaw għall-applikant.

L-ispejjeż tal-proċess mhux koperti jridu jithallsu mill-persuna kkonċernata, sakemm tittiehed id-deċiżjoni mill-qorti dwar l-ispejjeż. Jekk il-parti l-oħra tiġi ordnata tħallas l-ispejjeż, ikun mingħandha li l-benefiċjarju parzjali jirkupra kwalunkwe spiza relatata mal-proċess li jista' jkun jgarrab.

Fil-każ ta' ċittadini li jirrisjedu fi Stat ieħor tal-UE, ir-regola ta' hawn fuq tiġi applikata b'mod prudenzjali, filwaqt li jitqies l-istandard tal-għajxien fl-Istat ta' residenza, sabiex jiġi evitat li ssir ħsara lill-applikant.

14 L-għajnuna legali tkopri l-appelli wkoll?

Ladarba d-dritt għall-għajnuna legali jkun ġie rikonoxxut għal tilwima, dan jestendi għall-proċeduri u għall-avvenimenti kollha assoċjati mat-tilwima, inkluża l-eżekuzzjoni jekk din isseħħ fi żmien sentejn mill-qtugħ tas-sentenza fil-Prim'Istanza, kif ukoll għall-appelli kollha kontra s-sentenzi fl-istess tilwima, mingħajr l-ebda ħtieġa li ssir applikazzjoni ulterjuri.

15 L-għajnuna legali tista' tiġi rtrata qabel il-konklużjoni tal-proċedimenti (jew saħansitra tiġi revokata wara t-terminazzjoni tal-proċedimenti)?

Id-deċiżjoni li tagħti l-għajnuna legali tista' tiġi revokata jekk tkun inkisbet permezz ta' dikjarazzjoni żbaljata, permezz ta' gidba jew permezz ta' ommissjoni min-naħa tal-applikant.

L-għajnuna legali tista' ma tibqax tithallas jekk is-sitwazzjoni finanzjarja tal-persuna li lilha tkun ingħatat titjeb fi żmien tliet snin.

Fi kwalunkwe wieħed minn dawn ix-xenarji, tapplika r-regola ġenerali: l-ispejjeż jithallsu mill-parti li tittief il-kawża.

16 Nista' nikkontesta r-rifjut li ningħata għajnuna legali?

Int tista' tappella kontra deċiżjoni dwar l-għajnuna legali bil-miktub lill-Kummissjoni tal-Għajnuna Legali stess fi żmien 10 ijiem min-notifika tad-deċiżjoni. L-appell tiegħek jiġi deċiż mill-qorti kompetenti.

L-aħħar aġġornament: 14/03/2023

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-orijinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa oriġinali ta' din il-paġna [fr](#) ġiet emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Jekk jogħġbok innota li dawn il-lingwi li ġejjin: [en](#) diġà ġew tradotti.

Għajnuna legali - Franza

Fi Franza, l-appoġġ legali jissejjaħ għajnuna legali (aide juridictionnelle).

1 Il-proċedimenti legali xi spejjeż jinvolvu, u normalment min irid iħallashom?

L-ispejjeż sostnuti fil-proċedimenti jvarjaw skont in-natura u l-kumplessità tal-kawża, il-proċedura u l-qorti li jkollha l-gurizdizzjoni biex tiddeċiedi l-kawża.

L-ispejjeż jinqasmu fi tliet kategoriji:

- it-tariffi tal-avukat, li ma humiex suġġetti għal skala fissa u għalhekk jistgħu jiġu miftiehma bejn l-avukati u l-klijenti; bħala principju dawn jithallsu mill-klijenti sakemm ma jkunux eliġibbli għall-għajnuna legali;
- l-ispejjeż, elenkati speċifikament fl-Artikolu 695 tal-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili (Code de procédure civile) u li jinkludu prinċipalment:
  - a. emolumenti ta' rappreżentanza pagabbli lill-avukati jew lil ċerti ufficjali pubbliċi (officiers publics jew officiers ministériels); l-emolumenti huma separati mit-tariffi;
  - b. l-ispejjeż tal-qorti pagabbli lill-uffiċjali ġudizzjarji;
  - c. l-ispejjeż tar-rapporti tal-esperti u investigazzjoni;
  - d. kwalunkwe kumpens għax-xhieda, ibbażat fuq skala;
  - e. it-tariffa tal-avukat għas-seduta;
  - f. ħlasijiet: spejjeż relatati mal-ispejjeż b'rata fissa mħallsa bil-quddiem mill-professionisti għall-htigijiet tal-proċedimenti.

L-ispejjeż jithallasu mill-parti telliefa. Dak il-prinċipju huwa stabbilit fl-Artikolu 696 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili. Madankollu, l-imħallfin jistgħu jagħtu deċiżjoni motivata li tordna lil parti oħra tħallas l-ispejjeż kollha jew parti minnhom; f'dan l-aħħar imsemmi każ il-partijiet jaqsmu l-ispejjeż.

• spejjeż oħra sostnuti fil-qorti mill-partijiet fil-proċedimenti huma bħala prinċipju pagabbli minn dawk il-partijiet sakemm l-imħallef ma jiddeċidix mod ieħor. L-imħallef jista' jeżerċita dik is-setgħa kemm f'każi kriminali kif ukoll f'każi ċivili, b'kunsiderazzjoni xierqa għall-ekwità jew għas-sitwazzjoni ekonomika tal-parti kkundannata. L-imħallfin jistgħu wkoll jiddeċiedu *ex officio* li tali ordni ma tkunx meħtieġa.

F'każi kriminali, l-istat iħallas it-tariffi tal-qorti. Il-persuna kkundannata hija meħtieġa tħallas tariffa fissa għall-proċedimenti, li l-ammont tagħha jiddependi mir-reat.

2 X'inhija eżattament l-għajjuna legali?

L-għajjuna legali hija parti mis-sistema ta' appoġġ legali (li ssostrawwjet is-sistema ta' assistenza legali organizzata taħt il-liġi tal-1972) prevista mil-Liġi Nru 91-647 tal-10 ta' Lulju 1991 dwar l-appoġġ legali u dwar l-għajjuna legali u għajjuna għal assistenza minn avukat fi proċedimenti mhux fil-qorti (loi no 91-647 du 10 juillet 1991 relative à l'aide juridique et relatif à l'aide juridictionnelle et à l'aide à l'intervention de l'avocat dans les procédures non juridictionnelles).

L-appoġġ legali jkopri:

L-għajjuna legali: għajjuna finanzjarja sħiħa jew parzjali mogħtija mill-istat għal proċedimenti quddiem il-qorti tal-prim'istanza jew tal-appell, eżekuzzjoni ta' deċiżjonijiet u soluzzjonijiet bonarji qabel il-bidu tal-proċedimenti jew divorzji b'kunsens reciproku miftehma bonarjament;

L-għajjuna għal assistenza minn avukat fi proċedimenti kriminali, li jistgħu jkunu alternattivi għall-prosekuzzjoni (soluzzjoni, medjazzjoni, eċċ.) jew meta persuna tkun detenuta mill-pulizija jew assistenza lil detenuti quddiem bord dixiplinari ta' ħabs;

għajjuna biex jinkiseb l-aċċess għall-ġustizzja (informazzjoni, gwida u konsultazzjonijiet legali mingħajr ħlas).

Għajjuna legali u għajjuna għal assistenza minn avukat fi proċedimenti mhux fil-qorti għal persuni li jixtiequ jinvokaw id-drittijiet legali tagħhom u għandhom biss livell baxx ta' riżorsi. Din tikkonsisti f'pagament sħiħ jew parzjali mill-istat tat-tariffi sostnuti u tkopri wkoll l-ispejjeż legali (avukat, uffiċjal ġudizzjarju, nutar, eċċ.). Din tingħata lil individwu li jitlobha meta l-azzjoni mressqa tkun inammissibbli, infondata jew abbużiva fid-dawl, b'mod partikolari, tan-numru ta' talbiet jew tan-natura sistematika tagħhom.

L-għajjuna legali tista' tkun totali, parzjali jew zero. Din ma tkoprix l-ispejjeż kollha koperti minn polza tal-assigurazzjoni tal-ispejjeż legali jew skema ta' protezzjoni oħra. Fejn xieraq, kwalunkwe parti mill-ispejjeż hekk koperta titnaqqas mill-ammonti maħruġa mill-istat għall-għajjuna legali.

L-għajjuna legali tippermetti li l-benefiċjarju jirċievi assistenza mingħajr ħlas minn avukat jew uffiċjal ġudizzjarju ieħor (eż. uffiċjal ġudizzjarju (bailiff), avukat, irkantatur eċċ.) u li jkun eżentat mill-ispejjeż kollha tal-qorti jew minn parti minnhom. Din hija soġġetta għall-kriterji tal-eligibbiltà stabbiliti fil-Liġi tal-10 ta' Lulju 1991 u fid-Digriet 2020-1717 tat-28 ta' Dicembru 2020 li jimplimenta il-Liġi Nru 91-647 tal-10 ta' Lulju 1991 dwar l-appoġġ legali u dwar l-għajjuna legali u għajjuna għal assistenza minn avukat fi proċedimenti mhux fil-qorti (loi no 91-647 du 10 juillet 1991 relative à l'aide juridique et relatif à l'aide juridictionnelle et à l'aide à l'intervention de l'avocat dans les procédures non juridictionnelles).

3 Għandi dritt għal għajjuna legali?

L-għajjuna legali tingħata mill-uffiċċju tal-għajjuna legali (bureau de l'aide juridictionnelle) stabbilit fil-Qrati Magħquda (Reġjonali u Distrettwali) (Tribunal judiciaire), soġġett għal diversi kriterji finanzjarji, ta' ċittadinanza, ta' residenza u ta' ammissibbiltà.

Din l-għajjuna tista' tingħata wkoll soġġetta għal kundizzjonijiet ta' deroga f'ċerti sitwazzjonijiet (ara iktar 'il quddiem).

Kriterji Finanzjarji:

Inti eligibbli għal għajjuna legali jekk id-dħul taxxabli ta' riferiment tiegħek (revenu fiscal de référence) jew il-kapaċità tiegħek li tħallas it-taxxa u l-assi tiegħek huma taħt il-limitu stabbilit fid-digriet.

Dispożizzjonijiet ġodda daħlu fis-seħħ fl-1 ta' Jannar 2021 li jemendaw il-kriterji li jippermettu l-aċċess għall-għajjuna legali. L-eligibbiltà għall-għajjuna issa hija bbażata fuq dawn li ġejjin.

Dħul taxxabli ta' riferiment (*revenu fiscal de référence*). Id-dħul taxxabli ta' riferiment jikkorrispondi għal ammont ta' dħul annwali ikkalkulat mill-awtoritajiet tat-taxxa u li jkun jidher fuq l-avviż tal-valutazzjoni tat-taxxa. Il-limiti tal-eligibbiltà huma stabbiliti mill-Artikolu 3 tad-Digriet 2020-1717 tat-28 ta' Dicembru 2020 dwar l-għajjuna legali (*décret 2020-1717 du 28 décembre 2020 relatif à l'aide juridictionnelle*). Pereżempju, rikorsi għal għajjuna legali ipprezentati fl-2021 jġu kkunsidrati fid-dawl tal-ammont tad-dħul taxxabli ta' riferiment li jntwera fl-avviż tal-valutazzjoni tat-taxxa l-iktar riċenti. Mill-1 ta' Jannar 2021, l-ammont tad-dħul taxxabli ta' riferiment, għal persuna waħidha, ma jridx jeċċedi EUR 11,262 għal għajjuna legali sħiħa u EUR 16,890 għal għajjuna legali parzjali. Id-dħul taxxabli ta' riferiment li jittiehed inkunsiderazzjoni għall-finijiet tar-rikorsi għall-għajjuna legali huwa dak tat-taxxa tal-unità domestika tiegħek. Jekk l-unità domestika tiegħek hija kkostitwita minn diversi persuni, il-limiti massimi li ma jridx jinqabzu jieħdu inkunsiderazzjoni id-dħul ta' dawn il-persuni kollha. Madankollu, jekk tinalab għajjuna legali għal proċedimenti marbuta ma' tilwima bejn l-applikant u membru tal-unità domestika tagħhom, il-limiti massimi tad-dħul jġu eżaminati individwalment; f'tali każijiet, tittiehed inkunsiderazzjoni l-kapaċità tal-ħlas tat-taxxa fl-eżami tal-eligibbiltà għall-għajjuna.

Assi mobbli (prinċipalment tfidil): jekk il-valur tagħhom ikun oġġa mil-limitu massimu għal għajjuna legali sħiħa (jiġifieri EUR 11,262 fl-2020 għal persuna waħidha), l-applikant ma jkunx eligibbli għall-għajjuna legali.

Assi immobbli (b'esklużjoni tar-residenza prinċipali u edificji tan-negozju): jekk il-valur tagħhom ikun ta' aktar mid-doppju tal-limitu massimu għal għajjuna legali parzjali (jiġifieri EUR 33,780 fl-2020 għal persuna waħidha), l-applikant ma jkunx eligibbli.

Jekk l-unità domestika tkun ikkostitwita minn diversi persuni, il-limiti massimi li ma jridx jinqabzu jieħdu inkunsiderazzjoni l-assi mobbli u immobbli ta' dawk il-persuni kollha. Madankollu, jekk l-għajjuna legali tinalab għal proċedimenti marbuta ma' tilwima bejn l-applikant u membru tal-unità domestika tagħhom, il-limiti massimi tad-dħul jġu eżaminati individwalment.

Il-kompożizzjoni tal-unità domestika tat-taxxa: Jekk l-unità domestika tat-taxxa tkun ikkostitwita minn diversi persuni, il-limiti massimi tad-dħul u tal-assi jidiedu bi:

0.18-il darba għal kull waħda mill-ewwel żewġ persuni addizzjonali,

0.1137-il darba għal persuni sussegwenti.

Madankollu, l-għajjuna legali tingħata mingħajr kunsiderazzjoni tal-kriterji tad-dħul lill-vittmi tar-reati l-aktar gravi (vittmi ta' attacchi bil-ħsieb li l-hajja titpoġġa f'periklu jew li tiġi kkawżata ħsara fil-ġisem) u l-benefiċjarji tagħhom.

Kriterju ta' Ċittadinanza:

L-għajjuna legali tista' tingħata lil ċittadini Franciżi jew ċittadini ta' wiehed mill-Istati Membri (bl-eċċezzjoni tad-Danimarka) jew lil ċittadini barranin abitwalment u legalment residenti fi Franza. Tista' tingħata wkoll għal kawża f'qorti Franciża lil barranin mhux residenti fi Franza iżda li jkunu ċittadini ta' Stat li għandu ftehim internazzjonali jew bilaterali ma' Franza li jrendi li-ċittadini tiegħu eligibbli għall-għajjuna legali.

Il-kriterju tar-residenza

Minbarra l-każijiet imsemmija hawn fuq, ir-residenza abitwali u legali fi Franza hija r-regola ġenerali.

Madankollu, il-barranin jingħataw għajnuna legali mingħajr kundizzjoni ta' residenza meta jkunu minuri, xhieda assistita, persuni investigati, mixlija, akkużati jew misjuba haġja jew partijiet li qiegħdin jitolbu d-danni fi proċedimenti kriminali, meta jkunu sugġetti għal ordni ta' protezzjoni mafruga skont l-Artikolu 515-9 tal-Kodiċi Civili, meta jkunu soġġetti għal negozjati dwar il-piena (plea bargaining) jew meta jkunu soġġetti għal proċedimenti li jikkonċernaw il-kundizzjonijiet stabbiliti fil-Kodiċi għad-dhul u r-residenza ta' barranin fi Franza u d-dritt tal-ażil fi Franza.

Il-kriterju tal-ammissibilità:

L-għajnuna legali tingħata lil persuni li l-kawżi tagħhom ma jidhrux li huma manifestament inammissibbli jew infondati. Din il-kundizzjoni ma tapplikax għall-intimati fil-kawża, għall-persuni b'responsabbiltà civili, għax-xhieda assistiti jew għall-persuni mixlija, akkużati jew misjuba haġja.

Ir-rikorrenti jiġu miċhuda l-għajnuna legali għal appelli jekk ma tkun tista' tiġi stabbilita l-ebda bażi raġonevoli ta' appell.

Meta l-għajnuna legali tkun giet miċhuda fuq dik il-bażi, iżda l-imħallef jilqa' r-rikors ipprezentata mir-rikorrent, ir-rikorrent jingħata rifużjoni tal-kostijiet, l-ispejjeż u t-tariffi li jkun garrab jew ħallas, sal-ammont tal-għajnuna legali li kien ikun intitolat għalih fid-dawl tal-assi tiegħu.

Sitwazzjonijiet Speċifiċi

L-għajnuna legali tingħata mingħajr eżami tal-kriterji tal-eligibilità jekk l-applikant ikun diġà rċieva għajnuna legali għall-kawża tiegħu u l-avversarju tiegħu jkun appella mid-deċiżjoni mogħtija favurih, jew jekk jipprezenta azzjoni quddiem il-Qorti Nazzjonali tad-Dritt tal-Ażil (Cour nationale du droit d'asile).

B'mod simili, il-persuni li ma jissodisfawx il-kriterji tal-eligibilità jistgħu eċċezzjonalment jingħataw l-għajnuna legali jekk il-kawża tagħhom tkun manifestament ta' interess fid-dawl tas-sugġett tat-tilwima jew l-ispejjeż prevedibbli tal-proċedimenti (l-Artikolu 6 tal-Liġi tal-10 ta' Lulju 1991 dwar l-għajnuna legali).

4 L-għajnuna legali tingħata għal kull tip ta' proċediment?

L-għajnuna legali tingħata lir-rikorrenti u lill-intimati fi proċedimenti mhux kontenzjużi jew kontenzjużi fi kwalunkwe qorti u għas-smiġħ tal-minorenni.

Tista' tingħata għall-proċedimenti kollha jew għal parti minnhom u bl-iskop li jintlaħaq ftehim qabel il-bidu tal-proċedimenti.

L-għajnuna legali tista' tingħata wkoll biex tiġi żgurata l-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni tal-qorti jew ta' kwalunkwe mandat ieħor ta' eżekuzzjoni, inklużi dawk minn Stati Membri oħra tal-UE, bl-eċċezzjoni tad-Danimarka.

5 Jeżistu proċeduri speċjali f'kazijiet ta' bżonn?

L-għajnuna legali tista' tingħata proviżorjament meta l-proċedimenti jipperikolaw il-kundizzjonijiet essenzjali ta' għajxien tal-persuna kkonċernata, b'mod partikolari fil-każ ta' eżekuzzjoni li tinvolvi l-qbid ta' proprjetà jew l-iżgumbrament. F'dawn il-każijiet tista' tingħata mill-kap tal-uffiċċju tal-għajnuna legali jew mill-qorti kompetenti jew mill-president tagħha. F'kawżi kriminali, il-proċedura tippermetti li tingħata l-għajnuna legali f'ċirkostanzi urgenti (pereżempju intervent matul l-eżami tal-ewwel dehra jew proċess immedjat).

L-għajnuna legali tingħata proviżorjament matul il-proċedimenti u tkopri l-atti kollha tal-qorti.

6 Minn fejn nista' nikseb formola ta' applikazzjoni għal għajnuna legali?

Il-formola tal-applikazzjoni għall-għajnuna legali tista' titnizzel u tiġi stampata billi tiġi kkuppjata l-link li ġejja fil-browser tiegħek:

<https://www.justice.fr/formulaire/demande-aide-juridictionnelle>

L-għajnuna legali tista' tintalab qabel ma tiġi pprezentata t-talba jew inkella matul il-proċedimenti.

Inti tista' tagħmel rikors wkoll għall-għajnuna legali wara t-trmjem tal-proċedimenti, pereżempju biex teżegwixxi deċiżjoni.

Inti tista' tikseb formola ta' applikazzjoni għall-għajnuna legali mill-qorti tal-post ta' residenza tiegħek jew tal-post fejn tkun se tinstema' l-kawża, kif ukoll mill-“Justice Point” (Uffiċċju tal-Ġustizzja u d-Dritt) (*Maisons de la Justice et du Droit*), Uffiċċju tal-Aċċess għall-Ġustizzja (*Point d'Accès au Droit*) jew Rilej tal-Aċċess għall-Ġustizzja (*Relais d'Accès au Droit*) li jkun l-eqreb lejck. Sabiex issib fejn, ara s-sit web li ġej: <http://www.annuaire.justice.gouv.fr/lieux-dacces-aux-droits-10111/>.

Jekk inti ċittadin Franciż li tgħix barra mill-pajjiż, il-formola tista' tinkiseb ukoll mill-konsulati jew minn:

Département de l'entraide, du droit international privé et européen, Ministère de la Justice,

Direction des affaires civiles et du scea,

13 place Vendôme, 75042 Paris Cedex 01.

Jekk inti barrani mhux residenti fi Franza, tista' tikseb il-formola għall-għajnuna legali mingħand l-awtorità ċentrali nominata minn pajjiżek biex tibgħat talbiet internazzjonali għall-għajnuna legali. Il-bioċa l-kbira tal-pajjiżi nnominaw il-Ministeru tal-Ġustizzja tagħhom. Franza nnominat lid-dipartiment ta' hawn fuq fil-Ministeru tal-Ġustizzja, il-Bureau du droit de l'Union, du droit international privé et de l'entraide civile, biex jipproċessa talbiet f'kawżi civili, kummerċjali jew amministrattivi minn residenti tal-Istati Membri tal-Kunsill tal-Ewropa li huma parti għall-Ftehim Ewropew tas-27 ta' Jannar 1977 dwar it-Trażmissjoni ta' Rikorsi għall-Għajnuna Legali bir-responsabbiltà li jirċievu u jibagħtu r-rikorsi.

Jekk inti ċittadin ta' Stat Membru tal-UE, bl-eċċezzjoni tad-Danimarka, u inti residenti fi Franza jew il-kawża tiegħek qed tinstema' f'qorti Franciża, tista' tkun eligibbli għal għajnuna legali transfruntiera f'kawżi civili u kummerċjali skont id-Direttiva tal-Kunsill 2003/8/KE tas-27 ta' Jannar 2003. L-uffiċċju responsabbli għall-ipproċessar ta' dawk ir-rikorsi fi Franza huwa il-:

Bureau de l'aide juridictionnelle

Service de l'accès au droit et à la justice et de l'aide aux victimes (SADJAV)

Ministère de la Justice

13 place Vendôme, 75042 Paris Cedex 01.

N.B.: Dalwaqt ikun possibbli li tapplika għall-għajnuna legali permezz tad-dipartiment ta' appoġġ tas-Sistema tal-Infommazzjoni tal-Għajnuna Legali (Système d'information de l'aide juridictionnelle), li b'halissa qiegħed jiġi ppruvat f'xi qrati.

Is-Sistema tal-Infommazzjoni tal-Għajnuna Legali se tippermetti lill-individwi li japplikaw għall-għajnuna legali permezz tal-internet, u se tippermetti lill-Uffiċċju tal-Għajnuna Legali jirċievi l-imsemmija rikors, u b'hekk jiġu ssimplifikati l-proċeduri għall-individwi u jitqassar iż-żmien meħud għall-ipproċessar tal-applikazzjonijiet.

7 X'dokumenti jridu jiġu pprezentati mal-formola tal-applikazzjoni għal għajnuna legali?

Il-formola tal-applikazzjoni għall-għajnuna legali trid tiġi kkompletata u akkumpanjata minn dokumenti ta' sostenn (avviż tal-valutazzjoni tat-taxxa, evidenza dwar ċirkostanzi familjari jew ċittadinanza, eċċ.), skont id-Digriet tat-30 ta' Diċembru 2020 dwar il-kontenut tal-formola tal-applikazzjoni għall-għajnuna legali u dwar il-lista ta' dokumenti li għandhom jiġu inklużi (arrêté du 30 décembre 2020 relatif au contenu du formulaire de demande d'aide juridictionnelle et à la liste des pièces à y joindre). Id-dokumenti ta' sostenn huma relatati partikolarment mar-riżorsi finanzjarji (tiegħek stess u tal-persuni li normalment jgħixu miegħek), is-sugġett tat-talba tiegħek u l-qorti li qed tittratta l-kawża.

8 Fejn irrid nibgħat l-applikazzjoni tiegħi għal għajnuna legali?

Inti tista' tipprezenta jew tibgħat ir-rikors tiegħek lill-uffiċċju tal-għajnuna legali tal-post ta' residenza tiegħek jew lill-uffiċċju tad-distrett li fih tinsab il-qorti li qed tisma' l-kawża.

Jeżisti uffiċċju uniku ta' għajnuna legali f'kull Qorti Kkombinata (Tribunal judiciaire) (li qabel kienet il-Qorti Reġjonali (Tribunal de grande instance)), li jipproċessa r-rikorsi għall-għajnuna legali għall-kawżi li għandhom jinstemgħu f'dik il-qorti jew fid-distrett tagħha: Il-Qorti Kkombinata (Tribunal judiciaire), il-

Qorti Amministrattiva (Tribunal administratif), it-Tribunal Industrijali (Conseil de prud'hommes), il-Qorti tal-Appell (Cour d'appel) u l-Qorti Amministrattiva tal-Appell (Cour administrative d'appel).

Bħala eċċezzjoni għar-regola tal-uffiċċju uniku, kull waħda mill-qorti li ġejjin ukoll għandha uffiċċju:

il-Qorti tal-Kassazzjoni (Cour de cassation), l-oghla qorti ordinarja;

il-Kunsill tal-Istat (Conseil d'état), l-oghla qorti amministrattiva;

il-Qorti Nazzjonali tad-Dritt tal-Azil (Cour nationale du droit d'asile).

9 Kif nista' nsir naf jekk jiniex intitolat għal għajjuna legali?

Inti tiġi nnotifikat bid-deċiżjoni mill-uffiċċju tal-għajjuna legali fil-post ta' residenza tiegħek.

Jeżisti simulatur online li jista' jintuża sabiex tinkiseb stima ta' dak li għandek dritt għalih f'termini ta' għajjuna legali:

<https://www.justice.fr/simulateurs/aide-juridictionnelle>

Is-simulazzjoni tipprovdulek ħarsa lejn id-drittijiet tiegħek marbuta mal-għajjuna legali. Madankollu, din is-simulazzjoni ma tissostitwix investigazzjoni korretta tal-applikazzjoni tiegħek, u għalhekk ma tippregudikax id-deċiżjoni li tittiehed mill-Uffiċċju tal-Għajjuna Legali.

10 X'għandi nagħmel jekk inkun intitolat għal għajjuna legali?

Jenhtieg li tikkuntattja lill-avukat tiegħek (jew uffiċjal ġudizzjarju, eż. uffiċjal ġudizzjarju (bailiff), espert jew avukat (solicitor), eċċ.) jew lill-persuna nnominata għalik sabiex tispjegalha l-każ tiegħek u tagħtiha l-informazzjoni u d-dokumenti kollha meħtieġa għall-hidma tagħhom.

Jekk inti ngħatajt għajjuna legali parzjali, jenhtieg li tiftiehem magħhom dwar it-tariffa addizzjonali li jkollok thallashom. Dak l-ammont irid jintwera fil-ftehim li jenhtieg li tiffirma.

11 Min jagħżili l-avukat, jekk inkun intitolat għal għajjuna legali?

Kull individwu jista' jahtar avukat tal-għażla tiegħu.

Jekk qed tahtar l-avukat tiegħek stess, trid tippovdi ismu fuq ir-rikors għall-għajjuna legali.

Madankollu, jekk inti ma taf lil ebda avukat, jiġi maħtur wiehed għalik jew mill-President tal-Kamra tal-Avukati tal-Qorti Kkombinata (Tribunal judiciaire) (li qabel kienet il-Qorti Reġjonali (Tribunal de grande instance)) jew mill-President tal-qorti adita bil-kawża.

12 L-għajjuna legali tkopri l-ispejjeż kollha tal-proċedimenti?

Għajjuna legali shiħa tkopri l-ispejjeż kollha tal-qorti, inkluż il-ħlas dirett lill-avukat jew lill-uffiċjali ġudizzjarji oħra (bailiffs, esperti, solicitors, eċċ.). Dak il-pagament jiġi kkalkulat skont skala jew rata skont it-tip tal-proċedimenti.

13 Min għandu jħallas l-ispejjeż l-oħra jekk jien inkun intitolat biss għal għajjuna legali limitata?

Abbażi tal-assi tiegħek, inti tista' tingħata għajjuna legali parzjali b'zewġ rati, 55 % u 25 %, pagabbli mill-Istat. Inti tibqa' responsabbli għal tariffa addizzjonali mhux fissa, iddeterminata bi ftehim bejnek u bejn l-avukat, taħt is-superviżjoni tal-President tal-Kamra tal-Avukati li tista' tirreferilu kwalunkwe tilwima.

Bħal fil-każ tal-għajjuna legali shiħa, l-eligibbiltà għall-għajjuna legali parzjali teżenta lill-benefiċjarju mill-ispejjeż l-oħra kollha meħtieġa tal-qorti.

14 L-għajjuna legali tkopri l-appelli wkoll?

Jekk inti tkun il-parti li qiegħda tappella, jenhtieg li tippreżenta rikors ulterjuri, li tiġi evalwata fid-dawl tal-kriterji legalment stabbiliti.

Għall-kuntrarju, jekk ikun l-aversarju tiegħek li jappella, kull dritt li tkun ngħatajt għall-għajjuna legali jibqa' fis-seħħ. Madankollu, jenhtieg li inti tikkompleta espressament applikazzjoni oħra quddiem l-uffiċċju tal-għajjuna legali tal-Qorti Magħquda (*Tribunal judiciaire*) jew fil-post tar-residenza tiegħek jew fid-distrett li fih il-Qorti tal-Appell tkun twestaq l-attivitajiet tagħha.

Jekk inti diġà ngħatajt għajjuna legali għal proċedimenti preċedenti u tixtieq titlob li jsir sħarriġ, id-deċiżjonijiet preċedenti dwar l-eligibbiltà ma jibqgħux japplikaw. Inti għandek tippreżenta talba quddiem l-uffiċċju tal-għajjuna legali fil-Qorti tal-Kassazzjoni, li mbagħad tikkunsidra l-ammissibbiltà tal-azzjoni proposta kif ukoll l-ammont tal-assi tiegħek. Fl-appelli, ir-rikorrenti jiġu miċħuda l-għajjuna legali jekk ma tkun tista' tiġi stabbilita l-ebda bażi raġonevoli għall-appell.

15 L-għajjuna legali tista' tiġi rtirata qabel il-konklużjoni tal-proċedimenti (jew saħansitra tiġi revokata wara t-terminazzjoni tal-proċedimenti)?

Id-dritt għall-għajjuna legali jista' jiġi rtirat kompletament jew parzjalment (l-Artikolu 50 tal-Liġi tal-1991 u l-Artikoli 65 sa 68 tad-Digriet 2020-1717 tat-28 ta' Diċembru 2020 dwar l-għajjuna legali) matul jew wara l-proċedimenti, f'konformità mal-kundizzjonijiet li ġejjin:

jekk l-għajjuna tkun inkisbet fuq il-baži ta' dikjarazzjonijiet foloz jew dokumenti skorretti;

fil-kuntest ta' proċedimenti li jikkostitwixxu abbuż mill-proċess jew li jkun nstabu li huma dilatorji jew manifestament inammissibbli;

jekk, matul il-proċedimenti, il-valur tal-proprjetà mobbli jew immobbli tar-riċevitur b'mod sinifikattiv;

meta d-deċiżjoni finali tkun irċevejt assi li jeċċedu l-limiti massimi għall-eligibbiltà tal-għajjuna legali;

meta l-elementi esterni tal-istil tal-ħajja tar-riċevitur tal-għajjuna legali jew għajjuna għal assistenza minn avukat ikunu jidru manifestament inkompatibbli mal-ammont tar-riżorsi annwali meħuda inkonsiderazzjoni għall-valutazzjoni tal-eligibbiltà tiegħu.

Deċiżjonijiet li jirtiraw l-għajjuna legali jinkludu l-obbligu impost fuq ir-riċevitur sabiex iħallas lura l-ammont tal-kontribuzzjoni mħallsa mill-Istat.

16 Nista' nikkontesta r-riżultat li ningħata għajjuna legali?

Jekk tiġi rriżultat l-għajjuna legali, inti tista' tappella minn dik id-deċiżjoni.

Tista' tappella inti stess jew permezz ta' avukat.

Jista' jiġi ppreżentat appell kontra deċiżjoni li tirtirata l-għajjuna legali b'mod totali jew kontra deċiżjoni li tikkonċedi biss għajjuna legali parzjali, jekk inti applikajt għal għajjuna shiħa.

L-appell għandu jiġi ppreżentat fi żmien 15-il jum min-[notifika](#) tad-deċiżjoni.

Jenhtieg li inti tindika fl-appell ir-raġunijiet għaliex inti qiegħed tikkontesta d-deċiżjoni li tteħdet. Perezempju: żball fin-numru ta' persuni fl-unità domestika tiegħek jew fl-ammont tar-riżorsi tiegħek.

L-appell irid jintbagħat lill-Uffiċċju tal-Għajjuna Legali li jkun hareġ id-deċiżjoni b'ittra reġistrata b'konferma tar-riċevuta.

Jenhtieg li inti tinkludi kopja tad-deċiżjoni kkontestata.

Id-dipartiment li hareġ id-deċiżjoni jgħaddi t-talba tiegħek lill-awtorità kompetenti sabiex teżamina l-appell. L-awtorità kompetenti sabiex teżamina l-appell tiddependi mill-qorti li hija responsabbli sabiex teżamina l-każ li fir-rigward tiegħu inti applikajt għall-għajjuna legali.

L-Awtorità kompetenti sabiex teżamina l-appell tiddependi mill-qorti	
Qorti	L-Awtorità kompetenti sabiex teżamina l-appell
Proċedura abitwali	L-ewwel President tal-Qorti tal-Appell li taqa' taħtu l-qorti adita bil-kawża jew tal-qorti tal-appell adita bil-kawża
Il-Qorti Nazzjonali tad-Dritt tal-Azil (Cour nationale du droit d'asile - CNDA).	Il-President tal-Qorti Nazzjonali tad-Dritt tal-Azil
Il-Qorti Amministrattiva	Il-President tal-qorti tal-appell amministrattiva li taqa' taħtu l-qorti

Il-Qorti tal-Appell Amministrattiva	Il-President tal-qorti tal-appell amministrattiva adita bil-kawża
Il-Kunsill tal-Istat	Il-President tat-Taqsima Legali tal-Kunsill tal-Istat
Il-Qorti tal-Kassazzjoni	L-Ewwel President tal-Qorti tal-Kassazzjoni
Il-Qorti tal-Kunflitti tal-Ġurisdizzjoni	Il-President tal-Qorti tal-Kunflitti tal-Ġurisdizzjoni

Malli jiġi eżaminat l-appell, inti tiġi [innotifikat](#) bid-deċiżjoni bil-posta.

Jekk ma taqbilx ma' din id-deċiżjoni l-ġdida, ma tkunx tista' tikkontestaha, din it-tieni deċiżjoni hija finali.

N.B.:

Appell ipprezentat minn avukat quddiem il-President tal-Qorti tal-Appell Amministrattiva jew il-President tat-Taqsima Legali tal-Kunsill tal-Istat għandu jintbagħat bl-użu tat-[Télérecours](#) servizz remot tal-appelli.

L-għajnuna legali tista' tingħata b'mod retrospettiv jekk parti tkun ressqet kawża u tkun rebħitha meta l-għajnuna tkun giet irrifjutata għar-raġuni li ma kienx hemm prospettiva raġonevoli li l-kawża setgħet tirnexxi.

L-aħħar aġġornament: 21/02/2022

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-orijinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa oriġinali ta' din il-paġna [hr](#) giet emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Jekk jogħġbok innota li dawn il-lingwi li ġejjin: [en](#) diġà ġew tradotti.

Għajnuna legali - il-Kroazja

1 Il-proċedimenti legali xi spejjeż jinvolvu, u normalment min irid iħallashom?

L-Artikolu 151 tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili (*Zakon o parničnom postupku*) jiddikjara li l-ispejjeż tal-litigazzjoni jinkludu l-ispejjeż imġarrba matul il-proċedimenti jew li jkunu relatati magħhom. Dawn l-ispejjeż jinkludu, pereżempju, l-ispejjeż għall-produzzjoni tal-evidenza, it-tariffi tal-qorti, l-ispejjeż tal-pubblikazzjoni, l-ispejjeż għall-allowances ta' kuljum u l-ispejjeż tal-ivvjaġġar tal-imħallfin u tar-registraturi tal-qorti, l-ispejjeż tal-ivvjaġġar tal-partijiet b'rabta mad-dehra tagħhom fil-qorti u spejjeż simili. L-ispejjeż tat-tilwima jinkludu wkoll ir-remunerazzjoni għax-xogħol tal-avukati u ta' persuni oħra li għandhom id-dritt għal remunerazzjoni skont il-liġi.

Skont l-Artikolu 152 tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili kull parti għandha tħallas, bil-quddiem, l-ispejjeż li ġgarrab bħala riżultat tal-azzjonijiet tagħha. Meta parti tressaq il-provi, hija tkun obbligata, b'digriet tal-qorti, li tħallas, bil-quddiem, l-ammont meħtieġ biex tkopri l-ispejjeż relatati mal-produzzjoni tal-provi. Is-suċċess fit-tilwima huwa l-principju bażiku meta jiġi deċiż min għandu finalment iġarrab l-ispejjeż tat-tilwima. Għalhekk, l-ewwel paragrafu tal-Artikolu 154 tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili jiddikjara li parti li ttlef kawża kompletament hija obbligata tħallas l-ispejjeż tal-kontroparti u tal-intervenjent tagħha mġarrba fil-proċedimenti. L-intervenjent fuq in-naħa tal-parti telliefa jrid ikopri l-ispejjeż mġarrba bl-azzjonijiet tiegħu. Skont it-tieni paragrafu tal-Artikolu 154 tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili, jekk parti jkollha suċċess parzjali fit-tilwima tagħha, il-qorti għandha tiddeċiedi dwar ir-riborz tal-ispejjeż abbażi tal-grad ta' suċċess fit-tilwima b'rabta mat-talba li finalment giet ipprezentata. Japplikaw regoli speċjali f'każijiet fejn l-ispejjeż tat-tilwima jiġġarrbu minħabba nuqqas ta' waħda mill-partijiet jew minħabba avveniment li jkun għalha, meta tingħata sentenza abbażi ta' kessjoni, meta l-attur jirtira l-kawża jew jirrinunzja t-talba, meta t-tilwima tiġi solvuta mill-qorti u meta kolitiganti jipparteċipaw fit-tilwima (l-Artikoli 156–161 tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili).

2 X'inhija eżattament l-għajnuna legali?

Skont l-Att dwar l-Għajnuna Legali Bla Ħlas (*Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*), l-għan tal-għajnuna legali huwa li tinkiseb l-ugwaljanza quddiem il-liġi, li ċittadini tar-Repubblika tal-Kroazja u persuni oħra jingħataw protezzjoni legali effettiva u aċċess għall-qorti u għal korpi pubbliċi oħra rregolati mil-liġi pubblika taħt kundizzjonijiet ugwali skont id-dispożizzjonijiet tal-Att dwar l-Għajnuna Legali Bla Ħlas.

L-għajnuna legali tingħata bħala għajnuna legali primarja jew sekondarja.

L-għajnuna legali primarja tinkludi:

informazzjoni legali ġenerali

konsulenza legali

l-abbozzar ta' sottomissjonijiet lill-korpi rregolati mid-dritt pubbliku, lill-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem u lill-organizzazzjonijiet internazzjonali skont il-ftehimiet internazzjonali u r-regoli dwar il-funzjonament ta' dawn il-korpi rappreżentanza fi proċedimenti quddiem korpi rregolati mid-dritt pubbliku għajnuna legali f'soluzzjoni bonarja barra mill-qorti.

L-għajnuna legali primarja hija pprovduta mill-korpi amministrattivi tal-kontej u tal-Belt ta' Zagreb (minn hawn 'il quddiem: il-korpi amministrattivi), assoċjazzjonijiet awtorizzati u kliniki legali. Fl-għoti tal-għajnuna legali primarji, il-korpi amministrattivi huma awtorizzati li jipprovdu informazzjoni legali ġenerali u konsulenza legali u jagħmlu sottomissjonijiet.

L-għajnuna legali sekondarja tinkludi:

konsulenza legali

l-abbozzar ta' sottomissjonijiet fi proċedimenti dwar il-protezzjoni tad-drittijiet tal-ħaddiema quddiem min iħaddem

l-abbozzar ta' sottomissjonijiet f'litigazzjoni

rappreżentanza fi proċedimenti tal-qorti

assistenza legali f'soluzzjoni bonarja ta' tilwima.

L-għajnuna legali sekondarja hija pprovduta mill-avukati.

L-għajnuna legali sekondarja tinkludi wkoll:

eżenzjoni mill-ispejjeż tal-proċedimenti tal-qorti

eżenzjoni mill-ħlas tat-tariffi tal-qorti.

3 Għandi dritt għal għajnuna legali?

Il-persuni li ġejjin huma intitolati għall-għajnuna legali bla ħlas:

ċittadini Kroati

tfal li ma humiex ċittadini Kroati iżda jsibu ruħhom fil-Kroazja mhux akkumpanjati minn adult responsabbli skont il-liġi

barranin b'permess ta' residenza temporanja bil-kundizzjoni ta' reċiproċità jew barranin b'permess ta' residenza permanenti

barranin taħt protezzjoni temporanja

barranin residenti illegalment u barranin b'permess ta' residenza għal żmien qasir fi procedimenti għall-ghoti ta' deċiżjoni dwar tkeċċija jew deċiżjoni dwar ritorn

dawk li jfittxu ažił, persuni bi status ta' ažił u barranin taħt protezzjoni sussidjarja u membri tal-familja tagħhom li jirrisjedu legalment fir-Repubblika tal-Kroazja, fi procedimenti li fihom l-għajjnuna legali ma tkunx ipprovduta minn liġi speċifika.

Bħala regola, il-kundizzjonijiet ta' proprjetà li ġejjin għandhom jiġu sodisfatti sabiex tingħata għajjnuna legali sekondarja:

I-introjtju totali f'xaxar tal-applikant u tal-membri tal-unità domestika tiegħu ma għandux jaqbeż l-ammont tal-baži tal-kalkolu (HRK 3 326.00) għal kull membru tal-unità domestika, u

il-valur totali tal-proprjetà tal-applikant u tal-membri tal-unità domestika tiegħu ma jridx jaqbeż l-ammont ta' 60 darba l-baži tal-kalkolu (HRK 199 560.00).

L-għajjnuna legali sekondarja tiġi approvata mingħajr valutazzjoni preċedenti tas-sitwazzjoni ekonomika tal-applikant jekk l-applikant ikun: minorenni fil-proċess li jeżerċita jew teżerċita d-dritt għall-manteniment

vittima ta' reat vjolenti fi procedimenti għall-fini tal-eżerċitar tad-dritt għal kumpens għal dannu kkawżat mir-reat kriminali

benefiċjarju ta' pagamenti ta' manteniment taħt leġiżlazzjoni speċjali li tirregola d-drittijiet tas-sigurtà soċjali, jew

benefiċjarju ta' benefiċċju għall-gholi tal-ħajja skont l-Att dwar id-Drittijiet tal-Veterani tal-Gwerra għall-Indipendenza Kroata u l-Membri tal-Familja tagħhom (*Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji*) u l-Att dwar il-Protezzjoni tal-Veterani Militari u tal-Gwerra Ċivili (*Zakon o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata*).

L-għajjnuna legali tista' tingħata wkoll għal tilwim transfruntier. Tilwima transfruntiera hija tilwima li fiha l-parti li tapplika għall-għajjnuna legali tkun domiciljata jew abitwalment residenti fi Stat Membru tal-UE li ma huwiex l-Istat Membru li fih il-qorti tippresjedi jew li fih għandha tiġi eżegwita s-sentenza.

L-għajjnuna legali f'tilwim transfruntier tingħata f'materji ċivili u kummerċjali, fi procedimenti ta' medjazzjoni, soluzzjonijiet barra mill-qorti, fl-eżekuzzjoni ta' strumenti pubbliċi u fl-ghoti ta' konsulenza legali f'tali procedimenti. Id-dispożizzjonijiet dwar l-għajjnuna legali f'tilwim transfruntier ma japplikawx fi procedimenti fiskali, u procedimenti amministrattivi oħra.

Applikant għall-għajjnuna legali f'tilwima transfruntiera jingħata għajjnuna legali jekk jissodisfa l-prekwiżiti stabbiliti mill-Att dwar l-Għajjnuna Legali Bla Flas. B'mod eċċezzjonali, l-għajjnuna legali tista' tingħata lil applikant li ma jissodisfax il-kundizzjonijiet għall-ghoti tal-għajjnuna legali stabbiliti bl-Att dwar l-Għajjnuna Legali Bla Flas jekk juri li ma jistax iħallas l-ispejjeż tal-proċedimenti minħabba d-differenza fl-gholi tal-ħajja bejn l-Istat Membru fejn ikun domiciljat jew abitwalment residenti u r-Repubblika tal-Kroazja.

4 L-għajjnuna legali tingħata għal kull tip ta' proċediment?

L-għajjnuna legali primarja tista' tingħata għal kull materja legali, dment li:

l-applikant ma jkollux biżżejjed għarfien u kapaċità biex jasserixxi d-dritt tiegħu

l-applikant ma jkunx irċieva għajjnuna legali taħt leġiżlazzjoni speċifika

l-applikazzjoni pprezentata ma tkunx manifestament infondata, u

iċ-ċirkostanzi materjali tal-applikant ikunu tali li l-ħlas għall-għajjnuna legali professjonali jista' jipperikola l-għajxien tal-applikant u tal-membri tal-unità domestika tiegħu.

L-għajjnuna legali sekondarja mogħtija mill-avukati u l-eżenzjoni mill-ħlas tal-ispejjeż tat-tilwima jistgħu jingħataw fit-tipi ta' proċedimenti li ġejjin:

proċedimenti b'rabta ma' drittijiet *in rem*, ħlief għal proċeduri tar-reġistru tal-artijiet

proċedimenti b'rabta ma' relazzjonijiet ta' impjeg

proċedimenti b'rabta ma' relazzjonijiet familjari, ħlief fi proċedimenti ta' divorzju b'konsens reċiproku li fihom il-konjuġi ma jkollhomx tfał żgħar bejniethom jew adottati jew tfał li jsiru maġġorenni iżda jkunu taħt il-kura tal-ġenituri

proċedimenti b'rabta ma' eżekuzzjoni u proċedimenti ta' garanzija għall-ġbir furzat jew biex jiġu garantiti talbiet li jirrizultaw minn proċedimenti li għalihom tista' tingħata għajjnuna legali skont id-dispożizzjonijiet tal-Att dwar l-Għajjnuna Legali Bla Flas

soluzzjoni bonarja tat-tilwima

b'mod eċċezzjonali, fil-proċedimenti ġudizzjarji amministrattivi u ċivili l-oħrajn kollha meta din il-ħtieġa tirrizulta miċ-ċirkostanzi speċifiċi tal-ħajja tal-applikanti u tal-membri tal-unità domestika tagħhom, u skont l-għan fundamentali tal-Att dwar l-Għajjnuna Legali Bla Flas.

L-għajjnuna legali sekondarja mogħtija mill-avukati tista' tingħata fil-proċedimenti msemmija hawn fuq bil-kundizzjonijiet li ġejjin:

jekk il-proċedimenti jkunu kumplessi

jekk l-applikant ma jkunx kapaċi jirrapprezenta lilu nnifsu

jekk iċ-ċirkostanzi materjali tal-applikant ikunu tali li l-ħlas għall-għajjnuna legali professjonali jista' jipperikola l-għajxien tiegħu u tal-membri tal-unità domestika tiegħu, skont il-kundizzjonijiet speċifiċi stabbiliti fl-Artikolu 14 tal-Att Dwar l-Għajjnuna Legali Bla Flas

jekk ma jkunx każ ta' tilwima vessatorja

jekk l-applikazzjoni tal-applikant ma tkunx giet miċħuda fl-aħħar sitt xhur minħabba l-ghoti intenzjonat ta' informazzjoni mhux preċiża, u

jekk l-applikant ma jkunx ingħata għajjnuna legali taħt leġiżlazzjoni speċifika.

Eżenzjoni mit-tariffi tal-qorti tista' tingħata fil-proċedimenti kollha tal-qorti (proċedimenti ċivili u tilwim amministrattiv) jekk iċ-ċirkostanzi materjali tal-applikant ikunu tali li l-ħlas tat-tariffi tal-qorti jista' jipperikola l-għajxien tal-applikant u tal-membri tal-unità domestika tiegħu, soġġett għall-kundizzjonijiet speċjali stabbiliti fl-Artikolu 14 tal-Att dwar l-Għajjnuna Legali Bla Flas. Meta tittieħed deċiżjoni, għandha tingħata attenzjoni speċjali lill-ammont tat-tariffi tal-qorti fil-proċedura li fiha tintalab eżenzjoni.

5 Jeżistu proċeduri speċjali f'każijiet ta' bżonn?

Il-korp amministrattiv irid jiddeċiedi dwar l-applikazzjoni għall-approvazzjoni tal-għajjnuna legali sekondarja fi żmien 15-il gurnata mill-jum meta tkun giet ipprezentata. Jekk l-applikant jitlef id-dritt li jjeħu l-azzjoni li għaliha jkun ipprezenta l-applikazzjoni minħabba li tkun għaddiet l-iskadenza, il-korp amministrattiv irid jiddeċiedi dwar l-applikazzjoni fi żmien iqsar li jippermetti lill-applikant jjeħu l-azzjoni fil-ħin.

6 Minn fejn nista' nikseb formola ta' applikazzjoni għal għajjnuna legali?

Il-proċedura biex tinkiseb l-għajjnuna legali primarja tinbeda billi jiġi kkuntattjat direttament il-fornitur tal-għajjnuna legali primarja (assoċjazzjoni awtorizzata, klinika legali jew korp amministrattiv) u ma huwiex meħtieġ li tintela formola ta' applikazzjoni speċifika.

Il-proċedura biex tinkiseb l-għajjnuna legali sekondarja tinbeda billi titressaq talba għall-ghoti ta' għajjnuna legali fuq il-formola preskritta lill-uffiċċju kompetenti.

Il-formola tal-applikazzjoni għall-għajjnuna legali tista' tinkiseb mill-uffiċċji u mis-siti elettronici tal-uffiċċji u tal-Ministeru tal-Gustizzja u l-Amministrazzjoni Pubblika (*Ministarstvo pravosuđa i uprave*).

L-applikazzjoni għall-għajjnuna legali f'tilwima transfruntiera u l-applikazzjonijiet għat-trażmissjoni ta' applikazzjonijiet għall-għajjnuna legali f'tilwima transfruntiera għandhom jiġu pprezentati fuq il-formoli preskritti mid-Deċiżjoni tal-Kummissjoni 2004/844/KE tad-9 ta' Novembru 2004 li tistabbilixxi formola għall-applikazzjonijiet għall-għajjnuna legali taħt id-Direttiva tal-Kunsill 2003/8/KE sabiex ittejjeb l-aċċess għall-gustizzja f'tilwim transfruntier billi tistabbilixxi

regoli komuni minimi li għandhom x'jaqsmu mal-għajnuna legali f'tilwim bħal dawn, u d-Deciżjoni tal-Kummissjoni 2005/630/KE tas-26 ta' Awwissu 2005 li tistabbilixxi formola għat-trażmissjoni ta' applikazzjonijiet għall-għajnuna legali taħt id-Direttiva tal-Kunsill 2003/8/KE, ippublikati f' *Il-Gurnal Uffiċjali tal-Unjoni Ewropea*.

Il-formoli u d-dokumenti akkumpanjanti kollha f'tilwima transfruntiera għandhom jiġu pprezentati tradotti bil-Kroat. Jekk le, l-applikazzjoni tiġi miċhuda.

7 X'dokumenti jridu jiġu pprezentati mal-formola tal-applikazzjoni għal għajnuna legali?

Meta applikazzjoni tiġi pprezentata lill-korp amministrattiv kompetenti, din għandha tkun akkumpanjata mill-kunsens bil-miktub tal-applikant u tal-membri tal-unità domestika tiegħu li jippermetti l-aċċess għad-*data* kollha dwar id-dħul u l-assi totali, fejn l-applikant jikkonferma li l-informazzjoni pprovduta hija preċiża u kompluta.

Il-vjolenza domestika għandhom jipprezentaw il-kunsens tagħhom biex jippermettu aċċess għad-*data* kollha dwar id-dħul u l-proprietà għalihom infushom biss. Il-kunsens ma jiġix ipprezentat minn dawk il-membri tal-unità domestika li jippartecipaw fil-proċedimenti bħala konvenuti jew li l-interess tagħhom imur kontra l-interess tar-rikorrent.

Il-formola tar-rikors għal għajnuna legali f'tilwima transfruntiera għandha tkun akkumpanjata mid-dokumentazzjoni rilevanti meħtieġa biex tittiehed deciżjoni dwar ir-rikors.

8 Fejn irid nibgħat l-applikazzjoni tiegħi għal għajnuna legali?

Il-proċedura biex tinkiseb għajnuna legali primarja tinbeda billi tikkuntattja direttament lil min jipprovi għajnuna legali primarja (assoċjazzjoni awtorizzata, klinika legali jew korp amministrattiv), u ma hemmx bżonn li tipprezenta applikazzjoni speċifika, filwaqt li l-proċedura biex tinkiseb għajnuna legali sekondarja tinbeda billi tissottometti applikazzjoni lill-korp amministrattiv kompetenti fit-territorju fejn l-applikant ikun domiciljat jew abitwalment residenti.

Applikant li jkun domiciljat jew abitwalment residenti fi Stat Membru tal-Unjoni Ewropea u jeħtieġ għajnuna legali f'tilwima transfruntiera quddiem qorti fir-Repubblika tal-Kroazja jrid jipprezenta applikazzjoni għal għajnuna legali lill-Ministeru tal-Ġustizzja u l-Amministrazzjoni Pubblika tar-Repubblika tal-Kroazja (l-awtorità li tirċievi).

Parti li tkun domiciljata jew abitwalment residenti fir-Repubblika tal-Kroazja u li tfttex għajnuna legali f'tilwima transfruntiera quddiem qorti ta' Stat Membru ieħor tal-Unjoni Ewropea trid tipprezenta l-applikazzjoni tagħha lill-uffiċju responsabbli għall-post ta' residenza permanenti jew tar-residenza abitwali tagħha.

9 Kif nista' nsir naf jekk jiniex intitolat għal għajnuna legali?

Għajnuna legali sekondarja tingħata lil applikant li jissodisfa l-kundizzjonijiet għall-eżerċitar tad-dritt għall-għajnuna legali bl-adozzjoni ta' deciżjoni dwar l-għoti tal-għajnuna legali. Il-korp amministrattiv irid jiddeciedi dwar applikazzjoni fi żmien 15-il jum mid-*data* li fiha jkun ġie pprezentat.

10 X'għandi nagħmel jekk inkun intitolat għal għajnuna legali?

Id-deciżjoni dwar l-għajnuna legali tinkludi d-dritt li jintużaw xi wħud mill-forom jew il-forom kollha ta' għajnuna legali sekondarja għal proċedura ta' ċertu tip u grad. Id-deciżjoni msemmija hawn fuq tinkludi d-*data* personali tal-benefiċjarju tal-għajnuna legali, deskrizzjoni qasira tal-materja legali li għaliha ngħatat l-għajnuna legali, il-forma u l-ambitu tal-għajnuna legali approvata, informazzjoni dwar l-avukat li se jipprovi l-għajnuna legali u informazzjoni oħra rilevanti għad-deciżjoni.

Meta l-applikant jipprezenta applikazzjoni għal għajnuna legali fil-forma ta' eżenzjoni mit-tariffi tal-qorti, huwa għandu jinforma lill-qorti fis-sottomissjoni, jew meta jieħu azzjoni oħra fil-proċedimenti tal-qorti, dwar l-applikazzjoni tiegħu għal eżenzjoni mit-tariffi tal-qorti, u għandu jissottometti d-deciżjoni li tezentah mill-ħlas tat-tariffi tal-qorti sa mhux aktar tard minn sitt xhur mid-*data* li fiha tkun ġiet ipprezentata s-sottomissjoni jew mid-*data* meta tittiehed azzjoni oħra fil-proċedimenti quddiem il-qorti.

11 Min jagħżilli l-avukat, jekk inkun intitolat għal għajnuna legali?

Id-deciżjoni li tagħti l-għajnuna legali sekondarja tispeċifika wkoll l-avukat li għandu jipprovi l-għajnuna legali. Il-benefiċjarju tal-għajnuna legali għandu jipprezenta d-deciżjoni lill-avukat indikat fid-deciżjoni. F'każijiet eċċezzjonali, il-korp amministrattiv jahtar avukat differenti għall-benefiċjarju bil-kunsens minn qabel tiegħu meħmuż mal-applikazzjoni għall-għajnuna legali.

12 L-għajnuna legali tkopri l-ispejjeż kollha tal-proċedimenti?

Kif intqal hawn fuq, id-deciżjoni li tagħti l-għajnuna legali tinkludi d-dritt li jintużaw xi wħud mill-forom jew il-forom kollha ta' għajnuna legali sekondarja għal proċedura ta' ċertu tip u grad. Skont id-deciżjoni li tingħata l-għajnuna legali, il-benefiċjarju jista' jkun totalment jew parzjalment eżentat milli jħallas it-tariffi tal-avukat, l-ispejjeż tat-tilwima (eżenzjoni mill-ħlas bil-quddiem tal-ispejjeż tax-xhieda, l-interpreti, l-esperti, l-investigazzjonijiet u l-pubblikazzjonijiet tal-qorti) u t-tariffi tal-qorti.

L-għajnuna legali tingħata kollha kemm hi jekk l-applikant ikun benefiċjarju ta' allowance ta' appoġġ skont regolamenti speċifiċi li jirregolaw l-eżerċizzju tad-drittijiet taħt is-sistema tal-għajnuna soċjali, jew ta' benefiċċju għall-ġholi tal-ħajja skont l-Att dwar id-Drittijiet tal-Veterani tal-Gwerra għall-Indipendenza Kroata u l-Membri tal-Familja tagħhom u l-Att dwar il-Protezzjoni tal-Veterani Militari u tal-Gwerra Ċivili, jew jekk l-introjtu totali tal-applikant u tal-membri tal-unità domestika tiegħu ma jaqbiżx il-50 % tal-ammont ta' kull xahar tal-baži tal-kalkolu għal kull membru tal-unità domestika.

Kull zieda fl-introjtu totali tal-applikant u tal-membri tal-unità domestika tiegħu li taqbeż 50 % tal-baži tal-kalkolu għal kull membru tal-unità domestika tirriżulta fi tnaqqis fl-ammont ta' għajnuna legali, b'tali mod li kull zieda ta' 10 % tirriżulta fi tnaqqis ta' 10 % fl-għajnuna legali iżda l-ammont tal-għajnuna legali ma għandux ikun inqas minn 50 % tal-ispejjeż determinati għall-għajnuna legali.

Jekk l-għajnuna legali ma tkunx ingħatat kollha, l-applikant jista' jressaq appell quddiem il-Ministeru tal-Ġustizzja u l-Amministrazzjoni Pubblika kontra l-parti tad-deciżjoni li tirrifjuta l-għoti tal-għajnuna legali. Dan l-appell ma jdewwimx l-użu tal-ammont approvat ta' għajnuna legali. Jistgħu jinbdew proċedimenti amministrattivi kontra d-deciżjoni tal-Ministeru tal-Ġustizzja u l-Amministrazzjoni Pubblika li tiċhad l-appell.

13 Min għandu jħallas l-ispejjeż l-oħra jekk jien inkun intitolat biss għal għajnuna legali limitata?

Meta jkun ingħata ammont imnaqqas ta' għajnuna legali, il-bqija tal-ispejjeż jiġihallu mill-benefiċjarju tal-għajnuna legali. Fi kwalunkwe każ, jekk il-benefiċjarju tal-għajnuna legali jirbaħ il-kawża, il-qorti tiddeciedi li dik il-parti għandha tiġi rimborzata għall-ispejjeż tal-proċedimenti mill-parti l-oħra.

14 L-għajnuna legali tkopri l-appelli wkoll?

Rikors għall-għajnuna legali jista' jitlob l-għoti ta' għajnuna legali għaž-żewġ stadji tal-proċedimenti ċivili. Sabiex jithejjew rimedji legali straordinarji, jeħtieġ li tiġi pprezentata applikazzjoni speċjali, u tingħata deciżjoni speċifika għal dik l-azzjoni legali biss.

15 L-għajnuna legali tista' tiġi rirata qabel il-konkluzjoni tal-proċedimenti (jew saħansitra tiġi revokata wara t-terminazzjoni tal-proċedimenti)?

Jekk matul il-proċedimenti s-sitwazzjoni finanzjarja tal-benefiċjarju tal-għajnuna legali u l-membri tal-unità domestika tiegħu titjeb sal-punt fejn, li kieku din is-sitwazzjoni finanzjarja mtejbja kienet teżisti fiż-żmien tal-applikazzjoni din kienet taffettwa d-dritt tal-applikant għall-għajnuna legali u l-ambitu tal-għajnuna legali, il-korp amministrattiv kompetenti jirrevoka kompletament jew parzjalment id-deciżjoni dwar l-għajnuna legali. Il-benefiċjarju tal-għajnuna legali għandhom jinfurmuw lill-korp amministrattiv dwar kull titjeb fis-sitwazzjoni finanzjarja tagħhom fi żmien 8 ijiem mill-jum li fiha ikunu saru jafu b'dan. Benefiċjarju tal-għajnuna legali jista' jressaq appell quddiem il-Ministeru tal-Ġustizzja u l-Amministrazzjoni Pubblika kontra d-deciżjoni li tirrevoka d-deciżjoni li tingħata l-għajnuna legali fi żmien 15-il jum mid-*data* meta jirċievi d-deciżjoni. Jistgħu jinbdew proċedimenti amministrattivi kontra d-deciżjoni tal-Ministeru tal-Ġustizzja u l-Amministrazzjoni Pubblika.

16 Nista' nikkontesta r-rifjut li ningħata għajnuna legali?

L-applikant jew il-benefiċjarju tal-għajna legali jista' jressaq appell kontra d-deċiżjoni tal-korp amministrattiv li tiċhad it-talba għall-għajna legali jew kontra l-parti tad-deċiżjoni li tirrifjuta l-ghoti tal-għajna legali sħiħa fi żmien 15-il jum mid-data meta jirċievi d-deċiżjoni. Il-Ministeru tal-Gustizzja u l-Amministrazzjoni Pubblika għandu jiddeċiedi dwar appell li żmien 8 ijiem mid-data tal-wasla ta' appell validu. Jistgħu jimbewwew proċedimenti amministrattivi kontra d-deċiżjoni tal-Ministeru tal-Gustizzja u l-Amministrazzjoni Pubblika.

Informazzjoni ulterjuri:

Is-sit web tal-[Ministeru tal-Gustizzja u l-Amministrazzjoni Pubblika](#)

L-Att dwar l-Għajna Legali Mingħajr Flus (*Narodne Novine* (NN; Il-Gazzetta Uffiċjali tar-Repubblika tal-Kroazja), Nri 143/12 u 98/19)

Att dwar il-Proċedura Ċivili (NN Nri 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11 – test konsolidat, 25/13, 89/14, 70/19)

L-aħħar aġġornament: 23/05/2023

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NGE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-orijinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NGE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew deċiżjoni ta' tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa oriġinali ta' din il-paġna [it](#) għiet emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Għajna Legali - Italja

1 Il-proċedimenti legali xi spejjeż jinvolvu, u normalment min irid iħallashom?

(Sorsi legiżlattivi) – Ir-regoli li jirregolaw il-kategoriji u l-proċeduri għall-ispejjeż tal-proċedimenti legali, inkluża l-għajna legali, huma spjegati b'mod komprensiv fid-Digriet Presidenzjali Nru 115 tat-30 ta' Mejju 2002 (Gazzetta Uffiċjali Nru 139/2002), kif emendat l-aħħar bid-Digriet Legiżlattiv Nru 24 tas-7 ta' Marzu 2019 (Gazzetta Uffiċjali Nru 72 tas-26 ta' Marzu 2019 biex tiġi estiża l-għajna legali sabiex tkopri persuni miftixa soġġetti għal proċedimenti legali għall-eżekuzzjoni ta' mandat ta' arrest Ewropew), li fih it-Test Konsolidat dwar l-ispejjeż legali (**l-Artikoli 74 sa 145, b'mod partikolari d-dispożizzjonijiet komuni tal-Artikoli 74 sa 89, Dispożizzjonijiet speċjali dwar l-għajna legali fi proċedimenti ċivili, amministrattivi, tal-awditjar u fiskali, l-Artikoli 119 sa 145**).

Il-Liġi Nru 794 tat-13 ta' Ġunju 1942, kif emendata, tirregola l-onorarji tal-avukati għat-trattament ta' proċedimenti ċivili, kummerċjali, amministrattivi u fiskali; l-onorarji għal servizzi legali individwali jithallsu fuq il-bażi tat-tariffa approvata mill-Ordni Ministerjali Nru 585 tal-1994.

(Spejjeż tal-proċedimenti) – L-ispejjeż, mifhuma fis-sens wiesa', tal-proċedimenti ċivili u kummerċjali jinkludu kemm l-ispejjeż tal-proċedimenti kif ukoll l-ispejjeż u l-onorarji tar-rappreżentanti legali.

L-ispejjeż tal-proċedimenti jikkonsistu fi flus standard għad-dħul fir-reġistru tal-kawża u elementi oħra ta' nfiq li jistgħu jinjalghu (bħal opinjonijiet tal-esperti u tariffi għall-ikkupjar ta' dokumenti).

Il-pagament standard imsemmi fit-test Konsolidat Nru 115 tal-2002 huwa pagabbli f'kull istanza tal-proċedimenti, inklużi proċedimenti ta' falliment u proċedimenti mhux kontenzjużi, ħlief fejn ikun speċifikament eżentat mil-liġi.

Il-flus ma jkunx meħtieġ, b'mod partikolari, fi proċedimenti li jirrigwardaw il-familja u l-istat ċivili ta' persuna, kif stabbilit fil-Ktieb IV tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili (pereżempju, f'kawżi ta' separazzjoni legali, dispożizzjonijiet relatati mal-minorenni; relazzjonijiet ta' proprjetà bejn il-konjuġi; ir-rikonnoxximent tal-istatus ta' rifugjat), proċedimenti ta' prevenzjoni (pereżempju qbid biex jithallsu djun); proċedimenti dwar ir-reġistru tal-artijiet, proċedimenti biex jiġu eżegwiti l-kunsinna u r-rilaxx, proċedimenti rigward il-ħlasijiet ta' manteniment tat-tfal, il-proċedimenti kollha li jikkoncernaw it-tfal (pereżempju proċedimenti dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri) u r-regoli dwar il-kompetenza u l-ġuriżdizzjoni.

Ir-raġunijiet għal kwalunkwe eżenzjoni jridu jiġu ddikjarati b'mod xieraq mill-parti fil-konklużjonijiet tal-att promotur.

Il-flus standard ma jkunx meħtieġ fil-każ ta' azzjonijiet ċivili għal kumpens b'rabta ma' proċedimenti kriminali fejn ir-rikors ikun biss sabiex it-trażgressur jiġi kkundannat; jekk isir rikors għal kumpens, anke b'mod provviżorju, il-flus ikun dovut jekk ir-rikors jintlaqa'. L-ammont iwarja bejn minimu ta' **EUR 62 u massimu ta' EUR 930**, skont in-natura u l-valur tal-kawża.

(Obbligi ta' flus) – Kull parti jkun jeħtiġilha tħallas l-ispejjeż tal-atti proċedurali li hija timla jew titlob u tħallas għad-dokumenti meħtieġa għall-azzjoni jekk il-liġi jew l-imħallef jittlobhom jagħmlu hekk (pereżempju tariffi għall-opinjonijiet tal-esperti). Meta l-parti tkun eliġibbli għal għajna legali, l-Istat jagħmel tajjeb għall-ispejjeż.

Fir-rigward tal-flus standard, dan irid jithallas mill-parti li tidhol fil-kawża, li tipprezenta l-appell inizjali jew, fi proċedimenti ta' eżekuzzjoni, li tipprezenta rikors għall-assenjazzjoni jew għall-bejgħ.

Il-valur tal-kawża jkun indikat fil-konklużjonijiet tal-att promotur; parti li temenda rikors, tipprezenta kontrotalba jew tintervjeni b'mod indipendenti u b'hekk iżzid il-valur tal-kawża, tkun meħtieġa tħallas ammont addizzjonali.

(Il-kriterju għall-ghoti tal-ispejjeż) – Skont il-prinċipju ġenerali stabbilit fl-Artikolu 91 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili, l-imħallef jordna lill-parti telliefa tħallas lura l-ispejjeż tal-proċedimenti li tkun garrbet il-parti rebbieħa bħala parti mis-sentenza tiegħu dwar il-proċedimenti.

L-imħallef igawdi minn setgħat diskrezzjonali fir-rigward tal-ispejjeż u jista' jordna li jithallsu parzjalment jew kompletament, filwaqt li jqis l-eżitu ġenerali tat-tilwima. Huwa jkun jeħtiġli jqis il-punt sa fejn it-talba ingenerali tkun fondata sew. Id-deċiżjoni tista' tiġi kkontestata.

Il-parti telliefa jkun jeħtiġilha tħallas lura l-ispejjeż u t-tariffi tal-avukat tal-parti rebbieħa, kif ukoll l-ammonti mħallsa lill-esperti maħtura mill-qorti jew lix-xhieda esperti kif rimunerati mill-imħallef. Il-parti telliefa hi wkoll meħtieġa tkopri l-ispejjeż l-oħra involuti fit-tweqqif tal-proċedimenti, li jithallsu lill-iskrivan tal-qorti flimkien mal-ispejjeż tan-notifika tas-sentenza.

2 X'inhija eżattament l-għajna legali?

Fis-sistema legali Taljana, l-istabbiliment ta' "għajna legali" biex tipprovdi difiża għaċ-ċittadini b'mezzi insuffiċjenti li r-raġunijiet tagħhom ma jkunux manifestament infondati, kif ukoll għaċ-ċittadini barranin residenti legalment fl-Italja meta sseħħ is-sitwazzjoni jew il-fatt li jwassal għal proċedimenti legali u għall-persuni mingħajr Stat (l-Artikolu 119 tad-Digriet Presidenzjali Nru 115/2002), jinvolti l-eżenzjoni ta' dawn il-persuni milli jkollhom iħallsu ċerti spejjeż ("spese prenotate a debito" jew tariffi tal-qorti mħallsa minn qabel) u li l-Istat iħallas spejjeż oħrajn.

Meta jkun hemm dritt għal għajna legali, ċerti tariffi ma jithallsux, filwaqt li oħrajn jithallsu mill-Istat. Tal-ewwel jinkludu l-flus standard, l-ispejjeż ta' somma f'daqqa għan-notifika fuq talba uffiċjali, ċerti tariffi (tariffi tar-reġistri, tariffi tal-ipoteki u tar-reġistru tal-artijiet) u tariffi għall-kopji.

L-Istat iħallas dan li ġej:

l-onorarji u l-ispejjeż tal-avukat;

l-ispejjeż tal-ivvjaġġar u l-ispejjeż imġarrba mill-imħallfin, l-uffiċjali u l-uffiċjali ġudizzjarji għat-tweqqif tad-dmirijiet tagħhom barra l-qorti;

l-ispejjeż tal-ivvjaġġar u l-ispejjeż imġarrba mix-xhieda, l-uffiċjali tal-qorti u x-xhieda esperti, u l-ispejjeż imġarrba minn dawn tal-aħħar fit-tweqqif tad-dmirijiet tagħhom jiġu rimborzati wkoll;

I-ispiża tal-pubblikazzjoni ta' kwalunkwe avviż legali dwar id-deċiżjoni tal-imħallef;

I-ispejjeż tan-notifiki fuq talba uffiċjali;

allowances għall-kura tat-tfal.

L-Istat għandu d-dritt ta' rimbors u, meta ma jirkuprax il-flus mill-parti telliefa, jista' jitlob flas lura mill-parti eliġibbli għal għajjuna legali fil-każijiet li ġejjin: 1) jekk il-benefiċjarju jirbaħ il-kawża jew is-soluzzjoni tat-tilwima u jirċievi mill-anqas sitt darbiet l-ispejjeż jew 2) jekk il-kawża tiġi rtrata jew itterminata. Hemm dispożizzjonijiet speċjali sabiex jiġi żgurat ir-rimbors fil-każ li l-kawża tinqata' mir-registru tal-kawżi jew tintemm minhabba li l-partijiet jonqsu milli jieħdu azzjoni jew milli jissodisfaw ir-rekwiżiti legali.

3 Għandi dritt għal għajjuna legali?

Fil-proċedimenti ċivili u fil-proċedimenti mhux kontenzjużi (pereżempju s-separazzjoni legali, il-kustodja tat-tfal jew deċiżjonijiet dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri), iċ-ċittadini b'mezzi insuffiċjenti huma intitolati għal għajjuna legali biex jiddefendu lilhom infushom, sakemm ir-raġunijiet tagħhom ma jkunux manifestament infondati.

Persuni mingħajr stat u ċittadini barranin residenti legalment huma trattati bl-istess mod bħaċ-ċittadini, bil-kundizzjoni li r-residenza fl-Italja trid tkun legali mid-data meta tkun seħħet is-sitwazzjoni jew il-fatt li wassal għal proċedimenti legali. Organizzazzjonijiet jew assoċjazzjonijiet mingħajr skop ta' qligħ li ma jkunux involuti f'attivitajiet kummerċjali jistgħu jikkwalifikaw ukoll; għalhekk mhumiex biss eliġibbli organizzazzjonijiet tal-karità mingħajr skop ta' qligħ jew organizzazzjonijiet mingħajr skop ta' qligħ li jipprovdu edukazzjoni lill-foqra, li diġà jikkwalifikaw taħt il-Liġi Nru 217/90, iżda wkoll assoċjazzjonijiet tal-konsumaturi u utenti inklużi fil-lista fl-Artikolu 5 tal-Liġi Nru 281/98.

Skont l-Artikolu 76 tad-Digriet Presidenzjali Nru 115/2002, sabiex jikkwalifika għal għajjuna legali, ir-rikorrent ikun jeħtieġu jkollu dħul taxxabbi annwali, kif jidher fuq id-dikjarazzjoni tat-taxxa l-aktar reċenti, ta' mhux aktar minn EUR 11,493.82 (id-Digriet Ministerjali tas-16 ta' Jannar 2018 fil-Gazzetta Uffiċjali Nru 49 tat-28 ta' Frar 2018).

Il-limiti tad-dħul huma aġġustati kull sentejn b'ordni tal-Ministeru tal-Gustizzja, b'konsultazzjoni mal-Ministeru tal-Ekonomija u l-Finanzi (l-Artikolu 77 tad-Digriet Presidenzjali Nru 115/2002), biex jitqiesu l-varjazzjonijiet fl-indiċi tal-prezzijiet għall-konsumatur għall-familji ta' haddiema li jagħmlu xogħol manwali u xogħol mhux manwali, identifikat minn ISTAT tul is-sentejn ta' qabel.

Meta l-parti kkonċernata tkun tgħix ma' konjuġi, ma' sieheb ċivili jew ma' membri oħra tal-familja, id-dħul totali miksub matul l-istess perjodu minn kull membru tal-familja, inkluż dak tar-rikorrent, jitqies bħala d-dħul.

Fir-rigward ta' koabitanti li d-dħul tagħhom għandu jidied ma' dak tar-rikorrent, il-limiti tad-dħul għall-proċedimenti kriminali jidiedu għal EUR 1,032.91 għal kull membru tal-familja li jgħix miegħu.

Għandu jiġi nnutat li l-benefiċċju tad-divorzju riċevut mir-rikorrent irid jiġi inkluż għall-finijiet tal-kalkolu tal-ammont imsemmi fl-Artikolu 76, sakemm dan ma jithallasx bħala somma f'daqqa.

Id-dħul minn attivitajiet illeċiti wkoll għandu effett fuq l-eliġibbiltà biex wieħed jirċievi għajjuna legali, filwaqt li jiġi ċċarat li l-awditjar tad-dħul ma jistax jiddependi fuq proċeduri awtomatiċi u minflok jeħtieġ revizzjoni tal-fatti speċifiċi tal-kawża individwali, u b'hekk tiġi eskluża kull possibbiltà li sentenza mhux finali tiġi attribwita sinifikat, sakemm dan ikun ta' hsara għall-preżunzjoni tal-innoċenza. Ir-rifjut li tingħata għajjuna fuq il-baži ta' sentenza mhux finali li minnha wieħed jista' jassumi l-eżistenza ta' dħul minn attivitajiet illeċiti huwa għalhekk illegali (il-Qorti Kriminali tal-Kassazzjoni, ir-Raba' Awla, sentenza tal-20 ta' Frar 2013, Nru 18591).

Eċċezzjoni: id-dħul personali biss għandu jitqies meta l-kawża tikkonċerna d-drittijiet personali, jew fi proċedimenti fejn l-interessi tar-rikorrent ikunu f'kunflitt ma' dawk tal-membri l-oħrajn tal-familja li jgħix magħhom.

L-eliġibbiltà għal għajjuna legali għandha tibqa' valida għall-istadji kollha jew għall-istanzi kollha tal-proċedimenti; madankollu, f'materji ċivili u amministrattivi, b'kuntrastrast ma' materji kriminali, jekk il-parti li tingħata l-għajjuna tiflew, hija ma tkunx tista' tuża għajjuna legali biex tikkontesta s-sentenza mingħajr ma tkun reġġgħet għamlet rikors għal dik l-għajjuna.

Barra minn hekk, l-eliġibbiltà għal għajjuna legali fi proċedimenti ċivili ma tfixsrix li l-Istat huwa responsabbli għall-ispejjeż li l-klijent ikun ordnat iħallas lill-parti rebbieha, minhabba li l-ispejjeż u l-onorariji huma biss dawk dovuti lill-avukat tal-parti li tingħata l-għajjuna, li l-Istat, meta jissostitwixxi lil din il-parti, jintrabat li jħallas, minhabba s-sitwazzjoni finanzjarja instabbli tagħha u minhabba l-fatt li t-talbiet tagħha ma jkunux manifestament infondati (ara s-sentenza tal-Qorti Ċivili tal-Kassazzjoni Nru 10053 tal-2012).

Każijiet speċifiċi

B'deroga mil-limiti tad-dħul stabbiliti mill-paragrafu 1 tal-Artikolu 76 tad-Digriet Presidenzjali Nru 115/2002, dawn li ġejjin jistgħu, f'xi każijiet, jikkwalifikaw għal għajjuna legali:

il-partijiet leżi tar-reati msemmija fl-Artikoli 572, 583-bis, 609-bis, 609-*quater*, 609-*octies* u 612-bis tal-Kodiċi Kriminali, u meta mwettqa kontra minorenni, ir-reati msemmija fl-Artikoli 600, 600-bis, 600-*ter*, 600-*quinqies*, 601, 602, 609-*quinqies* u 609-*undecies* tal-Kodiċi Kriminali, jistgħu jkunu eliġibbli għall-għajjuna, inkluż b'deroga mil-limiti tad-dħul stabbiliti bid-dritt (l-Artikolu 76, paragrafu 4-*ter*);

minorenni barranin mhux akkumpanjati involuti fi proċedimenti tal-qorti fi kwalunkwe kapaċità għandhom id-dritt li jiġu infurmati bl-għażla li jinħatar konsulent legali ta' fiduċja, inkluż permezz tat-tutor maħtur tagħhom jew persuna b'responsabbiltà tal-ġenituri skont l-Artikolu 3(1) tal-Liġi Nru 184 tal-4 ta' Mejju 1983, kif emendata, u li jagħmlu rikors, fuq il-baži tal-leġiżlazzjoni applikabbli, għal għajjuna legali fi kwalunkwe stadju jew istanza tal-proċedimenti (l-Artikolu 76, il-paragrafu 4-*quater*);

tfal minorenni jew adulti li ma jkunux finanzjarjament awtosuffiċjenti u li jkunu tilfu ġenitur minhabba li l-ġenitur ikun inqatel mill-konjuġi, irrispettivament minn jekk kinux legalment separati jew iddivorzjati, mis-sieheb ċivili tal-ġenitur, anki jekk is-sħubija ċivili tkun spiċċat, jew minn persuna li jkollha jew kellha relazzjoni intima u fit-tul li tinvolvi l-koabitazzjoni mal-ġenitur, jistgħu jkunu eliġibbli għal għajjuna legali, inkluż b'deroga mil-limiti tad-dħul statutorji, billi dik l-eliġibbiltà tiġi applikata, bħala eċċezzjoni, għall-proċedimenti kriminali assoċjati u għall-proċedimenti ċivili kollha li jirriżultaw mir-reat, inkluż l-proċedimenti ta' eżekuzzjoni (l-Artikolu 76, il-paragrafu 4-*quater*);

vittmi ta' atti terroristiċi jew atti simili jew is-superstiti tagħhom (Artikolu 10, paragrafu 1, Liġi Nru 206/204).

4 L-għajjuna legali tingħata għal kull tip ta' proċediment?

Kif iddikjarat hawn fuq, fil-proċedimenti ċivili u fil-proċedimenti mhux kontenzjużi (pereżempju s-separazzjoni legali, il-kustodja tat-tfal jew deċiżjonijiet dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri), iċ-ċittadini b'mezzi insuffiċjenti huma intitolati għal għajjuna legali biex jiddefendu lilhom infushom, sakemm ir-raġunijiet tagħhom ma jkunux manifestament infondati.

Hemm raġunijiet sugġettivi għall-esklużjoni mill-għajjuna inkwiżjoni:

L-applikant ikun persuna kkundannata b'sentenza finali għal reati marbuta mal-ksur tar-regoli dwar is-soppressjoni tat-taxxa fuq id-dħul u l-evazzjoni tal-VAT; l-applikant ikun assistit minn aktar minn avukat wieħed, hliw għal avukat li jkun inħatar biex jipparteeċipa fi proċedimenti kriminali mill-bogħod f'kawżi fejn tapplika l-Liġi Nru 11/1998.

Madankollu, hemm każijiet minbarra dawk ta' hawn fuq li fihom jista' jiġi preżunt li l-applikant għandu mezzi suffiċjenti, jiġifieri dawn li ġejjin:

f'kawżi li jinvolvu t-trasferiment tar-riċevibbli u l-imgħaxijiet ta' oħrajn (sakemm it-trasferiment ma jsirx bi flas ta' riċevibbli jew imgħaxijiet preeżistenti);

fil-każ ta' kundanna permezz ta' sentenza finali għar-reati taħt l-Artikoli 416-*bis* tal-Kodiċi Kriminali u l-Artikolu 291-*quater* tat-Test Konsolidat imsemmi fid-Digriet Presidenzjali Nru 43 tat-23 ta' Jannar 1973, limitat għax-xenarji aggravati taħt l-Artikoli 80 u 74(1) tat-Test Konsolidat imsemmi fid-Digriet Presidenzjali Nru 309 tad-9 ta' Ottubru 1990, u għar-reati mwettqa bl-isfruttament tal-kundizzjonijiet identifikati mill-Artikolu 416-*bis* imsemmi qabel jew sabiex jiġu ffaċilitati l-attivitàjiet tal-assocjazzjonijiet identifikati minn dak l-artikolu, id-dhul jitqies li jkun oġġa mil-limiti stabbiliti. Madankollu, hija permessa prova kuntrarja (sentenza tal-Qorti Kostituzzjonali Nru 139 tal-2010).

5 Jeżistu proċeduri speċjali f'każijiet ta' bżonn?

Ma hemmx proċedura speċifika għall-emergenzi. Madankollu, għandu jiġi indikat li, skont l-Artikolu 126 tat-Test Konsolidat, il-Kunsill tal-Avukati jista', fi żmien 10 ijiem minn meta jiġi pprezentat ir-rikors jew minn meta dan tal-aħħar jirrevedi u meta r-rekwiżiti jkunu ssodisfati, jipprovi provviżorjament għajna legali lir-rikorren bil-quddiem.

6 Minn fejn nista' nikseb formola ta' applikazzjoni għal għajna legali?

Fi proċedimenti ċivili, ir-rikorsi għal għajna legali, abbozzati skont il-metodi u bil-kontenut stabbiliti mill-Artikoli 79 u 122 tat-Test Konsolidat, għandhom jiġu pprezentati jew mibgħuta permezz ta' konsenja reġistrata lill-Kunsill tal-Avukati, u mir-rikorren jew mill-avukat tar-rikorren biss.

Mhuwix ċar jekk il-konsenja reġistrata teħtieġ konferma tar-riċevuta; għalhekk, din mhijiex meqjusa bħala kundizzjoni ta' eliġibbiltà, iżda hija fid-diskrezzjoni tar-rikorren.

Il-formoli tar-rikors huma disponibbli mill-uffiċċji tal-Kunsill tal-Avukati.

Ir-rikorsi għal għajna legali fi proċedimenti ċivili jridu jiġu pprezentati lill-**uffiċċju tal-Kunsill tal-Avukati** li huwa kompetenti fir-rigward ta':

il-post fejn ikun ibbażat l-imħallef li quddiemu jkunu pendenti l-proċedimenti;

il-post fejn ikun ibbażat l-imħallef li jkun kompetenti biex jiddeciedi fuq il-merti tal-kawża, jekk il-proċedimenti jkunu għadhom għaddejnin;

il-post fejn ikun ibbażat l-imħallef li jkun ħareġ id-deċiżjoni kkontestata għall-appelli quddiem il-Qorti tal-Kassazzjoni, il-Kunsill tal-Istat jew il-Qorti tal-Awdituri.

Ir-rikors skont l-Artikolu 78 tad-Digriet Presidenzjali Nru 115/2002 ikun inammissibbli jekk ma jkunx iffirmat mir-rikorren. Il-firma trid tiġi awtentikata mill-

avukat jew permezz tal-proċeduri stabbiliti mill-Artikolu 38(3) tad-Digriet Presidenzjali Nru 445 tat-28 ta' Diċembru 2000.

7 X'dokumenti jridu jiġu pprezentati mal-formola tal-applikazzjoni għal għajna legali?

Ir-rikors, iffirmat mir-rikorren, irid isir fuq karta sempliċi (mhux ittimbrata) u jrid jindika dan li ġej (l-Artikolu 79 tad-Digriet Presidenzjali ta' hawn fuq):

it-talba għal għajna legali

id-dettalji personali u l-kodiċi tat-taxxa tar-rikorren u tal-membri tal-familja tiegħu

dikjarazzjoni tad-dhul riċevut is-sena ta' qabel ir-rikors (awtodikjarazzjoni)

impenn li jiġi nnotifikat kwalunkwe ċaqliq sinifikanti fid-dhul għall-finijiet tal-eliġibbiltà għall-għajna

jekk il-kawża tkun diġà pendenti

id-data tas-seduta li jkun imiss

id-dettalji u l-post ta' residenza tal-kontroparti

raġunijiet fattwali u legali għall-valutazzjoni tal-baži tat-talba li tkun qed tiġi asserita

evidenza (kopji ta' dokumenti, dettalji ta' kuntatt, dikjarazzjonijiet tax-xhieda, opinjonijiet esperti, eċċ. mehmużin).

8 Fejn irid nibgħat l-applikazzjoni tiegħi għal għajna legali?

Kif intqal aktar 'il fuq, ir-rikorsi għal għajna legali fi proċedimenti ċivili jridu jiġu pprezentati lill-**uffiċċju tal-Kunsill tal-Avukati** li huwa kompetenti fir-rigward ta':

il-post fejn ikun ibbażat l-imħallef li quddiemu jkunu għaddejnin il-proċedimenti;

il-post fejn ikun ibbażat l-imħallef li jkun kompetenti biex jiddeciedi fuq il-merti tal-kawża, jekk il-proċedimenti jkunu għadhom għaddejnin;

il-post fejn ikun ibbażat l-imħallef li jkun ħareġ id-deċiżjoni kkontestata għall-appelli quddiem il-Qorti tal-Kassazzjoni, il-Kunsill tal-Istat jew il-Qorti tal-Awdituri.

Fir-rigward tal-proċeduri kriminali, ir-rikorsi jridu jiġu pprezentati lill-imħallef li quddiemu jkunu pendenti l-proċedimenti, filwaqt li jiġi ċċarat li, jekk il-

proċedimenti jkunu pendenti quddiem il-Qorti tal-Kassazzjoni, huwa l-imħallef li jkun ħareġ id-deċiżjoni kkontestata li jkun kompetenti (l-Artikoli 93 u 96 tad-

Digriet Presidenzjali msemmi hawn fuq).

Ir-rikors irid jiġi pprezentat lill-iskrivan tal-Qorti li fiha jkun ibbażat l-imħallef tal-proċediment, mir-rikorren jew mill-avukat tar-rikorren, jew jista' jintbagħat lill-

iskrivan permezz ta' kunsinna reġistrata.

Jekk ir-rikorren ikun detentur jew miżmum il-habs, ir-rikors jista' jintlaqa' mid-direttur tal-habs jew minn uffiċjal tal-pulizija ġudizzjarja.

Ma għadux possibbli li jiġu pprezentati rikorsi matul seduta ta' smiġħ.

9 Kif nista' nsir naf jekk jiniex intitolat għal għajna legali?

Kopja tad-dokument li permezz tiegħu l-Kunsill tal-Avukati jagħti, jiċċad jew jiddikjara r-rikors bħala inammissibbli tintbagħat lir-rikorren u lill-imħallef.

Wara li jkun ġie pprezentat ir-rikors, il-Kunsill tal-Avukati:

jivaluta l-baži tat-talba li tkun qed tiġi asserita u jekk il-kundizzjonijiet għall-eliġibbiltà ġewx issodisfati,

joħroġ waħda mid-deċiżjonijiet li ġejjin fi żmien 10 ijiem:

rikors aċċettabbli

rikors inammissibbli

rikors miċħud

jibgħat kopja tad-deċiżjoni lir-rikorren, lill-imħallef kompetenti u lid-Dipartiment tat-Taxxa, sabiex jivverifika d-dhul iddikjarat.

Jekk il-Kunsill tal-Avukati jiċċad jew jiddikjara r-rikors inammissibbli, dan jista' jitressaq quddiem l-imħallef li jkun qed jisma' l-kawża, li mbagħad jieħu

deċiżjoni fil-forma ta' ordni. It-terminu huwa obbligatorju.

Wara li jitlestew il-kontrolli, l-imħallef joħroġ ordni motivata li tiddikjara r-rikors inammissibbli, jew inkella aċċettabbli jew miċħud.

Ladarba tinħareġ, l-iskrivan tal-Qorti jinnotifika lir-rikorren dwar l-ordni.

Madankollu, fi proċedimenti kriminali, l-imħallef ikun jeħtieġu joħroġ ordni fi żmien 10 ijiem mid-data tal-prezentata jew tal-wasla tar-rikors.

10 X'għandi nagħmel jekk inkun intitolat għal għajna legali?

-

11 Min jagħżilli l-avukat, jekk inkun intitolat għal għajna legali?

Ir-rikorren li jingħataw għajna legali jistgħu jaħtru avukat mil-listi ta' avukati tal-għajna legali stabbiliti mill-kunsilli tal-Avukati tad-distrett tal-Qorti tal-

Appell fejn ikun ibbażat l-imħallef kompetenti biex jiddeciedi fuq il-merti tal-kawża jew l-imħallef li quddiemu jkunu pendenti l-proċedimenti.

Ir-rikorren li jingħataw l-għajna legali jistgħu jaħtru wkoll xhud esperti, fejn dan ikun permess mil-liġi.

Jekk il-kawża tkun quddiem il-Qorti tal-Kassazzjoni, l-avukat jintgħażel mil-listi stabbiliti mill-Kunsilli tal-Avukati tad-distrett tal-Qorti tal-Appell fejn ikun ibbażat

l-imħallef li jkun ħareġ id-deċiżjoni kkontestata.

Il-lista ta' avukati tal-għajna legali tinkludi professjonisti li jkunu applikaw biex jitpogġew fiha u li jkollhom il-kwalifiki meħtieġa biex jibnu difiża.

Il-Kunsill tal-Avukati jiehu d-deċiżjoni li jinkludi avukati fuq il-lista abbażi tal-kapaċitajiet tagħhom, l-esperjenza professjonali miksuba matul mill-anqas sitt snin u l-fatt li ma kinux soġġetti għal miżuri dixiplinari.

L-avukati jistgħu jtnenhehew mil-lista f'kull hin. Din tiġgedded kull sena u tkun disponibbli għall-pubbliku fl-uffiċċji ġudizzjarji kollha fid-distrett.

L-avukati li jirrapreżentaw il-parti li tkun ingħatat għajna jkun jeħtiġilhom jitolbu notiffika li l-proċedimenti waqfu jekk ikunu tneħhew mil-lista tal-kawżi minhabba li l-partijiet ikunu naqsu milli jieħdu azzjoni (skont l-Artikolu 309 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili). In-nuqqas ta' konformità ma' dan l-obbligu huwa kwistjoni dixiplinara.

12 L-għajna legali tkopri l-ispejjeż kollha tal-proċedimenti?

Il-benefiċjarji tal-għajna legali (l-Artikolu 107 tad-Digriet Presidenzjali) huma eżentati milli jhallu ċerti spejjeż, filwaqt li oħrajn jithallsu mill-Istat, kif stipulat fl-Artikolu 131 tad-Digriet Presidenzjali Nru 115/2002. L-għajna tkopri l-ispejjeż kollha tal-proċedimenti meħtieġa mil-liġi, inkluża l-ħatra ta' xhud espert li jaġixxi għar-rikorrent. Madankollu, ma tkoprix l-ispejjeż tal-konsultazzjonijiet barra mill-qorti.

L-onorariji u l-ispejjeż dovuti lill-avukat tar-rikorrent jithallsu mill-imħallef fl-aħħar ta' kull stadju jew istanza tal-proċedimenti u, fi kwalunkwe każ, mat-tmiem tal-ħatra.

L-ispejjeż u t-tariffi tal-assistent tal-imħallef u ta' kull xhud espert li jkun qed jaġixxi għar-rikorrent, jithallsu wkoll.

Il-benefiċjarju u l-partijiet involuti, inkluż il-prosekutur pubbliku, jiġu nnotifikati dwar l-ordni ta' pagament u jistgħu jikkontestawha.

L-avukat tar-rikorrent, l-assistent tal-imħallef u x-xhud espert li jaġixxi għar-rikorrent ma jistgħux jitolbu jew jirċievu remunerazzjoni jew kumpens mill-klijent tagħhom ħlief għal dak previst mil-liġi. Kwalunkwe ftehim kuntrarju jkun null u bla effett u kwalunkwe ksor ta' din il-projbizzjoni huwa reat dixiplinari serju.

Fil-każ ta' azzjoni ċivili mressqa b'konnessjoni ma' proċedimenti kriminali, l-ispejjeż tal-proċedimenti huma rregolati mill-Artikolu 108 tat-Test Konsolidat.

Madankollu, b'mod ġenerali, l-eligibbiltà għal għajna legali tagħti lill-benefiċjarju l-istess drittijiet bħal dawk koperti mir-regoli ġenerali.

13 Min għandu jhallas l-ispejjeż l-oħra jekk jien inkun intitolat biss għal għajna legali limitata?

Ir-regoli dwar l-għajna legali ma jipprevedux għajna parzjali.

14 L-għajna legali tkopri l-appelli wkoll?

L-eligibbiltà tkopri l-istanzi u l-istadji kollha tal-proċedimenti u kwalunkwe proċedura derivata jew konnessa b'mod ieħor (bħall-eżekuzzjoni).

Madankollu, jekk il-parti li tkun ingħatat l-għajna tiffek, hija ma tkunx tista' tuża l-għajna legali biex tikkontesta d-deċiżjoni, minbarra t-talbiet għal kumpens b'rabta ma' proċedimenti kriminali.

15 L-għajna legali tista' tiġi rtrata qabel il-konklużjoni tal-proċedimenti (jew saħansitra tiġi revokata wara t-terminazzjoni tal-proċedimenti)?

Jekk ikun hemm bidliet fir-rigward tad-dħul tal-benefiċjarju matul il-proċedimenti li jkollhom effett fuq l-eligibbiltà tiegħu għal għajna legali, l-imħallef tal-proċedura jirtira l-għajna.

L-imħallef tal-proċedura jista' wkoll jirtira l-għajna legali fi kwalunkwe hin jekk jirriżulta li l-kriterji ta' eligibbiltà ma jkunux ġew issodisfati jew li l-parti kkonċernata tkun aġixxiet jew irraġiet b'*mala fide* jew b'negligenza gravi.

L-irtirar jidhol fis-seħh mill-mument li l-bidla fid-dħul tkun ġiet i-verifikata, iżda f'każijiet oħra dan ikun retroattiv u jirrikjedi l-irkupru tas-somom imħallsa mill-Istat.

Jekk jinstab li jkun saru dikjarazzjonijiet foloz, l-uffiċċju tal-finanzi jitolb l-irtirar tal-għajna u jgħaddi l-evidenza lill-Prosekutur Pubbliku responsabbli għall-preżentata ta' kwalunkwe proċediment kriminali li jirriżulta.

Il-verifiki li l-kriterji tal-eligibbiltà jkomplu jiġu ssodisfati jistgħu jiġu ripetuti matul il-proċedimenti fuq talba tal-awtoritajiet ġudizzjarji jew fuq l-inizjattiva tal-uffiċċji finanzjarji.

Jekk ikunu saru dikjarazzjonijiet foloz dwar id-dħul, dan iġorr sentenza ta' bejn sena u ħames snin ħabs u multa ta' bejn EUR 309.87 u EUR 1,549.37. Is-sentenza jew il-multa tiżdied jekk id-dikjarazzjoni falza tkun wasslet sabiex ir-rikorrent jikseb l-għajna legali jew ikompli jikseb għajna legali.

Il-kundanna tirriżulta fl-irtirar retroattiv tal-għajna u l-irkupru tas-somom imħallsa mill-Istat mit-trasgressur (cf. l-Artikolu 136 tad-Digriet Presidenzjali msemmi aktar 'il fuq).

16 Nista' nikkontesta r-rifjut li ningħata għajna legali?

Jekk il-Kunsill kompetenti tal-Avukati jiċċad ir-rikors għal għajna legali jew jekk jiddikjarah inammissibbli, ir-rikorrent jista' jerġa' jressaq ir-rikors quddiem l-imħallef li jkun qed jisma' l-kawża, li mbagħad jieħu deċiżjoni fil-forma ta' ordni.

Madankollu, fil-kuntest tal-proċedimenti kriminali, l-Artikolu 99 tad-Digriet Presidenzjali jistabbilixxi li r-rikorrent jew l-avukat tar-rikorrent jistgħu jressqu appell lill-President tal-Qorti tal-Gustizzja jew lill-Qorti tal-Appell, li l-imħallef li jkun kaħad it-talba jappartjeni għaliha, fi żmien 20 jum min-notiffika tar-rikors miċhud.

L-aħħar aġġornament: 06/12/2023

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea.

Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-orijinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew deġta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa orijinali ta' din il-paġna [lv](#) ġiet emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Jekk jogħġbok innota li dawn il-lingwi li ġejjin: [en](#) diġà ġew tradotti.

Għajna legali - Latvja

1 Il-proċedimenti legali xi spejjeż jinvolvu, u normalment min irid iħallashom?

Skont il-Liġi tal-Proċedura Ċivili, l-ispejjeż tal-proċedimenti legali jinkludu dawn li ġejjin:

l L-ispejjeż tal-qorti u

ll L-ispejjeż relatati mal-proċedimenti.

L-ispejjeż tal-qorti u l-ispejjeż relatati mal-proċedimenti jiġu stabbiliti bil-għan li:

jiġu kkompensati parti mill-ispejjeż li jgarrab l-Istat biex jiffinanzja x-xogħol tal-qorti;

jiġu kkompensati l-ispejjeż tal-parti li l-qorti taqta' favuriha;

jhegġeg il-helsien volontarju tal-obbligazzjonijiet mid-debituri.

L-informazzjoni dwar fejn jistgħu jithallsu l-ispejjeż tal-qorti tista' tinkiseb mir-registru ta' kull qorti.

Talba anċillari kontra deċiżjoni dwar l-ispejjeż tal-proċedimenti tista' tiġi ppreżentata mill-persuna suġġetta għad-deċiżjoni.

L-ISPEJJEŻ TAL-QORTI jinkludu:

tariffa tal-Istat (valsts nodeva);

tariffa klerikali (kancelejas nodeva);

spejjeż relatati mal-eżami tal-kawża.

Skont l-Artikolu 34 tal-Liġi tal-Proċedura Ċivili, kull azzjoni mressqa quddiem qorti hija sugġetta għal tariffa speċifika tal-Istat, kemm jekk tkun talba originali jew kontrotalba, rikors ipprezentat minn parti terza f'kawża diġà pendenti b'talba indipendenti relatata mas-sugġett tat-tilwima, rikors fi proċedura speċjali ta' deċiżjoni, u rikorsi oħra previsti f'dan l-Artikolu. F'petizzjonijiet għad-divorzju, meta l-petizzjonant ikollu dipendenti taħt l-età, l-imħallef jiddifferixxi l-hlas tat-tariffa tal-Istat jew jippermetti li din titħallas bin-nifs fuq talba tal-petizzjonant.

Skont l-Artikolu 38 tal-Liġi tal-Proċedura Ċivili, it-tariffa klerikali titħallas:

għall-ħruġ ta' kopja vera ta' dokument fil-kawża, u għall-ħruġ mill-ġdid ta' sentenza jew deċiżjoni tal-qorti;

għall-ħruġ ta' dikjarazzjoni;

għall-ħruġ ta' kopja ta' titolu eżekuttiv bil-miktub;

għaċ-ċertifikazzjoni tad-dhul fis-sehħ ta' deċiżjoni tal-qorti, meta d-deċiżjoni trid tiġi sottomessa lil awtorità barranija;

għat-taħrik tax-xhieda.

Skont l-Artikolu 39 tal-Liġi tal-Proċedura Ċivili, l-ispejjeż relatati mal-proċedimenti jinkludu:

ħlasijiet lix-xhieda u lill-periti;

spejjeż relatati mas-smiġħ tax-xhieda jew mat-tweġġiq ta' spezzjonijiet fuq il-post;

spejjeż relatati mat-tiftix tal-intimat;

spejjeż relatati mal-eżekuzzjoni ta' sentenza;

spejjeż relatati man-notifika, il-ħruġ u t-traduzzjoni tat-taħrikiet tal-qorti u dokumenti ġudizzjarji oħra;

l-ispejjeż għall-pubblikazzjoni tal-avviżi fil-gazzetti;

tariffi relatati mal-garanzija ta' pretensjoni.

Eżenzjoni mill-ispejjeż tal-qorti:

Il-Liġi tispeċifika l-persuni li huma eżenti mill-ħlas tal-ispejjeż tal-qorti (l-Artikolu 43(1) tal-Liġi tal-Proċedura Ċivili), inkluża l-parti li tingħata għajna legali ffinanzjata mill-Istat.

F'kazijiet oħra, parti fil-kawża tista' titlob lill-qorti għal eżenzjoni sħiħa jew parzjali mill-ispejjeż tal-qorti abbażi tas-sitwazzjoni finanzjarja tagħha u dment li tagħti prova rilevanti.

Il-qorti jew l-imħallef iqis it-talba u jagħti eżenzjoni sħiħa jew parzjali mill-ħlas tal-ispejjeż tal-qorti lill-baġit nazzjonali, filwaqt li jqis is-sitwazzjoni finanzjarja tal-individwu.

ħlas tal-ispejjeż tal-qorti:

Il-kontijiet għall-ħlas tat-tariffi tal-Istat, it-tariffi klerikali u l-ispejjeż tad-deċiżjoni jistgħu jinstabu fuq il-portal fit-taqsimha "Tariffi tal-Istat u kontijiet tal-qorti"

(Valsts nodevas un tiesu konti).

Rimborż tal-ispejjeż tal-qorti:

Il-parti li tinqata' s-sentenza favurha tingħata l-irkupru tal-ispejjeż kollha tal-qorti mill-kontroparti.

Jekk talba tintlaqa' parzjalment, l-irkupru tal-ispejjeż tal-qorti jingħata lir-rikorrent fi proporzjon mal-parti tat-talbiet milqugħa, u lill-intimat fi proporzjon mal-parti tat-talbiet miċhuda.

Jekk rikorrent jirtira talba, huwa jkollu jirrimborża l-ispejjeż tal-qorti li jkun garrab l-intimat. F'kaz ta' dan, l-intimat ma jkollux għalfejn jirrimborża l-ispejjeż tal-qorti tar-rikorrent. Madankollu, jekk rikorrent jirtira t-talbiet tiegħu minħabba li l-intimat ikun issodisfahom minn jeddu wara li jkun għew ipprezentati, il-qorti, fuq talba tar-rikorrent, tordna lill-intimat jirrimborża l-ispejjeż tal-qorti mħallsa mir-rikorrent.

Jekk rikorrent ikun eżentat milli jħallas l-ispejjeż tal-qorti, l-intimat jiġi ordnat iħallas l-ispejjeż tal-qorti tar-rikorrent lill-baġit nazzjonali fi proporzjon mal-parti tat-talba li tkun intlaqgħet.

Jekk it-talba tiġi miċhuda, ma jittieħdux aktar azzjonijiet, jew ir-rikorrent jirtira t-talba, ir-rikorrent jiġi ordnat iħallas l-ispejjeż tal-qorti li ma jkunux tħallsu bil-quddiem lill-baġit nazzjonali. Madankollu, jekk ir-rikorrent ma jiftaħ kawża minħabba li l-intimat ikun issodisfa t-talba tiegħu minn jeddu wara li din tkun għet ipprezentata, l-intimat jiġi ordnat iħallas l-ispejjeż tal-qorti lill-baġit nazzjonali.

Jekk it-talba tkun intlaqgħet parzjalment, iżda l-intimat ikun eżentat milli jħallas l-ispejjeż tal-qorti, l-ispejjeż iridu jithallsu mir-rikorrent li ma jkunx eżentat milli jħallas l-ispejjeż tal-qorti, fi proporzjon mal-ammont tat-talba li tkun għet miċhuda.

Jekk iż-żewġ partijiet ikunu eżentati milli jħallsu l-ispejjeż tal-qorti, l-ispejjeż jithallsu mill-Istat.

Il-qorti jew l-imħallef jista' jiddifferixxi l-ħlas tal-ispejjeż tal-qorti jew jippermetti li dawn jithallsu bin-nifs, filwaqt li jqis is-sitwazzjoni finanzjarja tal-individwu.

Rimborż ta' tariffa tal-Istat:

Tista' ssib informazzjoni dwar ir-raġunijiet u l-proċedura għar-rimborż ta' tariffa tal-Istat fuq il-portal fit-taqsimha "Rimborż ta' tariffi" (nodevu atmaksa).

Il L-ISPEJJEŻ RELATATI MAL-PROCEDIMENTI huma:

l-onorarji tal-avukat;

l-ispejjeż relatati mal-ivvjaġġar għas-seduti tal-qorti;

l-ispejjeż relatati mal-gbir tal-provi;

l-ispejjeż tal-għajna legali ffinanzjata mill-Istat (applikabli għall-proċedimenti mibdija wara l-1 ta' Marzu 2016).

l-ispejjeż għall-assistenza minn interpretu fis-seduta tal-qorti.

Ir-rimborż tal-ispejjeż relatati mal-proċedimenti:

L-ispejjeż relatati mal-proċedimenti għandhom jiġu rimborżati fl-ammont stabbilit fil-liġi.

L-intimat jiġi ordnat iħallas l-ispejjeż relatati mal-proċedimenti mgarrba mir-rikorrent, jekk it-talba tar-rikorrent tkun intlaqgħet kompletament jew parzjalment, u jekk ir-rikorrent jirtira t-talbiet tiegħu minħabba li l-intimat ikun issodisfahom minn jeddu wara li t-talba tkun għet ipprezentata.

Jekk talba tiġi miċhuda, il-qorti tordna lir-rikorrent iħallas lura l-ispejjeż tal-intimat relatati mal-proċedimenti.

Jekk il-parti responsabbli għall-ħlas tal-ispejjeż tal-għajna legali ffinanzjata mill-Istat tkun eżentata mill-ħlas tal-ispejjeż tal-qorti, l-ispejjeż relatati mal-ghoti ta' għajna legali ffinanzjata mill-Istat jithallsu mill-Istat.

2 X'inhija eżattament l-għajna legali?

L-għajna legali ffinanzjata mill-Istat hija assistenza fis-soluzzjoni ta' materja legali barra mill-qorti jew fil-qorti sabiex jiġu difiżi d-drittijiet miksura jew ikkontestati ta' persuna jew l-interessi tagħhom protetti mil-liġi f'kawzi, permezz tal-Liġi dwar l-għajna legali ffinanzjata mill-Istat u fil-kamp ta' applikazzjoni previst fiha.

L-għajna ffinanzjata mill-Istat tkopri l-pariri legali, l-abbozzar tad-dokumenti proċedurali u r-rappreżentanza fil-qorti.

3 Għandi dritt għal għajna legali?

Il-persuni li għejjin jistgħu jircievu għajna legali ffinanzjata mill-Istat:

persuna li għandha l-istatus ta' persuna b'introjtu baxx jew persuna fil-bżonn – iċ-ċertifikati rilevanti jinħarġu mis-servizzi soċjali lokali;

persuna li bla hsieb issib ruħha f'tali ċirkostanzi u sitwazzjoni finanzjarja li ma jippermettulhiex tiżgura l-protezzjoni tad-drittijiet tagħha (diżastri naturali, force majeure jew ċirkostanzi oħra lil hinn mill-kontroll tal-persuna) – din trid tipprezenta informazzjoni u prova rilevanti;

persuna li tiddependi għalkollox fuq l-Istat jew l-awtorità lokali – l-informazzjoni rilevanti trid tiġi pprezentata mill-Istat jew mill-korp tal-awtorità lokali fuq talba tal-persuna jew tal-Amministrazzjoni tal-Għajnuna Legali.

Jistgħu jingħataw għajnuna legali parzjalment iffinanzjata mill-Istat, fejn il-persuna tagħmel kopagament, u l-assistenza ta' avukat f'tipi speċifiċi ta' kawżi ċivili (kawżi biex tiġi invalidata deċiżjoni ta' laqgħa ġenerali tal-azzjonisti, kawżi li jikkonċernaw tilwim li jirriżulta mil-liġi kuntrattwali fejn l-ammont tat-talba jaqbeż il-EUR 150 000, u kawżi li jittrattaw il-protezzjoni ta' sigrieti kummerċjali mill-akkwist, l-użu u d-divulgazzjoni illegali) lil persuni li jissodisfaw il-kriterji li ġejjin:

l-introjtu tagħhom ma jaqbiż il-paga minima fix-xahar fil-Latvja;

is-sitwazzjoni finanzjarja tagħhom tagħmilhom eliġibbli li jirċievu għajnuna legali.

L-informaturi huma eliġibbli għal għajnuna legali ffinanzjata mill-Istat irrispettivament mis-sitwazzjoni finanzjarja tagħhom.

Is-sitwazzjoni finanzjarja u l-livell ta' introjtu ta' persuna li teħtieġ għajnuna legali f'tilwima transfruntiera u li r-residenza jew id-domicilju abitwali tagħha jkun f' wieheċ mill-Istati Membri tal-UE jitqiesu eliġibbli biex din tirċievi għajnuna legali biex it-tilwima tiġi deċiża fil-Latvja jekk dakinhar li titlob l-għajnuna legali, l-introjtu medju fix-xahar tagħha matul it-tliet xhur preċedenti ma jkunx qabeż il-50 % tal-paga minima fix-xahar fil-Latvja, sugġett għal kundizzjonijiet regolatorji applikabbli oħra.

4 L-għajnuna legali tingħata għal kull tip ta' proċediment?

L-għajnuna legali ffinanzjata mill-Istat tingħata għas-soluzzjoni ta' tilwim ċivili ġustifikat u ta' kawżi ċivili fil-qorti sakemm is-sentenza finali ssir effettiva, bl-eċċezzjoni ta' pereżempju:

kawżi li jikkonċernaw talba direttament relatata mal-attivitàjiet kummerċjali jew tan-negozju tal-persuna, jew attivitàjiet professjonali indipendenti;

kawżi li jikkonċernaw materji doganali jew materji relatati mat-taxxa;

kawżi li jikkonċernaw talba relatata ma' ksar tal-unur u tad-dinjità;

kawżi li jikkonċernaw ir-rimedju għal dannu morali, bl-eċċezzjoni ta' kawżi fejn l-għoti ta' għajnuna legali jkun relatat mat-tiftix ta' rimedju għal dannu morali kkawżat lill-vittima bħala riżultat ta' reat kriminali;

tilwim li jiġi deċiż minn qorti tal-arbitraġġ jew minn mekkanizmi alternattivi oħra ta' soluzzjoni tat-tilwim;

kawżi li jikkonċernaw talba relatata ma' oġġetti ta' lussu jew servizzi ta' lussu;

spejjeż tal-għajnuna legali għoljin b'mod sproporzjonat meta mqabbla mal-ammont tat-talba.

5 Jeżistu proċeduri speċjali f'kawżijiet ta' bżonn?

Il-persuna trid tipprezenta talba mimlija għal għajnuna legali (formola ta' applikazzjoni) lill-Amministrazzjoni tal-Għajnuna Legali flimkien ma' kopji tad-dokumenti ta' sostenn għall-informazzjoni inkluża fl-applikazzjoni (dokumenti li jagħtu prova tal-eliġibbiltà għal għajnuna legali ffinanzjata mill-Istat u dokumenti li jiddeskrivu n-natura tat-tilwima ċivili u l-proċedimenti relatati). Id-dokumenti jridu jiġu pprezentati lill-Amministrazzjoni tal-Għajnuna Legali personalment, bil-posta jew bil-posta elettronika pasts@jpa.gov.lv, bl-użu ta' firma elettronika b'timbru tal-hin.

L-Amministrazzjoni tal-Għajnuna Legali tirreżamina t-talba u tiddeċiedi jekk tagħtix għajnuna legali jew jekk tirrifjutax it-talba fi żmien 21 jum minn meta tirċievi l-applikazzjoni jew fi żmien 14-il jum minn meta tirċievi l-applikazzjoni jekk il-każ ikun jikkonċerna d-drittijiet tat-tfal.

Jekk tintalab informazzjoni addizzjonali, l-iskadenza tad-deċiżjoni tiġi posposta sakemm l-informazzjoni meħtieġa tkun waslet jew sakemm jiskadi ż-żmien għall-preżentazzjoni tagħha.

Meta tiegħu deċiżjoni dwar l-għoti ta' għajnuna legali, l-Amministrazzjoni tal-Għajnuna Legali taħtar fornitur tal-għajnuna legali li jkun ikkonkluda kuntratt għall-għoti ta' għajnuna legali mal-Amministrazzjoni tal-Għajnuna Legali.

Id-deċiżjoni dwar l-għoti tal-għajnuna legali stipula l-fornitur tal-għajnuna legali u l-post u l-hin tal-għoti ta' għajnuna legali.

L-applikant jiġi nnotifikat bid-deċiżjoni li tingħata għajnuna legali jew li t-talba giet irrifjutata bil-miktub, bil-posta jew b'messaġġ elettroniku mibgħut lill-indirizz indikat fl-applikazzjoni; l-applikant jista' jirċievi wkoll in-notifika personalment mill-uffiċċju tal-Amministrazzjoni tal-Għajnuna Legali.

Id-deċiżjoni tal-Amministrazzjoni tal-Għajnuna Legali tista' tiġi appellata quddiem il-Ministeru tal-Gustizzja, filwaqt li d-deċiżjoni tal-Ministeru tal-Gustizzja tista' tiġi appellata quddiem qorti amministrattiva.

F'kawżi li jikkonċernaw l-għoti ta' għajnuna legali parzjalment iffinanzjata mill-Istat (jiġifieri l-assistenza ta' avukat f'tipi speċifiċi ta' proċedimenti ċivili), l-Amministrazzjoni tal-Għajnuna Legali tiegħu deċiżjoni fi żmien xahar mid-data meta tirċievi l-applikazzjoni għall-għajnuna legali u tispeċifika fid-deċiżjoni l-ambitu tal-għajnuna legali u d-data ta' skadenza sa meta jrid isir il-ħlas għall-għajnuna legali. Malli jasal il-ħlas, titfassal assenjazzjoni għall-fornitur tal-għajnuna legali fi żmien sebat ijiem dwar l-għoti ta' għajnuna legali ffinanzjata mill-Istat. Jekk ma jasal ebda ħlas għall-għoti ta' għajnuna legali, l-Amministrazzjoni tal-Għajnuna Legali tiegħu deċiżjoni li ttejjem l-għoti ta' għajnuna legali.

Jekk persuna li r-residenza jew id-domicilju abitwali tagħha jkun fi Stat Membru tal-UE tkun teħtieġ għajnuna legali f'tilwima transfruntiera u t-tilwima transfruntiera tiġi deċiża fil-Latvja, l-Amministrazzjoni tal-Għajnuna Legali tirċievi l-applikazzjoni rilevanti fit-tilwima transfruntiera mibgħuta minn awtorità kompetenti tal-Istat Membru l-ieħor tal-UE jew mill-persuna u tqisha f'konformità mal-proċedura stabbilita mil-Liġi dwar l-għajnuna legali ffinanzjata mill-Istat.

F'kawżijiet fejn tilwima transfruntiera tiġi deċiża barra mil-Latvja, il-persuna li r-residenza abitwali jew id-domicilju tagħha jkun fi Stat Membru tal-UE għandha tissottometti l-applikazzjoni rilevanti lill-Amministrazzjoni tal-Għajnuna Legali (il-formola tal-applikazzjoni hija disponibbli fuq https://e-justice.europa.eu/157/mt/legal_aid_forms). F'kawżijiet bħal dawn, l-Amministrazzjoni tal-Għajnuna Legali tibgħat formola mimlija għat-trażmissjoni tal-applikazzjoni għall-għajnuna legali u d-dokumenti rilevanti lill-awtorità kompetenti tal-Istat Membru rilevanti tal-UE fi żmien sebat ijiem mill-wasla tat-traduzzjonijiet kollha.

6 Minn fejn nista' nikseb formola ta' applikazzjoni għal għajnuna legali?

Il-formola ta' applikazzjoni għal għajnuna legali ffinanzjata mill-Istat hija disponibbli:

fuq is-sit web tal-Amministrazzjoni tal-Għajnuna Legali <https://www.jpa.gov.lv> fit-taqsim "Servizzi" (Pakalpojumi);

fl-uffiċċju tal-Amministrazzjoni tal-Għajnuna Legali (Pils laukums 4, Riga);

fl-uffiċċji tal-awtoritàjiet lokali fl-ibliet u fil-municipalitajiet tal-Latvja fejn il-persuna għandha l-post ta' residenza ddikjarat tagħha jew fejn tirisjedi legalment.

Il-formola ta' Applikazzjoni għall-Għajnuna Legali fi Stat Membru ieħor tal-Unjoni Ewropea (f'tilwima transfruntiera) hija disponibbli fuq il-Portal Ewropew tal-Gustizzja elettronika fit-taqsim "Formoli online".

7 X'dokumenti jridu jiġu pprezentati mal-formola tal-applikazzjoni għal għajnuna legali?

Id-dokumenti li ġejjin iridu jkun meħmuża mal-formola ta' applikazzjoni għal għajnuna legali ffinanzjata mill-Istat:

kopja tad-dokument li turi li l-persuna hija eliġibbli għal għajnuna legali, eż. certifikat li juri li l-individwu għandu l-istatus ta' persuna fil-bżonn jew b'introjtu baxx (jew dokument ieħor li juri li l-persuna hija eliġibbli għal għajnuna legali ffinanzjata mill-Istat);

kopji ta' dokumenti li jiddeskrivu n-natura tat-tilwima, il-proċedimenti tal-kawża, eċc. (eż. ftehim, taħrika tal-qorti, deċiżjoni tal-qorti tal-familja).

Informazzjoni dwar il-kundizzjonijiet u l-proċeduri għall-għoti ta' għajnuna legali ffinanzjata mill-Istat f'kategoriji oħra ta' kawżi hija disponibbli fuq: <https://jpa.gov.lv> (is-sit web tal-Amministrazzjoni tal-Għajnuna Legali, bil-lingwa Latvjana) jew <https://jpa.gov.lv/par-mums-eng> (is-sit web tal-Amministrazzjoni tal-Għajnuna Legali, bl-Ingliż).

8 Fejn irrid nibghat l-applikazzjoni tiegħi għal għajna legali?

L-indirizz tal-Amministrazzjoni tal-Għajna Legali: Pils laukums 4, Riga, LV-1050.

Email: pasts@jpa.gov.lv

Linja ta' informazzjoni bla flas: +371 80001801 (għal informazzjoni dwar is-servizzi pprovduti mill-Amministrazzjoni tal-Għajna Legali u l-mili tal-formoli).

9 Kif nista' nsir naf jekk jiniex intitolat għal għajna legali?

Persuni bi status ta' persuna fil-bżonn jew b'introjtu baxx, persuni li jiddependu għalkollox fuq l-Istat jew il-gvern lokali, jew persuni li jkunu sabu ruħhom b' mod mhux mistenni f'tali cirkostanzi u sitwazzjoni finanzjarja li ma jippermettulhomx jiżguraw il-protezzjoni tad-drittijiet tagħhom huma intitolati għal għajna legali ffinanzjata mill-Istat.

L-għajna legali ffinanzjata mill-Istat hija pprovduta f'kawzi ċivili barra mill-qorti u fil-qorti (inkluż tilwim transfruntier), fi proċedimenti ta' appell f'kawzi amministrattivi li jitrattaw l-għoti tal-ażil, jew f'appelli kontra deċiżjonijiet fir-rigward ta' ordnijiet ta' tneħħija kkontestati jew kontra deċiżjonijiet fir-rigward ta' ordnijiet ta' tkeċċija furzata kkontestati.

10 X'għandi nagħmel jekk inkun intitolat għal għajna legali?

Il-persuna trid tipprezenta talba mimlija għal għajna legali (formola ta' applikazzjoni) lill-Amministrazzjoni tal-Għajna Legali flimkien ma' kopji tad-dokumenti ta' sostenn għall-informazzjoni inkluża fl-applikazzjoni (dokumenti li jagħtu prova tal-eligibbiltà għal għajna legali ffinanzjata mill-Istat u dokumenti li jiddeskrivu n-natura tat-tilwima ċivili u l-proċedimenti relatati). Id-dokumenti jridu jiġu pprezentati lill-Amministrazzjoni tal-Għajna Legali personalment, bil-posta jew bil-posta elettronika pasts@jpa.gov.lv, bl-użu ta' firma elettronika b'timbru tal-ħin.

Sabiex tingħata għajna legali ffinanzjata mill-Istat, id-dokumenti li ġejjin iridu jiġu pprezentati lill-Amministrazzjoni tal-Għajna Legali:

- 1) [formola ta' applikazzjoni għall-għajna legali](#) ffinanzjata mill-Istat mimlija b'kopja tad-dokument li juri l-eligibbiltà għall-għajna legali, eż. ċertifikat li juri l-istatus ta' persuna fil-bżonn jew b'introjtu baxx;
- 2) kopji tad-dokumenti li jiddeskrivu n-natura tat-tilwima, il-proċedimenti fil-kawża, eċċ.

11 Min jagħżilli l-avukat, jekk inkun intitolat għal għajna legali?

L-Amministrazzjoni tal-Għajna Legali tikkonkludi ftehimiet ma' fornituri tal-għajna legali għall-finijiet ta' għajna legali. Meta tiegħu deċiżjoni li tagħti għajna legali, l-Amministrazzjoni tal-Għajna Legali tassenja għajna legali lill-kawża speċifika.

12 L-għajna legali tkopri l-ispejjeż kollha tal-proċedimenti?

L-individwu jrid iħallas l-ispejjeż tal-proċedimenti huwa stess, sakemm ma jkunx japplikaw eċċezzjonijiet.

13 Min għandu jħallas l-ispejjeż l-oħra jekk jien inkun intitolat biss għal għajna legali limitata?

L-ispejjeż mhux koperti mill-għajna legali jridu jiħallsu mill-individwu.

14 L-għajna legali tkopri l-appelli wkoll?

L-Amministrazzjoni tal-Għajna Legali tipprovi għajna legali garantita mill-Istat fil-każijiet li ġejjin:

- 1) Fi proċedimenti tal-Qorti Kostituzzjonali, l-għajna legali tingħata lill-persuna li fir-rigward tal-ilment kostituzzjonali tagħha l-Qorti Kostituzzjonali tkun ħadet deċiżjoni li ma tibdiex proċedimenti biss abbażi tan-nuqqas ta' raġunijiet legali jew l-insuffiċjenza evidenti tagħha biex issostni r-rikors;
- 2) F'kawzi ċivili (flief fejn il-kawża tikkonċerna materji doganali jew materji relatati mat-taxxa, ksar tal-unur u tad-dinjità, il-kawża tkun marbuta direttament mal-attivitajiet kummerċjali jew tan-negozju tal-persuna, jew ma' attivitajiet professjonali indipendenti, eċċ.);
- 3) f'kawzi amministrattivi:

fi proċedimenti ta' appell f'kawzi li jitrattaw l-għoti ta' azil;

f'appelli kontra deċiżjonijiet fir-rigward ta' ordnijiet ta' tneħħija kkontestati jew kontra deċiżjonijiet fir-rigward ta' ordnijiet ta' tkeċċija furzata kkontestati;

f'appelli kontra deċiżjoni ta' qorti tal-familja fir-rigward tal-protezzjoni tad-drittijiet u tal-interessi legittimi ta' wild minuri;

f'kawzi amministrattivi fejn il-qorti (l-imħallef) tkun ħadet deċiżjoni li tipprovi għajna legali ffinanzjata mill-Istat fid-dawl tal-kumplessità tal-kawża u taċ-ċirkostanzi finanzjarji tal-persuna fiżika.

Għajna legali *parzjali* ffinanzjata mill-Istat tista' tiġi pprovduta għall-assistenza ta' avukat f'tipi speċifiċi ta' kawzi ċivili:

f'kawzi biex tiġi invalidata deċiżjoni ta' laqgħa generali tal-partecipanti jew tal-azzjonisti ta' kumpanija kapitali;

f'kawzi li jikkonċernaw tilwim li jirriżulta mil-liġi kuntrattwali fejn l-ammont tat-talba jaqbeż il-EUR 150 000;

f'kawzi li jitrattaw il-protezzjoni ta' sigrieti kummerċjali mill-akkwist, l-użu u d-divulgazzjoni illegali.

15 L-għajna legali tista' tiġi ritirata qabel il-konklużjoni tal-proċedimenti (jew saħansitra tiġi revokata wara t-terminazzjoni tal-proċedimenti)?

Jekk il-persuna ma jkollhiex bżonn l-għajna legali mogħtija, hija tista' tirtira l-applikazzjoni tagħha għal għajna legali qabel ma jiġu konklużi l-proċedimenti, billi tinnotifika lill-Amministrazzjoni tal-Għajna Legali kif xieraq.

16 Nista' nikkontesta r-rifjut li ningħata għajna legali?

Deċiżjoni tal-Amministrazzjoni tal-Għajna Legali li tagħti jew tiċħad l-għajna legali tista' tiġi kkontestata u appellata skont il-proċedura stabbilita fil-[Liġi dwar il-proċedura amministrattiva](#).

L-aħħar aġġornament: 25/05/2023

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea.

Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Għajna legali - Litwanja

1 Il-proċedimenti legali xi spejjeż jinvolvu, u normalment min irid iħallashom?

L-ispejjeż tal-għajna legali sekondarja (*antrinė teisinė pagalba*) huma spejjeż li r-rikorrent huwa eżentat milli jħallas, jiġifieri: l-ispejjeż tal-litigazzjoni fi proċedimenti ċivili, l-ispejjeż tal-proċedimenti kostituzzjonali pendenti, l-ispejjeż tal-proċedimenti amministrattivi, l-ispejjeż tal-kawzi tal-qorti relatati ma' reat amministrattiv, l-ispejjeż relatati mas-smiġħ ta' azzjoni ċivili mqajma f'kawza kriminali, l-ispejjeż tad-difiża u tar-rappreżentanza fil-proċedimenti (inklużi l-proċedimenti ta' appell u ta' kassazzjoni, irrispettivament minn min jibdiehom), l-ispejjeż tal-proċedimenti ta' eżekuzzjoni kif stabbiliti fl-Istruzzjonijiet għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjonijiet, approvati mill-Ministru għall-Gustizzja, u l-ispejjeż relatati mat-tneħħija ta' dokumenti proċedurali, il-gbir tal-evidenza, it-traduzzjoni u r-rappreżentanza fi proċeduri preliminari ta' riżoluzzjoni tat-tilwim barra mill-qorti, meta tali proċedura tkun stabbilita bil-liġi jew b'deċiżjoni tal-qorti. L-ispejjeż tal-ivvjaġġar jiħallsu wkoll meta l-preżenza tal-applikant tkun obbligatorja kif stabbilit mil-liġi jew rikonoxxuta mill-qorti.

F'tilwim transfruntier f'materji ċivili u kummerċjali, l-għajna legali ggarantita mill-Istat tkopri:

l-ispejjeż tal-interpretazzjoni;

l-ispejjeż tat-traduzzjoni tat-talba għal għajna legali u d-dokumenti ta' sostenn;

l-ispejjeż tat-traduzzjoni tad-dokumenti proċedurali essenzjali mitluba mill-qorti jew mill-awtorità kompetenti u pprezentati mir-rikorrent;

l-ispejjeż tal-ivvjaġġar li għandhom jiħallsu mir-rikorrent meta l-persuni konnessi mal-każ tar-rikorrent ikunu meħtieġa jkunu preżenti fil-qorti bil-liġi Litwana jew b'deċiżjoni tal-qorti u l-qorti tiddeċiedi li l-persuni kkonċernati ma jistgħux jinstemgħu għas-sodisfazzjon tal-qorti b'xi mezz ieħor.

F'tilwim transfruntier meta r-rikorren ikun ddomiċiljat jew residenti b'mod predominanti fir-Repubblika tal-Litwanja, l-għajnuna legali garantita mill-Istat tkopri l-ispejjeż relatati ma':

għajnuna legali mogħtija fil-Litwanja qabel ma tkun waslet talba għal għajnuna legali fi Stat Membru ieħor tal-Unjoni Ewropea li fih il-kawża tkun qed tinstema' jew is-sentenza għandha tiġi eżegwita;

traduzzjoni tat-talba għal għajnuna legali u d-dokumenti ta' sostenn.

Jekk int intitolat għal għajnuna legali sekondarja ffinanzjata 100 % mill-Istat, int eżenti milli tħallas dawn l-ispejjeż. Jekk int intitolat għal għajnuna legali parzjali biss, għandek tħallas il-bqija tal-ispejjeż inti stess.

2 X'inhija eżattament l-għajnuna legali?

L-għajnuna legali primarja (*pirminė teisinė pagalba*), l-għajnuna legali sekondarja (*antrinė teisinė pagalba*) u l-medjazzjoni ekstraġudizzjarja li hija ggarantita mill-Istat (*valstybės užtikrinama neteisminė mediacija*) jingħataw f'konformità mal-proċedura stabbilita fil-Liġi tar-Repubblika tal-Litwanja dwar l-għajnuna legali ggarantita mill-Istat (*Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas*).

Għandek titlob l-għajnuna legali primarja jekk teħtieġ informazzjoni legali, parir legali, tnejjija ta' dokumenti għall-awtoritajiet tal-istat jew municipali, assistenza fis-soluzzjoni tat-tilwim barra mill-qorti, jew tnejjija ta' ftehim ta' soluzzjoni. Il-fornituri tal-għajnuna legali primarja jfasslu wkoll talbiet għal divorzju b' kunsens reċiproku, ftehimiet ta' divorzju, rikorsi għal ordni tal-qorti, oġġezzjonijiet għar-rikorsi mill-kredituri, rikorsi għal awtorizzazzjoni ġudizzjarja għall-bejgħ jew għall-ipotekar ta' proprjetà immobbli, rikorsi għal awtorizzazzjoni ġudizzjarja biex jiġi aċċettat wirt, u rikorsi għal awtorizzazzjoni ġudizzjarja minn qabel biex jidhlu fi tranzazzjonijiet li jinvolvu l-assi ta' persuna li hija legalment inabilitata jew li għandha kapaċità ġuridika limitata f'ċertu qasam.

L-għajnuna legali primarja hija disponibbli fi kwalunkwe municipalità Litwana.

Int għandek titlob l-għajnuna legali sekondarja jekk teħtieġ it-tnejjija ta' dokumenti proċedurali, difiża jew rappreżentanza minn avukat fi proċedimenti legali, inkluzi proċedimenti ta' eżekuzzjoni, rappreżentanza matul l-istadju ekstraġudizzjarju preliminari ta' tilwima, meta tali proċedura tkun meħtieġa bil-liġi jew b' deċiżjoni tal-qorti, jew eżenzjoni mill-ħlas ta' tariffi tal-avukati, spejjeż proċedurali u spejjeż oħra.

Għandek tagħmel rikors għal medjazzjoni ekstraġudizzjarja ggarantita mill-Istat jekk qed tfittex soluzzjoni amikevoli ta' tilwima ċivili.

Id-deċiżjonijiet dwar l-ghoti ta' għajnuna legali sekondarja jew medjazzjoni ekstraġudizzjarja ggarantita mill-Istat jittieħdu mis-Servizz tal-Għajnuna Legali garantita mill-Istat (*Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyba*).

L-informazzjoni kollha dwar l-għajnuna legali ggarantita mill-Istat tista' tinstab fuq is-sit web tas-**Sistema ta' Informazzjoni tas-Servizzi tal-Għajnuna Legali ((*Teisinės pagalbos paslaugų informacinės sistemos – TEISIS*))**: <https://teis.lt/external/home/main>.

3 X'inhuma r-rewiżiti biex tingħata l-għajnuna legali?

L-għajnuna legali primarja tingħata lil ċittadini Litwani, ċittadini ta' Stat Membru tal-Unjoni Ewropea, persuni li jirrisjedu legalment fil-Litwanja jew fi Stat Membru ieħor tal-Unjoni Ewropea, u persuni intitolati għal tali għajnuna skont ftehimiet internazzjonali li l-Litwanja hija parti fihom. Dawk kollha elenkati hawn fuq huma intitolati għal konsultazzjoni ta' siegħa dwar il-kwistjoni li tikkonċernahom bla ħlas, irrispettivament mis-sitwazzjoni finanzjarja tagħhom.

Il-fornituri tal-għajnuna legali primarja jagħtu pariri dwar is-soluzzjoni ta' tilwima barra mill-qorti, jipprovdu informazzjoni dwar is-sistema legali, il-liġijiet u atti legali oħra, jgħinu fit-tfassil ta' ftehim ta' soluzzjoni u jgħinu biex jimtela rikors għal għajnuna legali sekondarja fejn meħtieġ, jew iħeju d-dokumenti proċedurali previsti mil-liġi. L-għajnuna legali primarja hija rrifutata jekk: il-pretensjonijiet tar-rikorren huma manifestament ingustifikati; ir-rikorren ikun diġà ngħata parir estensiv dwar l-istess kwistjoni; huwa ċar li l-persuna tista' tikseb il-parir ta' avukat mingħajr għajnuna legali garantita mill-Istat; ir-rikors ma jirrigwardax id-drittijiet u l-interessi legittimi tal-persuna stess, ħlief f'każijiet ta' rappreżentanza kif stipulat mil-liġi; jew qed issir abbuż mill-għajnuna legali ggarantita mill-Istat jew mid-drittijiet sostantivi jew proċedurali.

L-għajnuna legali sekondarja tingħata lill-istess grupp ta' persuni, iżda hija soġġetta għal valutazzjoni tal-assi personali (jew tal-familja) u l-introjtu personali.

L-għajnuna legali sekondarja tista' tingħata lil persuni li l-assi personali (jew tal-familja) u l-introjtu personali annwali tagħhom matul l-aħħar 12-il xahar ma kinux jaqzbu l-livelli normattivi stabbiliti mill-Gvern Litwan biex jirċievu l-għajnuna legali. Ta' min jinnota li l-persuni li jkunu qed ifittxu għajnuna legali sekondarja jridu jipprovdu dettalji dwar il-proprjetà mobbli u l-proprjetà immobbli tagħhom u dik tal-konjuġi tagħhom.

Irrispettivament mill-assi personali (jew tal-familja) jew mid-dhul annwali personali, tista' tingħata għajnuna legali sekondarja b'xejn, per eżempju lil vittmi ta' atti kriminali; riċeventi ta' benefiċċji tas-sigurtà soċjali; persuni li għandhom livell sever ta' diżabilità jew li huma rikonoxxuti bħala mhux tajbin għax-xoġhol jew li laħqu l-età tal-pensjoni u li għalihom ġie stabbilit livell ta' bżonnijiet speċjali konsiderevoli f'konformità mal-proċedura stabbilita bil-liġi; u persuni oħra elenkati fl-Artikolu 12 tal-Liġi dwar l-għajnuna legali ggarantita mill-Istat.

L-għajnuna legali sekondarja tiġi miċhuda jekk: il-pretensjonijiet tar-rikorren ikunu manifestament ingustifikabbli; ir-rappreżentazzjoni tal-każ mhijiex vijabbli; ir-rikorren ikun qed jitlob dannu mhux materjali b'rabta mal-malafama, iżda ma jkun iġġarrab l-ebda dannu materjali; ir-rikors ikun relatat ma' pretensjoni li tirriżulta direttament mill-attivitàjiet kummerċjali jew ta' impjeg indipendenti tar-rikorren; ir-rikorren ikun jista' jaċċessa s-servizzi legali meħtieġa mingħajr l-użu ta' għajnuna legali ggarantita mill-Istat; ir-rikors ma jkunx relatat ma' ksar tad-drittijiet tar-rikorren stess, ħlief f'każijiet ta' rappreżentanza kif stipulat fil-liġi; it-talba li fir-rigward tagħha qed tintalab għajnuna legali sekondarja tkun ġiet trasferita lir-rikorren bl-għan li tinkiseb għajnuna legali ggarantita mill-Istat; ir-rikorren ikun qed jabbuża mill-għajnuna legali ggarantita mill-Istat jew mid-drittijiet sostantivi jew proċedurali tiegħu; ir-rikorren jirrifjuta li jħallas parti mill-ispejjeż fissi tal-għajnuna legali sekondarja; l-eżami tal-mertu tat-talba jkun juri li l-ispejjeż possibbli tal-għajnuna legali sekondarja jaqzbu d-daqs tat-talba finanzjarja (interessi finanzjarji); ir-rikorren ikun ingħata għajnuna legali sekondarja f'kawża oħra iżda rrifjuta li jħallas l-ispejjeż fissi tal-għajnuna legali sekondarja jew parti minnhom sal-iskadenza speċifikata.

Medjazzjoni ekstraġudizzjarja ggarantita mill-Istat tista' sseħħ jekk mill-inqas waħda mill-partijiet fit-tilwima tkun intitolata għal għajnuna legali sekondarja.

F'tilwim transfruntier, fejn l-assi personali (jew patrimonjali) u l-introjtu personali ta' persuni fiżiċi li jirrisjedu legalment fi Stat Membru ieħor tal-Unjoni Ewropea jeċċedu l-livell normattiv stabbilit mill-Gvern, iżda jindikaw li ma jistgħux iġarrbu l-ispejjeż tal-proċedimenti, is-Servizz ta' Għajnuna Legali ggarantit mill-Istat irid jistabbilixxi jekk il-persuna inkwistjoni hijiex kapaċi tħallas l-ispejjeż tal-proċedimenti, b'kont meħud tal-gholi tal-hajja fl-Istat Membru l-ieħor li fih dik il-persuna tkun domiciljata jew residenti b'mod predominanti, u jista' jiddeċiedi li jagħti għajnuna legali sekondarja. F'dak il-każ, il-fatt jekk ir-rikorren huwiex intitolat għall-għajnuna legali, fid-dawl tal-assi personali (jew patrimonjali) u l-introjtu personali tiegħu, jiġi vvalutat f'konformità mal-legiżlazzjoni tal-post fejn ikun domiciljat jew residenti b'mod predominanti.

4 L-għajnuna legali tingħata għal kull tip ta' proċediment?

Iva, barra minn tilwim transfruntier. F'tilwim transfruntier, l-għajnuna legali ggarantita mill-Istat tingħata f'materji ċivili u kummerċjali.

5 Jeżistu proċeduri speċjali f'każijiet ta' bżonn?

Iva. Meta l-preżenza ta' avukat tad-difiża jew rappreżentant awtorizzat tkun obligatorja fi proċedimenti kriminali, l-avukat li jipprovdi servizzi ta' għajnuna legali sekondarja jinħatar mill-uffiċjal tal-investigazzjoni ta' qabel il-proċess, mill-prosekutur pubbliku jew mill-qorti li tisma' l-kawża.

6 Minn fejn nista' nikseb formola ta' applikazzjoni għal għajnuna legali?

Il-formola ta' applikazzjoni għal għajnuna legali sekondarja, flimkien mad-dokumenti supplimentari, u l-formola ta' applikazzjoni għal medjazzjoni

ekstraġudizzjarja ggarantita mill-Istat, flimkien mad-dokumenti addizzjonali, jistgħu jinstabu fuq is-sit web dwar l-għajnuna legali ggarantita mill-Istat: <https://vgpt.lrv.lt/en/links/requests>

Għal tilwim transfruntier, **il-formola ta' applikazzjoni** li għandha tiġi pprezentata tista' tinstab fuq il-portal tal-Ġustizzja elettronika.

7 X'dokumenti jridu jiġu pprezentati mal-formola tal-applikazzjoni għal għajjnuna legali?

Id-dokumenti li għandhom jiġu pprezentati jistgħu jinsabu fuq is-sit web dwar l-għajjnuna legali ggarantita mill-Istat: <https://vgtpt.lrv.lt/en/links/requests>

Għal tilwim transfruntier:

Il-formola ta' applikazzjoni għal għajjnuna legali (li trid tiġi ffirmata mill-persuna li tapplika għall-għajjnuna legali jew mir-rappreżentant awtorizzat tagħha, li jrid jipprovi evidenza ta' awtorizzazzjoni).

Il-prova tal-identità; passaport, karta tal-identità, permess ta' residenza permanenti jew temporanja fil-Litwanja / fi Stat Membru tal-Unjoni Ewropea.

Dokumenti li jappoġġjaw it-talba (pereż. id-deċiżjonijiet tal-qorti li diġà nharġu fil-każ tiegħek, il-kuntratt, jekk it-talbiet tiegħek huma relatati mat-twettiq ta' kuntratt, eċċ.).

Certifikat (jew attestazzjoni) maħruġ mill-awtorità kompetenti tal-istat ta' residenza tiegħek, li jiddikjara li int intitolat li tircievi għajjnuna legali mingħajr hlas fl-istat tiegħek stess skont il-liġijiet ta' dak l-istat.

8 Fejn irrid nibgħat l-applikazzjoni tiegħi għal għajjnuna legali?

Lis-Servizz tal-Għajjnuna Legali ggarantita mill-Istat:

Odminių g. 3, 01122 Vilnius

Tel. 8 700 00 211

Fax 8 700 35 004

Email: teisinepagalba@vgtpt.lt

9 Kif nista' nsir naf jekk jiniex intitolat għal għajjnuna legali?

Irrikorri għand is-Servizz tal-Għajjnuna Legali ggarantita mill-Istat.

10 X'għandi nagħmel jekk inkun intitolat għal għajjnuna legali?

Ippreżenta applikazzjoni, flimkien mad-dokumenti meħtieġa, lis-Servizz tal-Għajjnuna Legali ggarantita mill-Istat.

11 Min jagħżilli l-avukat, jekk inkun intitolat għal għajjnuna legali?

Is-Servizz tal-Għajjnuna Legali ggarantita mill-Istat.

12 L-għajjnuna legali tkopri l-ispejjeż kollha tal-proċedimenti?

Jekk tingħata għajjnuna legali b'finanzjament mill-Istat ta' 100 % tal-ispejjeż tal-għajjnuna legali, tkun eżenti milli tħallas it-tariffi tal-avukati u l-ispejjeż tal-litigazzjoni. Jekk tingħata għajjnuna legali bil-finanzjament tal-ispejjeż akkarigu tal-Istat, ikollok tħallas is-sehem li jifdal tal-ispejjeż fuq it-tariffi tal-avukati u l-ispejjeż tal-litigazzjoni. Ta' min jinnota li ma hemm l-ebda eżenzjoni mill-hlas tal-ispejjeż tal-litigazzjoni mgarrba mill-parti l-oħra fit-tilwima, għalhekk jekk persuna tibda proċedimenti tal-qorti u t-talba tiġi miċhuda mill-qorti, il-qorti tista' tordna lil dik il-persuna biex tħallas l-ispejjeż tal-litigazzjoni mgarrba mill-parti l-oħra fit-tilwima. F'każijiet bħal dawn, l-istat ma jeżentax milli tħallas l-ispejjeż tal-litigazzjoni mgarrba mill-parti l-oħra.

13 Min għandu jhallas l-ispejjeż l-oħra jekk jien inkun intitolat biss għal għajjnuna legali limitata?

L-ispejjeż jithallsu mill-persuna li tircievi l-għajjnuna legali parzjali.

14 L-għajjnuna legali tkopri l-appelli wkoll?

Iva, l-għajjnuna legali sekondarja hija disponibbli wkoll għat-tnejn ta' appell u għar-rappreżentanza fil-qorti tal-appell. Ta' min jinnota li, jekk l-għajjnuna legali sekondarja tkun ingħatat fl-ewwel istanza, irid jiġi pprezentat rikors ġdid, flimkien mad-dokumenti kollha meħtieġa, biex tinkiseb għajjnuna legali sekondarja għall-proċess tal-appell, u s-Servizz tal-Għajjnuna Legali ggarantita mill-Istat jivvaluta jekk intix eliġibbli għall-għajjnuna legali fl-appell.

15 L-għajjnuna legali tista' tiġi rtrata qabel il-konklużjoni tal-proċedimenti (jew saħansitra tiġi revokata wara t-terminazzjoni tal-proċedimenti)?

Iva, jekk jirriżulta li l-persuna li tkun ingħatatilha l-għajjnuna legali żammet informazzjoni jew ipprovdiet informazzjoni falza sabiex tikseb għajjnuna legali mill-Istat. L-għajjnuna legali tista' tiġi rtrata wkoll fuq talba tal-persuna stess, jew jekk jirriżulta li l-persuna tkun qed tagħmel użu hażin mill-għajjnuna legali, ma tikkooerax mal-avukat, eċċ.

16 Nista' nikkontesta r-rifjut li ningħata għajjnuna legali?

Iva. Deċiżjoni meħuda mis-Servizz tal-Għajjnuna Legali ggarantita mill-Istat tista' tiġi appellata quddiem il-Kummissjoni Amministrattiva Litwana għat-Tilwim (*Lietuvos administracinių ginčų komisija*) (Vilniaus g. 27, Vilnius) jew il-Qorti Amministrattiva Reġjonali ta' Vilnius (*Vilniaus apygardos administracinis teismas*) (Žygimantų g. 2, Vilnius) fi żmien xahar mir-riċeviment tad-deċiżjoni.

17 It-talba għal għajjnuna legali għandha l-effett li tissospendi l-perjodu ta' preskrizzjoni?

Le.

L-aħħar aġġornament: 26/02/2024

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea.

Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Għajjnuna legali - Lussemburgu

1 Il-proċedimenti legali xi spejjeż jinvolve, u normalment min irid iħallashom?

L-ispejjeż ta' proċess li ġejjin jistgħu jithallsu permezz tal-għajjnuna legali:

it-taxxa tal-boll u tar-registrazzjoni

it-tariffi tar-registru tal-qorti

it-tariffi u l-ispejjeż tal-uffiċjali ġudizzjarji

it-tariffi u l-ispejjeż tal-periti

it-tariffi tat-tradutturi u tal-interpreti

it-tariffi u l-ispejjeż tan-nutara

il-gratifikati għax-xhieda

l-ispejjeż tal-ivvjaġġar

l-ispejjeż tal-pubblikazzjoni

it-tariffi u l-ispejjeż tal-avukati

it-taxxi u t-tariffi relatati mar-registrazzjoni, l-ipoteka u r-raham

tariffi għal ċertifikati ta' liġi barranija (*certificats de coutume*).

2 X'inhija eżattament l-għajjnuna legali?

Permezz ta' għajjnuna legali, persuna fiżika li m'għandhiex mezzi suffiċjenti tista' tikseb assistenza legali jew parir legali mingħand avukat għal kawża speċifika.

3 X'inhuma r-rekwiziti biex tingħata l-għajjnuna legali?

Persuni b'mezzi insuffiċjenti huma eliġibbli għall-għajjnuna legali biex jiddefendu l-interessi tagħhom, sakemm dawn ikunu:

ċittadini tal-Lussemburgu, jew

ċittadini barranin awtorizzati li jibdeu jgħixu l-Lussemburgu, jew

ċittadini ta' Stat Membru tal-Unjoni Ewropea, jew

ċittadini barranin meqjusa bħala ekwivalenti għaċ-ċittadini tal-Lussemburgu għall-finijiet tal-għajjnuna legali bis-saħħa ta' trattat internazzjonali, jew

ċittadini ta' pajjiżi terzi b'soġġorn illegali, bl-għan li tiġi rrimborzata r-rimunerazzjoni dovuta skont l-Artikolu 572-7 tal-Kodiċi tax-Xogħol (*Code du Travail*).

L-għajjnuna legali tista' tingħata wkoll lil kwalunkwe ċittadin barrani ieħor b'mezzi insuffiċjenti fi proċedimenti relatati mad-dritt tiegħu għall-ażil, id-dhul fit-territorju, id-dritt tar-residenza jew it-nehħija ta' ċittadini barranin.

Il-valutazzjoni ta' jekk il-mezzi tal-applikant humiex insuffiċjenti ssir abbażi tal-introjtu u l-kapital gross totali tagħhom u dak ta' kwalunkwe membru ieħor tal-unità domestika.

L-għajjnuna legali tiġi miċħuda lil persuni li jressqu azzjoni li tidher *a priori* irragonevoli, li x'aktarx ma tirnexxi jew li l-għan tagħha jidher sproporzjonat meta mqabbel mal-ispejjeż potenzjali.

4 L-għajjnuna legali tingħata għal kull tip ta' proċediment?

L-għajjnuna legali tista' tingħata jew lill-attur jew lill-konvenut f'materji kontenzjużi jew mhux kontenzjużi, kemm jekk ikunu ttrattati fil-qorti kif ukoll jekk le.

Tista' tintalab għal kwalunkwe azzjoni mressqa quddiem il-qrati ordinarji jew il-qrati amministrattivi.

L-għajjnuna legali tista' tingħata wkoll fil-każ ta' miżuri u proċeduri kawtelatorji biex jiġu eżegwiti deċiżjonijiet ta' qorti jew kwalunkwe strument ieħor li jista' jiġi eżegwit.

Madankollu, ma tistax tingħata lis-sidien ta' vetturi bil-mutur għal tilwim li jirriżulta mill-użu ta' tali vetturi. Bl-istess mod, ma tistax tingħata lil tal-ħwienet, lill-manifatturi, lill-artiġjani jew lill-professjonisti fir-rigward ta' tilwim li jikkoncerna n-negozju jew l-attività professjonali tagħhom, ħlief f'każijiet eċċezzjonali u debitament ġustifikati; lanqas ma jista' jingħata, b'mod ġenerali, għal tilwim li jirriżulta minn attività spekulattiva mill-persuna li titlob l-għajjnuna legali.

5 Jeżistu proċeduri speċjali f'każijiet ta' bżonn?

F'emergenza, l-għajjnuna legali tista' tingħata proviżorjament, mingħajr formalità ulterjuri, mill-President tal-Kamra tal-Avukati (*Bâtonnier de l'Ordre des Avocats*) kompetenti għall-passi li jiddeċiedi l-President.

6 Minn fejn nista' nikseb formola ta' applikazzjoni għal għajjnuna legali?

Il-formola tal-applikazzjoni nazzjonali għall-għajjnuna legali fil-Lussemburgu tista' tinkiseb mis-Servizz Ċentrali tal-Assistenza Soċjali (Service Central d'Assistance Sociale) (tel. 00 352 475821-1).

Tista' titniżżel ukoll mis-sit web tal-[Kamra tal-Avukati tal-Lussemburgu](#) jew mis-sit web tal-[Kamra tal-Avukati ta' Diekirch](#).

7 X'dokumenti jridu jiġu pprezentati mal-formola tal-applikazzjoni għal għajjnuna legali?

Kull talba għal għajjnuna legali trid tkun akkumpanjata minn:

b'kopja tad-dokument tal-identità ta' min qed jitlobha;

[iċ-ċertifikat ta' reġistrazzjoni tal-applikant maċ-Ċentru Kongunt tas-Sigurtà Soċjali](#) (*certificat d'affiliation au Centre Commun de la Sécurité Sociale - CCSS*)

u dak ta' kull membru tal-unità domestika tiegħu;

għal min jitlobha u kull membru tal-unità domestika tiegħu: rendikonti tal-paga (jew ċertifikat tal-introjtu tas-CCSS (*certificat de revenu*), prova tal-pagament tal-introjtu mill-inklużjoni soċjali (*attestations de paiement du revenu d'inclusion sociale - REVIS*), beneficiċju tal-qgħad jew pensjoni jew pagamenti oħrajn li jkopru l-aħħar 3 xhur u li jindikaw l-ammonti grossi (ir-rendikonti bankarji mhumiex biżżejjed);

ċertifikat ta' bilanċ zero mill-Fond Nazzjonali ta' Solidarjetà (Fonds national de solidarité) għal kull membru tal-unità domestika, jekk l-unità domestika ma tircievi xejn mill-Fond;

jekk l-unità domestika tircievi jew tħallas allowance tal-manteniment, dokument li jindika l-ammont imħallas jew irċevut (pereżempju, dikjarazzjonijiet bankarji għall-aħħar 3 xhur);

ċertifikat ta' sjieda jew nuqqas ta' sjieda ta' proprjetà immobbli maħruġ mill-Amministrazzjoni tat-Taxxa fil-Lussemburgu (Administration des contributions directes) għal kull membru tal-unità domestika;

fejn applikabbli, dokumenti ta' sostenn għas-sjieda ta' proprjetà immobbli li tinsab barra mill-pajjiż;

evidenza dokumentata ta' assi mobbli (flus, tfaddil, ishma, bonds, eċċ.);

jekk l-unità domestika tkun tikri l-akkomodazzjoni tagħha, kopja tal-kuntratt tal-kera u l-irċevuti tal-kera għall-aħħar 3 xhur;

jekk l-unità domestika qiegħda tħallas lura self b'ipoteka, prova tal-ħlas tal-ammont ta' kull xahar;

evidenza dokumentata tad-dhul minn proprjetà immobbli u mobbli;

dokumenti relatati mal-kawża inkwistjoni.

8 Fejn irrid nibgħat l-applikazzjoni tiegħi għal għajjnuna legali?

Il-President tal-Kamra tal-Avukati fil-post tar-residenza ta' min jitlob l-għajjnuna legali, jew id-delegat tiegħu, jiddeċiedi jaċċettax li tingħata l-għajjnuna legali.

Għall-persuni mhux residenti d-deċiżjoni tittiehed mill-President tal-Kunsill tal-Kamra tal-Avukati tal-Lussemburgu jew mid-delegat tiegħu.

9 Kif nista' nsir naf jekk jiniex intitolat għal għajjnuna legali?

Id-deċiżjoni tal-President tintbagħhatlek bil-posta.

10 X'għandi nagħmel jekk inkun intitolat għal għajjnuna legali?

Fid-deċiżjoni tiegħu, il-President jagħti l-isem tal-avukat assenjat biex jipprovi l-assistenza legali u jitolbok tikkuntattja lil dak l-avukat.

11 Min jagħżilli l-avukat, jekk inkun intitolat għal għajjnuna legali?

Il-President jaħtar l-avukat li jkun għażel liberament min talab l-għajjnuna legali jew, jekk ma jkunx għażel avukat jew jekk il-President iqis li l-għażla tiegħu ma tkunx xierqa, il-President jagħżel avukat hu stess. Ħlief għal raġunijiet ta' impediment jew kunflitt ta' interess, l-avukati għandhom jaċċettaw l-istruzzjonijiet fdati lilhom b'dan il-mod.

12 L-għajjnuna legali tkopri l-ispejjeż kollha tal-proċedimenti?

Bħala regola, l-għajjnuna legali tkopri l-ispejjeż kollha relatati mal-proċedimenti, il-proċeduri jew il-miżuri li tkun ingħatat għalihom (ara l-punt 1).

Madankollu, l-għajjnuna legali ma tkoprix il-kumpens għall-ispejjeż proċedurali (*indemnités de procédure*) jew kumpens għal abbuż ta' proċeduri u proċedimenti vessatorji.

13 Min għandu jħallas l-ispejjeż l-oħra jekk jien inkun intitolat biss għal għajjnuna legali limitata?

L-għajjnuna legali parzjali ma teżistix fil-Lussemburgu.

14 L-għajjnuna legali tkopri l-appelli wkoll?

Le, għandha tiġi pprezentata talba ġdida għal għajjnuna legali għal dak l-għan.

15 L-għajjnuna legali tista' tiġi ritirata qabel il-konkluzjoni tal-proċedimenti (jew saħansitra tiġi revokata wara t-terminazzjoni tal-proċedimenti)?

Il-President tal-Kamra tal-Avukati jista' jirtira d-dritt għall-għajjnuna legali ta' min talabha, anki wara l-proċedimenti jew il-miżuri li tkun ingħatat għalihom, jekk jinstab li l-intitolament għaliha kien ibbażat fuq dikjarazzjonijiet foloz jew dokumenti imprecizi. Id-dritt għall-għajjnuna legali jista' jiġi ritirat ukoll jekk il-

benefiċjarju jakkwista mezzi finanzjarji matul il-proċedimenti jew matul it-tlestija ta' dawn il-miżuri jew bħala riżultat ta' tali proċediment jew miżuri li, kieku kienu jeżistu fil-jum li fih intalbet l-għajjnuna legali, kienu jipprekludu tali dritt. Il-benefiċjarji tal-għajjnuna legali jew l-avukat maħtur għandhom l-obbligu li jinnotifikaw lill-President bi kwalunkwe tibdil bħal dan fis-sitwazzjoni tagħhom.

Id-deċiżjoni tal-President li jirtira d-dritt għall-għajjnuna legali tiġi kkomunikata immedjatament lill-Ministeru għall-Gustizzja (Ministère de la Justice). L-Awtorità tar-Reġistrazzjoni u tal-Artijiet u tal-Proprietà (Administration de l'Enregistrement et des Domaines) hija responsabbli għall-irkupru tal-ammonti diġà mħallsa bħala għajjnuna legali.

16 Nista' nikkontesta r-rifjut li ningħata għajjnuna legali?

Min jittlob l-għajjnuna legali jista' jappella d-deċiżjoni tal-President li jiċhad jew jirtira l-għajjnuna legali quddiem il-Kunsill Dixiplinari u Amministrattiv (Conseil disciplinaire et administratif), li jiehu d-deċiżjoni finali. L-appelli jridu jiġu pprezentati lill-President tal-Kunsill Dixiplinari u Amministrattiv permezz ta' ittra rreġistrata fi żmien 10 ijiem minn meta tasal in-notifika tad-deċiżjoni tal-President tal-Kamra tal-Avukati. Min jagħmel it-talba mbagħad jingħata smiġh quddiem il-Kunsill jew wieheċ mill-membri delegati tiegħu.

17 It-talba għal għajjnuna legali għandha l-effett li tissospendi l-perjodu ta' preskrizzjoni?

Talba għal għajjnuna legali ma tissospendix it-terminu ta' preskrizzjoni.

Links relatati

[Il-Kamra tal-Avukati tal-Lussemburgu](#)

[Guichet.lu](#)

L-aħħar aġġornament: 07/03/2024

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-orijinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Għajjnuna legali - Malta

1 Il-proċedimenti legali xi spejjeż jinvolvu, u normalment min irid iħallashom?

It-tariffi tal-proċedimenti ġudizzjarji huma ffixxati mil-liġi. Hemm flisajiet li jridu jsiru mal-bidu tal-proċedimenti fil-qorti u oħrajn meta l-proċedimenti fil-qorti jintemmu. Generalment, dawn ikunu tariffi fissi li jinkludu s-servizzi tal-qorti. Is-servizzi tal-qorti jinvolvu it-tariffi tar-reġistrazzjoni, l-ispejjeż tat-taħrikiet għall-eżami tax-xhieda, spejjeż oħra relatati mal-proċedimenti fil-kawżi, u l-ispejjeż tal-kopji tas-sentenzi. Flief għal ċerti eċċezzjonijiet, it-tariffi dovuti lill-avukati f'kawżi huma stabbiliti bil-liġi. Madankollu, il-partijiet jistgħu jaqblu mod ieħor bil-miktub.

It-tariffi msemmija hawn fuq ma jinkludux it-tariffi ġudizzjarji addizzjonali li, madankollu, jekk jiġu kkontestati, jistgħu jiġu stabbiliti mill-Qorti.

Fir-rigward ta' min għandu jħallas l-ispejjeż, meta tingħata s-sentenza, hija l-Qorti li tiddetermina l-parti li għandha tħallas l-ispejjeż. Bħala regola ġenerali, il-parti li tittief il-kawża tkun obbligata wkoll li tħallas l-ispejjeż, iżda l-Qorti tista' tiddeċiedi mod ieħor skont il-każ.

2 X'inhija eżattament l-għajjnuna legali?

L-għajjnuna legali hija forma ta' għajjnuna li tingħata bl-ispejjeż għall-Istat lill-persuna li fuq it-talba tagħha, wara valutazzjoni tal-qagħda finanzjarja mill-uffiċjali tal-Aġenzija tal-Għajjnuna Legali u tal-mertu tat-talba tagħha mill-Avukat tal-Għajjnuna Legali skont it-tip ta' kawża, issir dikjarazzjoni dwar jekk dik il-persuna għandhiex każ tajjeb biex tressaq kawża jew tiddefendi ruħha, jew biex tkompli tkun parti fi proċedimenti biex ikollha aċċess għall-qrati tal-gustizzja.

Għalhekk, l-għajjnuna legali hija l-provvista tal-assistenza legali lin-nies bi dħul baxx, li ma jistgħux iħallsu sabiex ikunu rappreżentati u biex ikollhom aċċess għas-sistema ġudizzjarja. L-għajjnuna legali hija importanti biex tipprovdni aċċess għall-gustizzja sabiex jiġu żgurati l-ugwaljanza quddiem il-liġi, id-dritt għal avukat u d-dritt ta' smiġh xieraq għan-nies li m'għandhomx mezzi finanzjarji biżżejjed. Huwa fundamentali li jkun hemm ugwaljanza f'soċjetà demokratika.

L-għajjnuna legali tingħata fil-kawżi kriminali kollha u kważi f'kull kawża ċivili. Fil-kawżi ċivili, persuna trid tkun eliġibbli kemm skont it-test tal-mezzi kif ukoll skont test tal-merti.

3 X'inhuma r-rekwiżiti biex tingħata l-għajjnuna legali?

F'kawżi ċivili: L-għajjnuna legali tingħata biss lil persuni wara li jkun għew issodisfati kemm il-kriterji tat-test tal-mezzi kif ukoll dawk tat-test tal-merti.

Test tal-mezzi: Sabiex applikant jikkwalifika skont il-kriterji tal-mezzi, il-persuna kkonċernata ma jridx ikollha xi tip ta' proprjetà, inkluz flus disponibbli, li l-valur nett tagħhom jaqbeż it-€13,000 (jew kif stabbilit mil-liġi) tul l-aħħar 12-il xahar. Barra minn hekk, id-dħul tal-applikant fl-aħħar 12-il xahar ta' qabel l-applikazzjoni għall-għajjnuna legali ma jridx ikun qabeż il-paga minima nazzjonali ta' persuni 'l fuq mit-18-il sena.

Fit-test tal-mezzi ma jiġux ikkunsidrati l-oġġetti meħtieġa kuljum fid-dar mill-applikant u l-familja tiegħu, jew ir-residenza jew il-proprjetà prinċipali tal-applikant (kemm mobbli u immobbli) meta dan ikun is-suġġett tal-proċedimenti fil-Qorti.

Test tal-merti: Sabiex l-applikant jikkwalifika skont il-kriterji tal-merti, l-Avukat tal-Għajjnuna Legali, wara li jeżamina n-natura tal-każ, irid jikkonkludi jekk l-applikant għandux jedd validu biex iressaq kawża jew jiddefendi ruħu, jew biex ikompli jkun parti, jew biex ikun parti, fi proċedimenti quddiem il-Qorti, jiġifieri jekk l-applikant għandux *probabilis causa litigandi*. Kull każ huwa eżaminat skont il-merti tiegħu. Il-valutazzjoni tal-merti ssir mill-Avukat tal-Għajjnuna Legali. Din tinkludi eżami tal-kawża, il-possibbiltà tal-eżitu tal-proċedimenti u l-prospett ta' suċċess.

Persuna li tkun eliġibbli u li l-Qorti tkun assenjatilha avukat u prokuratur legali għall-għajjnuna legali f'kawżi ċivili tibqa' tiġi assistita sakemm il-proċedimenti jiġu konklużi b'mod definittiv.

F'kawżi kriminali: L-għajjnuna legali ma hijiex suġġetta għat-test tal-mezzi. F'kawżi sommarji fil-Qorti tal-Maġistrati bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali, il-Qorti taħtar avukat tal-għassa. F'kawżi kriminali oħra, l-akkużat irid jinforma lill-Qorti li jixtieq jagħmel użu mill-għajjnuna legali u din it-talba trid tiġi rreġistrata fl-atti tal-kawża. Il-Qorti tibgħat it-talba flimkien mad-dettalji tal-akkużat lill-Aġenzija tal-Għajjnuna Legali li trid tippreżenta rispostha dwar jekk it-talba gietx aċċettata u tagħti l-isem tal-avukat.

Appelli kriminali: Jekk persuna tkun tixtieq tappella bl-assistenza ta' avukat tal-għajjnuna legali minn sentenza deċiża fil-Qorti tal-Maġistrati, din trid tinforma b'dan lill-Aġenzija tal-Għajjnuna Legali b'mod immedjat dakinhar stess jew il-ġurnata ta' wara li tingħata s-sentenza sabiex isiru l-arranġamenti meħtieġa. Għandhom jingħataw id-dettalji tas-sentenza sabiex l-Avukat tal-Għajjnuna Legali assenjat ikun jista' jiddetermina jekk hemmx raġunijiet suffiċjenti għal appell.

Persuna li tkun qed tiġi interrogata u/jew taħt arrest: Jekk persuna tkun giet imsejja għall-interrogazzjoni mill-pulizija jew tkun giet arrestata, hija għandha d-dritt li tkellem lill-avukat tal-għajjnuna legali tal-għassa.

Il-proċedura

Fi proċedimenti ċivili, biex tagħmel appuntament mal-Avukat tal-Għajjnuna Legali residenti, persuna trid l-ewwel tipproduċi dawn id-dokumenti msemmija hawn taħt (jew dawk id-dokumenti li japplikaw għall-persuna, skont il-każ) biex isir it-test tal-mezzi u jiġi stabbilit jekk il-persuna hijiex eliġibbli għall-għajjnuna legali:

Dokument mid-Dipartiment tas-Sigurtà Soċjali li juri l-ammont ta' flus li l-persuna irċeviet tul l-aħħar 12-il xahar;

FS3 tax-xogħol/Payslips tal-paga tal-aħħar 12-il xahar;

Rendikont (*statement*) tal-aħħar 12-il xahar ta' kull kont bankarju li l-persuna jkollha f'isimha;

Dokument mill-Aġenzija tal-Impjieg li juri l-istorja tal-impjieg (*job history*) tal-persuna;

Il-karta tal-identità jew il-passaport;

Dokumenti li l-persuna tkun irċeviet mill-Qorti f'każ li tixtieq li tiġi assistita bl-għajnuna legali;

Dokumenti oħra relatati, pereżempju:

Għas-separazzjoni personali: iċ-ċertifikat taż-żwieġ u ċ-ċertifikati tat-twelid tal-ulied;

Għal annullament taż-żwieġ jew divorzju: kopja tal-kuntratt ta' separazzjoni;

Għal bidliet fid-dettalji taċ-ċertifikati tar-Registru Pubbliku: iċ-ċertifikat tat-twelid/tal-mewt/taż-żwieġ tal-persuna;

Kwistjonijiet ta' wirt: kopja tat-testament, eċċ.

Fil-laqgħa ma' uffiċjal tal-Aġenzija jiġi stabbilit jekk il-persuna hiji eligibbli skont it-test tal-mezzi għas-servizz tal-għajnuna legali. Jekk persuna tkun eligibbli, tingħata appuntament mal-Avukat tal-Għajnuna Legali residenti sabiex tiddiskuti l-problema tagħha u/jew il-kawża inkwistjoni. L-Avukat tal-Għajnuna Legali residenti jinforma lill-persuna kkonċernata, skont it-test tal-merti li jsir, jekk għandhiex raġuni tajba biex tibda l-proċedimenti jew biex tressaq id-difiża tagħha skont il-każ.

Persuna tkun eligibbli għall-għajnuna legali wara li tgħaddi kemm mit-test tal-mezzi u anke dak tal-merti. Ladarba tkun eligibbli, persuna tingħata l-assistenza sabiex timla' l-formola tal-applikazzjoni għall-għajnuna legali meħtieġa skont il-liġi u tiegħu ġurament dwar il-mezzi finanzjarji tagħha u l-merti tal-kawża.

Persuna li ma tkunx eligibbli, skont wiehed mit-testijiet jew skont it-tnejn li huma, tinħarġilha ittra li t-talba giet miċhuda u r-raġunijiet għaċ-ċaħda tat-talba.

4 L-għajnuna legali tingħata għal kull tip ta' proċediment?

L-għajnuna legali tingħata lill-individwi, fil-kawżi kollha kriminali u kważi f'kull kawża ċivili. Fil-kawżi ċivili, persuna trid tkun eligibbli kemm skont it-test tal-mezzi u kif ukoll skont dak tal-merti.

Iżda, f'każijiet li jirrigwardaw korrezzjoni jew kancellament ta' registrazzjoni, jew dwar ir-registrazzjoni ta' xi ċertifikat tat-twelid, taż-żwieġ jew tal-mewt, il-kriterji tal-valutazzjoni tal-mezzi ma japplikawx.

Il-kumpaniji registrati taħt l-Att dwar il-Kumpaniji ma humiex intitolati għall-benefiċċju tal-għajnuna legali skont l-Artiklu 926 tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta.

5 Jeżistu proċeduri speċjali f'każijiet ta' bżonn?

F'sitwazzjonijiet urġenti (bħal pereżempju l-ħruġ ta' mandat) il-liġi tippermetti li l-Avukat tal-Għajnuna Legali jikseb awtorizzazzjoni provviżorja mill-Qorti kompetenti sabiex jipprezenta atti ġudizzjarji speċifiċi f'isem il-persuna li tkun qed titlob l-għajnuna legali, u wara jridu jsiru t-test tal-mezzi u dak tal-merti.

Jekk sussegwentement il-Qorti kompetenti tneħħi l-benefiċċju tal-għajnuna legali, l-atti ġudizzjarji pprezentati mill-Avukat tal-Għajnuna Legali ma jsirux nulli, iżda kwalunkwe benefiċċju futur jitneħħa u l-Qorti tista' tordna li l-ispejjeż mgarrba matul l-awtorizzazzjoni provviżorja jithallsu mill-applikant.

6 Minn fejn nista' nikseb formola ta' applikazzjoni għal għajnuna legali?

Il-formola tal-applikazzjoni tista' timtela fl-uffiċċju tal-Malta Legal Aid bl-assistenza ta' uffiċjal fl-Aġenzija tal-Għajnuna Legali. Il-kontenut tal-applikazzjoni irid jiġi maħluf mill-applikant. It-talba għall-għajnuna legali tista' ssir ukoll b'rikors quddiem il-Qorti Ċivili.

7 X'dokumenti jridu jiġu pprezentati mal-formola tal-applikazzjoni għal għajnuna legali?

L-applikazzjoni sabiex jinbnew il-proċedimenti għall-għajnuna legali għandha tinkludi d-dokumenti mitluba fit-taqsimha intitolata "Il-proċedura" fir-risposta numru 3 hawn fuq.

Id-dokumenti annessi mal-applikazzjoni għandhom jirriflettu l-materja tal-kwistjoni li fir-rigward tagħhom il-persuna tkun qed titlob li jinfetħu proċedimenti.

Pereżempju, jekk ikun hemm talba għall-annullament ta' żwieġ, għandha tiġi mehmuża kopja taċ-ċertifikat taż-żwieġ. Id-dokumenti li l-Avukat tal-Għajnuna Legali jkollu bżonn sabiex ikunu jistgħu jiġu ddeterminati r-raġunijiet biex tintlaq' jew tiġi rrifutata t-talba għall-għajnuna legali, iridu jingħataw lill-Avukat tal-Għajnuna Legali meta dan jitolbhom.

8 Fejn irrid nibgħat l-applikazzjoni tiegħi għal għajnuna legali?

Għandek tibgħatha lill-uffiċċji tal-Malta Legal Aid: <https://legalaidmalta.gov.mt/>

9 Kif nista' nsir naf jekk jiniex intitolat għal għajnuna legali?

L-applikant għas-servizz tal-għajnuna legali jiġi infurmat formalment permezz ta' notifika b'SMS, bit-telefown, b'ittra jew bil-posta elettronika jekk l-applikazzjoni għall-benefiċċju tal-għajnuna legali gietx approvata skont il-ħtiġijiet ta' kull applikant. L-applikant jiġi infurmat b'isem l-avukat u l-prokuratur legali u bin-numru tal-mobile tagħhom.

10 X'għandi nagħmel jekk inkun intitolat għal għajnuna legali?

Jekk l-applikant jikkwalifika għall-għajnuna legali, huwa jiġi nfurmat b'isem l-avukat u l-prokuratur legali li jkun ġie assenjat sabiex jassisti fil-proċedimenti. Huwa d-dmir tal-applikant li jikkomunika mal-avukat assenjat lill-sabiex jagħmel appuntament f'hall jiddiskuti l-kawża u jsegwi l-proċedimenti mibdija.

11 Min jagħżilli l-avukat, jekk inkun intitolat għal għajnuna legali?

Ladarba l-applikazzjoni tkun giet approvata, l-applikant jiġi assenjat avukat u prokuratur legali li isimhom jidher fuq il-lista disponibbli lill-Qorti u li jkunu tal-għassa. Jekk l-applikant, għal raġuni valida, ikun jixtieq jibdel l-avukat bl-avukat tal-għassa li jmiss, dan ikollu jressaq rikors quddiem il-Qorti. Huwa biss permezz ta' digriet tal-Qorti li avukat tal-għajnuna legali jista' jinbidel.

12 L-għajnuna legali tkopri l-ispejjeż kollha tal-proċedimenti?

L-għajnuna legali lill-applikant tkopri l-ispejjeż tal-Qorti. Għaldaqstant, l-applikant huwa eżentat mill-ħlas tat-tariffi jew milli jagħti garanzija għall-ispejjeż.

Jekk l-applikant jirbaħ l-azzjoni fil-kawża tiegħu, ikollu jħallas l-ispejjeż tal-avukat, tal-prokuratur legali, tal-kuraturi, tal-arbitri u tal-periti (jekk ikun hemm) mill-ammont li jkun daħħal jew mid-dħul tal-bejgħ bis-subbasta tal-proprietà immobbli jew mobbli skont is-sentenza mingħajr preġudizzju għad-dritt tiegħu li jiġi rrimborzat minn kwalunkwe terza persuna li tista' tkun giet ordnata tħallas tali spejjeż.

13 Min għandu jħallas l-ispejjeż l-oħra jekk jien inkun intitolat biss għal għajnuna legali limitata?

F'Malta, ma japplikax il-kuncett tas-servizz tal-għajnuna legali parzjali. Dan ifisser li l-applikant jew ikollu s-servizz tal-għajnuna legali kollu jew inkella t-talba għall-għajnuna legali tiġi miċhuda. Jekk il-parti li qed tingħata s-servizz tal-għajnuna legali tiġi ordnata tħallas l-ispejjeż tal-proċedimenti, ir-Registratur tal-Qrati Ċivili u Tribunali ma jkunx jista' jitolb li jithallsu lura l-ispejjeż tar-registru mill-parti rebbieha.

14 L-għajnuna legali tkopri l-appelli wkoll?

Jekk l-applikant jikkwalifika għall-għajnuna legali, jkun intitolat għall-assistenza tal-għajnuna legali fil-livelli kollha, inkluża assistenza legali quddiem il-qrati tal-appell.

15 L-għajnuna legali tista' tiġi rtrata qabel il-konklużjoni tal-proċedimenti (jew saħansitra tiġi revokata wara t-terminazzjoni tal-proċedimenti)?

Jekk jiġi ppruvat lill-Qorti li tul iż-żmien li l-applikant kien qed jibbenefika mill-għajnuna legali, kien konxju li kellu fil-pussess tiegħu kapital jew dħul aktar minn dak stabbilit mil-liġi sabiex jibbenefika mill-għajnuna legali, jew li matul is-smiġħ tal-kawża l-applikant kien konxju li żiedlu d-dħul tiegħu aktar minn dak li tistabbilixxi l-liġi, u ma rrapportax dan, il-Qorti tista' tikkundanna lill-applikant għal disprezz tal-Qorti. Jistgħu jinbnew ukoll proċedimenti ta' sperġur kontra l-applikant.

Fiż-żewġ każijiet, l-applikant ikun responsabbli għall-ispejjeż kollha tal-kawża bl-istess mod daqslikieku ma kienx qed jibbenefika mill-għajnuna legali.

16 Nista' nikkontesta r-rifjut li ningħata għajnuna legali?

M'hemmx appell mid-deċiżjoni li tirrifjuta t-talba għall-għajjnuna legali. Madankollu, jekk ir-rapport magħmul mill-Avukat tal-Għajjnuna Legali ma jkun favur l-applikant, il-Qorti Ċivili għandha teżamina ir-rapport, u tagħti opportunità lill-partijiet sabiex jagħmlu sottomissjonijiet qabel tiddeċiedi jekk għandiex taċċetta r-rapport negattiv jew jekk tirrifjutax ir-rapport u tammetti lill-parti għat-talba.

17 It-talba għal għajjnuna legali għandha l-effett li tissospendi l-perjodu ta' preskrizzjoni?

It-talba għal għajjnuna legali ma għandhiex l-effett li tissospendi l-perjodu ta' preskrizzjoni.

L-aħħar aġġornament: 07/03/2024

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa oriġinali ta' din il-paġna [nl](#) giet emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Għajjnuna legali - Olanda

1 Il-proċedimenti legali xi spejjeż jinvolvu, u normalment min irid iħallashom?

Biex iressaq il-każ quddiem il-qorti, ir-rikorrent irid iħallas it-tariffi tal-qorti u kwalunkwe tariffa għall-assistenza ta' avukat (f'każijiet li jinvolvu ammonti ta' aktar minn EUR 25 000, il-konvenut iħallas ukoll it-tariffi tal-qorti). Jekk il-qorti tiddeċiedi favur ir-rikorrent, normalment tordna lill-parti telliefa tħallas l-ispejjeż legali tar-rikorrent. F'dan il-każ, il-parti telliefa tħallas l-ispejjeż li r-rikorrent ikun ġarrab biex iressaq il-każ quddiem il-qorti.

2 X'inhija eżattament l-għajjnuna legali?

L-għajjnuna legali (sussidjata) hija assistenza legali pprovduta lil litigant fir-rigward ta' interess legali li jolqot direttament lil-litigant personalment, sakemm il-liġi jew id-dispożizzjonijiet assoċjati jipprevedu tali għajjnuna legali.

3 Għandi dritt għal għajjnuna legali?

Dan jiddependi mid-dhul tiegħek u mit-tip ta' interess li jkun qed jiġi difiż. Tista' ssib aktar informazzjoni fuq is-sit web tal-[Bord tal-Għajjnuna Legali](#) (*Raad voor Rechtsbijstand*).

4 L-għajjnuna legali tingħata għal kull tip ta' proċediment?

Iva. Fin-Netherlands, l-għajjnuna legali (sussidjata) tingħata fl-istadju konsultattiv, u għat-tipi kollha ta' proċedimenti. Madankollu, ara wkoll it-tweġiba għall-mistoqsija preċedenti. Il-medjazzjoni ssussidjata teżisti wkoll fin-Netherlands.

5 Jeżistu proċeduri speċjali f'każijiet ta' bżonn?

Iva. Fin-Netherlands, l-għajjnuna legali (sussidjata) tingħata fl-istadju konsultattiv, u għat-tipi kollha ta' proċedimenti. Madankollu, ara wkoll it-tweġiba għall-mistoqsija preċedenti. Il-medjazzjoni ssussidjata teżisti wkoll fin-Netherlands.

6 Minn fejn nista' nikseb formola ta' applikazzjoni għal għajjnuna legali?

Fin-Netherlands, ir-rikors għal għajjnuna legali ssussidjata huwa, fil-prinċipju, ipprezentat minn avukat. L-avukat irid ikun irregiſtrat mal-Bord tal-Għajjnuna Legali. Jekk int minn Stat Membru ieħor tal-UE, tista' tipprezenta rikors permezz tal-awtorità trasmittenti fl-Istat Membru tiegħek (normalment il-Ministeru tal-Gustizzja, qorti jew organizzazzjoni oħra maħtura apposta). Ir-rikors jiġi mgħoddi lill-awtorità riċevienti fin-Netherlands, il-Bord tal-Għajjnuna Legali.

7 X'dokumenti jridu jiġu pprezentati mal-formola tal-applikazzjoni għal għajjnuna legali?

There is a financial test and a test of interests. Għat-test finanzjarju, il-Bord tal-Għajjnuna Legali jrid jingħata informazzjoni li turi x'kien id-dhul annwali tiegħek sentejn qabel it-talba. Jekk tista' turi li inti tikkwalifika għal għajjnuna legali ssussidjata fl-Istat Membru tiegħek, dan ikun biżżejjed għall-Bord tal-Għajjnuna Legali.

Għat-test tal-interessi, trid tissottometti dokumenti ta' sostenn li juru l-interessi involuti fil-każ, bħal kemm huwa l-ammont ta' flus in kwistjoni, jekk il-każ għandux x'jaqsam mal-interessi tal-kumpanija tiegħek, jew x'passi ħadt biex issolvi t-tilwima.

8 Fejn irrid nibgħat l-applikazzjoni tiegħi għal għajjnuna legali?

Raad voor Rechtsbijstand

Postbus 70503

5201 CD Den Bosch

Netherlands

9 Kif nista' nsir naf jekk jiniex intitolat għal għajjnuna legali?

Inti u, jekk applikabbli, l-avukat tiegħek se tircievu deċiżjoni bil-miktub dwar ir-rikors tiegħek. Dan juri jekk ir-rikors tiegħek inrexxiex. Jekk id-deċiżjoni ma tkunx affavur tiegħek, tista' tappella.

10 X'għandi naghmel jekk inkun intitolat għal għajjnuna legali?

Għandek tħallas lill-avukati kontribuzzjoni lejn it-tariffi tagħhom, li l-ammont tagħha jiġi stabbilit mill-Bord tal-Għajjnuna Legali.

11 Min jagħżilli l-avukat, jekk inkun intitolat għal għajjnuna legali?

Fin-Netherlands, int tista' tagħzel l-avukat tiegħek stess. Madankollu, l-avukat irid ikun irregiſtrat mal-Bord tal-Għajjnuna Legali. Għal aktar informazzjoni, ara Sib Avukat (*Zoek een advocaat*) – [Il-Kamra Olandiża tal-Avukati](#) (*Nederlandse Orde van Advocaten*).

Jekk dan ma jkunx possibbli, il-Bord tal-Għajjnuna Legali, bħala l-awtorità riċevienti, jista' jittlob lill-president tal-fergħa lokali tal-Kamra Olandiża tal-Avukati biex jahtar avukat.

12 L-għajjnuna legali tkopri l-ispejjeż kollha tal-proċedimenti?

Le. Tħallas kontribuzzjoni għall-ispejjeż tal-avukat tiegħek. Ikollok tħallas ukoll it-tariffi tal-qorti jekk tmur il-qorti. Jistgħu jkunu dovuti wkoll xi tariffi jekk jintużaw esperti esterni jew uffiċjal ġudizzjarju. Fl-aħħar nett, jekk il-qorti tiddeċiedi kontrik, tista' tiġi ordnat tħallas l-ispejjeż tal-proċedimenti (inklużi l-ispejjeż tal-parti l-oħra).

13 Min għandu jħallas l-ispejjeż l-oħra jekk jien inkun intitolat biss għal għajjnuna legali limitata?

Iva. Tkun tista' titlob kontribuzzjoni fl-Istat Membru tiegħek.

14 L-għajjnuna legali tkopri l-appelli wkoll?

Iva.

15 L-għajjnuna legali tista' tiġi rtirata qabel il-konklużjoni tal-proċedimenti (jew saħansitra tiġi revokata wara t-terminazzjoni tal-proċedimenti)?

Jekk, bħala riżultat tal-każ, tircievi (pretensjoni fuq) ammont li jkun akbar minn nofs il-provvediment tal-kapital eżentat mit-taxxa li japplika dak iż-żmien, il-Bord tal-Għajjnuna Legali jista' jiddeċiedi li jirtira d-dritt tiegħek għal għajjnuna legali ssussidjata. F'dan il-każ, inti titqies kapaċi tħallas għall-assistenza legali inti stess.

16 Nista' nikkontesta r-rifjut li ningħata għajjnuna legali?

Int tista' tappella quddiem il-Bord tal-Għajnuna Legali kontra deċiżjoni tal-Bord tal-Għajnuna Legali rigward l-eligibbiltà tiegħek għall-għajnuna legali. Int tista' tikkontesta deċiżjoni dwar tali appell quddiem il-qorti distrettwali (*rechtbank*), u tista' tappella fit-tieni istanza quddiem is-Sezzjoni tal-Liġi Amministrattiva (*Afdeling bestuursrechtspraak*) tal-Kunsill tal-Istat (*Raad van State*).

L-aħħar aġġornament: 21/06/2022

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew deċiżjoni ta' tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviżi legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Għajnuna legali - Awstrija

1 Il-proċedimenti legali xi spejjeż jinvolvu, u normalment min irid iħallashom?

Matul il-proċedimenti ċivili jinqalgħu tariffi tal-qorti u l-partijiet jistgħu jgarrbu wkoll tariffi għall-esperti, l-interpreti u x-xhieda, l-ispejjeż tal-ivvjaġġar għall-partijiet u għal kwalunkwe kuratur maħtur mill-qorti (*Kuratoren*) (għall-partijiet li jkunu assenti jew li jkunu jeħtieġu kuratur), kif ukoll l-ispejjeż assoċjati mal-avviżi pubbliċi u r-rappreżentanza minn avukat. Kull parti inizzjalment tħallas l-ispejjeż tagħha; madankollu, il-parti telliefa fi proċedimenti ċivili hija obbligata tirrimborza l-ispejjeż tal-parti rebbieha.

2 X'inhija eżattament l-għajnuna legali?

Parti b'mezzi finanzjarji insuffiċjenti tista' tapplika għall-għajnuna legali (magħrufa bħala *Verfahrenshilfe* fi proċedimenti ċivili Awstrija) meta tibda l-proċedimenti ċivili jew fi kwalunkwe hin waqt li jkunu għaddejjin dawk il-proċedimenti. Skont ir-rikors, l-għajnuna legali tista' tiegħu l-forma ta' eżenzjoni sħiħa jew parzjali mit-tariffi tal-qorti u mit-tariffi u l-ispejjeż l-oħra msemmija fil-punt 1, kif ukoll il-hatra ta' avukat mingħajr ħlas.

Jekk jinħatar avukat, l-għajnuna legali tkopri wkoll il-konsulenza mogħtija mill-avukat qabel il-proċedimenti.

3 Għandi dritt għal għajnuna legali?

L-għajnuna legali tingħata biss jekk il-parti kkonċernata, fuq il-bażi tal-introjtu, l-assi u l-obbligi ta' manteniment tagħha, ma tkunx tista' tkopri l-ispejjeż elenkati fil-punt 1 (jew parti minnhom) mingħajr ma jiġi affettwat il-livell tar-riżorsi meħtieġa biex iżżomm livell tal-għajxien modest.

L-għajnuna legali ma tingħatax jekk l-azzjoni legali jew id-difiza maħsuba jidheru li jkunu manifestament frivoli jew nieqsa minn kwalunkwe prospett ta' suċċess.

4 L-għajnuna legali tingħata għal kull tip ta' proċediment?

L-għajnuna legali tingħata fil-proċedimenti kollha tal-qorti f'materji ċivili u kummerċjali, u r-rikorrent ma huwa soġġett għall-ebda rekwiżit ta' nazzjonalità jew residenza.

Meta l-għajnuna legali tingħata fil-proċedimenti oriġinali (*Titelverfahren*), din tkopri wkoll il-proċedimenti ta' eżekuzzjoni (*Vollstreckungsverfahren*). Parti li tkun ingħatat għajnuna legali fi Stat Membru ieħor tal-UE għal tilwima partikolari hija intitolata wkoll għall-għajnuna legali fl-Awstrija għall-proċedimenti assoċjati mar-rikonossiment u l-eżekuzzjoni tas-sentenza mogħtija fit-tilwima.

5 Jeżistu proċeduri speċjali f'każijiet ta' bżonn?

Le, iżda jekk isir rikors għall-għajnuna legali f'każ ta' ħtieġa (eż. fir-rigward tar-rappreżentanza legali fil-każ ta' miżuri provvizorji), il-qorti hija meħtieġa tiegħu deċiżjoni partikolarment malajr. Jekk il-qorti tal-proċess tagħti l-għajnuna legali permezz tal-hatra ta' avukat, il-kamra tal-avukati kompetenti taħtar l-avukat bħala r-rappreżentant tar-rikorrent fi żmien ftit jiem.

6 Minn fejn nista' nikseb formola ta' applikazzjoni għal għajnuna legali?

Fl-Awstrija, il-formola rilevanti ("ZPForm 1") tista' tingabar personalment minn kwalunkwe qorti tal-Prim'Istanza (qorti distrettwali (*Bezirksgericht*), qorti reġjonali (*Landesgericht*)) jew isir rikors għaliha bil-miktub minn tali qorti. Madankollu, hija disponibbli wkoll online minn <https://portal.justiz.gv.at/at.gv.justiz.formulare/Justiz/Verfahrenshilfe.aspx> u minn ċerti konsulati Awstrija. L-użu tal-formola huwa obligatorju.

7 X'dokumenti jridu jiġu pprezentati mal-formola tal-applikazzjoni għal għajnuna legali?

Id-dikjarazzjoni tal-assi inkluża fir-rikors għall-għajnuna legali ("ZPForm 1"), li tinkludi lista tal-assi (dħul u assi bħal proprjetà, bilanċi bankarji, poloz tal-assigurazzjoni, eċċ.) u tal-obbligazzjonijiet (obbligi ta' manteniment, eċċ.), kif ukoll informazzjoni dwar l-individwu u l-arranġamenti tal-għajxien tiegħu jew tagħha, għandha timtela b'mod preċiż. Jekk ikun possibbli, għandhom jiġu mehmuza wkoll id-dokumenti rilevanti. L-ghoti ta' informazzjoni mhux korretta jew mhux kompluta fid-dikjarazzjoni tal-assi huwa punibbli b'multa u jista' jwassal għal responsabbiltà ċivili għal kwalunkwe dannu kkawżat u jirriżulta fi prosekuzzjoni kriminali abbażi ta' frodi.

8 Fejn irid nibgħat l-applikazzjoni tiegħi għal għajnuna legali?

Ir-rikors għall-għajnuna legali ("ZPForm 1") irid jiġi pprezentat bil-miktub jew b'mod verbali lill-qorti tal-Prim'Istanza li tiddeċiedi jekk l-għajnuna legali tingħatax jew tiġix miċhuda. Madankollu, il-parti tista' tissottometti wkoll ir-rikors tagħha għall-għajnuna legali verbalment lill-qorti distrettwali fil-post tar-residenza tagħha fl-Awstrija, anki jekk dik il-qorti distrettwali ma tkunx kompetenti biex tiddeċiedi dwar it-tilwima, bil-kundizzjoni li s-sede tal-qorti tal-proċess tkun barra mid-distrett ġudizzjarju li fih tirsjedi l-parti. F'dak il-każ ir-rikors jintbagħat lill-qorti kompetenti.

9 Kif nista' nsir naf jekk jiniex intitolat għal għajnuna legali?

Il-qorti tiddeċiedi dwar ir-rikors għall-għajnuna legali. Dik id-deċiżjoni tintbagħat lir-rikorrent.

10 X'għandi nagħmel jekk inkun intitolat għal għajnuna legali?

Jekk il-qorti tkun iddeċidiet li l-għajnuna legali se tinkludi l-hatra ta' avukat u l-identità tal-avukat tkun diġà għet stabbilita (ara l-mistoqsija 11), jagħmel sens li tiġi kkuntattjata dik il-persuna.

B'mod ġenerali, huwa rakkomandat li jinkiseb parir legali minn professjonist legali awtorizzat għar-rappreżentanza (avukat jew nutar) qabel ma jinbdeu il-proċedimenti tal-qorti.

Madankollu, jekk parti ma tkunx rappreżentata minn avukat (u r-rappreżentanza minn avukat ma tkunx meħtieġa mil-liġi), huwa possibbli wkoll li parti tibda l-azzjoni, u tissottometti t-talbiet, ir-rikorsi u n-notifiki l-oħra kollha meħtieġa barra mis-seduta, verbalment fil-qorti distrettwali li tkun kompetenti biex tisma' l-proċedimenti inkwestjoni jew il-qorti distrettwali fil-post tar-residenza tagħha.

11 Min jagħżilli l-avukat, jekk inkun intitolat għal għajnuna legali?

Jekk il-qorti tkun iddeċidiet li l-għajnuna legali tinkludi l-hatra ta' avukat, il-kamra tal-avukati lokali tagħzel avukat minn fost il-membri tagħha f'ordni alfabeticu. Ir-rikorrent jista', madankollu, jipproponi avukat speċifiku. Għalkemm dik il-proposta ma torbot lill-kamra tal-avukati lokali, proposta ġustifikata ġeneralment tiġi aċċettata (jekk l-avukat jaqbel u diġà jkun familjari mal-każ, pereżempju).

12 L-għajnuna legali tkopri l-ispejjeż kollha tal-proċedimenti?

Fid-diskrezzjoni tagħha, il-qorti tista' tagħti għajnuna legali sħiħa jew, skont is-sitwazzjoni finanzjarja tar-rikorrent u b'kont meħud tal-ispejjeż mistennija, tista' teżentah minn ċerti tariffi biss. L-għajnuna legali tista' tkopri dan li ġej:

eżenzjoni provvizorja mill-ħlas tat-tariffi tal-qorti, it-tariffi tax-xhieda u tal-esperti, l-ispejjeż tal-avviżi pubbliċi neċessarji, l-ispejjeż ta' kuratur u l-ispejjeż fi flus tal-fiducjarju jew tal-avukat; eżenzjoni mid-depożitu biex jiġu koperti l-ispejjeż tal-parti avversarja;

ir-rappreżentanza minn skrivan tal-qorti jew, jekk ikun meħtieġ, minn avukat;

ir-rimborz tal-ispejjeż meħtieġa tal-ivvjaġġar imgarrba mill-parti sabiex tinstema' jew tispjega l-fatti quddiem il-qorti li tkun qiegħda tmexxi l-proċedimenti.

Madankollu, jekk il-qorti tiddeċiedi kontra tiegħek, ikollok tirrimborża l-ispejjeż tal-proċedimenti li jkunu saru mill-parti rebbieħa.

13 Min għandu jhallas l-ispejjeż l-oħra jekk jien inkun intitolat biss għal għajjnuna legali limitata?

Jekk iġġarrab spejjeż oħra neċessarji li ma jkunux koperti mill-għajjnuna legali mogħtija skont id-deċiżjoni tal-qorti, ikollok tħallashom inti stess, tal-anqas b' mod provviżorju. Madankollu, il-parti telliefa f'kawża ċivili fl-aħħar mill-aħħar trid tirrimborża l-ispejjeż tal-parti avversarja fuq bażi *pro rata*, skont il-porzjon tal-azzjoni li fir-rigward tagħha tkun ħarġet telliefa (jekk, pereżempju, ir-rikorrent ikun rebbieħ fir-rigward ta' żewġ terzi tal-azzjoni tiegħu u l-konvenut ikun rebbieħ fir-rigward ta' terzi, il-konvenut ġeneralment iħallas l-ispejjeż tiegħu u jirrimborża terzi tal-ispejjeż meħtieġa mgħarrba mir-rikorrent).

14 L-għajjnuna legali tkopri l-appelli wkoll?

L-għajjnuna legali tkopri l-istadji kollha tal-proċedimenti sal-konklużjoni tat-tilwima (u kwalunkwe proċediment ta' eżekuzzjoni li jista' jinbeda wara). Għalhekk tkopri wkoll l-appelli possibbli (jew il-proċeduri tal-appell).

15 L-għajjnuna legali tista' tiġi rtrata qabel il-konklużjoni tal-proċedimenti (jew saħansitra tiġi revokata wara t-terminazzjoni tal-proċedimenti)?

Il-qorti trid tiddikjara li l-għajjnuna legali skadiet jekk jirriżulta li l-kundizzjonijiet li abbażi tagħhom tkun oriġinarjament ingħatat l-għajjnuna legali ma jkunux aktar issodisfati (jekk iċ-ċirkostanzi finanzjarji tal-parti jinbidlu jew kwalunkwe azzjoni legali jew difiża oħra jidhru li jkunu manifestament frivoli jew nieqsa minn kwalunkwe prospett ta' suċċess) jew trid tirtira l-għajjnuna legali jekk ikun jista' jiġi ppruvat li r-rekwiżiti għall-għoti tal-għajjnuna legali ma kinux ġew issodisfati meta ngħatat. Fil-każ tal-aħħar, il-parti trid tħallas lura l-ammonti li tkun irċeviet u tħallas lill-avukat assenjat lilha abbażi tar-rata tiegħu.

Parti li tikseb riżorsi finanzjarji suffiċjenti fi żmien 3 snin mit-tmien tal-proċedimenti hija obligata tħallas lura l-għajjnuna legali, bil-kundizzjoni li hija tkun tista' tagħmel dan mingħajr ma jiġi affettwat il-livell tar-riżorsi meħtieġa biex iżżomm livell modest ta' għajxien. Sabiex tiġi valutata s-sitwazzjoni finanzjarja tal-parti, hija tiġi mitluba mill-qorti tippreżenta dikjarazzjoni aġġornata tal-assi (ġeneralment billi tissottometti d-dokument "ZPForm 1" ċertu żmien wara t-tmien tal-proċedimenti). Jekk id-dikjarazzjoni tal-assi ma tiġix ippreżentata lill-qorti fil-ħin bid-dokumenti neċessarji, l-għajjnuna legali tista' tiġi revokata u l-ammonti inkwistjoni jkollhom jiġu rimborżati.

16 Nista' nikkontesta r-rifjut li ningħata għajjnuna legali?

Appell kontra deċiżjoni li tirrifjuta l-għajjnuna legali jista' jiġi ppreżentat lill-qorti tat-tieni istanza, li tiegħu d-deċiżjoni finali. Mhux possibbli jiġi ppreżentat appell ieħor quddiem il-Qorti Suprema tal-Gustizzja (*Oberster Gerichtshof*).

L-aħħar aġġornament: 05/06/2023

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea.

Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew deġta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Għajjnuna legali - Polonja

1 Il-proċedimenti legali xi spejjeż jinvolvu, u normalment min irid iħallashom?

L-ispejjeż tal-proċedimenti legali huma l-ispejjeż meħtieġa biex persuna tasserixxi jew tiddefendi d-drittijiet tagħha quddiem qorti. Dawn ikopru l-ispejjeż tal-qorti u, meta l-parti targumenta l-każ tagħha personalment jew permezz ta' konsulent legali għajr avukat (*adwokat*), avukat prokuratur (*radca prawny*), jew aġent tal-proprietà industrijali (*rzecznik patentowy*), l-ispejjeż tal-ivvjaġġar lejn il-qorti tal-parti jew tal-konsulent legali tal-parti u ammont ekwivalenti għad-dħul mitluf tal-parti b'riżultat tal-komparsa tagħhom fil-qorti, iżda mhux oġġha mill-ekwivalenti tat-tariffa ta' konsulent legali professjonali wieħed, u meta l-parti tkun meġġuna minn konsulent legali li jkun avukat, avukat prokuratur jew aġent tal-proprietà industrijali, it-tariffa ta' dak il-konsulent legali.

L-ispejjeż tal-qorti jinkludu t-tariffi u l-ispejjeż.

Tiġi imposta tariffa fuq kull dokument ippreżentat li huwa soġġett għall-ħlas ta' tariffa. Id-dokumenti soġġetti għall-ħlas ta' tariffa u r-rati huma stabbiliti fl-Att tat-28 ta' Lulju 2005 dwar l-ispejjeż tal-qorti fi kwistjonijiet ċivili (*Ustawa z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych*). L-Att jistabbilixxi wkoll ir-regoli għall-kalkolu tal-ammont tal-ispejjeż.

B'mod partikolari, id-dokumenti li ġejjin huma soġġetti għal tariffa:

dikjarazzjoni tal-pretensjoni/kontrotalba;

dikjarazzjoni dwar l-estensjoni jew il-modifika ta' talba li b'riżultat tagħha jiżded il-valur li huwa s-suġġett tat-tilwima;

appelli (*apelacja u zażalenie*);

appell għall-oġġha istanza (*skarga kasacyjna*) u appell sabiex sentenza finali tiġi ddikjarata illeċita;

rikors għal annullament ta' sentenza fil-kontumacja;

ilment kontra ordni ta' ħlas;

intervent primarju (*interwencja główna*) u intervent sekondarju (*interwencja uboczna*);

talba sabiex jitressqu proċedimenti mhux kontenzjużi;

petizzjoni għal falliment;

talba għad-dħul/għat-tħassir mir-reġistru tal-artijiet,

talba għad-dħul fir-Registru tal-Qorti Nazzjonali (*Krajowy Rejestr Sądowy, KRS*) u fir-registru tal-irhna, u għal emenda jew tħassir ta' tali entrati;

talba għal reviżjoni ta' sentenza;

azzjoni għall-annullament ta' deċiżjoni arbitrali;

ilment kontra deċiżjoni ta' skrivani ġudizzjarju;

ilment kontra l-azzjonijiet tal-uffiċjal ġudizzjarju;

talba għall-ħruġ tad-dokumenti li ġejjin abbażi tal-proċess tal-kawża: kopja duplikata, estratt, ċertifikat, silta, dokument ieħor jew kopja, u talba għal kopja tar-registru tal-art (soġġett għal tariffa tar-registru).

L-ispejjeż jinkludu fost affarijiet oħra:

L-ispejjeż tal-ivvjaġġar ta' parti eżentata mill-ispejjeż tal-qorti, relatati mal-komparsa tal-parti fil-qorti, jekk dik il-komparsa tkun ġiet ordnata mill-qorti;

ir-rimborż tal-ispejjeż tal-ivvjaġġar u tal-akkomodazzjoni u l-qligħ mitluf jew l-introjt tax-xhieda b'rabta mal-komparsa tagħhom fil-qorti;

it-tariffi u r-rimborż tal-ispejjeż imġarrba minn periti, minn tradutturi u gwardjani maħtura għall-parti fil-kawża;

L-ispejjeż b'rata fissa għall-kumpilazzjoni ta' provi mill-perizja ta' bord ta' periti tal-qorti;

it-tariffi pagabbli lil persuni jew istituzzjonijiet oħrajn u r-rimborż tal-ispejjeż tagħhom;

L-ispejjeż tal-kumpilazzjoni ta' provi oħrajn;

L-ispejjeż tat-trasport u l-ħarsien ta' annimali u oġġetti;

L-ispejjeż tal-kollokament u tad-detenzjoni;

is-somom f'daqqa pagabbli lil gwardjani maħtura mill-qorti għat-tlestija ta' s'ħarriġ ta' sfond fi kwistjonijiet li jikkonċernaw l-annullament ta' żwieġ, divorzju u separazzjoni legali, u għas-superviżjoni tal-kuntatti tal-ġenituri skedati mill-qorti;

L-ispejjeż taċ-ċertifikat tat-tabib tal-qorti;

I-ispejjeż tal-medjazzjoni wara riferiment minn qorti;

I-ispejjeż tal-avviżi.

Sakemm ma jkunx previst mod ieħor mill-liġi, il-parti li tipprezenta lill-qorti dokument li huwa soġġett għal tariffa jew li jwassal għal nefqa hija responsabbli sabiex tħallas l-ispejjeż tal-qorti.

Xi entitajiet huma **eżentati mill-ispejjeż tal-qorti skont il-liġi** (ma hija meħtieġa l-ebda talba), pereżempju:

parti li titlob li tiġi stabbilita l-paternità jew il-maternità u li tasserixxi talbiet relatati (meta azzjoni għall-istabbiliment tal-paternità tkun manifestament infondata, madankollu, fid-deċiżjoni tagħha li tagħlaq il-proċedimenti, il-qorti tista' tordna lir-rikorrent iħallas l-ispejjeż tal-qorti mhux imħallsin, wara li tqis iċ-ċirkostanzi kollha tal-każ);

parti li titlob manteniment u l-intimat f'kawża għal tnaqqis fil-manteniment;

parti li titlob li l-klawżoli kuntrattwali jiġu ddkjarati ingusti;

impjegat li jiftaħ kawża jew jitlob proċedimenti ta' ġurisdizzjoni volontarja, hliet meta l-valur tat-talba jaqbez il-PLN 50 000, jew persuna li tressaq appell f'każijiet ta' sigurtà soċjali;

parti f'każ relatat mas-saħħa mentali;

persuna inkapaċitata fi proċedimenti għar-revoka jew għall-modifika tal-istatus ta' inkapaċità tagħha.

L-ispejjeż jithallsu b'mod provviżorju mit-Teżor tal-Istat jekk ikunu relatati ma' azzjoni meħhuda mill-qorti *ex officio* (eż. meta tilqa' provi mhux mitluba minn parti). Spejjeż oħra huma koperti b'mod provviżorju mill-parti li tkun talbet l-azzjoni li tagħti lok għalihom. Il-qorti tista' titlob lil parti tagħmel hlas bil-quddiem għall-ispejjeż, u ma tiħux l-azzjoni mitluba jekk il-hlas bil-quddiem ma jsirx. Ir-regoli tal-qorti dwar ir-rimborż ta' kwalunkwe ammont żejjed imħallas bil-quddiem u s-saldu tal-ispejjeż imġarrba fis-sentenza finali.

Fis-sentenza finali tagħha, il-qorti tiddeciedi wkoll min fl-aħħar mill-aħħar se jħallas l-ispejjeż tal-proċedimenti u f'liema proporzjon. Fi proċedimenti kontenzjużi, ir-regola hija li l-ispejjeż kollha jithallsu mill-parti li tifflel il-kawża (jiġifieri dawk imħallsa minn dik il-parti u dawk imħallsa mill-parti l-oħra). Jekk azzjoni tintrebaħ parzjalment, il-qorti tista' tordna li l-partijiet iġarrbu l-ispejjeż tagħhom stess (tiddeciedi li l-ebda parti ma tkun meħtieġa tħallas lura l-ispejjeż tal-parti l-oħra) jew taqsamhom *pro rata* (bil-parti inqas rebbieħa ordnata tħallas lura lill-parti l-oħra għal porzjon tal-ispejjeż ta' din tal-aħħar, kif stabbilit mill-qorti). Fi proċedimenti mhux kontenzjużi (imwettqa f'hafta każijiet, pereżempju sabiex tittiehed deċiżjoni dwar kwistjonijiet importanti tat-tfal, l-akkwist ta' wirt, jew it-terminazzjoni ta' koproprietà), ir-regola hija li l-ispejjeż jiġu paċuti b'mod reċiproku. Madankollu, skont is-sitwazzjoni, inkluża l-imġiba tal-partijiet matul il-proċedimenti, il-qorti għandha d-diskrezzjoni li tordna mod ieħor, pereżempju, li waħda mill-partijiet tħallas l-ispejjeż kollha, inklużi dawk imġarrba mill-partijiet l-oħra.

2 X'inhija eżattament l-għajnuna legali?

L-għajnuna legali hija pprovduta biex jiġi ffacilitat l-aċċess għall-ġustizzja għal persuni li jinsabu f'haġja jew f'ċirkostanzi finanzjarji diffiċli.

Il-leġiżlazzjoni li ġejja tirregola l-għajnuna legali:

a) f'kawzi amministrattivi: il-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili u l-Att dwar l-ispejjeż tal-qorti f'materji ċivili;

b) f'kawzi transfruntieri: minbarra l-iġijiet imsemmija fil-punt (a) hawn fuq, kif ukoll mill-Att dwar id-dritt għal għajnuna legali fi proċedimenti tal-qorti ċivili mmexxija fl-Istati Membri tal-Unjoni Ewropea u dwar id-dritt għal għajnuna legali bil-ħsieb ta' ftehim bonarju dwar it-tilwima qabel ma jinfethu l-proċedimenti (*Ustawa o prawie pomocy w postępowaniu w sprawach cywilnych prowadzonym w państwach członkowskich Unii Europejskiej oraz o prawie pomocy w celu ugodowego załatwienia sporu przed wszczęciem takiego postępowania*).

Kawzi transfruntieri huma kawzi li fihom rikorrent domiciljat jew abitwalment residenti fi Stat Membru ieħor tal-Unjoni Ewropea (bl-eċċezzjoni tad-Danimarka) jitlob l-għajnuna legali fi proċedimenti mmexxjin fir-Repubblika tal-Polonja jew li se jinfethu hemmhekk jew bil-ħsieb li jinstab ftehim bonarju dwar it-tilwima f'kawża ċivili li l-qorti Pollakki għandhom il-ġurisdizzjoni fuqha. Dawn huma wkoll kawzi li fihom rikorrent li jkun domiciljat jew abitwalment residenti fir-Repubblika tal-Polonja jitlob l-għajnuna legali fi proċedimenti mmexxija fi Stat Membru ieħor tal-Unjoni Ewropea jew li se jinfethu hemmhekk (bl-eċċezzjoni tad-Danimarka) jew bil-ħsieb li jinstab ftehim bonarju dwar it-tilwima f'kawża ċivili li l-qorti ta' dak l-Istat għandhom il-ġurisdizzjoni fuqha.

L-għajnuna legali tinkludi:

eżenzjoni mill-ispejjeż tal-qorti, sabiex il-parti ma jkollhiex għalfne tħallas bil-quddiem tariffi u spejjeż mal-bidu tal-proċedimenti u filwaqt li jkunu għadhom għaddejjin, inkluża l-ispiża tal-ivvjaġġar lejn il-qorti, jekk il-qorti tordna lill-parti sabiex tidher personalment;

il-hatra ta' konsulent legali mill-qorti fil-proċedimenti tal-qorti, inkluż għat-tnejjja tal-att promotur (f'kawzi transfruntieri, anke għall-fini li jagħti parir legali u ftehim bonarju ekstraġudizzjarju dwar it-tilwima), sabiex il-parti tkun rappreżentata minn avukat professjonali mingħajr hlas;

barra minn hekk, f'kawzi transfruntieri fejn ir-rikorrent ikun ipprezenta talba għal għajnuna legali fi proċedimenti mmexxija fi Stat Membru ieħor jew li se jinfethu hemmhekk:

a) eżenzjoni min-nefqa li tkopri l-ispejjeż tat-traduzzjoni tat-talba għal għajnuna legali fi Stat Membru ieħor u d-dokumenti meħtieġa b'apport għat-talba;

b) il-hatra ta' avukat jew avukat prokuratur biex jipprovi assistenza legali lill-rikorrent fir-Repubblika tal-Polonja għal proċedimenti mmexxija fi Stat Membru ieħor jew li se jinfethu hemmhekk, sad-data li fiha t-talba għal għajnuna legali tasal għand l-awtorità kompetenti ta' dak l-Istat Membru.

L-għajnuna legali tista' tkun sħiħa jew parzjali. Fil-każ tal-aħħar, din tista' tkopri biss il-hatra mill-qorti ta' konsulent legali mingħajr eżenzjoni mill-ispejjeż tal-qorti jew il-hatra mill-qorti ta' konsulent legali b'eżenzjoni parzjali mill-ispejjeż (eż. porzjon speċifiku tagħhom jew element speċifiku ta' spejjeż).

Fil-Polonja, hemm disponibbli wkoll għajnuna legali ad hoc bħala parti minn dak li jissejjaħ "għajnuna legali bla hlas" (nieodpłatna pomoc prawna). L-għajnuna legali bla hlas hija rregolata mill-Att tal-5 ta' Awwissu 2015 dwar l-għajnuna legali bla hlas, il-konsulenza ċivili bla hlas u l-edukazzjoni legali (Ustawa z 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwem obywatelskim oraz edukacji prawnej). L-għajnuna legali bla hlas tkopri:

parir legali mingħajr hlas ipprovdut minn avukat jew avukat prokuratur, anke fir-rigward tal-proċedimenti tal-qorti li jkunu għaddejjin;

it-tnejjja mingħajr hlas ta' abbozz ta' dokument, bl-eċċezzjoni ta' dokumenti proċedurali fi proċedimenti tal-qorti li jkunu għaddejjin;

it-tnejjja bla hlas ta' rikors għal eżenzjoni mill-ispejjeż tal-qorti u/jew għall-hatra mill-qorti ta' konsulent legali fi proċedimenti tal-qorti li jkunu għaddejjin;

medjazzjoni bla hlas.

3 X'inhuma r-ekwiżiti biex tingħata l-għajnuna legali?

L-għajnuna legali fil-proċedimenti tal-qorti hija disponibbli għall-persuni fiżiċi u ġuridici, kif ukoll għall-unitajiet organizzattivi intitolati bil-liġi li jkunu parti f'tali proċedimenti.

Persuna fiżika tista' tiġi eżentata mill-ispejjeż tal-qorti jekk ma tkunx tista' oġġarrab dawn l-ispejjeż mingħajr tbatija għaliha stess jew għall-familja tagħha jew jekk dawn ipoġġuom f'riskju ta' tali tbatija.

Persuna ġuridika jew unità organizzattiva, hliet persuni ġuridici intitolati bil-liġi li jkunu parti fi proċedimenti tal-qorti, tista' tiġi eżentata jekk ma jkollhiex biżżejjed mezzi biex tħallas l-ispejjeż. Il-kumpaniji kummerċjali (hliet fejn it-Teżor tal-Istat ikun l-uniku sieħeb jew azzjonist) jenħtieġ li juru wkoll li s-soċji jew l-azzjonisti tagħhom ma jkollhomx mezzi suffiċjenti sabiex iżidu l-assi tal-kumpanija jew jagħtu self lill-kumpanija.

L-organizzazzjonijiet soċjali mhux involuti f'attivitajiet kummerċjali jistgħu japplikaw ukoll għal eżenzjoni mill-ispejjeż tal-qorti fil-każijiet tagħhom stess imwettqa b'rabta mal-attivitajiet soċjali, xjentifiċi, edukattivi, kulturali, sportivi, karitatevoli jew ta' awtoassistenza fir-rigward tal-protezzjoni tal-konsumatur, il-harsien tal-ambjent u l-benesseri soċjali.

Ma hemm l-ebda limitu ta' introjtu fiss sabiex wieħed jirċievi għajjuna legali. Il-qorti teżercita d-diskrezzjoni tagħha f'dak ir-rigward, filwaqt li tqis il-kompożizzjoni tad-dħul, l-assi u n-nefqa tal-parti, inkluż in-numru ta' persuni dipendenti li għandha. Il-qorti tista' tikkonkludi wkoll li l-parti ma għandhiex biżżejjed mezzji sabiex tkopri t-tariffi tal-konsulent legali, iżda għandha biżżejjed mezzji sabiex tkopri xi wħud mill-ispejjeż tal-qorti jew saħansitra l-ispejjeż kollha.

Barra minn hekk, fi proċedimenti domestiċi, il-qorti tista' tirrifjuta li taħtar konsulent legali, anke meta l-parti ma tistax tħallas, jekk tqis li ma hemmx b'żonn tal-involviment ta' konsulent legali. Fil-prattika, dan iseħh meta l-każ ma jkunx ikkumplikat, speċjalment jekk il-parti tkun uriet fil-proċedimenti li jkunu saru sa dak il-mument li hija tkun familjari mal-ligi u mal-proċedura.

Fi proċedimenti transfruntieri, il-qorti tista' tirrifjuta l-għajjuna legali lil persuni residenti jew li jkunu qegħdin jgħixu fi Stat Membru ieħor tal-UE, bl-eċċezzjoni tad-Danimarka, jekk il-helsien imfittex jew id-difiża tad-drittijiet tkunu manifestament infondata. L-għajjuna legali tista' tiġi miċhuda wkoll għal raġunijiet relatati mal-merti tal-kawża, jekk ir-rikorrent ikun ingħata l-għajjuna legali qabel f'dik il-kawża għall-ftehim bonarju dwar it-tilwima qabel il-bidu tal-proċedimenti tal-qorti ċivili, iżda ma tkun intlaħqet l-ebda soluzzjoni.

Kundizzjoni formali għall-kisba tal-għajjuna legali hija li t-talba trid tiġi ppreżentata l-qorti bil-mod stabbilit fil-punti 6 sa 8 hawn taħt.

Minkejja li ntqal fuq, persuna li ma tafx il-lingwa Pollakka, fuq talba ppreżentata l-qorti li tkun qiegħda tisma' l-kawża (jew li għandha tisma' l-kawża jekk it-talba tiġi ppreżentata qabel il-bidu tal-proċedimenti), tista' tingħata **l-assistenza ta' interpretu bla ħlas matul is-seduta**. It-talba ma għandhiex għalfejn tissodisfa r-rekwiżiti formali bħal dawk għal rikorsi għall-għajjuna legali. Dan huwa stabbilit fl-Artikolu 5 tal-Att tas-27 ta' Lulju 2001 dwar l-organizzazzjoni tal-qorti ordinarji (Ustawa z dnia 27 lipca 2001 roku prawo o ustroju sądów powszechnych). Min-naħa l-oħra, parti li titlob assistenza mingħajr ħlas għat-traduzzjoni ta' atti proċedurali u dokumenti li jkunu meħtieġa li jiġu ppreżentati l-qorti trid tkun għamlet talba sempliċi għal għajjuna legali.

Huma eliġibbli għall-għajjuna legali bla ħlas biss il-persuni fiżiċi, inklużi l-kummerċjanti waħdenin li ma jimpjegawx persuni oħra (persuni li jaħdmu għal rashom), jekk ma jkunux jifilħu jħallsu l-ispejjeż tal-assistenza legali bi ħlas.

Avukat jew avukat prokuratur jista' jirrifjuta li jipprovdli l-għajjuna legali bla ħlas għal raġunijiet imperattivi, u jinforma lill-persuna eliġibbli b'ċentri oħrajn li jipprovdgħajjuna legali bla ħlas fid-distrett (powiat).

Jekk jinstab li l-problema kkomunikata mill-persuna eliġibbli ma tistax tiġi solvuta kompletament jew parzjalment permezz tal-ġħoti ta' għajjuna legali bla ħlas, b'mod partikolari li l-problema ma hijiex biss ta' natura legali, l-avukat jew l-avukat prokuratur għandu jinforma lill-persuna b'possibbiltajiet oħrajn sabiex tikkseb assistenza xierqa mingħand fornituri ta' servizzi ta' konsulenza mingħajr ħlas. Perezempju, jista' jipprovdli informazzjoni dwar is-servizzi ta' entità li tagħti parir b'xejn, fil-forma ta' skeda ta' informazzjoni dwar il-pariri (karta informacyjna poradnictwa).

Barra minn hekk, meta l-għajjuna legali mingħajr ħlas tkun biex tkopri l-medjazzjoni mingħajr ħlas, din ma tingħatax jekk il-każ ikun ġie rinviat għal medjazzjoni minn qorti jew awtorità oħra u meta jkun hemm suspett raġonevoli ta' vjolenza fir-relazzjoni tal-partijiet.

4 L-għajjuna legali tingħata għal kull tip ta' proċediment?

Iva. L-għajjuna legali hija disponibbli fil-kawżi ċivili kollha, inklużi kwistjonijiet tal-familja, kummerċjali, tal-impjegji u tas-sigurtà soċjali (eż. pensjonijiet tal-irtirar u annwalitajiet).

5 Jeżistu proċeduri speċjali f'każijiet ta' bżonn?

Ma hemmx proċedura speċifika għall-emerġenzi.

6 Minn fejn nista' nikseb formola ta' applikazzjoni għal għajjuna legali?

Ma hemm l-ebda formola ta' applikazzjoni uffiċjali għall-għajjuna legali fi proċedimenti nazzjonali. Talba ssir sempliċiment bil-miktub jew bil-fomm għar-rekord.

F'kawżi transfruntieri, tista' tintuża l-formola uffiċjali stabbilita fl-Anness tad-Deċiżjoni tal-Kummissjoni Nru 2004/844/KE tad-9 ta' Novembru 2004 li tistabbilixxi formola ta' applikazzjoni għal għajjuna legali skont id-Direttiva tal-Kunsill 2003/8/KE sabiex jittejjeb l-aċċess għall-ġustizzja f'tilwim transfruntieri billi jiġu stabbiliti regoli komuni minimi relatati ma' għajjuna legali għal tilwimiet bħal dawn. Il-formoli huma disponibbli fir-registri tal-qorti fejn il-proċedimenti huma pendenti jew għandhom jittressqu. Dawn jistgħu jidher wkoll mis-sit web tal-Ministeru għall-Ġustizzja. Madankollu, l-użu tal-formola ma huwiex obligatorju. Talba għandha tinkludi dikjarazzjoni li tagħti d-dettalji tal-istatus tal-familja, l-assi, l-introjtu u s-sorsi tal-għajjien tal-applikant. Talba għal għajjuna legali għall-ftehim bonarju dwar it-tilwima qabel il-bidu tal-proċedimenti tal-qorti ċivili trid tagħti wkoll rendikont dettaljat tal-fatti tal-kawża.

L-użu ta' formola huwa obligatorju biss għal kawżi transfruntieri li l-proċedimenti tagħhom qed jitmexxew fi Stat Membru ieħor u li jinvolvu ċittadin Pollakk jew persuna li għandha d-dritt ta' residenza permanenti fil-Polonja.

F'kawżi transfruntieri, it-talba tista' tiġi ppreżentata mhux bil-Pollakk biss iżda bl-Ingliż ukoll.

7 X'dokumenti jridu jiġu ppreżentati mal-formola tal-applikazzjoni għal għajjuna legali?

Talba għal eżenzjoni mill-ispejjeż tal-qorti jew għall-ħatra ta' avukat mill-qorti fi proċedimenti nazzjonali trid tinkludi dikjarazzjoni dwar l-istatus tal-familja, il-beni, l-introjtu u s-sorsi tal-għajjien f'konformità mal-mudell speċifikat fir-Regolament tal-Ministru għall-Ġustizzja tat-3 ta' Ottubru 2016 dwar il-ħlas mit-Teżor tal-Istat ta' għajjuna legali bla ħlas ipprovduta minn avukat maħtur mill-qorti (*Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu*). Il-mudelli huma disponibbli f'format elettroniku bil-Pollakk fis-siti web tal-qorti, fis-sit web tal-Ministeru għall-Ġustizzja u f'forma stampata fir-registri tal-qorti. Dan huwa rekwiżit formali, u **nuqqas ta' rettiffika ta' kwalunkwe nuqqas f'dan ir-rigward fi żmien ġimgħa mit-talba tal-qorti jagħti lok għal kaħda tat-talba**. Jekk iċ-ċirkostanzi mogħtija fit-talba jqajmu tħassib, il-qorti tista' tordna investigazzjoni dwar iċ-ċirkostanzi attwali tal-applikant, b'mod partikolari billi titlob lil dan tal-aħħar jipprovdli kjarifika jew dokumenti addizzjonali.

Fi proċedimenti transfruntieri, persuna li hija residenti jew residenti permanenti fi Stat Membru ieħor tal-UE, bl-eċċezzjoni tad-Danimarka, hija meħtieġa tehmeż dan li ġej mat-talba:

dokumenti li jikkonfermaw id-dettalji fit-talba;

dokumenti ta' sostenn fir-rigward tan-nazzjonalità, tal-post ta' residenza jew tar-residenza abitwali tal-applikant u, jekk l-applikant ma jkunx ċittadin ta' Stat Membru, dokument ta' sostenn li jikkonferma li l-applikant huwa residenti fit-territorju tal-Istat Membru f'konformità mal-ligi ta' dak l-Istat;

dikjarazzjoni mill-applikant dwar jekk l-applikant ikunx diġà ngħata għajjuna legali għall-ftehim bonarju dwar it-tilwima kkonċernata u, jekk din l-għajjuna tkun ingħata, iżda ma tkun intlaħqet l-ebda soluzzjoni, kjarifika tar-raġunijiet għal dan.

Id-dokumenti ta' hawn fuq jenfitegħ li jiġu tradotti bil-Pollakk jew bl-Ingliż minn persuna kkwalfikata sabiex tittraduċi dokumenti uffiċjali fl-Istat Membru minn fejn toriġina t-talba.

Jekk talba fi proċedimenti transfruntieri ma jkun fiha l-ebda informazzjoni meħtieġa, jew tqajjem tħassib dwar l-akkuratezza tagħha, il-qorti titlob lill-applikant jipprovdli kjarifika jew dokumenti addizzjonali f'limitu ta' żmien preskritt ta' mhux aktar minn xahar. B'mod partikolari, l-applikant jista' jipprovdli kopji tal-prospetti tat-taxxa, rendikonti u estratti tal-kontijiet bankarji, tad-depożiti bankarji jew tad-depożiti tat-titoli, jew taċ-ċertifikati li jindikaw l-ammont ta' salarju, ta-

tariffi u ta' rimunerazzjoni jew benefiċċji oħra miksuba, tal-pensjonijiet, tal-annwalitajiet u tal-ħlasijiet ta' manteniment. **Fil-każ ta' nuqqas ta' konformità mat-terminu, il-qorti teżamina t-talba abbażi tal-informazzjoni pprovduta.**

Fil-prattika, sabiex talba fi proċedimenti nazzjonali jew transfruntiera tiġi mħaffa, din għandha tkun akkumpanjata mill-bidu nett mid-dokumenti kollha li l-applikant iqis li huma meħtieġa sabiex tiġi ppruvata s-sitwazzjoni finanzjarja tiegħu, b'mod partikolari dawk imsemmija hawn fuq.

Jekk tintalab għajjuna legali bla ħlas, it-talba trid tinkludi d-dikjarazzjoni tal-applikant dwar in-nuqqas ta' mezzi suffiċjenti sabiex jiġihallu l-ispejjeż tal-assistenza legali mħallsa. Persuna li tkun qed titlob għajjuna legali bla ħlas fir-rigward tal-attività kummerċjali tagħha trid tippreżenta wkoll dikjarazzjoni li ma tkunx impjegat persuni oħra fl-aħħar sena. Id-dikjarazzjonijiet ta' hawn fuq iridu jiġu abbozzati skont il-mudelli predefiniti disponibbli fiċ-ċentri tal-għajjuna legali bla ħlas. Id-dikjarazzjonijiet għandhom jiġu pprezentati lill-persuna li tipprovi l-għajjuna legali bla ħlas.

Peress li l-għajjuna legali bla ħlas tipikament tingħata direttament fiċ-ċentru wara li ssir it-talba, l-applikant għandu jkollu wkoll dokument tal-identità u d-dokumenti kollha meħtieġa sabiex jippreżenta l-kwistjoni legali, sabiex l-għajjuna mogħtija tkun effettiva.

8 Fejn irid nibgħat l-applikazzjoni tiegħi għal għajjuna legali?

Talba għal eżenzjoni mill-ispejjeż tal-qorti jew għall-ħatra mill-qorti ta' konsulent legali għandha tiġi pprezentata lill-qorti li quddiemha għandhom jittressqu jew ikunu diġà għadhom għaddejnin il-proċedimenti f'tilwima nazzjonali.

Persuna fiżika residenti jew residenti abitwali fi Stat Membru tal-UE (bl-eċċezzjoni tad-Danimarka) li tippreżenta talba għal għajjuna legali fi proċedimenti transfruntieri li jkun għaddejnin jew li għandhom jittressqu quddiem qorti Pollakka tista' titlob għajjuna legali lill-qorti fejn il-proċedimenti dikjaratorji jkun għadhom għaddejnin jew ikunu se jittressqu. Jekk it-talba tikkonċerna għajjuna legali fi proċedimenti ta' eżekuzzjoni jew ta' infurzar, dan irid jiġi pprezentat quddiem il-qorti distrettwali kompetenti għat-territorju fejn għandha tiġi eżegwita d-deċiżjoni jew fejn se jsir l-infurzar. It-talbiet għall-għajjuna legali jistgħu jiġu sottomessi wkoll permezz tal-Ministeru għall-Ġustizzja Pollakk jew awtorità kompetenti maħtura tal-Istat Membru fejn l-applikant ikun residenti jew resident abitwali. Il-Ministeru għall-Ġustizzja jgħaddi minnufih dawn it-talbiet lill-qorti kompetenti.

Persuna fiżika residenti jew residenti abitwali fil-Polonja li tkun qed tfittex għajjuna legali fi proċedimenti li jkun għaddejnin jew li għandhom jittressqu fi Stat Membru ieħor (bl-eċċezzjoni tad-Danimarka) tista' tippreżenta t-talba quddiem il-qorti kompetenti tal-Istat Membru l-ieħor. It-talba tista' tiġi pprezentata wkoll permezz tal-qorti reġjonali kompetenti għall-post ta' residenza jew residenza abitwali fil-Polonja.

It-talba għal għajjuna legali taħt l-iskema ta' għajjuna legali bla ħlas tista' tiġi pprezentata lil wieħed miċ-ċentri ta' għajjuna legali bla ħlas fil-Polonja, li huma stabbiliti f'distretti u bliet bi status distrettwali. Għal mappa taċ-ċentri u d-dettalji ta' kuntatt ara: <https://darmowapomocprawna.ms.gov.pl/mapa-punktow>

9 Kif nista' nsir naf jekk jiniex intitolat għal għajjuna legali?

Il-qorti Pollakka tinnotifika lill-applikant bid-deċiżjoni tagħha dwar it-talba għal eżenzjoni mill-ispejjeż tal-qorti jew il-ħatra ta' konsulent legali mill-qorti.

Informazzjoni dwar l-istatus tat-talba u jekk intlaqgħetx jew le tista' tinkiseb ukoll bit-telefown jew bil-posta elettronika mir-reġistru tal-qorti.

L-applikanti għall-għajjuna legali bla ħlas jiġu infurmati direttament dwar ikunux eliġibbli fiċ-ċentru fejn tingħata l-assistenza legali mingħajr ħlas.

10 X'għandi nagħmel jekk inkun intitolat għal għajjuna legali?

Ma tkunx meħtieġa l-ebda azzjoni ulterjuri jekk tingħata eżenzjoni mill-ispejjeż tal-qorti. Madankollu, jekk ikun hemm spejjeż li trid iġġarrab l-parti eżentata biex ikollha d-drittijiet tagħha protetti (eż. spejjeż tat-traduzzjoni jew spejjeż tal-ivvjaġġar lejn il-qorti, jekk il-parti tkun giet imħarrka biex tidher personalment), il-parti jkollha titlob lill-qorti għal ħlas bil-quddiem għal dawn l-ispejjeż. Inkella, jista' jkun li l-qorti tistenna li l-parti eżentata mill-ispejjeż tal-qorti tkopri l-ispejjeż temporanjament, u mbagħad tiġi rimborzata wara. Jekk jingħata ħlas bil-quddiem, dan irid jiġi saldat abbażi ta' fatturi fi żmien xahar minn meta jingħata l-ħlas bil-quddiem, u fi kwalunkwe każ qabel ma tinħareġ deċiżjoni dwar is-saldu finali tal-ispejjeż tal-proċedimenti.

Jekk jinħatar avukat jew avukat prokuratur, dawn għandhom jiġu kkuntattjati. Il-qorti tinnotifika lill-applikant b'kopja tad-deċiżjoni li taħtar avukat jew avukat prokuratur iżda mingħajr dettalji tal-isem sħiħ u l-indirizz għan-notifika tal-avukat jew tal-avukat prokuratur maħtur. Il-qorti tikkomunika dawk id-dettalji f'ittra sussegwenti, wara li tkun giet infurmata b'dan mill-kunsill kompetenti tal-avukati reġjonali jew mill-kamra reġjonali tal-avukati prokuraturi.

Persuna eżentata mill-qorti mill-ispejjeż kollha tal-qorti jew minn xi wħud minnhom qabel il-bidu tal-proċedimenti tal-qorti hija meħtieġa tehmeż kopja tad-deċiżjoni ta' eżenzjoni mar-rikors jew att promotur ieħor.

Fil-qafas tal-iskema ta' għajjuna legali bla ħlas, persuna li tinstab li hija eliġibbli għall-għajjuna legali tirċiviha direttament fil-forma mistennija fiċ-ċentru tal-għajjuna legali bla ħlas.

11 Min jagħżilli l-avukat, jekk inkun intitolat għal għajjuna legali?

Avukat jew avukat prokuratur, kif applikabbli, jinħatar mill-kunsill kompetenti tal-avukati reġjonali jew mill-kamra reġjonali tal-avukati prokuraturi, iżda jekk jissemma konsulent legali speċifiku fit-talba, dan jinħatar b'ħala l-konsulent legali tal-applikant sa fejn ikun possibbli u bi qbil miegħu. L-avukat jew l-avukat prokuratur jistgħu jirrifjutaw li jitttraww il-każ għal raġunijiet imperattivi, f'liema każ il-korp awtoregulatorju jaħtar konsulent legali ieħor. Matul il-proċedimenti tista' tintalab bidla għal konsulent legali diġà maħtur, ukoll għal raġunijiet imperattivi.

Huwa possibbli li tiġi ddikjarata preferenza fit-talba fis-sens li l-konsulent legali għandu jkollu kmand tajjeb ta' ċerta lingwa barranija u jkun geġ minn fergħa speċifika tal-professjoni legali, b'mod partikolari li għandu jkun avukat jew avukat prokuratur. Fil-prattika, il-qorti tilqa' talba b'ħal din.

Fl-iskema ta' għajjuna legali bla ħlas, ma huwiex possibbli li jintgħażel avukat jew avukat prokuratur. Tali għajjuna legali tiġi pprovduta mill-avukat jew mill-avukat prokuratur dwar id-dmir fiċ-ċentru tal-għajjuna legali tal-għażla tal-applikant jew minn apprendist legali awtorizzati minn dak l-avukat jew avukat prokuratur.

12 L-għajjuna legali tkopri l-ispejjeż kollha tal-proċedimenti?

Parti li tkun ingħatat eżenzjoni sħiħa mill-ispejjeż tal-qorti ma tħallas l-ebda tariffa tal-qorti u ma iġġarrab l-ebda spiża. Jekk tkun eżentata parzjalment mill-ispejjeż tal-qorti, il-parti jeħtiġilha tkopri t-tariffi u l-ispejjeż tal-qorti sa fejn ma jkunux koperti mill-eżenzjoni. Jekk dik il-parti tirbaħ il-kawża, il-qorti tordna lill-parti li titef il-kawża tħallas lura dawk l-ispejjeż lill-parti rebbieħa fid-deċiżjoni li tagħlaq il-proċedimenti.

Jekk parti eżentata mill-ispejjeż tal-qorti ma jkollhiex suċċess sħiħ jew parzjali, fid-deċiżjoni tal-għeluq tagħha, il-qorti tordna lil dik il-parti tħallas lura l-ispejjeż tal-proċedimenti tal-qorti mgħarba mill-kontroparti (iżda mhux dawk imgħarba mit-Teżor tal-Istat).

13 Min għandu jħallas l-ispejjeż l-oħra jekk jien inkun intitolat biss għal għajjuna legali limitata?

Persuna eżentata parzjalment mill-ispejjeż tal-qorti hija meħtieġa tħallas l-ispejjeż tal-qorti li jifda.

14 L-għajjuna legali tkopri l-appelli wkoll?

L-għajjuna legali mogħtija mill-qorti tal-ewwel istanza tinkludi wkoll proċedimenti ta' appell u eżekuzzjoni. Parti li ma tkunx irrapprezentata minn konsulent legali (eż. avukat) fl-ewwel istanza tista' titlob dik il-forma ta' assistenza fit-tieni istanza. Meta jkun meħtieġ li jittressaq appell straordinarju, il-parti trid tippreżenta talba speċjali, li twassal għal deċiżjoni speċifika dwar dak il-pass legali biss.

15 L-għajjuna legali tista' tiġi rtrata qabel il-konkluzjoni tal-proċedimenti (jew saħansitra tiġi revokata wara t-terminazzjoni tal-proċedimenti)?

Il-qorti tista' tirrora l-għajjuna legali, kemm fil-forma ta' eżenzjoni mill-ispejjeż tal-qorti kif ukoll fil-ħatra mill-qorti ta' konsulent legali, jekk jinstab li r-raġunijiet li abbażi tagħhom tkun ingħatat ma kinux jeżistu jew ma baqgħux jeżistu. Fi kwalunkwe każ, il-parti tkun meħtieġa tħallas it-tariffi applikabbli kollha u tħallas lura l-ispejjeż, hliet li fil-każ tal-aħħar, il-qorti tista' wkoll tordna lill-parti tagħmel dan biss parzjalment, skont il-bidla fis-sitwazzjoni tal-parti.

Meta tirtira eżenzjoni, il-qorti tista' tissanzjona parti eżentata mill-ispejjeż tal-qorti abbażi ta' ċirkostanzi rrapprezentati ħazin b'mod konxju, b'multa sa PLN 1 000, u l-parti li ngħatat l-assistenza ta' konsulent legali maħtur fuq il-baži ta' ċirkostanzi b'hal dawn b'multa sa PLN 3 000. Indipendentement mill-obbligu li tħallas il-multa, il-parti jehtigilha tħallas it-tariffi applikabbli kollha u tkopri l-ispejjeż li għalihom il-parti hija responsabbli, jew tħallas it-tariffi tal-konsulent legali maħtur mill-qorti.

Persuna li terġa' tapplika għall-eżenzjoni mill-ispejjeż tal-qorti li konxjament irrapprezentat b'mod żbaljat iċ-ċirkostanzi tagħha fir-rigward tal-istat tal-familja, l-assi, l-introġitu u s-sorsi tal-għajxien, se jkollha r-rikors miċhud mill-qorti u se tkun meħtieġa tħallas multa sa PLN 2 000.

Jista' jittressaq appell kontra deċiżjoni ta' multa fil-konfront ta' parti, kif stabbilit fil-punt 16 hawn taħt.

16 Nista' nikkontesta r-rifjut li ningħata għajnunata legali?

Iva. Jista' jittressaq appell kontra deċiżjoni li tirtirifjuta eżenzjoni jew il-ħatra mill-qorti ta' konsulent legali jew, jekk tkun inħarġet minn skrivan ġudizzjarju, jista' jiġi pprezentat ilment kontra d-deċiżjoni ta' dan tal-aħħar. **Qabel ma deċiżjoni tiġi kkontestata, talba għal dikjarazzjoni bil-miktub tar-raġunijiet trid tiġi pprezentata fi żmien ġimgħa min-notifika tad-deċiżjoni. Wara li jirċievi d-deċiżjoni b'dikjarazzjoni bil-miktub tar-raġunijiet, l-appell irid jittressaq fi żmien ġimgħa**, indirzzat lill-qorti li tkun ħarġet id-deċiżjoni. Ma tintalab l-ebda tariffa fuq talba għal dikjarazzjoni bil-miktub tar-raġunijiet jew appell jew ilment kontra deċiżjoni tal-iskrivan ġudizzjarju. Proċedura simili tapplika fil-każ ta' rtirar ta' eżenzjoni mogħtija qabel mill-ispejjeż tal-qorti jew tal-ħatra mill-qorti ta' konsulent legali.

B'kuntrast ma' dan, persuna rrifjutata għajnunata legali bla ħlas ma tistax tikkontesta tali rifjut.

Aktar informazzjoni

L-Att tat-28 ta' Lulju 2005 dwar l-ispejjeż tal-qorti fi kwistjonijiet ċivili;

Il-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili tas-17 ta' Novembru 1964;

L-Att tas-17 ta' Diċembru 2004 dwar id-dritt għal għajnunata legali fi proċedimenti tal-qorti ċivili mwettqa fl-Istati Membri tal-Unjoni Ewropea u dwar id-dritt għal għajnunata legali bil-ħsieb tal-ftehim bonarju dwar it-tilwima qabel ma jittressqu l-proċedimenti;

2004/844/KE: Id-Deċiżjoni tal-Kummissjoni tad-9 ta' Novembru 2004 li tistabbilixxi formola ta' talba għal għajnunata legali skont id-Direttiva tal-Kunsill 2003/8 /KE sabiex jiġi mtejjeb l-aċċess għall-ġustizzja f'tilwim transfruntier billi jiġu stabbiliti regoli komuni minimi relatati ma' għajnunata legali għal tilwimiet b'hal dawn;

L-Att tal-5 ta' Awwissu 2015 dwar l-għajnunata legali bla ħlas, il-konsulenza ċivili bla ħlas u l-edukazzjoni legali;

<http://www.darmowapomocprawna.ms.gov.pl/>;

<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/formularze>

siti web ta' qradi distrettwali u reġjonali individwali.

17 It-talba għal għajnunata legali għandha l-effett li tissospendi l-perjodu ta' preskrizzjoni?

F'każijiet ta' talbiet għal eżenzjoni mill-ispejjeż tal-qorti, il-preżentazzjoni tat-talbiet rilevanti jew appell kontra deċiżjoni li tirtirifjuta l-eżenzjoni ma tissospendix, fil-prinċipju, il-proċedimenti li jkunu għaddejjin, sakemm l-applikant ma jkunx kiseb eżenzjoni mill-ispejjeż tal-qorti b'riżultat ta' talba magħmula fid-dikjarazzjoni tal-pretensjoni jew qabel ma tkun tressqet il-kawża. Fil-każ ta' każda definittiva ta' talba pprezentata qabel l-iskadenza tat-terminu għall-ħlas tat-tariffa għall-att proċedurali, it-terminu għall-ħlas jibda jiddekorri mill-ġdid mid-data tan-notifika tat-talba għall-ħlas jew, f'ċerti każijiet meta l-parti tkun irrapprezentata minn avukat jew avukat prokuratur, mid-data tan-notifika tad-deċiżjoni li tiċhad it-talba għal eżenzjoni mill-ispejjeż. Madankollu, kwalunkwe talba ġdida għal eżenzjoni mill-ispejjeż legali bbażata fuq l-istess ċirkostanzi ma tibqax taffettwa t-terminu għall-ħlas tat-tariffa.

F'każijiet ta' talbiet għall-ħatra ta' konsulent legali mill-qorti, il-preżentazzjoni tat-talba rilevanti jew appell kontra deċiżjoni li tirtirifjuta dik il-ħatra ma tissospendix, fil-prinċipju, il-proċedimenti li jkunu għaddejjin, sakemm it-talba ma tkunx saret fid-dikjarazzjoni tal-pretensjoni jew qabel ma tkun tressqet il-kawża. Madankollu, il-qorti tista' tissospendi s-smiġħ tal-kawża sakemm tittiehed deċiżjoni finali dwar it-talba. Għaldaqstant, hija ma tistax tiffissa seduta iżda tista' tħassar jew tipposponi seduta skedata.

Meta r-rappreżentanza legali minn avukat jew avukat prokuratur tkun obligatorja għal att proċedurali partikolari (il-preżentazzjoni ta' appell fl-oghla istanza (*skarga kasacyjna*), talba għal reviżjoni ta' sentenza, ċerti appelli kontra deċiżjonijiet tal-qorti), il-preżentazzjoni ta' talba għall-ħatra ta' konsulent legali mill-qorti qabel l-iskadenza tat-terminu għat-tweġiq ta' tali azzjoni twaqqaf it-terminu. Irrispettivament minn jekk it-talba tintlaqax jew tiġix miċhuda, it-terminu jerġa' jibda jiddekorri. Madankollu, kwalunkwe talba ġdida bbażata fuq l-istess ċirkostanzi ma tibqax taffettwa d-dekorrenza tat-terminu.

Informazzjoni ulterjuri

L-Att tat-28 ta' Lulju 2005 dwar l-ispejjeż tal-qorti fi kwistjonijiet ċivili;

Il-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili tas-17 ta' Novembru 1964;

L-Att tas-17 ta' Diċembru 2004 dwar id-dritt għal għajnunata legali fi proċedimenti tal-qorti ċivili mwettqa fl-Istati Membri tal-Unjoni Ewropea u dwar id-dritt għal għajnunata legali bil-ħsieb tal-ftehim bonarju dwar it-tilwima qabel ma jittressqu l-proċedimenti;

2004/844/KE: Id-Deċiżjoni tal-Kummissjoni tad-9 ta' Novembru 2004 li tistabbilixxi formola ta' talba għal għajnunata legali skont id-Direttiva tal-Kunsill 2003/8 /KE sabiex jiġi mtejjeb l-aċċess għall-ġustizzja f'tilwim transfruntier billi jiġu stabbiliti regoli komuni minimi relatati ma' għajnunata legali għal tilwimiet b'hal dawn;

L-Att tal-5 ta' Awwissu 2015 dwar l-għajnunata legali bla ħlas, il-konsulenza ċivili bla ħlas u l-edukazzjoni legali;

<http://www.darmowapomocprawna.ms.gov.pl/>;

<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/formularze>

siti web ta' qradi distrettwali u reġjonali individwali.

L-aħħar aġġornament: 12/03/2024

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea.

Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Għajnunata legali - Portugali

1 Il-proċedimenti legali xi spejjeż jinvolvu, u normalment min irid iħallashom?

Skont it-termini tal-Artikolu 529 tal- [Kodiċi tal-Proċedura Ċivili Portugiż \(Código de Processo Civil\)](#), l-ispejjeż involuti fi proċedimenti tal-qorti jikkonsistu minn:

i. mit-tariffi tal-qorti (*taxa de justiça*);

ii. mill-ispejjeż relatati mal-kawża (*encargos*);

iii. mill-ispejjeż tal-partijiet (*custas de parte*).

Għaldaqstant:

i. It-tariffi tal-qorti jridu jithallsu minn kull waħda mill-partijiet involuti, għall-proċedimenti legali rispettivi li jkollhom jinbdew. L-ispejjeż tal-qorti jiġu kkalkulati skont il-valur jew il-kumplessità tat-talba, skont it-termini tar- [Regolamenti Portugiżi dwar l-Ispejjeż tal-Qorti \(Regulamento das Custas Processuais\)](#) u tat-tabelli annessi ma' dawk ir-Regolamenti. It-tariffi tal-qorti huma espressi f"unitajiet ta' kont" (*unidades de conta – UC*), kif stipulat fl-Artikolu 5 tar-Regolamenti dwar l-Ispejjeż tal-Qorti. FI-2023, il-valur ta' UC 1 se jibqa' l-istess, jiġifieri EUR 102,00. Dan l-ammont jista' jinbidel maż-żmien.

ii. L-ispejjeż relatati mal-kawża huma dawk imġarrba bħala riżultat tal-proċedimenti tal-qorti (bħall-ħlasijiet lill-esperti, is-servizzi ta' interpretazzjoni, eċċ.) meta jintalbu mill-partijiet jew jiġu ordnati mill-imħallef – ara l-Artikolu 16 tar-Regolamenti dwar l-Ispejjeż tal-Qorti.

iii. L-ispejjeż tal-partijiet huma l-ammonti minfuqa minn kull waħda mill-partijiet fit-ttrattament tal-kawża, somma li huma jithallsu lura jekk il-kontroparti tiffel il-kawża, skont it-termini tal-Artikolu 26 tar-Regolamenti dwar l-Ispejjeż tal-Qorti (eż. l-ispejjeż tal-ħlasijiet lil avukat; spejjeż tal-uffiċjali eżekuttivi maħtura mill-qorti, eċċ.).

2 X'inhija eżattament l-għajnuna legali?

L-aċċess għal-liġi u għall-Qrati huwa previst fil-[Liġi Nru 34/2004 tad-29 ta' Lulju 2004](#).

Skont it-termini tal-Artikolu 6 tal-Liġi Nru 34/2004, il-protezzjoni legali hija disponibbli f'zewġ forom:

i. konsulenza legali

ii. għajnuna legali.

Għaldaqstant:

i. Skont it-termini tal-Artikoli 14 u 15 tal-Liġi Nru 34/2004, il-konsulenza legali tikkonsisti fi kjarifika teknika dwar il-liġi applikabbli għal kwistjonijiet jew każijiet speċifiċi u tista' tingħata minn avukati.

ii. Skont l-Artikolu 16 tal-Liġi Nru 34/2004, l-għajnuna legali teżisti fil-forom li ġejjin:

eżenzjoni mit-tariffi tal-qorti u spejjeż oħra relatati mal-kawża;

il-ħatra ta' konsulent legali (bħal avukati u solicitors) u l-ħlas tat-tariffi tagħhom u spejjeż oħra (bħall-ispejjeż tal-ivvjaġġar);

il-ħlas tat-tariffi tal-konsulent legali maħtur mill-qorti (bħal avukat fi proċedimenti kriminali);

il-ħlas tat-tariffi tal-qorti u spejjeż oħra relatati mal-kawża, f'pagamenti parzjali;

il-ħatra ta' konsulent legali u l-ħlas tat-tariffi u l-ispejjeż rilevanti, f'pagamenti parzjali;

il-ħlas tat-tariffi u tal-ispejjeż dovuti lill-konsulent legali maħtur mill-qorti, f'pagamenti parzjali;

l-attribuzzjoni ta' uffiċjal eżekuttiv maħtur mill-qorti u l-ħlas tat-tariffa korrispondenti (pereżempju għan-notifika ta' taħrika, għall-miżuri neċessarji biex jitwettag il-qbid ta' assi, u proċeduri oħra ta' eżekuzzjoni).

3 X'inhuma r-rekwiżiti biex tingħata l-għajnuna legali?

Bis-saħħa tal-Artikolu 7 tal-Liġi Nru 34/2004, il-kategoriji ta' persuni li ġejjin huma intitolati għall-protezzjoni legali, jekk ikunu jistgħu jagħtu prova ta' diffikultajiet finanzjarji:

iċ-ċittadini Portugiżi;

iċ-ċittadini tal-Unjoni Ewropea;

persuni barranin u persuni apolidi li jkollhom permess ta' residenza validu fi Stat Membru tal-Unjoni Ewropea;

barranin mingħajr permessi ta' residenza validi fi Stat Membru tal-Unjoni Ewropea meta r-residenza tiġi attribwita lil ċittadini Portugiżi fl-istess sitwazzjoni

skont il-liġijiet ta' dawk l-Istati;

l-organizzazzjonijiet mingħajr skop ta' qligħ huma intitolati biss għal protezzjoni legali fil-forma ta' għajnuna legali.

NB: l-entitajiet li jagħmlu qligħ u l-kumpaniji limitati individwali mhumiex intitolati għal protezzjoni legali.

4 L-għajnuna legali tingħata għal kull tip ta' proċediment?

Skont l-Artikolu 17 tal-Liġi Nru 34/2004 u l-Artikolu 7 tal-[Ordni Ministerjali ta' Implimentazzjoni Nru 46/2015 tat-23 ta' Frar 2015 \(Portaria n.º 46/2015\)](#), l-iskema ta' għajnuna legali hija applikabbli:

għall-qrati kollha, irrispettivament mit-tip ta' kawża;

għall-Imħallfin tal-Paci;

għas-sistemi ta' soluzzjoni alternattiva għat-tilwim bħall-medjazzjoni mmexxija mill-Istat (*mediação pública*), eż. medjazzjoni tal-familja jew tax-xogħol;

għal każijiet immexxija minn uffiċċji tar-reġistru;

għal inventarji li jkun qed jiġu ttrattati f'uffiċċji notarili;

fi proċedimenti ta' reati amministrattivi.

Links utli:

[Sistema ta' Medjazzjoni tal-Familja mmexxija mill-Istat \(bil-Portugiż\)](#)

[Sistema ta' Medjazzjoni tax-Xogħol immexxija mill-Istat \(bil-Portugiż\)](#)

5 Jeżistu proċeduri speċjali f'każijiet ta' bżonn?

F'każijiet urġenti, meta ma tkun ittieħdet l-ebda deċiżjoni finali dwar l-għajnuna legali mitluba fiż-żmien meta jkun dovut il-ħlas tat-tariffi tal-qorti u spejjeż oħra relatati mal-kawża, ir-rikorrent irid jipprezenta d-dokument li jipprova li huwa għamel rikors għall-għajnuna legali u mbagħad jipproċedi kif ġej (ara l-Artikolu 29 (5) tal-Liġi Nru 34/2004):

Meta d-deċiżjoni tad-dipartiment tas-sigurtà soċjali kompetenti tkun għadha mhijex magħrufa, l-iskadenza għall-ħlas rilevanti tiġi sospiza sakemm id-deċiżjoni tiġi kkomunikata lir-rikorrent.

Meta tkun diġà ittieħdet deċiżjoni mid-dipartiment tas-sigurtà soċjali biex tingħata għajnuna legali fil-forma ta' ħlas bin-nifs, il-ħlas tal-ewwel pagament parzjali jkun dovut 10 ijiem mid-data li fiha d-deċiżjoni tiġi kkomunikata lir-rikorrent, mingħajr preġudizzju għall-ħlas lura aktar tard tal-flus imħallsa f'każijiet fejn id-deċiżjoni tiġi rrevokata.

Meta tkun diġà nħarġet deċiżjoni negattiva mid-dipartiment tas-sigurtà soċjali, il-ħlas ikun dovut 10 ijiem mid-data meta d-deċiżjoni tiġi kkomunikata lir-rikorrent, mingħajr preġudizzju għall-ħlas lura aktar tard tal-flus imħallsa f'każijiet fejn id-deċiżjoni tiġi rrevokata.

Jekk iġhaddi perjodu ta' 30 jum mingħajr ma tkun ittieħdet l-ebda deċiżjoni dwar it-talba għal protezzjoni legali (konsulenza legali jew għajnuna legali), it-talba titqies li tkun ingħatat b'mod taċitu, u l-parti interessata tista' tinvoka dan il-kunsens taċitu quddiem il-Qorti jew il-Kamra tal-Avukati Portugiża, skont il-forma ta' protezzjoni legali mitluba – ara l-Artikolu 25 tal-Liġi Nru 34/2004.

6 Minn fejn nista' nikseb formola ta' applikazzjoni għal għajnuna legali?

Il-formoli meħtieġa biex wieħed japplika għal protezzjoni legali fil-forma ta' konsulenza legali jew kwalunkwe forma oħra ta' għajnuna legali, inkluża l-formola biex wieħed japplika għall-għajnuna legali fi Stat Membru ieħor, jistgħu jtinizzju mis-sit web tas-Sigurtà Soċjali Portugiża [hawnhekk \(bil-Portugiż\)](#).

7 X'dokumenti jridu jiġu pprezentati mal-formola tal-applikazzjoni għal għajnuna legali?

Il-lista tad-dokumenti li jridu jiġu mehmuża mar-rikors tista' tinstab f"II-Protezzjoni Legali – Gwida Prattika" (*Guia Prático Protecção Jurídica*), maħruġa mill-Istitut Portugiż għas-Sigurtà Soċjali (*Instituto da Segurança Social, I.P.*), u ppubblikata fuq il-paġna tal-"Gwidi Prattiki" (*Guias Práticos*) tas-sit web tiegħu, aċċessibbli permezz ta' kwalunkwe waħda mil-links li ġejjin:

[📄 Is-sit web tas-Sigurtà Soċjali Portugiża](#)

[📄 II-Protezzjoni Legali – Gwida Prattika \(bil-Portugiż\)](#)

8 Fejn irrid nibgħat l-applikazzjoni tiegħi għal għajjuna legali?

Ir-rikors u d-dokumenti mehmuża miegħu jistgħu jiġu pprezentati personalment jew jintbagħtu bil-posta, faks jew email lil kwalunkwe dipartiment tal-Istitut tas-Sigurtà Soċjali li jitratta direttament mal-pubbliku.

Il-lista tal-uffiċċji centrali tas-sigurtà soċjali għal kull distrett u l-indirizzi, in-numri tal-faks u l-indirizzi tal-posta elettronika rispettivi tagħhom tista' tiġi kkonsultata [📄 hawnhekk \(bil-Portugiż\)](#).

9 Kif nista' nsir naf jekk jiniex intitolat għal għajjuna legali?

Id-deċiżjoni li tingħata l-għajjuna legali trid tispeċifika liema forum ta' għajjuna legali ġew approvati, u din id-deċiżjoni hija r-responsabbiltà tal-manieġer superjuri tad-dipartiment tas-sigurtà soċjali għaż-żona li fiha jkun residenti jew ibbażat ir-rikorrent. Meta r-rikorrent ma jkunx residenti fil-Portugall, din id-deċiżjoni tittiehed mill-manieġer superjuri tad-dipartiment tas-sigurtà soċjali li lilu jkun ġie pprezentat ir-rikors – ara l-Artikoli 20 u 29 tal-Liġi Nru 34/2004. Skont it-termini tal-Artikolu 26 tal-Liġi Nru 34/2004, ir-rikorrenti jridu jiġu nnotifikati bid-deċiżjonijiet li japprovaw rikors għall-għajjuna legali. Bħala regola, tali notifika tintbagħat fl-indirizz li r-rikorrent ikun ta fuq il-formola bħala l-indirizz tal-korrispondenza tiegħu.

10 X'għandi nagħmel jekk inkun intitolat għal għajjuna legali?

Meta jinħatar konsulent legali f'ismu, ir-rikorrent jiġi nnotifikat bl-indirizz tal-uffiċċju tal-konsulent legali inkwistjoni, u jiġi infurmat ukoll li huwa d-dmir tar-rikorrent li jikkoopera b'mod sħiħ miegħu, bir-riskju li l-għajjuna legali titneħħa jekk din il-kollaborazzjoni ma sseħħ.

Sabiex l-għajjuna legali fil-forma ta' eżenzjoni totali jew parzjali mit-tariffi tal-qorti u mill-ispejjeż relatati mal-kawża mgarrba mill-qorti tidhol fis-seħħ, ir-rikorrent irid jipprezenta d-dokument li juri li din l-għajjuna ngħatat fil-perjodu mogħti għall-pagament tat-tariffi tal-qorti.

11 Min jagħżilli l-avukat, jekk inkun intitolat għal għajjuna legali?

Il-konsulent legali jinħatar mill-Kamra tal-Avukati Portugiża, li mbagħad tinnotifika lir-rikorrent skont it-termini tal-Artikoli 30 u 31 tal-Liġi Nru 34/2004.

12 L-għajjuna legali tkopri l-ispejjeż kollha tal-proċedimenti?

L-għajjuna legali tkopri l-ispejjeż deskritti fl-Artikolu 16 tal-Liġi Nru 34/2004, li huma:

it-tariffi tal-qorti u spejjeż oħra relatati mal-kawża;

il-ħlas tat-tariffi għall-konsulent legali;

il-ħlas tat-tariffi għall-konsulent legali maħtur mill-qorti;

il-ħlas tat-tariffi tal-qorti u spejjeż oħra relatati mal-kawża, f'pagamenti parzjali;

il-ħlas tat-tariffi għall-konsulent legali, f'pagamenti parzjali;

il-ħlas tat-tariffi għall-konsulent legali maħtur mill-qorti, f'pagamenti parzjali;

l-ispejjeż tal-uffiċjal eżekuttiv maħtur mill-qorti;

il-ħlas tal-ispejjeż li jirriżultaw mill-fatt li l-kawża tkun ta' natura transfruntiera, f'każijiet fejn ir-rikorrent ikun jirrisjedi fi Stat Membru ieħor.

13 Min għandu jhallas l-ispejjeż l-oħra jekk jien inkun intitolat biss għal għajjuna legali limitata?

Skont l-Artikolu 29(4) u (5) tal-Liġi Nru 34/2004, kwalunkwe spiża li jifdal għandha titfallas mir-rikorrent. Dan huwa mingħajr preġudizzju għar-rikorrent li jiġi kkompensat għall-ispejjeż tal-partijiet, skont it-termini tal-Artikolu 26 tar-Regolamenti dwar l-Ispejjeż tal-Qorti, jekk ir-rikorrent jirbaħ il-kawża tiegħu.

14 L-għajjuna legali tkopri l-appelli wkoll?

Iva, l-għajjuna legali tibqa' fis-seħħ għall-appelli u tkopri l-proċedimenti sussegwenti kollha marbuta mal-kawża li għaliha tkun ingħatat l-għajjuna legali. L-għajjuna legali tapplika wkoll għall-kawża prinċipali fil-qorti, meta tingħata f'xi wieħed mill-proċedimenti relatati. L-għajjuna legali tibqa' fis-seħħ ukoll għal kwalunkwe proċedura ta' eżekuzzjoni li tirriżulta minn deċiżjonijiet ġudizzjarji meħuda fi proċedimenti li fihom tkun ingħatat l-għajjuna legali – ara l-Artikolu 18 tal-Liġi Nru 34/2004.

15 L-għajjuna legali tista' tiġi rtrata qabel il-konklużjoni tal-proċedimenti (jew saħansitra tiġi revokata wara t-terminazzjoni tal-proċedimenti)?

Iva, l-għajjuna legali tista' tiġi kkanċellata b'mod sħiħ jew parzjali, qabel it-tmiem tal-proċedimenti, f'dawk il-każijiet previsti fl-Artikolu 10 tal-Liġi Nru 34/2004. Dan japplika għal każijiet fejn ir-rikorrent jew membri tal-familja tiegħu sussegwentement jiksbu mezzi finanzjarji suffiċjenti. F'dan il-każ, huwa d-dmir tar-rikorrent li jiddikjara li jista' jgħaddi mingħajr protezzjoni legali, b'mod sħiħ jew parzjali, jew jirriskja li jkun soġġett għall-penali rilevanti.

16 Nista' nikkontesta r-rifjut li ningħata għajjuna legali?

Jekk id-dipartiment tas-sigurtà soċjali jiddeċiedi li jiċhad ir-rikors, b'mod sħiħ jew parzjali, huwa jrid jinnotifika lir-rikorrent bil-miktub dwar l-intenzjoni tiegħu, u jagħti lir-rikorrent għaxart ijiem biex iwieġeb. Ir-rikorrent jista', mar-risposta tiegħu, jissottometti dokumenti li kienu neqsin, jew li jservu biex jikkonfermaw l-argumenti tiegħu. Jekk ir-rikorrent ma jwieġibx fi żmien 10 ijiem tax-xogħol, id-deċiżjoni mbagħad issir definittiva, mingħajr ma tintbagħat ittra oħra lir-rikorrent – ara l-Artikolu 37 tal-Liġi Nru 34/2004, li jirreferi għall-Kodiċi tal-Procedura Amministrattiva Portugiż (*Código do Procedimento Administrativo*).

Ir-rikorrent jista' jikkontesta d-deċiżjoni meħuda mid-dipartiment tas-sigurtà soċjali quddiem il-qorti. F'dan il-każ, ir-rikorrent irid jissottometti talba bil-miktub li tikkontesta d-deċiżjoni fi żmien 15-il jum lid-dipartiment tas-sigurtà soċjali li jkun ħa dik id-deċiżjoni. Id-dipartiment tas-sigurtà soċjali jista' jirrevoka d-deċiżjoni. Jekk id-deċiżjoni ma tiġix irrevokata, id-dipartiment tas-sigurtà soċjali jrid jirreferi l-każ lill-qorti – ara l-Artikoli 26 sa 28 tal-Liġi Nru 34/2004.

17 It-talba għal għajjuna legali għandha l-effett li tissospendi l-perjodu ta' preskrizzjoni?

Iva, it-talba għal għajjuna legali jista' jkollha l-effett li tissospendi l-perjodu ta' preskrizzjoni.

Meta tiġi pprezentata talba għal għajjuna legali, fil-forma ta' ħatra ta' avukat, u d-dokument li jikkonferma din it-talba jiġi inkluz mal-proċedimenti, il-perjodu ta' preskrizzjoni li jkun għaddej jiġi interrott, ħamest ijiem wara d-data li fiha tkun ġiet ipprezentata t-talba għal għajjuna legali (l-Artikolu 33(4) tal-Liġi 23/2004 tad-29 ta' Lulju 2004 u l-Artikolu 323(1) u (2) tal-Kodiċi Ċivili).

Ikkonsulta xi ġurisprudenza ppubblikata dwar din il-kwistjoni hawnhekk:

- **Il-Qorti tal-Appell ta' Liżbona (*Tribunal da Relação de Lisboa*)**

[📄 Processo 439/11.5TTLRS.L1-4](#)

[📄 Processo 7637/17.7T8LSB.L1-2](#)

- **Il-Qorti Suprema tal-Ġustizzja (*Supremo Tribunal de Justiça*)**

[📄 Processo 31/14.3TTCBR.C3.S1](#)

Avviż:

Il-Punt ta' Kuntatt tan-NĠE-Ċivili, il-qrati, u korpi u awtoritajiet oħra mħumiex marbuta bl-informazzjoni stabbilita f'din l-iskeda informattiva. Huwa wkoll neċessarju li jinqraw it-testi legali fis-seħħ. Dawn huma soġġetti għal aġġornamenti regolari u għal interpretazzjoni li tevolve tal-ġurisprudenza.

L-aħħar aġġornament: 13/03/2024

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Għajnuna legali - Rumanija

1 Il-proċedimenti legali xi spejjeż jinvolvu, u normalment min irid iħallashom?

L-għajnuna legali pubblika tista' tingħata fil-forom li ġejjin:

(a) il-ħlas tat-tariffa għar-rappreżentanza, l-assistenza legali u, fejn applikabbli, id-difiża minn avukat mahtur jew magħżul sabiex jiġi żgurat l-eżerċitar jew is-salvagwardjar ta' dritt jew interess legittimu fil-qorti jew sabiex tiġi evitata tilwima, minn hawn 'il quddiem imsejtna "assistenza minn avukat";

(b) il-ħlas ipprovdut lill-espert, lit-traduttur jew lill-interpretu użat matul il-proċedimenti, bl-approvazzjoni tal-qorti jew tal-awtorità ġudizzjarja, jekk dan il-ħlas jaqqa' fuq il-persuna li tippreżenta rikors għall-għajnuna legali pubblika;

(c) il-ħlas tat-tariffa tal-uffiċjal ġudizzjarju;

(d) eżenzjonijiet minn, tnaqqis, skedar mill-ġdid jew differiment tal-ħlas tal-ispejjeż legali, kif previst mil-liġi, inklużi dawk dovuti fl-istadju tal-eżekuzzjoni.

Meta l-għajnuna legali pubblika tiġi pprovduta lill-ċittadini tal-Istati Membri tal-UE jew lil persuni oħra li jkollhom id-domicilju jew ir-residenza abitwali tagħhom fit-territorju ta' Stat Membru, l-għajnuna legali pubblika approvata tista' tinkludi wkoll:

(a) l-ispejjeż għat-traduzzjoni tad-dokumenti pprezentati mill-benefiċjarju, li kienu mitluba mill-qorti jew mill-awtorità ġudizzjarja għar-riżoluzzjoni tal-każ, u t-talbiet u d-dokumenti relatati sottomessi jew riċevuti huma eżentati mill-formalità tal-legalizzazzjoni jew minn kwalunkwe formalità ekwivalenti oħra.

(b) is-servizzi ta' interpretu fil-proċedimenti mwettqa quddiem il-qorti/awtorità ġudizzjarja;

(c) l-ispejjeż imġarrba bl-ivvaġġar li l-benefiċjarju tal-assistenza jew persuna oħra jkun irid jagħmel lejn ir-Rumanija fuq talba tal-qorti jew tal-awtorità ġudizzjarja, jew fejn il-liġi tirrikjedi, il-preżenza obbligatorja ta' xi waħda minn dawn il-persuni.

Il-persuna eliġibbli li tissodisfa r-rekwiżiti stabbiliti fil-mistoqsija Nru 3 hija intitolata wkoll għal rimborż tal-ħlas magħmul lill-medjatur bħala tariffa meta hija tagħti prova li, qabel ma bdew il-proċedimenti legali, hija kienet għaddiet mill-proċedimenti ta' medjazzjoni għat-tilwima jew jekk titlob il-medjazzjoni wara l-bidu tal-proċedimenti, iżda qabel id-data tal-ewwel seduta.

L-għajnuna legali pubblika tista' tiġi pprovduta, separatament jew b'mod kumulattiv, fi kwalunkwe waħda mill-forom imsemmija hawn fuq. Il-valur tal-għajnuna legali pubblika pprovduta, separatament jew b'mod kumulattiv, fi kwalunkwe forma ta' assistenza minn avukat, espert, traduttur, interpretu jew uffiċjal ġudizzjarju, ma jistax jaqbeż il-livell massimu ekwivalenti ta' tnaqqis salarju minimu gross nazzjonali fuq perjodu ta' sena fis-sena meta jkun ġie pprezentat ir-rikors għall-għajnuna.

(L-Artikoli 6, 7, 20 u 44 tal-Ordni ta' Emerġenza Nru 51/2008 dwar l-għajnuna legali pubblika f'materji ċivili, kif approvata bil-Liġi Nru 193/2008, kif sussegwentement emendata u supplimentata)

2 X'inhija eżattament l-għajnuna legali?

L-għajnuna legali pubblika tikkostitwixxi l-forma ta' assistenza mogħtija mill-Istat bil-għan li jipprovi għad-dritt għal proċess ġust u li jissalvagwardja l-aċċess ugwali għall-att tal-ġustizzja sabiex jiġi żgurat l-eżerċitar ta' ċerti drittijiet jew interessi legittimi b'mezzi ġudizzjarji, inkluż għall-eżekuzzjoni ta' sentenzi tal-qorti jew titoli eżegwibbli oħra.

(L-Artikolu 1 tal-Ordni ta' Emerġenza Nru 51/2008 dwar l-għajnuna legali pubblika f'materji ċivili, kif approvata bil-Liġi Nru 193/2008, kif sussegwentement emendata u supplimentata)

3 Għandi dritt għal għajnuna legali?

Kwalunkwe persuna fiżika tista' tapplika għall-għajnuna legali pubblika jekk ma tkunx tista' tlaħhaq mal-ispejjeż legali għal ċerti proċedimenti, jew ma' dawk li jirriżultaw mir-riċeviment ta' konsulenza legali sabiex jiġi salvagwardjat dritt jew interess legittimu fil-qorti, mingħajr ma jiġi pperikolat il-manteniment tagħha jew tal-familja tagħha.

Familja tfisser il-konjuġi, it-tfal jew dixxendenti diretti oħra sal-età ta' 18-il sena, li jkunu finanzjarjament dipendenti fuq ir-rikorrent, u t-tfal jew dixxendenti diretti oħra ta' l-fuq minn 18-il sena, iżda sal-età ta' 26 sena, jekk ikunu qed ikomplu l-istudji tagħhom u jkunu jiddependu finanzjarjament fuq ir-rikorrent.

Membru tal-familja huwa meqjus ukoll li huwa l-persuna li tikkondividi d-domicilju jew il-post tar-residenza, jew id-dar, mar-rikorrent, it-tfal jew dixxendenti diretti oħra tagħha sal-età ta' 18-il sena, li jkunu finanzjarjament dipendenti fuq ir-rikorrent, u t-tfal jew dixxendenti diretti oħra ta' l-fuq minn 18-il sena, iżda sal-età ta' 26 sena, jekk ikunu qed ikomplu l-istudji tagħhom u jkunu jiddependu finanzjarjament fuq ir-rikorrent.

Il-persuni li d-dħul nett medju tagħhom kull xahar għal kull membru tal-familja jkun anqas minn RON 500 fl-aħħar xahrejn ta' qabel is-sottomissjoni tar-rikors huma intitolati għal għajnuna legali pubblika. F'dan il-każ, l-ammonti li jikkostitwixxu għajnuna legali pubblika jiġihallu kollha mill-Istat. Jekk id-dħul nett medju għal kull membru tal-familja fl-aħħar xahrejn ta' qabel is-sottomissjoni tar-rikors ikun anqas minn RON 800, l-ammonti li jikkostitwixxu għajnuna legali pubblika jiġihallu mill-Istat b'rata ta' 50 %. L-ammonti li jikkostitwixxu l-limiti tad-dħul u l-limitu massimu li jista' jingħata bħala għajnuna legali pubblika jistgħu jiġu riveduti b'deċiżjoni tal-Gvern.

L-għajnuna legali pubblika tista' tingħata wkoll f'każijiet oħra, b'mod proporzjonali mal-ħtiġijiet tar-rikorrent, meta l-ispejjeż legali reali jew stmati aktarx li jirrestrinġu l-aċċess effettiv tar-rikorrent għall-ġustizzja, inkluż għall-ispejjeż differenti tal-għajxien bejn l-Istat Membru fejn ir-rikorrent ikun domiciljat jew ikollu r-residenza abitwali tiegħu, u r-Rumanija.

Meta jkun qed jiġi determinat id-dħul, jiġi kkunsidrat kwalunkwe dħul regolari bħal pagi, allowances, ħlasijiet, annwalitajiet, kirjiet, profitt mill-kummerċ jew mill-impjeg indipendenti u oħrajn simili, kif ukoll l-ammonti dovuti fuq bażi regolari, bħal kirjiet u obbligi ta' manteniment.

L-għajnuna legali pubblika tingħata b'mod indipendenti mill-istatus finanzjarju tar-rikorrent jekk liġi speċjali tipprevedi d-dritt għall-assistenza legali jew għal assistenza legali bla ħlas bħala miżura protettiva fid-dawl ta' ċirkostanzi speċjali bħal minoranza, diżabbiltà, ċertu status jew oħrajn simili. F'dan il-każ, l-għajnuna legali pubblika tingħata mingħajr ma jiġu ssodisfati l-kriterji tad-dħul, iżda biss għas-salvagwardjar jew ir-rikonnoxximent ta' ċerti drittijiet jew interessi legittimi li jirriżultaw minn jew li jkunu relatati maċ-ċirkostanza speċjali li tkun iġġustifikat ir-rikonnoxximent, skont il-liġi, tad-dritt għall-assistenza legali jew għal assistenza legali bla ħlas.

Id-dritt għall-għajnuna legali pubblika jintemm bil-mewt tal-parti jew bit-tiġib fl-istatus finanzjarju ta' dik il-parti sal-punt li tkun tiffaħ tħallas l-ispejjeż legali.

(L-Artikoli 4, 5, 8, 81, 9, 10, 101, 2, 21 u 50 tal-Ordni ta' Emerġenza Nru 51/2008 dwar l-għajnuna legali pubblika f'materji ċivili, kif approvata bil-Liġi Nru 193/2008, kif sussegwentement emendata u supplimentata)

4 L-għajnuna legali tingħata għal kull tip ta' proċediment?

L-għajnuna legali pubblika prevista minn din l-Ordni ta' Emerġenza tal-Gvern tingħata fi kwistjonijiet ċivili, kummerċjali, amministrattivi, tax-xogħol u tas-sigurtà soċjali, kif ukoll fi kwistjonijiet oħra, bl-eċċezzjoni ta' kwistjonijiet kriminali.

(L-Artikolu 3 tal-Ordni ta' Emerġenza Nru 51/2008 dwar l-għajnuna legali pubblika f'materji ċivili, kif approvata bil-Liġi Nru 193/2008, kif sussegwentement emendata u supplimentata)

5 Jeżistu proċeduri speċjali f'każijiet ta' bżonn?

L-ebda proċedura partikolari ta' urġenza fi kwistjonijiet ta' assistenza legali mhija regolata.

6 Minn fejn nista' nikseb formola ta' applikazzjoni għal għajjnuna legali?

Ir-rikorsi għall-għajjnuna legali pubblika, li jiġu pprezentati f'konformità ma' dan il-kapitolu, jithejjew skont il-formola tar-rikors stabbilita fl-Anness li jiffirma parti integrali minn din l-Ordni ta' Emergenza (*l-Artikolu 49 tal-Ordni ta' Emergenza Nru 51/2008 dwar l-għajjnuna legali pubblika f'materji ċivili, kif approvata bil-Liġi Nru 193/2008, kif sussegwentement emendata u supplimentata*).

FORMOLA

għar-rikors għall-għajjnuna legali fi Stat Membru ieħor tal-Unjoni Ewropea

Struzzjonijiet:

1. Qabel timla l-formola tar-rikors, jekk jogħġbok aqra sewwa dawn l-istruzzjonijiet.
2. Il-persuna li timla l-formola tar-rikors trid tipprovi l-informazzjoni kollha mitluba f'din il-formola.
3. Kwalunkwe informazzjoni impreciza, inadegwata jew mhux kompluta tista' ddewwem l-ipproċessar tar-rikors tiegħek.
4. L-inkluzjoni ta' informazzjoni falza jew mhux kompluta fir-rikors tista' tirriżulta f'konsegwenzi legali u r-rikors għall-għajjnuna legali jista' jiġi miċhud; inti tista' tiffaċċja wkoll akkużi kriminali.
5. Jekk jogħġbok ehmeż id-dokumenti kollha ta' sostenn.
6. Jekk jogħġbok innota li dan ir-rikors ma jaffettwax il-limitu ta' żmien li għandu jiġi osservat biex jinbnew il-proċedimenti ġudizzjarji.
7. Jekk jogħġbok ikteb id-data u ffirma r-rikors.

A1. Dettalji personali tar-rikorrent

Kunjom u isem .....

Data u post tat-twelid .....

Numru personali .....

Indirizz (domicilju jew residenza) .....

.....

Tel./Faks/Posta elettronika .....

A2. Dettalji personali tar-rappreżentant legali (ġenitur, kustodju, kuratur, eċċ.), fejn applikabbli (għandhom jimtlew jekk ir-rikorrent ikun rappreżentat legalment)

Kunjom u isem .....

Data u post tat-twelid .....

Numru personali .....

Indirizz .....

Tel./Faks/Posta elettronika .....

A3. Dettalji personali tal-avukat tar-rikorrent, fejn applikabbli (għandhom jimtlew jekk ir-rikorrent diġà jkollu avukat)

Kunjom u isem .....

Indirizz .....

Tel./Faks/Posta elettronika .....

B. Informazzjoni dwar it-tilwima li għaliha tintalab l-għajjnuna legali

Jekk jogħġbok ehmeż kopji tad-dokumenti kollha ta' sostenn.

B1. In-natura tat-tilwima (divorzju, impjeg, eċċ.)

B2. Il-valur tat-tilwima jekk jista' jiġi espress fi flus, u l-munita li fiha jiġi espress il-valur tat-tilwima

B3. Deskrizzjoni tas-sitwazzjoni fejn tkun qiegħda tintalab l-għajjnuna legali pubblika għas-soluzzjoni tagħha (inkluzi l-qorti kompetenti, id-data tas-smiġh, l-evidenza, eċċ.)

C. Dettalji dwar il-proċedimenti

Jekk jogħġbok ehmeż kopji tad-dokumenti kollha ta' sostenn.

C1. Il-pożizzjoni attwali tiegħek jew x'se tkun il-pożizzjoni tiegħek fil-proċedimenti (attur jew konvenut)

Iddeskrivi s-sugġett tat-talba pprezentata għall-eżami .....

.....

L-isem u d-dettalji ta' kuntatt tal-kontroparti .....

.....

C2. Raġunijiet speċjali għat-talba ta' azzjoni urġenti permezz ta' dan ir-rikors, fejn applikabbli

C3. Jekk jogħġbok elenka l-ispejjeż li għandhom jiġu koperti mir-rikors (li għandhom jiġu verifikati)

—
 (a) l-assistenza minn avukat;

—
 (b) il-ħlas tal-espert;

—
 (c) il-ħlas għat-traduttur jew għall-interpretu li jintuża matul il-proċedimenti;

—
 (d) il-ħlas tat-tariffa tal-uffiċjal ġudizzjarju (executorului judecătoresc);

—
 (e) l-eżenzjonijiet minn, it-tnaqqs, l-iskedar mill-ġdid jew id-differiment tal-ħlas tal-ispejjeż legali u/jew tal-garanziji (cauțiunilor), kif previst mil-liġi, inkluzi t-tariffi u l-garanziji (cauțiunilor) pagabbli fl-istadju tal-eżekuzzjoni.

C4. Jekk jogħġbok speċifika jekk l-għajjnuna legali pubblika hijiex qiegħda tintalab biex tinkiseb:

—
 Assistenza minn avukat fil-qafas ta' proċeduri extraġudizzjarji

—
 Assistenza minn avukat qabel il-bidu tal-proċedimenti legali

—
 Assistenza minn avukat (konsultazzjoni u/jew rappreżentanza) fil-qafas ta' proċedimenti legali li għaddejnin bħalissa. F'dan il-każ, jekk jogħġbok speċifika:
- in-numru tar-reġistrazzjoni
- id-dati tas-seduti

- l-isem tal-qorti
- l-indirizz tal-qorti

Assistenza minn avukat fi proċeduri ta' sfharrig ġudizzjarju kontra sentenza tal-qorti. F'dan il-każ, jekk jogħġbok specifika:

- l-isem tal-qorti
- id-data tas-sentenza
- ir-raġuni għaliex qed tintalab l-assistenza
- l-appell kontra s-sentenza

Assistenza minn avukat fi proċedimenti ta' eżekuzzjoni. F'dan il-każ, jekk jogħġbok specifika:

- l-isem tal-qorti
- id-data tad-deċiżjoni jew id-data tal-fruġ ta' titolu eżegwibbli ieħor.

C6. Specifika jekk għandek xi forma ta' assigurazzjoni jew drittijiet u faċilitajiet oħra li jistgħu jkopru l-ispejjeż legali kollha jew parti minnhom.

Jekk iva, jekk jogħġbok agħti d-dettalji: .....

.....

.....

D. Is-sitwazzjoni tal-familja

Kemm jgħixu nies fl-unità domestika tiegħek?

Jekk jogħġbok specifika r-relazzjoni tagħhom miegħek

Kunjom u isem	Relazzjoni mar-rikorrent (għall-minorenni)	Data tat-twelid	Din ir-rikorrent huwa
	il-persuna hija minorenni		finanzjarjament dipendenti
			finanzjarjament dipendenti
			fuq ir-rikorrent? fuq din il-persuna?

Hemm xi persuna li hija finanzjarjament dipendenti fuqek li ma tgħixx miegħek?

Kunjom u isem	Relazzjoni mar-rikorrent (għall-minorenni)	Data tat-twelid

Inti tiddependi finanzjarjament fuq xi persuna li ma tgħixx miegħek?

Kunjom u isem	Relazzjoni mar-rikorrent

E. Informazzjoni finanzjarja

Jekk jogħġbok agħti l-informazzjoni kollha dwar il-konkubin(a) tiegħek jew il-konjuġi tiegħek, dwar kwalunkwe persuna li hija finanzjarjament dipendenti fuqek jew, fejn applikabbli, kwalunkwe persuna li inti finanzjarjament dipendenti fuqha.

Jekk tircievi kontribuzzjonijiet finanzjarji oħra minbarra l-manteniment minn persuna li inti tiddependi finanzjarjament fuqha u li ma tgħixx miegħek, jekk jogħġbok indikahom taħt it-Taqsima E.1 "Dhul ieħor".

Jekk inti tipprovi assistenza finanzjarja lil xi persuna għajr xi ħadd li jiddependi finanzjarjament fuqek u li jgħix miegħek, jekk jogħġbok indikaha taħt it-Taqsima E.3 "Spejjeż oħra".

Jekk jogħġbok ehmeż id-dokumenti ta' sostenn kollha tas-sitwazzjonijiet deskritti hawn fuq.

Jekk jogħġbok specifika l-munita li fiha tesprimi l-valuri pekunarji fit-tabella jekk huma espressi f'munita li mhijiex ir-RON.

E.1. Dettalji dwar	I. Rikorrent	II. Konjuġi jew	III. Persuni	IV. Persuni
dhul ta' kull xahar		konkubin	dipendenti	li jsostnu
		lir-		
			rikorrent	

Salarji,					
indennizzi:					
Profitt tan-negozju:					
Pensjonijiet:					
Dħul:					
Benefiċċji mill-Istat:					
1. allowances:					
2. benefiċċju tal-qgħad u assigurazzjoni soċjali:					
Dħul minn intitolamenti għal ċerti kassi mobbli jew immobbli:					
Dħul ieħor:					
TOTAL:					

E.2. Ammont ta' proprjetajiet	I. Rikorrent	II. Konjuġi jew konkubin	III. Persuni dipendenti	IV. Persuni li jsostnu
II-bini fejn tgħix:				
Bini ieħor:				
Art:				
Tfaddil:				
Ishma:				
Vetturi bil-mutur:				
Assi oħra:				
TOTAL:				

E.3. Spejjeż ta' kull xahar	I. Rikorrent	II. Konjuġi jew konkubin	III. Persuni dipendenti	IV. Persuni li jsostnu
Taxxi:				
Kontribuzzjonijiet tas-sigurtà soċjali:				
Taxxi lokali:				
Spejjeż ipotekarji:				
Spejjeż tal-kera u tal-akkommodazzjoni:				

Spejjeż									
fuq l-edukazzjoni:									
Spejjeż									
Tharis tat-tfal									
lipotekarji:									
Pagamenti parzjali:									
Hlas lura ta'									
self:									
Manteniment imħallas lil persuni oħra									
taħt									
l-obbligu legali:									
Spejjeż oħrajn:									
TOTAL:									

Niddikjara fuq l-unur tiegħi li l-informazzjoni mogħtija hija vera u kompluta u nimpenna ruħi li niddikjara mingħajr dewmien lill-awtorità kompetenti li tipproċessa r-rikors kwalunkwe bidla fis-sitwazzjoni finanzjarja tiegħi.

Imħejjija fi .....

Data .....

Firma .....

7 X' dokumenti jridu jiġu pprezentati mal-formola tal-applikazzjoni għal għajjuna legali?

It-talba għall-għajjuna legali pubblika tiġi espressa bil-miktub u tinkludi referenzi dwar is-sugġett u n-natura tal-proċedimenti li għalihom tintalab l-għajjuna legali pubblika, l-identità, in-numru personali, id-domicilju u l-istatus finanzjarju tar-rikorrent u tal-familja tiegħu, billi jiġu mehmuża dokumenti ta' sostenn tad-dhul tiegħu u tal-familja tiegħu, u evidenza tal-obbligi ta' manteniment jew ta' ħlas. Ir-rikors għandu jkun akkumpanjat ukoll minn dikjarazzjoni fuq l-unur mir-rikorrent, fejn jindika jekk irċevix xi għajjuna legali pubblika fl-aħħar 12-il xahar, f'liema forma, għal liema kwistjoni u l-ammont ta' dik l-għajjuna.

Il-qorti tista' titlob kwalunkwe kjarifika u evidenza mill-partijiet, jew informazzjoni bil-miktub mill-awtoritajiet kompetenti.

L-assistenza extraġudizzjarja tingħata mis-Servizz tal-Għajjuna Legali stabbilit f'kull kamra tal-avukati abbażi ta' rikors li l-mudell tiegħu huwa approvat mid-Dipartiment għall-Koordinazzjoni tal-Għajjuna Legali, li għandu jinkludi referenzi dwar is-sugġett u n-natura tar-rikors għall-għajjuna, l-identità, in-numru personali, id-domicilju u l-istatus finanzjarju tar-rikorrent u tal-familja tiegħu, u miegħu jiġu mehmuża dokumenti ta' sostenn għad-dhul tiegħu u tal-familja tiegħu, u evidenza tal-obbligi ta' manteniment jew ta' ħlas.

Ir-rikors għandu jkun akkumpanjat ukoll minn dikjarazzjoni fuq l-unur mir-rikorrent, fejn jindika jekk irċevix xi għajjuna legali pubblika fl-aħħar 12-il xahar, f'liema forma, għal liema kwistjoni u l-ammont ta' dik l-għajjuna.

Ir-rikorrent għandu jipprovi l-evidenza tal-istatus finanzjarju tiegħu prinċipalment permezz tad-dokumenti li ġejjin:

attestazzjoni tad-dhul għar-rikorrent u għall-membri l-oħra tal-familja tiegħu;

ir-reġistru tal-familja u, fejn applikabbli, iċ-ċertifikati tat-twelid tat-tfal;

iċ-ċertifikat ta' diżabbiltà tar-rikorrent jew tat-tfal, fejn applikabbli;

dikjarazzjoni fuq l-unur li turi li r-rikorrent u l-membri l-oħra tal-familja tiegħu ma jirċevux dhul addizzjonali;

dikjarazzjoni fuq l-unur rigward l-assi tar-rikorrent u tal-familja tiegħu;

dikjarazzjoni fuq l-unur li turi li r-rikorrent u/jew il-ġenitur l-ieħor jiddikjaraw li t-tifel/tifa ma jkunx fdat jew imqiegħed taħt il-kustodja ta' korp privat jew servizz pubbliku awtorizzat ieħor, jew ta' kwalunkwe persuna ġuridika;

prova mogħtija mill-awtoritajiet kompetenti dwar id-dikjarazzjoni tal-assi taxxabli fuq l-isem tar-rikorrent jew, fejn applikabbli, fuq l-isem tal-membri l-oħra tal-familja tiegħu;

dokumenti oħra meħtieġa biex jiġi stabbilit id-dritt għall-għajjuna legali skont il-liġi.

(L-Artikolu 14 tal-Ordni ta' Emergenza Nru 51/2008 dwar l-għajjuna legali pubblika f'materji ċivili, kif approvata bil-Liġi Nru 193/2008, kif sussegwentement emendata u supplimentata, u l-Artikolu 73 tal-Liġi Nru 51/1995 għall-organizzazzjoni u l-prattika tal-professjoni ta' avukat, kif sussegwentement emendata u supplimentata).

8 Fejn irrid nibgħat l-applikazzjoni tiegħi għal għajjuna legali?

Ir-rikors għall-għajjuna legali pubblika jiġi indirizzat lill-qorti kompetenti li tkun qed tittratta l-kawża li għaliha tintalab l-għajjuna; għall-għajjuna legali pubblika mitluba għall-eżekuzzjoni ta' sentenza, ir-rikors jaqa' taħt il-kompetenza tal-qorti tal-eżekuzzjoni. Fejn il-qorti kompetenti ma tkunx tista' tiġi ddeterminata, is-soluzzjoni tkun f'idejn il-qorti distrettwali li fil-ġurisdizzjoni territorjali tagħha r-rikorrent ikollu d-domicilju jew ir-residenza tiegħu.

Jekk tintalab għajjuna legali pubblika fi proċedimenti legali li jkunu għaddejjin, ir-rikors(i) għall-għajjuna legali pubblika, fejn applikabbli, jiġi/jiġu riżolti mill-bord inkarigat mir-riżoluzzjoni tar-rikors prinċipali.

L-għajjuna legali pubblika tingħata fi kwalunkwe ħin matul il-proċedimenti, mid-data li fiha l-parti interessata tkun ipprezentat ir-rikors, u tinzamm matul l-istadju proċedurali kollu li fiha tkun intalbet. Ir-rikors għall-għajjuna legali pubblika huwa eżentat mit-taxxa tal-boll.

L-għajjuna legali pubblika għall-proċeduri ta' s'f'arriġi ġudizzjarju tista' tingħata fil-forma ta' rikors ġdid. Ir-rikors għall-għajjuna legali pubblika għal proċeduri ta' s'f'arriġi ġudizzjarju jiġi indirizzat lill-qorti li s-sentenza tagħha trid tiġi appellata fil-limitu ta' żmien għall-prezentata ta' appell u jiġi deċiż b'urġenza minn bord li ma jkunx dak li ddeċieda dwar il-merti tal-kawża.

Bis-sottomissjoni tar-rikors għall-għajjuna legali pubblika, il-limitu taż-żmien għall-prezentata ta' appell jiġi sospiż biss ladarba r-rikorrent jissottometti d-dokumenti ta' sostenn fi żmien ta' mhux aktar minn għaxart ijiem. Limitu ta' żmien ġdid għall-prezentata ta' appell jibda jiddekorri mid-data tal-komunikazzjoni tal-konklużjoni li tiddeċiedi r-rikors għall-għajjuna legali pubblika jew, fejn applikabbli, ir-rikors għal s'f'arriġi ġudizzjarju fis-sens ta' ammissjoni jew każha.

Jekk ir-rikors għall-għajjuna legali pubblika jintlaqa', il-qorti tikkomunika immedjatament il-konklużjoni lir-rikorrent u lill-kamra tal-avukati. Il-kamra tal-avukati trid taħtar avukat fi żmien 48 siegħa, li jkun intitolat li jipprezenta rikors quddiem kwalunkwe qorti tal-appell, skont il-każ. Id-data tal-ħatra tal-avukat u d-

dettalji tiegħu jiġu kkomunikati lill-qorti u lir-rikorrent fi żmien ta' mhux aktar minn 48 siegħa. Limitu ta' żmien għdid għall-preżentata ta' appell jibda jiddekorri mid-data tal-ħatra tal-avukat.

L-assistenza extraġudizzjarja tingħata mis-Servizz tal-Għajjuna Legali stabbilit f'kull kamra tal-avukati abbażi ta' rikors li l-mudell tagħha huwa approvat mid-Dipartiment għall-Koordinazzjoni tal-Għajjuna Legali, li għandha tinkludi referenzi dwar is-suġġett u n-natura tar-rikors għall-għajjuna, l-identità, in-numru personali, id-domicilju u l-istatus finanzjarju tar-rikorrent u tal-familja tiegħu, u magħha jiġu mehmuża dokumenti ta' sostenn għad-dhul tiegħu u tal-familja tiegħu, u evidenza tal-obbligi ta' manteniment jew ta' ħlas.

Ir-rikors ikun akkumpanjat ukoll minn dikjarazzjoni fuq l-unur mir-rikorrent, fejn jindika jekk ir-rievix xi għajjuna legali pubblika fl-aħħar 12-il xahar, f'liema forma, għal liema kwistjoni u l-ammont ta' dik l-għajjuna.

Ir-rikors għall-assistenza extraġudizzjarja jiġi ppreżentat lis-Servizz tal-Għajjuna Legali u jiġi deċiż fi żmien ta' mhux aktar minn 15-il jum tax-xogħol mid-data tar-registrazzjoni permezz ta' deċiżjoni li tilqa' jew tiċhad dak ir-rikors, fejn applikabbli. Id-deċiżjoni tiġi nnotifikata lir-rikorrent fi żmien hamest ijiem tax-xogħol mid-data tal-ħruġ tad-deċiżjoni. Id-deċiżjoni li tiċhad ir-rikors għall-assistenza extraġudizzjarja tista' tiġi kkontestata quddiem il-Bord tal-Kamra tal-Avukati fi żmien hamest ijiem min-notifika tagħha. L-oġġezzjonijiet għad-deċiżjoni ta' każda jiġu trrattati mill-Bord tal-Kamra tal-Avukati, bħala kwistjoni ta' urġenza, matul l-ewwel laqgħa tal-Bord tal-Kamra tal-Avukati.

(L-Artikoli 11, 12 u 13 tal-Ordni ta' Emergenza Nru 51/2008 dwar l-għajjuna legali pubblika f'materji ċivili, kif approvata bil-Liġi Nru 193/2008, kif sussegwentement emendata u supplimentata, u l-Artikolu 73 tal-Liġi Nru 51/1995 għall-organizzazzjoni u l-prattika tal-professjoni ta' avukat, kif sussegwentement emendata u supplimentata).

9 Kif nista' nsir naf jekk jiniex intitolat għal għajjuna legali?

Il-qorti tiddeċiedi dwar ir-rikors għall-għajjuna legali pubblika, mingħajr ma ssejjaħ lill-partijiet, b'konklużjoni motivata mogħtija *in camera*. Il-parti interessata tista' tippreżenta rikors għal s'f'arriġi ġudizzjarju tal-konklużjoni li tiċhad ir-rikors għall-għajjuna legali pubblika fi żmien hamest ijiem mid-data tan-notifika tal-konklużjoni. Ir-rikors għal s'f'arriġi ġudizzjarju jiġi deċiż *in camera* minn bord ieħor u l-qorti tagħti konklużjoni irrevokabbli.

Jekk ir-rikors għall-għajjuna legali pubblika jkun ġie approvat għal għajjuna fil-forma ta' assistenza minn avukat, dak ir-rikors u l-konklużjoni tal-approvazzjoni jintbagħtu immedjatament lill-president tal-kamra tal-avukati fil-ġurisdiżzjoni ta' dik il-qorti. Il-president tal-kamra tal-avukati jew l-avukat inkarigat b'dan il-kompitu mill-president jaħtar avukat elenkat fir-Registru tal-Għajjuna Legali fi żmien tlett ijiem, li jibagħtulu l-konklużjoni flimkien man-notifika tal-ħatra. Il-president tal-kamra tal-avukati jrid jinforma wkoll lill-benefiċjarju tal-għajjuna legali pubblika bl-isem tal-avukat maħtur. Il-benefiċjarju tal-għajjuna legali pubblika jista' jitlob huwa nnifsu l-ħatra ta' avukat partikolari, bil-kunsens ta' dan tal-aħħar skont il-liġi.

Ir-rikors għall-assistenza extraġudizzjarja jiġi ppreżentat lis-Servizz tal-Għajjuna Legali fi h'dan kull kamra tal-avukati u jiġi deċiż fi żmien ta' mhux aktar minn 15-il jum tax-xogħol mid-data tar-registrazzjoni permezz ta' deċiżjoni li tilqa' jew tiċhad dak ir-rikors, fejn applikabbli. Id-deċiżjoni tiġi nnotifikata lir-rikorrent fi żmien hamest ijiem tax-xogħol mid-data tal-ħruġ tad-deċiżjoni. Il-president tal-kamra tal-avukati kompetenti jaħtar avukat mir-Registru tal-Għajjuna Legali tal-kamra tal-avukati skont id-deċiżjoni li tingħata assistenza extraġudizzjarja. Il-president tal-kamra tal-avukati jista' japprova, jekk ikun possibbli, li l-assistenza extraġudizzjarja tingħata minn avukat magħżul mill-persuna li lilha tingħata l-għajjuna legali.

(L-Artikolu 15 tal-Ordni ta' Emergenza Nru 51/2008 dwar l-għajjuna legali pubblika f'materji ċivili, kif approvata bil-Liġi Nru 193/2008, kif sussegwentement emendata u supplimentata, u l-Artikolu 73 tal-Liġi Nru 51/1995 għall-organizzazzjoni u l-prattika tal-professjoni ta' avukat, kif sussegwentement emendata u supplimentata).

10 X'għandi nagħmel jekk inkun intitolat għal għajjuna legali?

L-għajjuna legali pubblika fil-forma ta' assistenza minn avukat tingħata skont il-Liġi Nru 51/1995 dwar l-organizzazzjoni u l-prattika tal-professjoni ta' avukat, kif ippubblikata mill-ġdid, kif sussegwentement emendata u supplimentata, li tikkonċerna l-għajjuna legali jew l-għajjuna legali mingħajr ħlas.

Jekk ir-rikors għall-għajjuna legali pubblika jkun ġie approvat għal għajjuna fil-forma ta' assistenza minn avukat, dak ir-rikors u l-konklużjoni tal-approvazzjoni jintbagħtu immedjatament lill-president tal-kamra tal-avukati fil-ġurisdiżzjoni ta' dik il-qorti. Il-president tal-kamra tal-avukati jew l-avukat inkarigat b'dan il-kompitu mill-president jaħtar avukat elenkat fir-Registru tal-Għajjuna Legali fi żmien tlett ijiem, li jibagħtulu l-konklużjoni flimkien man-notifika tal-ħatra. Il-president tal-kamra tal-avukati jrid jinforma wkoll lill-benefiċjarju tal-għajjuna legali pubblika bl-isem tal-avukat maħtur. Il-benefiċjarju tal-għajjuna legali pubblika jista' jitlob huwa nnifsu l-ħatra ta' avukat partikolari, bil-kunsens ta' dan tal-aħħar skont il-liġi.

L-assistenza minn avukat tista' tkun ukoll assistenza extraġudizzjarja u tikkonsisti fl-għoti ta' konsultazzjoni, is-sottomissjoni ta' talbiet, petizzjonijiet jew notifiċi jew il-bidu ta' azzjoni legali oħra bħal din, u fir-rappreżentanza tal-klijenti quddiem awtoritajiet jew istituzzjonijiet pubbliċi, għajr awtoritajiet ġudizzjarji jew awtoritajiet li għandhom setgħat ġudizzjarji, sabiex jiġi żgurat l-eżerċitar ta' ċerti drittijiet jew interessi legittimi. L-assistenza extraġudizzjarja trid tirriżulta fl-għoti ta' informazzjoni ċara u aċċessibbli lir-rikorrent skont id-dispożizzjonijiet legali fis-seħħ rigward l-istituzzjonijiet kompetenti u, jekk ikun possibbli, ir-rekwiżiti, il-limiti ta' żmien u l-proċeduri previsti mil-liġi għar-rikonossiment, l-għoti jew l-eżerċitar tad-dritt jew l-interess, kif allegat mir-rikorrent. L-assistenza extraġudizzjarja tingħata skont il-Liġi Nru 51/1995, kif ippubblikata mill-ġdid, kif sussegwentement emendata u supplimentata.

Ir-rikors għall-assistenza extraġudizzjarja jiġi ppreżentat lis-Servizz tal-Għajjuna Legali fi h'dan kull kamra tal-avukati u jiġi deċiż fi żmien ta' mhux aktar minn 15-il jum tax-xogħol mid-data tar-registrazzjoni permezz ta' deċiżjoni li tilqa' jew tiċhad dak ir-rikors, fejn applikabbli. Id-deċiżjoni tiġi nnotifikata lir-rikorrent fi żmien hamest ijiem tax-xogħol mid-data tal-ħruġ tad-deċiżjoni. Id-deċiżjoni li tiċhad ir-rikors għall-assistenza extraġudizzjarja tista' tiġi kkontestata quddiem il-Bord tal-Kamra tal-Avukati fi żmien hamest ijiem min-notifika tagħha. L-oġġezzjonijiet għad-deċiżjoni ta' każda jiġu trrattati mill-Bord tal-Kamra tal-Avukati, bħala kwistjoni ta' urġenza, matul l-ewwel laqgħa tal-Bord tal-Kamra tal-Avukati.

Il-president tal-kamra tal-avukati kompetenti jaħtar avukat mir-Registru tal-Għajjuna Legali tal-kamra tal-avukati skont id-deċiżjoni li tingħata assistenza extraġudizzjarja. Il-president tal-kamra tal-avukati jista' japprova, jekk ikun possibbli, li l-assistenza extraġudizzjarja tingħata minn avukat magħżul mill-persuna li lilha tingħata l-għajjuna legali.

Meta r-rikors għall-għajjuna legali pubblika jiġi approvat fil-forma ta' tariffa mħallsa lill-espert, traduttur jew interpretu, il-konklużjoni li tapprova l-għajjuna tistabbilixxi wkoll il-tariffa provvizorja dovuta lilhom. Il-qorti tistabbilixxi t-tariffa finali wara l-għoti tas-servizz li għalih tkun tħallset it-tariffa provvizorja.

Meta r-rikors għall-għajjuna legali pubblika jiġi approvat fil-forma ta' tariffa mħallsa lill-uffiċjal ġudizzjarju, il-konklużjoni li tapprova l-għajjuna tistabbilixxi wkoll it-tariffa provvizorja dovuta lill-uffiċjal ġudizzjarju skont il-komplessità tal-każ f'dik id-data. Ir-rikors u l-konklużjoni ta' approvazzjoni jintbagħtu malajr kemm jista' jkun lill-kamra territorjali tal-uffiċjali ġudizzjarji fil-ġurisdiżzjoni territorjali ta' dik il-qorti. Il-bord tal-kamra territorjali tal-uffiċjali ġudizzjarji jrid jaħtar uffiċjal ġudizzjarju fi żmien tlett ijiem, li jibagħtulu l-konklużjoni rispettiva flimkien mal-avviż tal-ħatra. Il-president irid jinforma wkoll lill-benefiċjarju tal-għajjuna legali pubblika bl-isem tal-uffiċjal ġudizzjarju maħtur. Il-benefiċjarju tal-għajjuna legali pubblika jista' jitlob huwa nnifsu l-ħatra ta' uffiċjal ġudizzjarju partikolari b'kompetenza partikolari.

Wara li l-uffiċjal ġudizzjarju jkun wettaq id-dmirijiet tiegħu skont il-liġi u r-regolamenti tiegħu, il-qorti tistabbilixxi t-tariffa finali, fuq talba tal-uffiċjal ġudizzjarju, skont il-komplessità tal-każ u l-volum tax-xogħol imwettaq, fil-limiti tat-tariffi stabbiliti skont il-liġi.

Meta r-rikors li jagħti l-facilitajiet għall-ħlas tal-ispejjeż legali jiġi approvat, il-konklużjoni tiddetermina jew l-eżenzjoni mill-ħlas jew ir-rata ta' skont, l-iskadenzi għall-ħlas u l-valur tal-pagamenti parzjali, fejn applikabbli. Meta l-ispejjeż legali pagabbli jaqbuż l-valur doppju tad-dhul medju ta' kull xahar tar-rikorrent għal kull familja fix-xahar ta' qabel is-sottomissjoni tar-rikors għall-għajjuna legali pubblika, il-ħlas jitqassam b'mod li l-ħlas parzjali pagabbli ta' kull xahar ma

jaqbixz nofs id-dhul nett għal kull familja, sakemm il-qorti ma tqisx il-htieġa li tagħti forma ta' għajjnuna oħra aktar favorevoli. Il-ħlas tal-ispejjeż legali jista' jitqassam f'mhux aktar minn 48 pagament fix-xahar.

(L-Artikoli 23, 24, 25, 32, 33, 34 u 35 tal-Ordni ta' Emergenza Nru 51/2008 dwar l-għajjnuna legali pubblika f'materji ċivili, kif approvata bil-Liġi Nru 193/2008, kif sussegwentement emendata u supplimentata, u l-Artikolu 71 u 73 tal-Liġi Nru 51/1995 għall-organizzazzjoni u l-prattika tal-professjoni ta' avukat, kif sussegwentement emendata u supplimentata).

11 Min jagħżilli l-avukat, jekk inkun intitolat għal għajjnuna legali?

L-għajjnuna legali fil-forma ta' assistenza minn avukat tingħata skont il-Liġi Nru 51/1995 dwar l-organizzazzjoni u l-prattika tal-professjoni ta' avukat, kif ippubblikata mill-ġdid, kif sussegwentement emendata u supplimentata, li tikkonċerna l-għajjnuna legali jew l-għajjnuna legali mingħajr ħlas.

Jekk ir-rikors għall-għajjnuna legali pubblika jkun gie approvat għal għajjnuna fil-forma ta' assistenza minn avukat, dak ir-rikors u l-konkluzjoni tal-approvazzjoni jintbagħtu immedjatament lill-president tal-kamra tal-avukati fil-ġurisdizzjoni ta' dik il-qorti. Il-president tal-kamra tal-avukati jew l-avukat inkarigat b'dan il-kompitu mill-president jaħtar avukat elenkat fir-Registru tal-Għajjnuna Legali fi żmien tlett ijiem, li jibagħtulu l-konkluzjoni flimkien man-notifika tal-ħatra. Il-president tal-kamra tal-avukati jrid jinforma wkoll lill-benefiċjarju tal-għajjnuna legali pubblika bl-isem tal-avukat maħtur. Il-benefiċjarju tal-għajjnuna legali pubblika jista' jitlob huwa nnifsu l-ħatra ta' avukat partikolari, bil-kunsens ta' dan tal-aħħar skont il-liġi.

Fir-rigward tal-assistenza extraġudizzjarja, il-president tal-kamra tal-avukati kompetenti jaħtar avukat mir-Registru tal-Għajjnuna Legali tal-kamra tal-avukati skont id-deċiżjoni li tingħata assistenza extraġudizzjarja. Il-president tal-kamra tal-avukati jista' japprova, jekk ikun possibbli, li l-assistenza extraġudizzjarja tingħata minn avukat magħżul mill-persuna li liha tingħata l-għajjnuna legali.

(L-Artikolu 23 u l-Artikolu 35 tal-Ordni ta' Emergenza Nru 51/2008 dwar l-għajjnuna legali pubblika f'materji ċivili, kif approvata bil-Liġi Nru 193/2008, kif sussegwentement emendata u supplimentata, u l-Artikoli 71 u 73 tal-Liġi Nru 51/1995 għall-organizzazzjoni u l-prattika tal-professjoni ta' avukat, kif sussegwentement emendata u supplimentata)

12 L-għajjnuna legali tkopri l-ispejjeż kollha tal-proċedimenti?

L-għajjnuna legali pubblika tista' tingħata fil-forom li ġejjin:

(a) il-ħlas tat-tariffa għar-rappreżentanza, l-assistenza legali u, fejn applikabbli, id-difiża minn avukat maħtur jew magħżul sabiex jiġi żgurat l-eżerċitar jew is-salvagwardjar ta' dritt jew interess leġittimu fil-qorti jew sabiex tiġi evitata tilwima, minn hawn 'il quddiem imsejja "assistenza minn avukat";

(b) il-ħlas ipprovdut lill-espert, lit-traduttur jew lill-interpretu użat matul il-proċedimenti, bl-approvazzjoni tal-qorti jew tal-awtorità ġudizzjarja, jekk dan il-ħlas jaqa' fuq il-persuna li tippreżenta rikors għall-għajjnuna legali pubblika;

(c) il-ħlas tat-tariffa tal-uffiċjal ġudizzjarju;

(d) eżenzjonijiet minn, tnaqqis, skedar mill-ġdid jew differiment tal-ħlas tal-ispejjeż legali, kif previst mil-liġi, inklużi dawk dovuti fl-istadju tal-eżekuzzjoni.

Meta l-għajjnuna legali pubblika tiġi pprovduta lill-ċittadini tal-Istati Membri tal-UE jew lil persuni oħra li jkollhom id-domicilju jew ir-residenza abitwali tagħhom fit-territorju ta' Stat Membru, l-għajjnuna legali pubblika approvata tista' tinkludi wkoll:

(a) l-ispejjeż għat-traduzzjoni tad-dokumenti ppreżentati mill-benefiċjarju, li kienu mitluba mill-qorti jew mill-awtorità ġudizzjarja għar-riżoluzzjoni tal-każ, u t-talbiet u d-dokumenti relatati sottomessi jew riċevuti skont dan il-kapitolu huma eżentati mill-formalità tal-legalizzazzjoni jew minn kwalunkwe formalità ekwivalenti oħra;

(b) is-servizzi ta' interpretu fil-proċedimenti li jkun saru quddiem il-qorti/awtorità ġudizzjarja;

(c) l-ispejjeż imġarrba bl-ivvjaġġar li l-benefiċjarju tal-assistenza jew persuna oħra jridu jagħmlu lejn ir-Rumanija fuq talba tal-qorti jew tal-awtorità ġudizzjarja, jew fejn il-liġi tirrikjedi l-preżenza obbligatorja ta' xi waħda minn dawn il-persuni

L-għajjnuna legali pubblika tista' tiġi pprovduta, separatament jew b'mod kumulattiv, fi kwalunkwe waħda mill-forom imsemmija hawn fuq. Il-valur tal-għajjnuna legali pubblika pprovduta, separatament jew b'mod kumulattiv, fi kwalunkwe forma ta' assistenza minn avukat, espert, traduttur, interpretu jew uffiċjal ġudizzjarju, ma jistax jaqbeż il-livell massimu ekwivalenti ta' tnaix-il salarju minimu gross nazzjonali fuq perjodu ta' sena fis-sena meta jkun gie ppreżentat ir-rikors għall-għajjnuna.

(L-Artikoli 6, 7 u 44 tal-Ordni ta' Emergenza Nru 51/2008 dwar l-għajjnuna legali pubblika f'materji ċivili, kif approvata bil-Liġi Nru 193/2008, kif sussegwentement emendata u supplimentata).

13 Min għandu jħallas l-ispejjeż l-oħra jekk jien inkun intitolat biss għal għajjnuna legali limitata?

L-ispejjeż li għalihom il-parti tkun ingħatat eżenzjonijiet jew skontijiet bl-approvazzjoni tal-għajjnuna legali pubblika jiġu imposti fuq il-parti l-oħra jekk din tal-aħħar tohróg telliefa. Il-parti telliefa tkun marbuta li tħallas dawn l-ammonti lill-Istat.

Jekk il-parti li tkun irċeviet l-għajjnuna legali pubblika tohróg telliefa, l-ispejjeż tal-proċedimenti mġarrba mill-Istat għandhom jiġġarrbu minn din tal-ewwel.

Madankollu, il-qorti tista' tiddeċiedi, bir-riżoluzzjoni tal-każ, li torbot lill-parti li tkun irċeviet l-għajjnuna pubblika legali tħallas lura b'mod sħiħ jew parzjali l-ispejjeż imġarrba mill-Istat jekk, bl-imġiba mhux diliġenti tagħha matul il-proċedimenti, il-parti tkun ikkawżat it-telf tal-kawża jew jekk sentenza tkun aċċertat it-tweġġ abbużiv tal-azzjoni.

(L-Artikoli 18 u 19 tal-Ordni ta' Emergenza Nru 51/2008 dwar l-għajjnuna legali pubblika f'materji ċivili, kif approvata bil-Liġi Nru 193/2008, kif sussegwentement emendata u supplimentata).

14 L-għajjnuna legali tkopri l-appelli wkoll?

Jekk is-sentenza mogħtija fil-każ li għalih tkun ġiet approvata l-għajjnuna legali pubblika tiġi appellata, l-għajjnuna legali pubblika mogħtija fl-istadju proċedurali preċedenti fil-forma preskritta ta' assistenza minn avukat tiġi legalment estiża biex tkopri t-fassil tar-rikors u tar-raġunijiet għall-appell kif ukoll ir-rikors għall-proċedura ta' appell u t-tweġġ tagħha.

Is-sentenza mogħtija bid-dritt ta' appell u l-kopja tal-konkluzjoni li tapprova l-għajjnuna legali pubblika jiġu nnotifikati immedjatament lill-kamra tal-avukati għal skopijiet ta' verifika u rikonoxximent jew, fejn applikabbli, biex jinħatar avukat intitolat li jippreżenta rikors quddiem qorti tal-appell. Għall-proċedura tal-appell, l-avukat huwa intitolat għal tariffa separata li tiġi determinata mill-qorti tal-appell skont il-liġi.

Jekk il-parti ma tkunx irċeviet għajjnuna legali pubblika fl-istadju proċedurali preċedenti tal-proċedura tal-appell, l-għajjnuna legali pubblika tintalab billi jiġi ppreżentat rikors ġdid.

Limitu ta' żmien ġdid għall-preżentata ta' appell jibda jiddekorri mid-data tal-ħatra jew tar-rikonoxximent tal-avukat. Id-data tal-ħatra tal-avukat u d-dettalji tiegħu jiġu kkomunikati lill-qorti u lir-rikorrent fi żmien ta' mhux aktar minn 48 siegħa.

Il-qorti tal-appell tivverifika jekk ir-reqwiżiti għall-għajjnuna legali pubblika mogħtija jkunux għadhom qed jiġu ssodisfati. Jekk il-qorti ssib li r-reqwiżiti ma jkunux għadhom qed jiġu ssodisfati, hija tiddeċiedi f'konkluzjoni li ttejjm l-għajjnuna u li torbot lill-parti tħallas lura kompletament jew parzjalment l-ispejjeż imġarrba mill-Istat fil-forma ta' tariffa tal-avukat.

(L-Artikolu 13.1 tal-Ordni ta' Emergenza Nru 51/2008 dwar l-għajjnuna legali pubblika f'materji ċivili, kif approvata bil-Liġi Nru 193/2008, kif sussegwentement emendata u supplimentata).

15 L-għajjnuna legali tista' tiġi rtirata qabel il-konkluzjoni tal-proċedimenti (jew saħansitra tiġi revokata wara t-terminazzjoni tal-proċedimenti)?

Id-dritt għall-għajjnuna legali pubblika jintemm bil-mewt tal-parti jew bit-tiġib fl-istatus finanzjarju ta' dik il-parti sal-punt li tkun tiffaħ tħallas l-ispejjeż legali.

Mal-wasla tar-rikors għall-għajnuna legali pubblika, ir-rikorrent jiġi infurmat li, jekk jitlef il-kawża, l-ispejjeż legali tal-parti l-oħra jithallsu minnu u tkun prevista l-possibbiltà għalih li jhallas lura l-ammonti riċevuti bħala għajnuna legali pubblika meta parti interessata tirreferi għall-qorti li tkun approvat l-għajnuna legali pubblika u tissottometti evidenza rigward l-istatus reali tal-persuna li għaliha jkun ġie approvat ir-rikors; l-għajnuna legali pubblika ma tiġix sospiza matul l-investigazzjonijiet il-godda.

Jekk il-qorti ssib li r-rikors għall-għajnuna legali pubblika kien ippreżentat *in mala fide*, billi nħbiet il-verità, hija toħroġ konkluzjoni li torbot lill-persuna li tkun irċeviet l-għajnuna legali pubblika b'mod inġustifikabbli, biex tħallas lura l-ammonti li minnhom kienet eżentata bħala kumpens u biex tħallas multa sa ħames darbiet l-ammont li għalih irċeviet l-eżenzjoni b'mod inġustifikabbli. Jista' jiġi ppreżentat biss rikors għal sħarriġ ġudizzjarju kontra l-konkluzjoni, bil-possibbiltà li jintalab, fuq bażi motivata, sħarriġ ġudizzjarju ta' jew deċiżjoni biex jitnaqqsu l-kumpens jew il-multa. Ir-rikors jiġi ppreżentat fi żmien ħamest ijiem mid-data li fiha tiġi nnotifikata l-konkluzjoni u jiġi deċiż minn bord ieħor b'konkluzjoni irrevokabbli.

Meta, b'sentenza finali u irrevokabbli, il-benefiċjarju tal-għajnuna pubblika jakkwista assi jew pretensjonijiet li l-valur jew l-ammont tagħhom jaqbez il-valur tal-għajnuna pubblika mogħtija b'għaxar darbiet, huwa jkun marbut li jhallas lura l-għajnuna pubblika. Il-proċedura ta' rimborż hija dik stabbilita fil-Kapitolu III ta' din l-Ordni ta' Emergenza.

(L-Artikoli 10, 14, 17 u 50(2) tal-Ordni ta' Emergenza Nru 51/2008 dwar l-għajnuna legali pubblika f'materji ċivili, kif approvata bil-Liġi Nru 193/2008, kif sussegwentement emendata u supplimentata).

16 Nista' nikkontesta r-rifjut li ninghata għajnuna legali?

Il-qorti tiddeċiedi dwar ir-rikors għall-għajnuna legali pubblika, mingħajr ma ssejjaħ lill-partijiet, b'konkluzjoni motivata mogħtija *in camera*. Il-parti interessata tista' tippreżenta rikors għal sħarriġ ġudizzjarju kontra l-konkluzjoni li tiċhad ir-rikors għall-għajnuna legali pubblika fi żmien ħamest ijiem mid-data tan-notifika tal-konkluzjoni. Ir-rikors għal sħarriġ ġudizzjarju jiġi deċiż *in camera* minn bord ieħor u l-qorti tagħti konkluzjoni irrevokabbli.

L-għajnuna legali pubblika tista' tiġi rrifjutata meta tintalab b'mod abbużiv, meta l-ispejjeż stmata tagħha tkun sproporzjonata mal-valur tas-suġġett tal-kawża u meta ma tkunx mitluba sabiex tissalvagwardja interess leġittimu, jew tintalab għal azzjoni li tmur kontra l-ordni pubbliku jew kostituzzjonali.

Jekk it-talba li għas-soluzzjoni tagħha tintalab għajnuna legali pubblika taqa' fil-kategorija ta' dawk li jistgħu jkunu soġġetti għal medjazzjoni jew proċeduri ta' soluzzjoni alternattiva għat-tilwim, ir-rikors għall-għajnuna legali pubblika aktarx li jiġi miċhud jekk tingieb prova li r-rikorrent għall-għajnuna legali pubblika kien irrifjuta li jwettaq tali proċedura qabel ma jinbdew il-proċedimenti legali.

L-għajnuna legali pubblika tista' tiġi miċhuda meta r-rikorrent jitleb kumpens għad-danni għall-ħsara għall-immaġni, l-unur jew ir-reputazzjoni tiegħu, meta wiehed iqis li huwa ma jkun sofra l-ebda dannu materjali, u meta r-rikors jirriżulta mis-sengħa jew il-professjoni indipendenti tar-rikorrent.

Meta l-għajnuna legali pubblika tinghata lill-ċittadini tal-Istati Membri tal-UE jew lill-persuni oħra li jkunu domiciljati jew abitwalment residenti fit-territorju ta' Stat Membru, l-awtorità centrali Rumena tista' tirrifjuta li tittrażmetti rikors għall-għajnuna legali lill-Stat Membru ieħor jekk tali rikors ikun b'mod ċar bla bażi jew imur lill-hinn mill-kamp ta' applikazzjoni tad-Direttiva tal-Kunsill 2002/8/KE. Jekk ir-rikors għall-għajnuna legali jiġi miċhud mill-awtorità kompetenti tal-Istat Membru li jirċievi t-talba, l-awtorità centrali Rumena titlob lir-rikorrent iħallas lura l-ispejjeż tat-traduzzjoni.

(L-Artikoli 15, 16, 45 u 46 tal-Ordni ta' Emergenza Nru 51/2008 dwar l-għajnuna legali pubblika f'materji ċivili, kif approvata bil-Liġi Nru 193/2008, kif sussegwentement emendata u supplimentata).

Informazzjoni addizzjonali

Links utli:

[L-Għaqda Nazzjonali tal-Kmamar tal-Avukati fir-Rumanija](#) (Uniunea Națională a Barourilor din România)

L-aħħar aġġornament: 22/05/2023

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Għajnuna legali - Slovakkja

1 Il-proċedimenti legali xi spejjeż jinvolvu, u normalment min irid iħallashom?

L-ispejjeż tal-proċedimenti huma, b'mod partikolari, l-ispejjeż tal-partijiet u tar-rappreżentanti tagħhom, inklużi t-tariffi tal-qorti, il-qliġ mitluf tal-partijiet u tar-rappreżentanti legali tagħhom, l-ispejjeż tal-ġbir tal-evidenza, l-ispejjeż notarili u t-tariffi għall-atti mwettqa bħala kummissarju tal-qorti, it-tariffi u l-ispejjeż tal-eżekutor fi proċedimenti tas-suċċessjoni, it-tariffi tal-interpretazzjoni u t-tariffi tar-rappreżentanza meta r-rappreżentanza tkun minn avukat.

Il-partijiet fil-proċedimenti jhallas l-ispejjeż tal-proċedimenti li jgħarbu huma personalment u dawk tar-rappreżentanti tagħhom. L-ispejjeż komuni jithallsu mill-partijiet b'mod proporzjonali mal-involvement tagħhom fil-kawża u l-proċedimenti.

Meta l-partijiet jiġu assenjati avukat biex jirrapreżentahom, l-Istat ikopri l-ispejjeż tal-avukat u t-tariffa tar-rappreżentanza.

Fi proċedimenti tas-suċċessjoni, it-tariffi notarili u l-ispejjeż jithallsu mill-werriet, bil-kundizzjoni li l-patrimonju ma jkunx insolventi. Jekk ikun hemm diversi werrieta, huma jhallas dawn l-ispejjeż b'mod proporzjonali mal-valur nett tas-sehem tagħhom mill-patrimonju. F'każijiet oħra dawn l-ispejjeż jithallsu mill-Istat.

2 X'inhija eżattament l-għajnuna legali?

It-terminu "għajnuna legali" huwa definit fl-Att Nru 327/2005 dwar l-ghoti ta' għajnuna legali lill-persuni fi bżonn materjali u li jemenda l-Att Nru 586/2003 dwar il-professjoni legali u li jemenda l-Att Nru 455/1991 dwar l-attività kummerċjali (l-Att dwar in-Negożju), kif emendat bl-Att Nru 8/2005 (l-"Att dwar l-Għajnuna Legali"). L-Artikolu 4(a) tal-Att dwar l-Għajnuna Legali jgħid kif ġej: "(G)ħajnuna legali tfisser l-ghoti ta' servizzi legali lill-persuni intitolati skont dan l-Att fir-rigward tal-eżerċitar tad-drittijiet tagħhom, inklużi, b'mod partikolari, il-konsulenza legali, l-assistenza fi proċedimenti ekstraġudizzjarji, inkluż l-iffacilitar tas-soluzzjoni tat-tilwim permezz tal-medjazzjoni, it-tfassil ta' sottomissjonijiet għall-grati, ir-rappreżentanza fi proċedimenti tal-qorti u t-twettiq ta' atti b'rabta magħhom, kif ukoll il-ħlas sħiħ jew parzjali tal-ispejjeż assoċjati."

Għal aktar informazzjoni, ara s-[sit web taċ-Ċentru tal-Għajnuna Legali](#), li huwa disponibbli wkoll bl-[Ingliz](#).

3 X'inhuma r-rekwiżiti biex tinghata l-għajnuna legali?

Iċ-Ċentru tal-Għajnuna Legali jipprovdi wkoll konsultazzjoni preliminari.

Kull persuna fiżika tista' tagħmel konsultazzjoni preliminari. Il-konsultazzjoni preliminari tiffoka fuq:

l-ispejjeż tal-kundizzjonijiet biex tinghata l-għajnuna legali;

l-ghoti ta' pariri legali bażiċi;

l-indikazzjoni tar-riskju jekk tinqabeż skadenza f'kawża partikolari;

l-assistenza fil-mili ta' applikazzjoni għall-għajnuna legali.

Il-konsultazzjoni preliminari tinghata għal kawża waħda, darba biss u għal mhux aktar minn siegħa. L-Att dwar l-Għajnuna Legali jistabbilixxi tariffa ta' EUR 4.50 għall-ghoti ta' konsultazzjoni preliminari waħda.

Skont il-kundizzjonijiet stabbiliti fl-Att dwar l-Għajnuna Legali, fil-każ ta' tilwim fil-pajjiż, l-għajnuna legali tista' tingħata lil kwalunkwe persuna fizika, filwaqt li fil-każ ta' tilwim transfruntier din tista' tingħata biss lil persuni fiżiċi domiciljati jew abitwalment residenti fi Stat Membru (dan jinkludi l-Istati Membri kollha tal-Unjoni Ewropea ħlief id-Danimarka).

"Persuni eliġibbli" huma persuni fiżiċi li jingħataw intitolament għall-għajnuna legali permezz ta' deċiżjoni finali taċ-Ċentru tal-Għajnuna Legali wara li jiġi ppruvat li jissodisfaw il-kundizzjonijiet stabbiliti fl-Artikolu 6 tal-Att dwar l-Għajnuna Legali.

"Persuni eliġibbli barranin" huma persuni fiżiċi li jissodisfaw il-kundizzjonijiet stabbiliti fl-Att dwar l-Għajnuna Legali għall-intitolament għall-għajnuna legali f' tilwima transfruntiera u li l-intitolament tagħhom ikun ingħata permezz ta' deċiżjoni finali taċ-Ċentru tal-Għajnuna Legali.

"Persuni eliġibbli fil-pajjiż" huma persuni fiżiċi residenti b'mod permanenti jew temporanju fir-Repubblika Slovakkha u li jitolbu l-għajnuna legali fi Stat Membru ieħor li fih il-qorti kompetenti tkun qiegħda tittratta t-tilwima transfruntiera.

Il-persuni fiżiċi huma intitolati li jirċievu l-għajnuna legali jekk fl-istess ħin jissodisfaw it-tliet kundizzjonijiet li ġejjin (Dawn il-kundizzjonijiet iridu jiġu ssodisfati minn persuni fiżiċi fil-każ ta' tilwim fil-pajjiż; il-proċedimenti personali ta' insolvenza mhumiex koperti minn dawn id-dispożizzjonijiet.):

(a) il-persuna fizika jkollha bżonnijiet materjali, jiġifieri tkun qed tirċievi allowance għall-bżonnijiet materjali u l-benefiċċji assoċjati, id-dhul tagħha ma jaqbiżx il-minimu għall-għajxien immultiplikati b'fattur ta' 1.4 (jew ma jaqbiżx il-minimu għall-għajxien immultiplikati b'fattur ta' 1.6 meta tingħata l-għajnuna legali mal-kontribut tal-applikant skont il-kundizzjonijiet stabbiliti mil-liġi) u ma tkunx tista' tħallas għal servizzi legali bl-użu tal-assi tagħha stess (id-dokumenti li jagħtu prova tal-livell ta' dħul jridu jkunu nħarġu fl-aħħar 3 xhur);

(b) it-tilwima ma tkunx manifestament mingħajr mertu;

(c) il-valur tat-tilwima jaqbeż il-valur tal-paga minima stabbilit mil-leġiżlazzjoni rilevanti (dan ma japplikax għal tilwim fejn il-valur tat-tilwima ma jistax jiġi ddeterminat, pereżempju meta jkunu qed jiġu deċiżi d-drittijiet u l-obbligi tal-ġenituri fir-rigward tal-minuri).

4 L-għajnuna legali tingħata għal kull tip ta' proċediment?

Skont l-Att dwar l-Għajnuna Legali, tista' tingħata għajnuna legali f'kawżi tad-dritt civili, tal-liġi industrijali u tal-liġi tal-familja, proċedimenti ta' ħelsien mid-dejn taħt leġiżlazzjoni speċjali, fi proċedimenti quddiem qorti amministrattiva u, f'każijiet bħal dawn, anki fi proċedimenti quddiem il-Qorti Kostituzzjonali tar-Repubblika Slovakkha ("tilwim fil-pajjiż").

F'tilwim transfruntier, tista' tingħata għajnuna legali skont l-Att dwar l-Għajnuna Legali f'kawżi tad-dritt civili, tal-liġi tal-familja, tad-dritt kummerċjali u tal-ażil, fi proċedimenti amministrattivi ta' tkeċċija, fi proċedimenti relatati mad-detenzjoni ta' ċittadin ta' pajjiż terz, fi proċedimenti relatati mad-detenzjoni ta' applikant, fi proċedimenti relatati mal-ghoti tal-ażil u, f'każijiet bħal dawn, anki fi proċedimenti quddiem qorti amministrattiva u proċedimenti quddiem il-Qorti Kostituzzjonali tar-Repubblika Slovakkha, u lil persuni li fir-rigward tagħhom tkun giet sospiza l-validità ta' att dwar il-liġi industrijali taħt leġiżlazzjoni speċjali fi proċedimenti li jikkoncernaw is-sottomissjoni ta' rikors għal miżura ta' emerġenza.

Il-materji tad-dritt kriminali ma jaqgħux fl-ambitu taċ-Ċentru tal-Għajnuna Legali.

5 Jeżistu proċeduri speċjali f'każijiet ta' bżonn?

Iva, meta r-rikorrenti jkunu f'riskju li ma jilhqax skadenza, huma jistgħu jitolbu għajnuna legali provviżorja liċ-Ċentru tal-Għajnuna Legali fl-istess waqt li jissottomettu r-rikors tagħhom; huma jridu juru li hemm riskju li mhux se jilhqax skadenza partikolari. Iċ-Ċentru tal-Għajnuna Legali mbagħad jiehu deċiżjoni mingħajr dewmien bla bżonn dwar l-ghoti ta' għajnuna legali provviżorja, qabel ma jiehu d-deċiżjoni tiegħu dwar l-ghoti tal-intitolament għall-għajnuna legali.

6 Minn fejn nista' nikseb formola ta' applikazzjoni għal għajnuna legali?

Il-formoli tal-applikazzjoni huma disponibbli fuq is-[sit web taċ-Ċentru tal-Għajnuna Legali](#) u fi kwalunkwe ufficcju taċ-Ċentru tal-Għajnuna Legali.

7 X'dokumenti jridu jiġu pprezentati mal-formola tal-applikazzjoni għal għajnuna legali?

Dawn iridu jkunu dokumenti li jissostanzjaw l-informazzjoni mogħtija fil-formola tal-applikazzjoni u jagħtu prova tal-htieġa materjali tal-applikant (id-dokumenti li jagħtu prova tal-htieġa materjali ma jistgħux ikunu eqdem minn tliet xhur).

8 Fejn irrid nibgħat l-applikazzjoni tiegħi għal għajnuna legali?

Fl-eqreb ufficcju taċ-Ċentru tal-Għajnuna Legali għal fejn l-applikant ikun residenti b'mod permanenti, temporanju jew abitwali. Għal aktar informazzjoni ara s-[sit web taċ-Ċentru tal-Għajnuna Legali](#).

9 Kif nista' nsir naf jekk jiniex intitolat għal għajnuna legali?

Iċ-Ċentru tal-Għajnuna Legali jiddeċiedi jekk jagħtix għajnuna legali fi żmien 30 jum minn meta jirċievi l-applikazzjoni (60 jum fil-każ ta' applikazzjonijiet transfruntieri); id-deċiżjoni tintbagħat bil-posta registrata u tintbagħat lid-destinatarju personalment, jew tintbagħat elettronikament b'firma elektronika awtentikata lill-kaxxa postali elektronika attivata tal-applikant.

10 X'għandi nagħmel jekk inkun intitolat għal għajnuna legali?

Fuq stedina miċ-Ċentru tal-Għajnuna Legali, l-applikanti jridu jikkonkludu kuntratt ta' għajnuna legali direttament maċ-Ċentru jew ma' avukat maħtur u jagħtu prokura liċ-Ċentru jew lill-avukat maħtur għall-atti assoċjati mal-ghoti tal-għajnuna legali fi żmien tliet xhur minn meta tinħareġ id-deċiżjoni finali li tingħata l-għajnuna legali.

11 Min jagħżilli l-avukat, jekk inkun intitolat għal għajnuna legali?

Fid-deċiżjoni li tagħti l-intitolament għall-għajnuna legali, iċ-Ċentru tal-Għajnuna Legali jaħtar avukat, konsulent legali miċ-Ċentru jew medjatur biex jirrapprezenta lill-persuna eliġibbli fil-qorti jew fi proċedura ta' medjazzjoni fejn dan ikun meħtieġ biex jiġu ssalvagwardjati l-interessi tagħha.

12 L-għajnuna legali tkopri l-ispejjeż kollha tal-proċedimenti?

Id-deċiżjoni taċ-Ċentru tal-Għajnuna Legali jew tagħti intitolament sħiħ għall-għajnuna legali, intitolament għall-għajnuna legali bil-kontribuzzjoni ta' 20 % tal-applikant għall-ispejjeż legali, jew tirrifjuta l-intitolament.

13 Min għandu jħallas l-ispejjeż l-oħra jekk jien inkun intitolat biss għal għajnuna legali limitata?

Mhux applikabbli.

14 L-għajnuna legali tkopri l-appelli wkoll?

Iva, l-għajnuna legali tingħata wkoll għall-proċedimenti ordinarji u straordinarji tal-appell u għall-proċedimenti ta' eżekuzzjoni.

15 L-għajnuna legali tista' tiġi rirata qabel il-konkluzjoni tal-proċedimenti (jew saħansitra tiġi revokata wara t-terminazzjoni tal-proċedimenti)?

Iva, l-għajnuna legali tista' tiġi rirata qabel il-konkluzjoni finali tal-proċedimenti. Iċ-ċirkustanzi li fihom tista' tiġi rirata l-għajnuna legali huma regolati mill-Artikolu 14 tal-Att dwar l-Għajnuna Legali.

Iċ-Ċentru tal-Għajnuna Legali jista' jiddeċiedi li jirtira l-għajnuna legali fiċ-ċirkostanzi li ġejjin:

jekk il-persuna eliġibbli tonqos milli tikkoopera maċ-Ċentru jew mal-avukat maħtur kif meħtieġ;

jekk, matul l-ghoti tal-għajnuna legali, ikun hemm tibdil fid-dhul u ċ-ċirkostanzi finanzjarji tal-persuna eliġibbli u ma tibqax tissodisfa l-kundizzjoni stabbilita fl-Artikolu 6(1)(a) biex l-intitolament għall-għajnuna legali jissokta;

jekk il-persuna eliġibbli tonqos milli tikkonkludi kuntratt mal-avukat maħtur jew tonqos milli tagħti prokura liċ-Ċentru jew lill-avukat maħtur fi żmien tliet xhur mid-deċiżjoni finali li tingħata l-għajnuna legali;

jekk jirriżulta li l-applikant ingħata l-intitolament għall-għajnuna legali fuq il-baži ta' informazzjoni falza jew mhux kompluta;

jew jekk il-persuna eliġibbli tonqos milli taġixxi fuq it-talba msemmija fl-Artikolu 13(3) (jiġifieri t-talba taċ-Ċentru biex fi żmien 8 ijiem tingieb prova li turi li l-persuna eliġibbli tkun għadha tikkwalifika għall-għajjuna legali).

16 Nista' nikkontesta r-rifjut li ningħata għajjuna legali?

Meta l-proċedura tkun twaqqfet skont il-Kodiċi ta' Proċedura Amministrattiva (pereżempju minħabba nuqqas ta' sottomissjoni tad-dokumenti meħtieġa), huwa possibbli li jiġi ppreżentat appell fi proċedimenti amministrattivi fi żmien 15-il jum minn meta tasal id-deċiżjoni.

Meta l-proċedura jew, b'mod aktar preċiż, l-applikazzjoni għall-għajjuna legali ma tkunx intlaqgħet skont l-Att Nru 327/2005 kif emendat (pereżempju minħabba li t-tilwima tkun manifestament mingħajr mertu jew minħabba li l-applikant ma jissodisfax il-kriterju tad-dhul), huwa possibbli li jiġi ppreżentat appell quddiem qorti amministrattiva fil-forma ta' azzjoni tad-dritt amministrattiv fi żmien 15-il jum minn meta tasal id-deċiżjoni.

Deċiżjoni li tiċhad l-għajjuna legali trid tinkludi d-dettalji stipulati fl-eġiżlazzjoni speċjali (jiġifieri l-Att dwar il-Proċedura Amministrattiva Nru 71/1967 (il-Kodiċi tal-Proċedura Amministrattiva), kif emendat), u trid tinforma lill-applikant li, jekk ikun hemm bidla fid-dhul jew fiċ-ċirkostanzi finanzjarji tiegħu, huwa jista' jerga' jippreżenta applikazzjoni għall-istess kawża sitt xhur biss wara li tinħareġ id-deċiżjoni.

17 It-talba għal għajjuna legali għandha l-effett li tissospendi l-perjodu ta' preskrizzjoni?

B'mod ġenerali, it-talba għal għajjuna legali ma jkollhiex l-effett li tissospendi l-perjodu ta' preskrizzjoni. L-unika eċċezzjoni hija t-terminu għall-preżentata ta' rikors quddiem qorti amministrattiva. Jekk, qabel il-preżentata ta' rikors, rikorrent jittob liċ-Ċentru tal-Għajjuna Legali biex jipprovdilu avukat skont leġiżlazzjoni speċjali, it-terminu għall-preżentata ta' rikors quddiem qorti amministrattiva jiġi sospiż mid-data ta' tali talba sakemm tinħareġ id-deċiżjoni finali dwar it-talba.

Meta jkun hemm riskju li ma jintlaħaqx it-terminu u meta t-talba ma tkunx ġiet ippreżentata b'mod ovvju taħt pressjoni ta' ħin (fi-aħħar jum tat-terminu), iċ-Ċentru tal-Għajjuna Legali jista' jiddeċiedi li d-dritt għal għajjuna legali fir-rigward ta' att proċedurali speċifiku (bħall-preżentata ta' rikors, il-partecipazzjoni f' seduta, eċċ.) għandu jingħata b'mod proviżorju anki qabel ma tkun ġiet invaluata t-talba għal għajjuna legali; dan jista' jsir ukoll ripetutament għal diversi atti proċedurali, dment li jkun possibbli li jiġu identifikati b'mod preċiż il-proċeduri u d-drittijiet li jistgħu jmorru kontra l-preskrizzjoni, u dment li d-dokumentazzjoni u l-evidenza ppreżentati jew speċifikati fit-talba jagħmluha possibbli li jitwettaq l-att proċedurali kkonċernat.

Skont l-Att, iċ-Ċentru jista' wkoll jittob l-ispejjeż tal-proċedimenti *ex post* fl-ammont iddeterminat skont leġiżlazzjoni speċjali jekk mill-valutazzjoni tal-kundizzjonijiet għad-dritt għall-għajjuna legali jirriżulta li l-applikant ma jissodisfax dawk il-kundizzjonijiet.

L-aħħar aġġornament: 03/06/2024

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Għajjuna legali - Finlandja

1 Il-proċedimenti legali xi spejjeż jinvolu, u normalment min irid iħallashom?

L-ispejjeż tal-proċedimenti legali jvarjaw skont in-natura u l-ambitu tal-każ. L-ispejjeż legali jinkludu, pereżempju, it-tariffi u l-ispejjeż tal-assistenza legali, l-ispejjeż li jirriżultaw mill-kumpens għax-xhieda u mill-forniment ta' servizzi ta' interpretazzjoni u ta' traduzzjoni, l-ispejjeż tal-immaniġġjar u l-ħlasijiet għad-dokumenti miġburin mill-awtoritajiet, u t-tariffi tal-eżekuzzjoni pagabbli lill-Istat. It-tariffi tal-assistenza legali jammontaw għall-parti l-kbira tal-ispejjeż involuti fil-proċedimenti legali. Bħala regola, kull parti tħallas l-ispejjeż legali proprji tagħha. Madankollu, il-qorti tista' tordna lill-parti telliefa tħallas l-ispejjeż imġarrba mill-kontroparti.

2 X'inhija eżattament l-għajjuna legali?

L-għajjuna legali tingħata bl-ispejjeż għall-Istat lil persuni li jkunu jeħtieġu assistenza esperta fi kwistjoni legali iżda li ma jkunux jistgħu jlaħħqu mal-ispejjeż tal-proċedimenti minħabba s-sitwazzjoni finanzjarja tagħhom. L-għajjuna legali tkopri l-konsulenza legali, il-miżuri u r-rappreżentanza meħtieġa quddiem il-qorti u awtoritajiet oħra, kif ukoll l-eżenzjoni mill-ispejjeż tal-proċedimenti. Mhuwiex meħtieġ test tal-mezzi meta tiġi pprovduta konsulenza legali minuri lill-applikant bit-telefont jew b'mezzi elettronici ta' komunikazzjoni oħrajn.

3 X'inhuma r-rekwiżiti biex tingħata l-għajjuna legali?

L-għajjuna legali tingħata fi kwistjonijiet fil-ġurisdizzjoni Finlandiża lil persuni b'municipalitá ta' residenza fil-Finlandja u lil persuni domiciljati jew abitwalment residenti fi Stat Membru ieħor tal-Unjoni Ewropea (UE) jew taż-Żona Ekonomika Ewropea (ŻEE). Barra minn hekk, l-għajjuna legali tingħata jekk il-kwistjoni tkun se tinstema' quddiem qorti Finlandiża jew jekk ikun hemm raġunijiet speċjali għall-għajjuna legali. F'każijiet ikkunsidrati barra mill-pajjiż, l-għajjuna legali tkopri l-għoti ta' konsulenza legali ġenerali.

Ma tingħatax għajjuna legali lil kumpanija jew lil korporazzjoni. L-għajjuna legali tingħata lil imprenditur fi kwistjoni ta' negozju, għajr kawża fil-qorti, biss jekk ikun hemm raġunijiet speċjali biex isir hekk.

L-għajjuna legali tingħata wara talba, bla ħlas jew kontra deduciċibbli, abbażi tal-istatus finanzjarju tal-applikant. Is-sitwazzjoni finanzjarja tal-applikant tiġi valutata abbażi tal-fondi għad-dispożizzjoni tiegħu kull xahar (mezzi disponibbli) u tal-assi tiegħu. Bħala regola ġenerali, il-mezzi disponibbli jiġu kkalkulati fuq il-bażi tad-dhul ta' kull xahar, l-ispejjeż meħtieġa, u r-responsabbiltá ta' manteniment tal-applikant u tal-konjuġi jew il-konkubin(a) tiegħu. L-għajjuna legali tingħata lil persuni li l-mezzi u l-beni disponibbli tagħhom ma jaqbx l-ammont determinat permezz ta' digriet tal-gvern. Aktar dispożizzjonijiet dwar id-dhul u l-ispejjeż li għandhom jiġu kkunsidrati, l-impatt tal-obbligu ta' manteniment fuq il-kalkolu tal-mezzi disponibbli, il-konsiderazzjoni tal-assi, u l-kriterji għad-determinazzjoni tad-deduciċibbli tal-benefiċjarju tal-għajjuna legali jiġu stabbiliti permezz ta' digriet tal-gvern.

Ma tingħatax għajjuna legali jekk l-applikant ikollu assigurazzjoni tal-ispejjeż legali li tkopri l-kwistjoni kkonċernata. Madankollu, fi kwistjoni li tinstema' minn qorti, il-qorti tista' tagħti għajjuna legali sal-punt li l-ispejjeż tal-proċedimenti jaqbx l-kopertura massima ddikjarata fil-polza tal-assigurazzjoni. Meta l-applikant ikun intitolat għal għajjuna legali bla ħlas fuq il-bażi tal-istatus finanzjarju tiegħu, l-għajjuna legali tista' tingħata wkoll biex tkopri d-deduciċibbli ddikjarat fil-polza tal-assigurazzjoni.

4 L-għajjuna legali tingħata għal kull tip ta' proċediment?

L-għajjuna legali hija disponibbli f'każijiet li jinstemgħu quddiem qorti, kif ukoll fi kwistjonijiet legali barra mill-qorti.

Ma tingħatax għajjuna legali jekk:

il-kwistjoni tkun ta' importanza minuri għall-applikant;

tkun manifestament inutili meta mqabbla mal-benefiċċju għall-applikant;

il-każ ikun jikkonstitwixxi abbuż tal-proċess; jew

il-każ ikun ibbażat fuq dritt ċedut u jkun hemm raġuni biex wieħed jemmen li l-għan taċ-ċessjoni kien li tingħata għajjuna legali.

Bħala regola, l-għajjuna legali ma tkoprix ir-rappreżentanza fi:

kwistjoni ta' petizzjoni trattata f'qorti ġenerali;

każ kriminali sempliċi;

kwistjoni li tikkonċerna t-tassazzjoni jew imposta pubblika; jew

kwistjoni fejn id-dritt li tintalab rettifika jew id-dritt ta' appell ikun ibbażat fuq sħubija f'municipalitá jew korporazzjoni pubblika oħra. Anki f'dan il-każ, konsulent legali pubbliku jista' jipprovi konsulenza legali u jfassal kwalunkwe dokument meħtieġ, jekk ikun meħtieġ.

5 Jeżistu proċeduri speċjali f'każijiet ta' bżonn?

L-applikant għall-għajjuna legali għandu jinforma lill-uffiċċju tal-għajjuna legali [*oikeusaputoimisto*] jekk il-kwistjoni tkun urġenti.

6 Minn fejn nista' nikseb formola ta' applikazzjoni għal għajjuna legali?

Il-formola tat-talba għall-għajjuna legali tista' tinkiseb minn <https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/asiointi/loimakkeet.html>

Il-formola tat-talba għall-għajjuna legali hija disponibbli wkoll mill-uffiċċju tal-għajjuna legali. L-informazzjoni ta' kuntatt għall-uffiċċji hija disponibbli minn <https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/yhteystiedot.html>

It-talba għall-għajjuna legali tista' ssir ukoll permezz tas-servizz elettroniku fuq

<https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/asiointi/oikeusavunsahkoinenasiointi.html>

7 X'dokumenti jridu jiġu pprezentati mal-formola tal-applikazzjoni għal għajjuna legali?

Fit-talba għall-għajjuna legali, l-applikant irid jipprovi informazzjoni dwar iċ-ċirkostanzi finanzjarji tiegħu u l-kwistjoni li t-talba għall-għajjuna legali tkun qed issir għaliha, kif ukoll dwar l-assigurazzjoni tal-ispejjeż legali (ara l-Mistoqsija 6 dwar il-formoli tat-talba għall-għajjuna legali). Fuq talba tal-uffiċċju tal-għajjuna legali, l-applikant irid jipprovi wkoll dikjarazzjoni tad-dhul u l-ispejjeż tiegħu, kif ukoll tal-assi u l-passivi tiegħu. Minkejja kwalunkwe dispożizzjoni dwar il-kunfidenzjalità, l-uffiċċju tal-għajjuna legali għandu d-dritt jikseb kwalunkwe informazzjoni li tkun meħtieġa biex jistabbilixxi jekk l-applikant ikunx intitolat għall-għajjuna legali fuq il-bażi tal-istatus finanzjarju tiegħu u jekk l-applikant ikollux assigurazzjoni tal-ispejjeż legali li tkopri l-materja ikkonċernata.

8 Fejn irid nibgħat l-applikazzjoni tiegħi għal għajjuna legali?

It-talba għall-għajjuna legali tista' ssir minn kwalunkwe uffuċċju tal-għajjuna legali. L-informazzjoni ta' kuntatt għall-uffiċċji hija disponibbli minn <https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/yhteystiedot.html>

It-talba għall-għajjuna legali tista' ssir ukoll permezz tas-servizz elettroniku fuq

<https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/asiointi/oikeusavunsahkoinenasiointi.html>

9 Kif nista' nsir naf jekk jiniex intitolat għal għajjuna legali?

L-uffiċċju tal-għajjuna legali jiddeciedi dwar l-għoti tal-għajjuna legali. Id-deċiżjoni tintbagħat fl-indirizz ta' kuntatt innotifikat mill-applikant.

10 X'għandi nagħmel jekk inkun intitolat għal għajjuna legali?

Sabiex jistabbilixxi d-dritt tiegħu għall-għajjuna legali, l-applikant jew ir-rappreżentant tiegħu għandhom jikkuntattjaw lill-uffiċċju tal-għajjuna legali.

11 Min jagħżilli l-avukat, jekk inkun intitolat għal għajjuna legali?

L-għajjuna legali tingħata minn konsulenti legali pubbliċi. Madankollu, fi kwistjonijiet li għandhom jiġu kkunsidrati minn qorti, konsulent legali privat li jkun ta l-kunsens tiegħu għall-kompitu jista' jinħatar ukoll biex jagħti assistenza legali. Avukat jew konsulent legali liċenzjat biss jista' jinħatar bħala konsulent legali privat. Meta l-benefiċjarju ta' għajjuna legali jkun ippropona persuna kwalifikata biex tkun il-konsulent legali tiegħu, trid tinħatar dik il-persuna, sakemm ma jirrikjedux mod ieħor xi raġunijiet speċifiċi. Fil-kompitu tiegħu, il-konsulent legali huwa obligat jikkonforma ma' kondotta tajba bħala avukat.

12 L-għajjuna legali tkopri l-ispejjeż kollha tal-proċedimenti?

L-għajjuna legali tkopri t-tariffi jew id-drittijiet tal-konsulent legali, b'mod sħiħ jew parzjali, skont il-fondi u t-tfaddil li jkollu l-benefiċjarju. L-għajjuna legali tkopri s-servizzi ta' konsulent legali għal massimu ta' 80 siegħa, sakemm il-qorti ma tiddecidix li testendi l-għajjuna legali għal raġunijiet speċifiċi. Fi kwistjoni legali ekstraġudizzjarja, il-limitu massimu ta' 80 siegħa huwa assolut. L-għajjuna legali tkopri wkoll it-tariffi tal-interpretazzjoni u l-ispejjeż tat-traduzzjoni, it-tariffi biex tingħata x-xhieda l-qorti u l-ispejjeż tal-produzzjoni tal-evidenza meħtieġa, bħal evidenza medika.

Jekk l-applikant ikollu assigurazzjoni għall-ispejjeż legali u jkun ingħata għajjuna legali mingħajr ħlas, l-Istat jista' jħallas id-deduċibbli tal-assigurazzjoni tal-ispejjeż legali. Spejjeż li jaqbz u l-limitu massimu tal-assigurazzjoni jistgħu jithallsu wkoll għal raġunijiet partikolari. L-ammont li jrid jithallas jiġi indikat fid-deċiżjoni dwar l-għajjuna legali.

Il-benefiċjarju tal-għajjuna legali jirċievi mingħajr ħlas, mingħand il-qorti u awtoritajiet oħrajn, id-dokumenti meħtieġa għat-trattament tal-każ, kopji ta' dokumenti uffuċjali, notifika, eċċ., u avvizi fil-Gazzetta Uffuċjali u tentattivi ta' eżekuzzjoni.

Applikant li jkun intitolat għal għajjuna legali mingħajr ħlas abbażi tal-fondi disponibbli tiegħu u li ma jitqiesx li jkun jeħtieġ konsulent legali jista' jiġi eżentat mit-tariffi msemmijin hawn fuq.

L-Istat ma jħallasx l-ispejjeż tal-parti l-oħra fil-każ li l-benefiċjarju tal-għajjuna legali jitlef il-każ.

13 Min għandu jħallas l-ispejjeż l-oħra jekk jien inkun intitolat biss għal għajjuna legali limitata?

Id-deduċibbli tal-benefiċjarju tal-għajjuna legali mill-ispejjeż tal-proċedimenti legali jiġi stabbilit abbażi tas-sitwazzjoni finanzjarja tiegħu. Jekk l-għajjuna legali tkun ingħatat minn konsulent legali pubbliku, il-benefiċjarju tal-għajjuna legali jrid iħallas id-deduċibbli lill-uffiċċju tal-għajjuna legali. Jekk l-għajjuna legali tkun ingħatat minn konsulent legali privat, il-benefiċjarju tal-għajjuna legali jrid iħallas id-deduċibbli lill-konsulent legali ikkonċernat.

14 L-għajjuna legali tkopri l-appelli wkoll?

Iva. L-għajjuna legali tkopri l-ispejjeż legali neċessarji kollha tal-applikant, kif meħtieġ mill-każ. Id-deduċibbli tal-benefiċjarju tal-għajjuna legali mill-ispejjeż tal-proċedimenti legali jiġi stabbilit abbażi tas-sitwazzjoni finanzjarja tiegħu.

15 L-għajjuna legali tista' tiġi rirata qabel il-konkluzjoni tal-proċedimenti (jew saħansitra tiġi revokata wara t-terminazzjoni tal-proċedimenti)?

Jekk jinstab li l-prerekwiżiti għall-għoti tal-għajjuna legali ma kinux jeżistu, jew jekk iċ-ċirkostanzi jkunu nbidlu jew ma baqgħux jeżistu, l-uffiċċju tal-għajjuna legali jew il-qorti jistgħu jemendaw id-deċiżjoni dwar l-għajjuna legali jew jiddeciedu li l-għoti tal-għajjuna legali għandu jieqaf. Meta d-deduċibbli ta' benefiċjarju tal-għajjuna legali jiġi emendat, tittiehed deċiżjoni dwar jekk l-emenda għandhiex tiġi applikata b'mod retroattiv. Meta jiġi deċiż li l-għajjuna legali għandha titwaqqaf, tittiehed deċiżjoni dwar jekk il-benefiċjarju għandux jikkompensa lill-Istat għall-għajjuna legali li rċieva u jiġi determinat l-ammont ta' dak il-kompens.

16 Nista' nikkontesta r-rifjut li ningħata għajjuna legali?

Jekk l-għajjuna legali ma tingħatax skont it-talba, l-applikant jista' jressaq il-kwistjoni tal-għajjuna legali quddiem qorti għal deċiżjoni. Id-deċiżjoni tal-uffiċċju tal-għajjuna legali tkun akkumpanjata minn struzzjonijiet dwar is-sottomissjoni ta' dik id-deċiżjoni lill qorti għal rikonsiderazzjoni (sottomissjoni). Ir-rikonsiderazzjoni għandha ssir bil-miktub u tingħadda lill-uffiċċju tal-għajjuna legali li jkun ha d-deċiżjoni. L-uffiċċju tal-għajjuna legali jista' wkoll jemenda d-deċiżjoni tiegħu hu stess. Jekk l-uffiċċju tal-għajjuna legali jqis li ma hemmx bżonn ta' emenda, huwa għandu jirreferi t-talba għal deċiżjoni lill qorti għal reviżjoni. Il-qorti tista' timmodifika wkoll ir-rikonsiderazzjoni tal-uffiċċju tal-għajjuna legali għad-detriment tal-applikant.

17 It-talba għal għajjuna legali għandha l-effett li tissospendi l-perjodu ta' preskrizzjoni?

B'talba għall-għajjuna legali, tintalab għajjuna legali għal kwistjoni speċifika. Talba għal għajjuna legali la tressaq kawża quddiem qorti u lanqas ma tipposponi l-iskadenza tat-termini preskrittivi.

Aktar informazzjoni

Fi proċedimenti kriminali, il-qorti tista' taħtar difensur pubbliku għall-persuna suspettata u konsulent legali u persuna ta' appoġġ għall-vittma għall-kompilazzjoni u l-proċess. Konsulent legali pubbliku, avukat jew, għal raġuni speċjali, konsulent legali liċenzjat biss jistgħu jinħatru bħala difensur jew bħala konsulent legali tal-vittma. Il-persuna ta' appoġġ trid tkun kwalifikata għall-kompitu. Jekk il-qorti ssib lill-persuna suspettata haġja tar-reat kriminali li tkun ġiet

assenjata difensur għall-kumpilazzjoni u l-proċess għalih, hija tkun obligata tirrimborza lill-istat għall-ammonti kompensatorji mhallsa minn fondi tal-Istat. Jekk il-persuna suspettata tissodisfa l-prerekwiżiti finanzjarji għall-għajjuna legali, l-ammont tar-rimborz ma jistax jaqbez dak li ngħata mill-għajjuna legali. Aktar informazzjoni dwar l-għajjuna legali hija disponibbli fuq <https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index.html>

L-aħħar aġġornament: 25/03/2024

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Għajjuna legali - Svezja

1 Il-proċedimenti legali xi spejjeż jinvolvu, u normalment min irid iħallashom?

Fl-lżvejsja, il-proċedimenti tal-qorti nfushom huma bla ħlas minbarra tariffa tar-rikors, li attwalment hija SEK 2 800 (madwar EUR 265). Għall-kawzi fejn is-suġġett tat-tilwima jkollu valur li ma jaqbizx SEK 24 150 (EUR 2 270), it-tariffa tar-rikors hija SEK 900 (EUR 85).

Jekk tingħata għajjuna legali, l-Istat iħallas it-tariffa tar-rikors.

2 X'inhija eżattament l-għajjuna legali?

Huma disponibbli t-tipi ta' assistenza legali li ġejjin għat-tilwim (kawzi ċivili):

Pariri

Għajjuna legali

Iż-żewġ tipi huma regolati bl-[Att dwar l-Għajjuna Legali \(1996:1619\)](#) (*rättshjälpslagen*).

3 Għandi dritt għal għajjuna legali?

Pariri

Kulhadd – persuni fiżiċi, assoċjazzjonijiet, negozji, eċċ. – jista' jikseb parir dwar kwalunkwe materja legali.

Il-parir jista' jingħata minn avukat jew minn assistent avukat f'ditta legali. Jista' jingħata sa massimu ta' sagħtejn, u jista' jinqasam f'diversi sessjonijiet.

Tintalab tariffa għall-parir. It-tariffa attwalment hija SEK 1 802.50 (madwar EUR 170) fis-sieġha. It-tariffa tista' titnaqqas bin-nofs jekk il-parti li tingħata l-parir ma jkollhiex fondi suffiċjenti. It-tfal li jingħataw parir normalment m'għandhom għalfejn iħallsu l-ebda tariffa. Jekk it-tariffa tiġi mnaqqsa, l-avukat jew l-assistent li jkun ta l-parir jitlob il-bqija mill-Istat.

Għajjuna legali

L-għajjuna legali hija disponibbli biss għal persuni fiżiċi, għalhekk in-negozji, l-assocjazzjonijiet, eċċ. ma jistgħux jingħataw dan it-tip ta' assistenza. Il-patrimonju ta' persuna deċeduta jista' jkun ukoll eliġibbli għall-għajjuna legali f'ċerti ċirkostanzi. Iċ-ċittadini tal-Istati Membri kollha tal-UE għandhom l-istess status bħaċ-ċittadini Żvedizi fir-rigward tal-għajjuna legali.

L-għajjuna legali tista' tingħata għall-biċċa l-kbira tal-materji legali (ara l-mistoqsija 4).

Iridu jiġu ssodisfati ċerti kundizzjonijiet biex tingħata l-għajjuna legali.

Inti trid tkun ingħatajt mill-anqas sieġha pariri.

L-introjtu tiegħek ma jridx jaqbez il-limitu finanzjarju, li attwalment huwa SEK 260 000 (madwar EUR 24 500). Iċ-ċirkostanzi finanzjarji kollha tal-applikant jiġu kkunsidrati meta jiġi kkalkulat l-introjtu.

Pereżempju, jiġu kkunsidrati l-ispejjeż tal-manteniment tat-tfal, il-ġid u d-djun.

Irid ikollok bżonn assistenza legali kif ukoll parir u ma jridx ikun possibbli li tissodisfa din il-ħtieġa b'xi mod ieħor.

Irid jitqies raġonevoli għall-Istat li jikkontribwixxi għall-ispejjeż, minħabba n-natura u s-sinifikat tal-materja inkwistjoni, il-valur tas-suġġett tat-tilwima, u ċ-ċirkostanzi l-oħra.

Jekk ikollok – jew suppost kellek – polza tal-assigurazzjoni għall-protezzjoni legali, l-ewwel għandha tintuża dik.

Ara l-gwida diġitali fuq: <https://www.domstol.se/amnen/rattshjalp/behavior-du-rattshjalp/har-du-ratt-till-rattshjalp/>.

Hemm disponibbli wkoll gwida biex tgħinek tikkalkula jekk intix intitolat jew le għall-għajjuna legali abbażi tal-mezzi finanzjarji tiegħek. Ara: <https://www.domstol.se/amnen/rattshjalp/behavior-du-rattshjalp/rakna-ut-ditt-ekonomiska-underlag/>.

4 L-għajjuna legali tingħata għal kull tip ta' proċediment?

Pariri

Kif issemma fil-mistoqsija 3 hawn fuq, jista' jingħata parir għall-materji legali kollha.

Pereżempju, jistgħu jingħataw informazzjoni u pariri dwar dawn li ġejjin:

Ir-regoli dwar iż-żwieġ u tipi oħra ta' koabitazzjoni

Ir-regoli dwar id-divorzju

Il-kontribuzzjonijiet tal-manteniment

It-testamenti u l-legati

Ix-xiri u l-kuntratti

Għajjuna legali

Kif issemma fil-mistoqsija 3 hawn fuq, l-għajjuna legali tista' tingħata għall-biċċa l-kbira tal-materji legali, iżda hemm xi eċċezzjonijiet. Pereżempju, l-għajjuna legali ma tistax tingħata għal materji li jistgħu jinvolvu l-assistenza ta' difensur pubbliku jew ta' avukat pubbliku. Jekk kont vittma ta' reat, jista' jinħatar "avukat għall-parti leża" (*målsägandebitråde*) f'ċerti każijiet (ara l-[Att 1988:609 dwar l-avukati għall-parti leża](#)). Dan l-avukat ikun bla ħlas għall-vittma. Id-dmirijiet tiegħu jinkludu l-għajjuna biex tagħmel talba ċivili bħala riżultat ta' reat, bħal talba għall-kumpens għad-danni. Ma tistax tingħata wkoll għajjuna legali jekk ikun inħatar għalik avukat għall-parti leża.

F'xi każijiet, irid ikun hemm raġunijiet speċjali biex tingħata l-għajjuna legali. Eżempji jinkludu kwistjonijiet li jridu jiġu ttrattati barra mill-pajjiż, jew każijiet fejn il-valur tat-talba evidentement ma jkunx se jaqbez SEK 24 150 (madwar EUR 2 270).

5 Jeżistu proċeduri speċjali f'każijiet ta' bżonn?

Ma hemm l-ebda proċedura speċjali f'każijiet li jirrikjedu l-ipproċessar immedjat ta' applikazzjoni għall-għajjuna legali. Min-naħa l-oħra, mill-principji ġenerali tal-liġi proċedurali joħroġ li kawża jew il-proċedimenti jridu jiġu ttrattati malajr kemm jista' jkun.

6 Minn fejn nista' nikseb formola ta' applikazzjoni għal għajjuna legali?

L-Amministrazzjoni tal-Qrati Nazzjonali Żvediza (*Domstolsverket*) ipproduċiet [formola sempliċi](#) bi struzzjonijiet dwar kif timtela. Il-formola hija disponibbli kemm mill-Awtorità tal-Għajjuna Legali (*Rättshjälpsmyndigheten*) kif ukoll mill-qrati.

7 X'dokumenti jridu jiġu ppreżentati mal-formola tal-applikazzjoni għal għajjuna legali?

Kif imsemmi fil-mistoqsija 6, l-Amministrazzjoni tal-Qrati Nazzjonali toffri, fost affarijiet oħrajn, [formola ta' applikazzjoni](#) sempliċi, li tinkludi wkoll struzzjonijiet dwar kif timtela. Jekk jogħġbok ikkuntattja lill-[Amministrazzjoni tal-Qrati Nazzjonali](#) għal aktar tagħrif.

Fost affarijiet oħra, l-applikazzjoni għall-għajna legali trid tinkludi informazzjoni dwar il-materja legali li għaliha tirreferi l-applikazzjoni, jekk il-materja inkwistjoni jistax ikollha bżonn tiġi ttrattata barra mill-pajjiż, jekk ingħatax xi parir dwar il-materja, jekk għandekx jew kellekx polza tal-assigurazzjoni għall-protezzjoni legali li tkopri l-materja inkwistjoni, u informazzjoni dwar iċ-ċirkostanzi finanzjarji tiegħek u ċirkostanzi oħra.

L-ebda dokument ieħor ma hemm bżonn li jiġi meħmuż. Madankollu, jista' jkun xieraq li teħmeż kwalunkwe dokumentazzjoni oħra li tkun disponibbli biex tappoġġa l-informazzjoni mogħtija.

8 Fejn irrid nibgħat l-applikazzjoni tiegħi għal għajna legali?

L-applikazzjoni għall-għajna legali trid tintbagħat lill-qorti jew lill-awtorità kompetenti biex tivvaluta l-applikazzjoni tiegħek għall-għajna legali.

Jekk kawża jew proċedimenti relatati mal-materja ċivili inkwistjoni jkun għaddejnin f'qorti, il-qorti trid tivvaluta l-applikazzjoni għall-għajna legali. Inkella, tkun l-[Awtorità tal-Għajna Legali](#) li tiddeċiedi jekk għandhiex tingħata għajna legali jew le.

9 Kif nista' nsir naf jekk jiniex intitolat għal għajna legali?

L-Awtorità tal-Għajna Legali jew il-qorti li tivvaluta l-applikazzjoni tiegħek għall-għajna legali tinnotifikak bil-miktub dwar id-deċiżjoni li tiegħi.

10 X'għandi nagħmel jekk inkun intitolat għal għajna legali?

Jekk tingħata l-għajna legali, jiġi maħtur avukat tal-għajna legali fl-istess ħin. Għalhekk inti għandek tikkonsulta miegħu għal aktar informazzjoni.

11 Min jagħżilli l-avukat, jekk inkun intitolat għal għajna legali?

Avukat, assistent avukat jew kwalunkwe persuna xierqa oħra jistgħu jinħatru bħala avukat tal-għajna legali. Jekk inti tkun ipproponejt persuna xierqa inti stess, din għandha tinħatar jekk dan ma jzid b'mod sinifikanti l-ispejjeż u jekk ma jkunx hemm raġunijiet partikolari oħra biex dan ma jsirx.

12 L-għajna legali tkopri l-ispejjeż kollha tal-proċedimenti?

L-Istat iħallas l-ispejjeż li ġejjin meta tingħata l-għajna legali:

Ir-remunerazzjoni tal-avukat tal-għajna legali sa massimu ta' 100 siegħa xogħol, sakemm ma jiġix deċiż mod ieħor mill-qorti

Spejjeż raġonevoli biex tingħata xhieda lil qorti ġenerali jew lit-Tribunal Industrijali Żvediż (*Arbetsdomstolen*)

L-ispejjeż tal-investigazzjoni raġonevolment imġarrba biex jiġu salvagwardjati d-drittijiet tiegħek, sa massimu ta' SEK 10 000 (madwar EUR 942)

L-ispejjeż tal-medjazzjoni skont l-Artikolu 17 tal-Kapitolu 42 tal-[Kodiċi tal-Proċedura Ġudizzjarja Żvediż](#) (*rättegångsbalken*)

It-tariffi tar-rikors u tan-notifika, kif ukoll l-ispejjeż tal-eżekuzzjoni

Min-naħa l-oħra, inti jkollok tħallas kwalunkwe spiza li ma tkunx koperta mill-għajna legali. Madankollu, huwa possibbli li tirkupra dawn l-ispejjeż mingħand il-parti l-oħra jekk inti tirbaħ il-kawża.

Jekk tingħata l-għajna legali, inti jeħtieġlek tikkontribwixxi għall-ispejjeż billi tħallas tariffa għall-għajna legali. Din it-tariffa tikkonsisti f'perċentwal tal-ispejjeż tal-avukat tal-għajna legali tiegħek. Is-sistema tat-tariffi għandha sitt livelli skont l-introjt tiegħek; dawn huma espressi f'kategoriji ta' introjtu fissi fil-krona Żvediża (SEK). Il-perċentwali għall-kategoriji differenti jvarjaw minn 2 % sa 40 %. Il-kategorija tal-introjt li inti titqiegħed fiha, u għalhekk il-perċentwal li jkollok tħallas, tiġi ddeterminata abbażi tal-mezzi finanzjarji tiegħek. Dawn jiġu kkalkulati abbażi tal-introjt annwali tiegħek, id-dipendenti tiegħek, u l-assi finanzjarji tiegħek. Inti jkollok tħallas it-tariffa tal-għajna legali kontinwament lill-avukat tal-għajna legali tiegħek hekk kif jinqalgħu l-ispejjeż.

13 Min għandu jħallas l-ispejjeż l-oħra jekk jien inkun intitolat biss għal għajna legali limitata?

Jekk tingħata l-għajna legali, dan ifisser li inti jkollok aċċess għall-benefiċċji kollha koperti mis-sistema tal-għajna legali Żvediża (ara l-mistoqsija 12 hawn fuq). Għaldaqstant, ma huwiex possibbli li tirċievi għajna legali għal parti partikolari biss.

Min-naħa l-oħra, hemm il-possibbiltà, minbarra s-sistema tal-għajna legali, li tinkiseb assistenza finanzjarja għal ċerti spejjeż relatati mal-proċedimenti legali, jiġifieri l-ispejjeż tal-ivvjaġġar lejn il-qorti u l-ispejjeż għal xhud imħarrek biex jidher fil-qorti. Jekk inti parti f'kawża jew fi proċedimenti u ġejt imħarrek biex tidher f'seduta tal-qorti, inti jista' għalhekk ikollok l-ispejjeż tal-ivvjaġġar u ta' **sussistenza** tiegħek imħallsa mill-Istat jekk dan jitqies xieraq (ara l-Artikolu 6 tal-Kapitolu 11 tal-[Kodiċi tal-Proċedura Ġudizzjarja](#)). Jekk ikun xieraq li jagħmel dan fid-dawl ta' ċirkostanzi finanzjarji tiegħek, l-Istat jista' jħallas ukoll **kumpens lil xhud** għall-ispejjeż neċessarji li jkun għamel għall-ivvjaġġar, għas-sussistenza u għat-telf ta' ħin (jekk jogħġbok ara l-Artikolu 24 tal-Kapitolu 36 tal-[Kodiċi tal-Proċedura Ġudizzjarja](#)). Il-kumpens għall-ispejjeż tal-ivvjaġġar u ta' sussistenza b'rabta ma' dehra fil-qorti ma huwiex disponibbli għall-persuni ġuridiċi.

14 L-għajna legali tkopri l-appelli wkoll?

Iva, iżda l-kumpens għall-avukat tal-għajna legali jkopri biss massimu ta' 100 siegħa. Jekk il-100 siegħa jkun ntużaw matul il-proċedimenti tal-prim' istanza, kwalunkwe proċediment ta' istanza oġġla ma jkunx kopert.

15 L-għajna legali tista' tiġi rtrata qabel il-konklużjoni tal-proċedimenti (jew saħansitra tiġi revokata wara t-terminazzjoni tal-proċedimenti)?

L-għajna legali għandha tintemm b'mod naturali meta l-materja legali inkwistjoni titqies li ġiet konkluża. Bħala regola ġenerali, l-għajna legali trid tintemm ukoll ladarba l-avukat tal-għajna legali tiegħek ikun għamel 100 siegħa xogħol. Il-qorti tista', madankollu, tiddeċiedi li l-għajna legali tista' tkompli.

F'xi każijiet, l-għajna legali trid tintemm ukoll qabel dak il-punt. Dan iseħħ, pereżempju, jekk ma tħallasx it-tariffa tal-għajna legali tiegħek jew jekk tipprovdni informazzjoni skorretta u l-għajna legali ma kinitx tingħata kieku ngħatat l-informazzjoni korretta. Eżempju ieħor ta' meta l-għajna legali trid tintemm kmieni huwa jekk l-avukat tal-għajna legali tiegħek ikun għamel 100 siegħa ta' xogħol u l-qorti ma tkunx iddeċidiet li l-għajna legali għandha tkompli.

16 Nista' nikkontesta r-rifjut li ningħata għajna legali?

Iva. Inti għandek id-dritt li tappella kontra deċiżjoni li ma tingħatax għajna legali. Jekk id-deċiżjoni tkun ittieħdet minn qorti, din għandha tiġi appellata bil-istess mod bħal deċiżjonijiet oħra. Meta l-qorti tinnotifikak dwar id-deċiżjoni bil-miktub, hija tipprovdni wkoll informazzjoni dwar kif tista' tappella kontra deċiżjoni. Jekk, minflok, id-deċiżjoni tkun ittieħdet mill-Awtorità tal-Għajna Legali, din għandha tiġi appellata quddiem il- [Bord tal-Għajna Legali](#) (*Rättshjälpsnämnden*).

Aktar informazzjoni

Għal aktar informazzjoni dwar is-sistema tal-għajna legali Żvediża, u biex tordna l-formoli tal-applikazzjoni, jekk jogħġbok ikkuntattja lill-Amministrazzjoni tal-Qrati Nazzjonali fl-indirizz li ġej:

National Courts Administration

SE-551 81 JÖNKÖPING, Sweden

<https://www.domstol.se/amnen/rattshjalp/>

Tel.: +46 36 15 53 00

L-aħħar aġġornament: 16/03/2023

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea.

Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Għajna legali - L-Ingilterra u Wales

1 Il-proċedimenti legali xi spejjeż jinvolvu, u normalment min irid iħallashom?

L-ispejjeż jiddependu min-natura eżatta tal-kawża. L-avukati (solicitors) iġarrbu l-ispejjeż fuq l-awtorità espliċita tal-klijenti tagħhom; dawn l-ispejjeż jistgħu jinkludu l-onorari tal-avukati (solicitors) infushom kif ukoll fl-asistenzja għal spejjeż bħat-tariffi tal-qorti u l-perizji. Jekk jirbħu, il-klijenti jistgħu jkunu jistgħu jirkupraw parti minn dawn l-ispejjeż jew dawn l-ispejjeż kollha mill-parti telliefa, iżda jekk jitlew jew il-parti telliefa ma tkunx tista' tħallas, huma finalment responsabbli għall-ispejjeż tal-avukat (solicitor) proprju tagħhom. Fit-tmiem ta' kawża, il-qorti tiddeċiedi, wara li tqis iċ-ċirkustanzi kollha tal-kawża, min għandu jħallas l-ispejjeż. Għalkemm, b'mod ġenerali, il-parti telliefa tiġi ordnata tħallas l-ispejjeż tal-parti rebbiefa, hemm bosta eċċezzjonijiet għal dan il-prinċipju.

2 X'inhija eżattament l-għajjuna legali?

Il-livelli differenti ta' għajjuna f'materji ċivili huma:

Għajjuna Legali li tkopri l-konsulenza u l-assistenza inizjali bi kwalunkwe problema legali.

Għajjuna fil-Qorti li tinkludi l-assistenza fil-qorti meta ma tkunx meħtieġa rappreżentanza sħiħa.

medjazzjoni tal-familja meta medjatur indipendenti u mħarreg b'mod professjonali jgħinek tasal għal ftehim dwar kwistjonijiet bħal:

L-arranġamenti għall-ulied minuri wara t-tmiem tar-relazzjoni (xi drabi msejja kustumodja, residenza jew kuntatt)

Il-flasijiet tal-manteniment tal-ulied minuri

Il-finanzi (pereżempju, x'taġġmel bid-dar, it-tfaddil, il-pensjoni, id-djun tiegħek); u,

ir-rappreżentanza f'qorti jew tribunal.

Ir-Rappreżentanza Legali tkopri r-rappreżentanza legali ta' parti fil-proċedimenti jew ta' persuna li tkun qed tikkunsidra li tibda proċedimenti. Hija l-livell li fih huma l-aktar probabbli li jiġu ttrattati kawżi urġenti tal-familja u kawżi oħra li jistgħu jiġu ffinanzjati b'fondi pubbliċi. Hija disponibbli f'żewġ forom: Għajjuna Investigattiva u Rappreżentanza Sħiħa.

3 Għandi dritt għal għajjuna legali?

Il-finanzjament mill-Aġenzija tal-Għajjuna Legali (Legal Aid Agency) (LAA) huwa disponibbli biss għal individwi bi problema legali li taqa' fl-ambitu għall-għajjuna legali. Ma hemmx testijiet tan-nazzjonalità jew tar-residenza.

Ir-rikorrenti ġenerali huma meħtieġa wkoll li:

Ikollhom introjtu baxx, jew ikunu fuq ċerti benefiċċji, jew f'ti kollhom tfaddil jew proprjetà (it-test tal-"Mezzi"), u

Juru li jkun raġonevoli, fiċ-ċirkustanzi tal-kawża, li jingħataw għajjuna legali (it-test tal-"Merti").

Test tal-mezzi

Meta tkun qiegħda tikkunsidra l-eligibbiltà għall-għajjuna legali, l-LAA tikkunsidra ċ-ċirkustanzi finanzjarji tal-individwu. Kemm għall-għajjuna legali kif ukoll għar-rappreżentanza legali, it-test tal-mezzi jinkludi valutazzjoni tal-introjtu gross fix-xahar, l-introjtu disponibbli ta' kull xahar, u l-kapital disponibbli tagħhom. Jekk jirċievu ċerti benefiċċji tas-sigurtà soċjali relatati mal-introjtu magħrufa bħala passporting benefits, huma jgħaddu awtomatikament mit-test tal-introjtu iżda l-kapital xorta jkun jeħtieġ li jiġi valutat.

Il-passporting benefits jinkludu:

Appoġġ għall-Introjtu (Income Support) (IS)

Allowance għal Min Ifittex Impjieg ibbażat fuq l-introjtu (Jobseeker's Allowance) (JSA)

Kreditu Universali (Universal Credit) (UC)

Element ta' Kreditu ta' Garanzija tal-Kreditu għall-Pensjoni (Guarantee Credit element of Pension Credit) (GC)

Allowance għall-Impjieg u għall-Appoġġ relatat mal-introjtu (ESA - Employment and Support Allowance).

Jekk l-individwu jirċievu appoġġ finanzjarju skont l-Artikoli 4 jew 95 tal-Att tal-1999 dwar l-Immigrazzjoni u l-Ażil (Immigration and Asylum Act 1999) miċ-Ċentru ta' Akkoljenza għal Applikanti għall-Ażil (NASS), inti tiġi passportat permezz ta' testijiet kemm tal-introjtu kif ukoll tal-kapital għal kwistjonijiet ta' immigrazzjoni kkontrollata għax-xogħol u l-ażil u appelli tat-tribunal superjuri (upper tribunal) biss.

It-test tal-mezzi ma japplikax f'xi tipi ta' kawżi, fosthom:

appelli quddiem it-tribunal tas-saħħa mentali

fejn l-ulied minuri jkunu qed jittieħdu fil-kustodja

kawżi dwar ħtif internazzjonali ta' minuri.

Test tal-merti

Ir-rikorsi għal għajjuna legali huma soġġetti wkoll għal test tal-merti, biex jiġi valutat jekk ikunx raġonevoli, fiċ-ċirkustanzi tal-kawża, li xi ħadd jingħata għajjuna legali.

Id-Direttur tax-Xogħol fuq każijiet tal-Għajjuna Legali (Director of Legal Aid Casework) (DLAC) iqis affarijiet bħal:

Jekk l-eżitu probabbli jkunx proporzjonat għall-ispiża biex titressaq il-kawża

Jekk il-kawża jkollhiex interess pubbliku aktar wiesa',

Jekk klijent ta' mezzi moderati li jħallas privatament ikunx lest li jonfoq flusu stess biex iressaq il-kawża, u

jekk ikunx hemm ksur tad-drittijiet ta' individwu jekk ma jingħatax għajjuna legali.

4 L-għajjuna legali tingħata għal kull tip ta' proċediment?

L-oqsma tal-ligi li għalihom hija disponibbli l-Għajjuna Legali huma stabbiliti fil-Parti 1 tal-Iskeda 1 tal-Att tal-2012 dwar l-Għajjuna Legali, is-Sentenzjar u l-Kastig tat-Trasgressuri (Legal Aid, Sentencing and Punishment of Offenders Act 2012).

Dawn jinkludu

Il-ligi pubblika tal-familja dwar il-protezzjoni tat-tfal.

Il-ligi privata tal-familja fejn ikun hemm evidenza ta' vjolenza domestika jew abbuż tat-tfal, kawżi dwar ħtif ta' minuri, kawżi dwar protezzjoni fi żwieġ sfurzat u kawżi fejn wild minuri jkun parti fil-proċedimenti.

Dejn fejn id-dar tal-persuna tkun f'riskju. Dan jinkludi l-prekluzjoni ta' dritt ipotekarju tad-dar, l-ordnijiet għall-bejgħ tad-dar u l-falliment involontarju fejn il-patrimonju tal-persuna jkun jinkludi d-dar tagħha.

L-abitazzjoni fejn id-dar tal-persuna tkun f'riskju jew il-persuna tkun mingħajr dar. Dan jinkludi l-pussess tad-dar, l-evizzjoni, l-istat hażin f'akkomodazzjoni mikrija fejn l-istat hażin joħloq riskju serju għas-saħħa jew għas-sikurezza, l-assistenza għall-persuni mingħajr dar u każijiet ta' mġiba antisosjali.

Kura fil-komunità

Azzjonijiet kontra l-awtoritajiet pubbliċi

Is-saħħa mentali u l-kapaċità mentali

Sfħarriġ ġudizzjarju

Ħtigi edukattivi speċjali

Applikazzjonijiet u appelli għall-ażil

Detenzjoni tal-immigrazzjoni

Diskriminazzjoni

Negliġenza klinika fejn wild isofri korriment newroloġiku li jirriżulta f'diżabbiltà severa waqt it-tqala, fit-twelid tal-wild jew fil-perjodu ta' wara t-twelid Immigrazzjoni fejn ikun hemm kwistjonijiet ta' vjolenza domestika, proċedimenti fil-Kummissjoni Speċjali għall-Appelli dwar l-Immigrazzjoni (Special Immigration Appeals Commission) jew kwistjonijiet ta' traffikar ta' bnedmin jew skjavitù, servitù jew xogħol furzat

Benefiċċji soċjali, iżda biss għal appell dwar punt ta' dritt quddiem it-Tribunal Superjuri (Upper Tribunal), il-Qorti tal-Appell (Court of Appeal) jew il-Qorti Suprema (Supreme Court).

Għal oqsma oħra, l-għajnuna legali tista' tkun disponibbli jekk jiġi ssodisfat it-test tal-"Finanzjament għal Każijiet Eċċezzjonali" ("Exceptional Case Funding"), kif stabbilit fl-Artikolu 10 tal-Att tal-2012 dwar l-Għajnuna Legali, is-Sentenzjar u l-Kastig tat-Trasgressuri (Legal Aid, Sentencing and Punishment of Offenders Act 2012).

5 Jeżistu proċeduri speċjali f'każijiet ta' bżonn?

Hija disponibbli għajnuna ta' emerġenza għal rappreżentanza legali urgenti, pereżempju sabiex l-individwi u/jew it-tfal tagħhom jinżammu siguri mill-abbuż domestiku.

Għal kawzi tal-liġi privata tal-familja li jinvolvu abbuż domestiku, ġeneralment jeħtieġ li tipprovdni evidenza biex turi li inti jew uliedek kontu friskju ta' dannu minn ex sieheb/sieħba.

Tista' titlob l-evidenza minn:

il-qrati

il-pulizija

konferenza multi-aġenzija għall-valutazzjoni tar-riskju (multi-agency risk assessment conference) (MARAC)

is-servizzi soċjali

professionist fil-kura tas-saħħa, pereżempju tabib, infermier, qabla, psikologu jew viżitatur tas-saħħa

ġestur ta' rifuġju

servizz ta' appoġġ dwar il-vjolenza domestika

il-bank tiegħek, pereżempju l-kontijiet tal-karti tal-kreditu, id-dokumenti u d-dikjarazzjonijiet tas-self

l-impjegatur, jew il-fornitur tal-edukazzjoni jew it-taħriġ tiegħek

il-fornitur ta' kwalunkwe benefiċċju li rċevajt.

Il-konsulenti legali b'kuntratt ta' għajnuna legali jistgħu japplikaw għal rappreżentanza legali ta' emerġenza biex ikopru kwalunkwe azzjoni immedjata. Xorta huwa meħtieġ li wieħed jagħmel rikors għal għajnuna legali bil-mod normali għal kwalunkwe ħidma li tkun għaddejja.

6 Minn fejn nista' nikseb formola ta' applikazzjoni għal għajnuna legali?

Il-konsulenti legali kollha, b'kuntratt ta' għajnuna legali jew mingħajru, għandhom id-dmir li jgħidu lill-klijenti tagħhom dwar id-disponibbiltà possibbli ta' għajnuna legali u jridu jagħtuhom l-opzjoni li jmorru għand fornitur tal-għajnuna legali.

Is-servizzi ta' għajnuna legali ċivili jistgħu jiġu pprovduti mis-servizz ta' konsulenza telefonika tal-Konsulenza Legali Ċivili (Civil Legal Advice) (CLA), avukati (solicitors) u avukati (barristers), jew minn organizzazzjonijiet mingħajr skop ta' qligħ b'kuntratt ta' Aġenzija tal-Għajnuna Legali fil-qasam tal-liġi rilevanti. Il-konsulenti tal-għajnuna legali jistgħu jinstabu billi tiffittex online permezz ta' Find a Solicitor - The Law Society

Il-klijenti jistgħu jiġu riferuti wkoll lis-servizz ta' konsulenza telefonika tas-CLA għal determinazzjoni inizjali tal-ambitu u l-eligibbiltà finanzjarja.

7 X' dokumenti jridu jiġu pprezentati mal-formola tal-applikazzjoni għal għajnuna legali?

Se jkun meħtieġ li tagħti informazzjoni dwar dawn li ġejjin kemm għalik kif ukoll għas-sieheb/sieħba tiegħek (jekk ikun xieraq):

il-benefiċċji - inklużi d-dikjarazzjonijiet tal-benefiċċji

l-introjt, it-tfaddil u l-infiq - inklużi l-karti tal-paga u d-dikjarazzjonijiet bankarji

in-numri tas-Sigurtà Soċjali.

Ikollok bżonn ukoll kopji ta' evidenza relatati mal-kawża tiegħek, eż:

dokumenti tal-qorti

ċertifikati taż-żwieġ u tat-twelid (għal kawzi tal-familja)

ittri rilevanti.

8 Fejn irrid nibgħat l-applikazzjoni tiegħi għal għajnuna legali?

Ir-rikorsi jsiru f'isem individwu minn avukati (solicitors) b'kuntratt ta' Għajnuna Legali lill-Aġenzija tal-Għajnuna Legali (Legal Aid Agency). Ara hawn fuq għal kif issib solicitor.

9 Kif nista' nsir naf jekk jiniex intitolat għal għajnuna legali?

L-avukat (solicitor) tiegħek jgħidek jekk ir-rikors tiegħek għall-għajnuna legali ġiex aċċettat u jekk teħtieġx tħallas kontribuzzjoni.

10 X'għandi nagħmel jekk inkun intitolat għal għajnuna legali?

L-avukat (solicitor) tiegħek javżak.

11 Min jagħżilli l-avukat, jekk inkun intitolat għal għajnuna legali?

Inti (ara hawn fuq) għalkemm trid tagħzel avukat (solicitor) li jkollu kuntratt mal-Aġenzija tal-Għajnuna Legali (Legal Aid Agency).

12 L-għajnuna legali tkopri l-ispejjeż kollha tal-proċedimenti?

Jekk jingħata finanzjament, dan ikopri l-ispejjeż kollha tal-avukat (solicitor) tiegħek, inklużi ħlasijiet bħat-tariffi tal-qorti, għalkemm inti tista' tintalab tħallas kontribuzzjoni mensili fissa, skont il-mezzi tiegħek.

13 Min għandu jħallas l-ispejjeż l-oħra jekk jien inkun intitolat biss għal għajnuna legali limitata?

Ara hawn fuq.

14 L-għajnuna legali tkopri l-appelli wkoll?

Jekk tiffel kawża (kawża fl-ambitu) li ma kinitx iffinanzjata mil-LAA, inti xorta tista' tressaq rikors għal finanzjament biex tappella quddiem qorti oġġla. Ikollok bżonn tissodisfa t-testijiet tal-mezzi u tal-merti.

Jekk il-kawża tiegħek kienet iffinanzjata mil-LAA, inti tista' tagħmel rikors għal emenda fiċ-ċertifikat ta' finanzjament tiegħek biex ikopri appell. F'dan l-istadju, l-LAA tiżgura li l-kawża tiegħek tkun għadha tissodisfa l-kriterji tal-mezzi u tal-merti.

15 L-għajnuna legali tista' tiġi ritirata qabel il-konklużjoni tal-proċedimenti (jew saħansitra tiġi revokata wara t-terminazzjoni tal-proċedimenti)?

Jekk l-introjt u/jew il-kapital tiegħek jiżdiedu waqt li jkun fis-seħħ il-finanzjament tar-rappreżentanza legali tiegħek, inti trid tinforma immedjatament lill-LAA u l-mezzi tiegħek jistgħu jerrġgħu jġu valutati. Jekk l-introjt tiegħek jonqos, inti tista' tressaq rikors biex il-mezzi tiegħek jerrġgħu jġu valutati u l-kontribuzzjoni tiegħek tista' titnaqqas. Jekk takkwista flus f'daqqa waħda, pereżempju, jekk turet flus, tbiġħ id-dar tiegħek jew tirbaħ il-lotterija, waqt li l-kawża tiegħek tkun qed tiġi ffinanzjata mil-LAA, inti tista' tintalab tħallas parti mill-ispejjeż legali jew l-ispejjeż legali tiegħek kollha minn dawk il-flus.

Jekk tinghata finanzjament, dan jista' jkun limitat għal certu xogħol, bħall-kisba ta' opinjoni ta' avukat (barrister) dwar il-kawża tiegħek, u tista' tiġi speċifikata għotja massima. Ikollok bżonn tressaq rikors permezz tal-avukat (solicitor) tiegħek jekk ikollok bżonn testendi l-ammont tax-xogħol kopert jew l-ispiza massima tax-xogħol li l-avukat (solicitor) tiegħek jista' jagħmel.

L-LAA tista' tirtira l-finanzjament jekk ma jkunx għadu raġonevoli għalik li tircevi, pereżempju jekk tirrifjuta offerta ta' saldu raġonevoli jew jekk jidher ċar li l-kawża tiegħek ikollha prospettu aktar baxxi ta' suċċess milli mistenni. Dan sabiex jiġi żgurat li l-flus pubbliċi ma jinħlewx f'sitwazzjoni fejn klijent li jhallas privatament ma jkunx probabbli li jipproċedi. Jekk L-LAA tkun qed tikkunsidra li tirtira l-finanzjament tiegħek, din l-ewwel tagħtik iċ-ċans turi għaliex m'għandhiex tagħmel dan, u jekk fil-fatt tiddeciedi li tirtira l-finanzjament tiegħek, inti jkollok id-dritt ta' appell quddiem kumitat indipendenti ta' avukati. Jekk il-finanzjament jiġi rtirat, dan ikopri l-ispejjeż li diġà jkunu saru mill-avukati (solicitors) tiegħek.

Imposta Statutorja

Tista' titalab ukoll tħallas lura parti mill-ispejjeż jew l-ispejjeż tiegħek kollha jekk is-sitwazzjoni finanzjarja tiegħek titjeb bħala riżultat tal-proċedimenti. Fit-tmiem ta' kawża, l-LAA hija obligata tirkupra l-ispejjeż tagħha sa fejn possibbli. L-ewwel hija tqis kwalunkwe kontribuzzjoni mħallsa minnek u kwalunkwe spiza rkuprata mingħand l-avversarju tiegħek. Wara dan, hija tirkupra kwalunkwe defiċit li jifdal minn kwalunkwe proprjetà jew flus irkuprati jew preservati matul il-proċedimenti. Klijent li jhallas privatament ikollu jhallas lura kwalunkwe spiza pendenti b'dan il-mod, u huwa biss ġust li klijent iffinanzjat għandu jagħmel l-istess, jekk ikun jista' jagħmel dan. Madankollu, jekk il-proprjetà inkwistjoni tkun id-dar tiegħek (jew flus imwarrba biex tixtri dar), f'dak il-każ tista' tidifferixxi l-pagament sa meta terġa' tbighha, bil-kundizzjoni li taqbel li tħallas l-imgħax matul il-perjodu intermedju.

16 Nista' nikkontesta r-rifjut li ninghata għajuna legali?

Avukat (solicitor)/konsulent b'kuntratt ta' għajuna legali jista' jirrifjuta li jaġixxi għalik. Il-kuntratt tagħhom jistabbilixxi ċ-ċirkustanzi meta jistgħu jirrifjutaw, eż. ikun hemm kunflitt ta' interess jew ma jkollhomx il-kapaċità. Huma għandhom jgħidulek għaliex ma jkunux se jieħdu l-kawża iżda ma hemm l-ebda appell kontra d-deċiżjoni

Jekk ir-rikors tiegħek jiġi miċhud għal raġunijiet ta' merti, l-LAA tinfirmak bid-deċiżjoni tagħha u tipprovi spjegazzjoni. Imbagħad ikollok erbatax-il jum biex tappella. L-appell l-ewwel jiġi eżaminat internament. Jekk, wara li tikkunsidra l-appell, l-LAA tqis li l-kriterji għall-għajuna legali ġew issodisfati u taqleb id-deċiżjoni, ir-rikors / emenda jiġu aċċettati u jinħareġ ċertifikat tal-għajuna legali / ċertifikat emendat.

Jekk, l-LAA tqis li l-kriterji għall-għajuna legali ma ġew issodisfati u tikkonferma d-deċiżjoni, inti u l-avukat (solicitor) tiegħek tiġu infurmati bir-raġuni għal dan u fl-istess ħin inti tiġi infurmat jekk ikunx hemm dritt ta' appell ulterjuri quddiem Aġġudikatur Indipendenti tal-Finanzjament (Independent Funding Adjudicator) (IFA).

Jekk l-appell jiġi rinviat lil IFA, huwa jieħdu deċiżjoni / jagħmel rakkomandazzjoni bbażata fuq l-informazzjoni pprovduta b'appoġġ għall-appell u r-regolamenti eżistenti dwar l-għajuna legali. L-IFA jista' jikkuntattjak, jekk ikun xieraq.

Aktar informazzjoni

Aktar informazzjoni dwar l-Għajuna Legali hija disponibbli minn [Gov.uk](https://www.gov.uk).

L-aħħar aġġornament: 12/07/2021

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Għajuna legali - Skozja

1 Il-proċedimenti legali xi spejjeż jinvolvu, u normalment min irid iħallashom?

L-ispejjeż jiddependu min-natura tal-kawża. L-ispejjeż jistgħu jinkludu l-onorari tal-avukat (solicitor) li jkun qiegħed jaġixxi għall-persuna li tircievi l-għajuna legali (il-persuna assistita), flimkien ma' nfiq bħat-tariffi tal-qorti u l-perizji.

Fit-tmiem ta' kawża, il-qorti tiddeciedi liema parti għandha tħallas l-ispejjeż. B'mod ġenerali, il-parti rebbieħa tiġi ordnata tħallas l-ispejjeż tal-parti telliefa għalkemm hemm bosta eċċezzjonijiet għal dan il-prinċipju. Jekk il-persuna assistita toħroġ telliefa jew jekk il-parti l-oħra tiġi ordnata tħallas l-ispejjeż iżda tonqos milli tagħmel dan, il-persuna assistita tkun responsabbli biex tħallas l-ispejjeż proprji tagħha.

2 X'inhija eżattament l-għajuna legali?

L-assistenza legali ffinanzjata b'fondi pubbliċi (għajuna legali) tippermetti lill-persuni jsegwu jew jiddefendu d-drittijiet tagħhom jew iħallsu għad-difiża tagħhom meta kieku ma jkunux jistgħu jaffordjaw li jagħmlu dan. L-għajuna legali fl-Iskozja hija amministrata mill-Bord Skoċċiz tal-Għajuna Legali (Scottish Legal Aid Board) (SLAB), li huwa Korp Pubbliku Mhux Dipartimentali (Non-Departmental Public Body) iffinanzjat mill-Gvern Skoċċiz (The Scottish Government).

Hemm tliet tipi ta' assistenza legali.

Konsulenza u assistenza ċivili: Konsulenza verbali jew bil-miktub dwar l-applikazzjoni tal-liġi Skoċċiza għal kwalunkwe ċirkustanza partikolari li tkun inqalgħet fir-rigward tal-persuna li tfitteż il-konsulenza. Din tinghata minn avukat (solicitor) u, fejn ikun xieraq, minn avukat (counsel).

Konsulenza permezz ta' rappreżentanza (ABWOR): Kategorija ta' konsulenza u assistenza li tippermetti r-rappreżentanza minn avukat (solicitor) jew, fejn ikun xieraq, minn avukat (counsel) fi proċedimenti ċivili fi qrati u tribunali deżinjati fl-Iskozja.

Għajuna legali ċivili: Skema separata li tippermetti r-rappreżentanza minn avukat (solicitor) jew, fejn ikun xieraq, minn avukat (counsel) fi proċedimenti ċivili fi qrati u tribunali deżinjati oħra fl-Iskozja.

3 Għandi dritt għal għajuna legali?

Il-kriterji ta' eliġibbiltà għal dawk li jaċċessaw l-għajuna legali ċivili huma konsistenti u trasparenti, bir-rikorsi jkunu soġġetti għal testijiet statutorji. L-ewwel żewġ testijiet jiġu applikati għall-kontenut legali tar-rikors. Irid jintwera li jkun hemm bażi legali għall-kawża li għaliha tkun qed titalab l-għajuna legali (imsejja kawża probabbli) u li jkun raġonevoli li jintużaw fondi pubbliċi biex tiġi appoġġata l-kawża. It-tielet test jiġi applikat għaċ-ċirkustanzi finanzjarji tar-rikorrent.

Il-konsulenza u l-assistenza jistgħu jinghataw minn avukat (solicitor) jekk huwa jkun sodisfatt li r-rikorrent ikun finanzjarjament eliġibbli u s-sugġett li dwaru jfitteż il-konsulenza jkun kwistjoni tal-liġi Skoċċiza. Avukat (solicitor) jista' jipprovi konsulenza u assistenza sa certu livell ta' nefqa. Kwalunkwe xogħol li jkun se jaqbeż il-livell inizzjali tan-nefqa jrid ikollu l-approvazzjoni minn qabel tal-SLAB, l-istess bħal kwalunkwe xogħol li jirrikjedi rappreżentanza.

Ma hemm l-ebda rekwiżit li wieħed irid ikun residenti fl-Iskozja meta jagħmel rikors għal assistenza legali skont l-Att tal-1986 dwar l-Għajuna Legali (l-Iskozja) (Legal Aid (Scotland) Act 1986). Il-konsulenza u l-assistenza huma disponibbli għal kwistjonijiet tal-Liġi Skoċċiza (inkluża l-liġi tar-Renju Unit li tapplika fl-Iskozja). L-Għajuna Legali hija disponibbli għal proċedimenti fil-qrati Skoċċizi.

4 L-għajuna legali tinghata għal kull tip ta' proċediment?

Ara l-Mistoqsija 2 hawn fuq.

Il-konsulenza u l-assistenza ċivili huma disponibbli dwar kwistjonijiet li jinvolvu l-applikazzjoni tal-liġi Skoċċiza.

L-ABWOR hija disponibbli għal proċedimenti ċivili f'għadd ta' qrati u tribunali li huma msemmija fil-leġiżlazzjoni. Dawn jinkludu t-Tribunali tal-Appell dwar l-Immigrazzjoni (Immigration Appeal Tribunals) u t-Tribunali Industrijali (Employment Tribunals).

L-għajnuna legali ċivili hija disponibbli għal proċedimenti ċivili f'għadd ta' qrati u tribunali oħra li huma msemmija fil-leġiżlazzjoni. Dawn jinkludu l-Qorti tax-Sheriff (Sheriff Court) u l-Qorti tas-Seduta (Court of Session), li huma l-qrati prinċipali fl-Iskozja għal kwistjonijiet ċivili. L-għajnuna legali hija disponibbli wkoll għal għadd ta' tribunali bħall-Kummissarji tas-Sigurtà Soċjali u t-Tribunali tal-Appell dwar l-Impjegji (Employment Appeal Tribunals).

L-għajnuna legali ċivili ma tistax tingħata għal proċedimenti kompletament jew parzjalment ikkonċernati b'malafama; petizzjonijiet elettorali; rikorsi simplifikati għad-divorzu fil-Qorti tas-Seduta (Court of Session) jew il-Qorti tax-Sheriff (Sheriff Court); u petizzjonijiet minn debitur għas-sekwestru tal-patrimonju tiegħu. Hija ma tistax tkun disponibbli għal kawzi fil-qorti għal talbiet żgħar (small claims court) (jiġifieri fejn il-valur ta' talba jkun anqas minn £ 3 000 sakemm it-talba ma tkunx tinvolvi dannu personali).

Madankollu, l-avukat (solicitor) tiegħek jista' jkun kapaċi jagħtik parir dwar dawn taħt konsulenza u assistenza.

5 Jeżistu proċeduri speċjali f'każijiet ta' bżonn?

Avukat (solicitor) jista' jiehu ċerti passi fil-proċedimenti bħala kwistjoni ta' urġenza speċjali sabiex jiproteġi l-pożizzjoni tar-rikorrent qabel ma rikors għall-għajnuna legali ċivili jiġi determinat mill-SLAB.

6 Minn fejn nista' nikseb formola ta' applikazzjoni għal għajnuna legali?

L-SLAB jaċċetta biss rikorsi li jiġu pprezentati minn avukat (solicitor) li jaġixxi fisem rikorrent.

7 X'dokumenti jridu jiġu pprezentati mal-formola tal-applikazzjoni għal għajnuna legali?

L-avukat (solicitor) tiegħek jinfurmak dwar id-dokumenti li jkunu meħtieġa fir-rigward tal-valutazzjoni tal-eligibbiltà finanzjarja u l-merti tal-kawża tiegħek.

8 Fejn irrid nibgħat l-applikazzjoni tiegħi għal għajnuna legali?

L-SLAB jaċċetta biss rikorsi li jiġu pprezentati minn avukat (solicitor) li jaġixxi fisem rikorrent, u mhux mir-rikorrenti direttament.

Jekk ma tkunx tista' ssib avukat (solicitor) biex jirrapprezentak, il-Law Society of Scotland tipprovdi lokalizzatur tal-avukati (solicitors) fuq [is-sit web tagħha](#). Dan jipprovdi l-opzjoni li wieħed ifittex avukat (solicitor) irregistrat biex jipprovdi għajnuna legali. Tista' wkoll iċċempel lil-Law Society fuq 0131 226 7411.

9 Kif nista' nsir naf jekk jiniex intitolat għal għajnuna legali?

L-avukat (solicitor) tiegħek jgħidlek jekk intix eligibbli biex tirċievi konsulenza u assistenza tal-għajnuna legali.

Għall-għajnuna legali, l-avukat (solicitor) tiegħek jipprezenta rikors għal dan f'ismek u l-SLAB jikkalkola it-tnejn ladarba r-rikors tiegħek għall-għajnuna legali ċivili jkun ġie valutat. L-SLAB għandu wkoll għadd ta' [stimaturi tal-eligibbiltà](#) fuq is-sit web tiegħu biex jgħinuk tifhem dak li tista' tkun intitolat għalih.

10 X'għandi nagħmel jekk inkun intitolat għal għajnuna legali?

L-avukat (solicitor) tiegħek jagħtik parir dwar il-kors ta' azzjoni xieraq.

11 Min jagħżili l-avukat, jekk inkun intitolat għal għajnuna legali?

Tkun trid tikkonsulta avukat (solicitor) qabel ma tkun tista' tressaq rikors għal konsulenza u assistenza jew għajnuna legali.

Jekk ma tkunx tista' ssib avukat (solicitor) biex jirrapprezentak, il-Law Society of Scotland tipprovdi [lokalizzatur tal-avukati \(solicitors\)](#) fuq is-sit web tagħha. Dan jipprovdi l-opzjoni li wieħed ifittex avukat (solicitor) irregistrat biex jipprovdi għajnuna legali. Tista' wkoll iċċempel lil-Law Society fuq 0131 226 7411.

Inkella, l-[SLAB](#) jipprovdi informazzjoni dwar l-eqreb avukati (solicitors) li joffru għajnuna permezz ta' għajnuna legali, jew fornituri oħra ta' konsulenza ffinanzjati mill-Bord. Għal kwistjonijiet ċivili, huwa possibbli li tfittex skont it-tip ta' kawża. Għalkemm ditta tkun irregistrata għal xogħol ta' għajnuna legali, hija mhijiex obligata li toffri servizzi lil kwalunkwe klijent jew li toffri li tiegħu kawża fuq għajnuna legali.

12 L-għajnuna legali tkopri l-ispejjeż kollha tal-proċedimenti?

Ara l-mistoqsija 1 hawn fuq.

L-għajnuna legali tkopri biss l-ispejjeż tal-avukat (solicitor) tiegħek u spejjeż oħra relatati mal-kawża tiegħek, bħat-tariffi tal-qorti u l-perizji. L-għajnuna legali ma tkoprix l-ispejjeż tal-parti l-oħra.

Jekk inti eligibbli għall-għajnuna legali, inti tista' tkun meħtieġ li tħallas kontribuzzjoni għall-ispejjeż tal-kawża. Il-livell tal-kontribuzzjoni pagabbli jkun ibbażat fuq iċ-ċirkustanzi finanzjarji tiegħek.

13 Min għandu jħallas l-ispejjeż l-oħra jekk jien inkun intitolat biss għal għajnuna legali limitata?

Jekk tkun intitolat għal għoti limitata ta' għajnuna legali, inti jkollok tħallas il-bqija tal-ispejjeż tal-kawża inti stess. Jekk ikollok tħallas kontribuzzjoni, l-ammont ikun jiddependi fuq l-introjt disponibbli, it-faddil u l-proprjetà tiegħek. L-SLAB ikejjel l-introjt mid-data tar-rikors u l-kapital (tfaddil u oġġetti ta' valur li jkollok) sakemm iddum il-kawża tiegħek.

14 L-għajnuna legali tkopri l-appelli wkoll?

Iċ-ċertifikat oriġinali tal-għajnuna legali ma jkoprix appell kontra l-eżitu tal-kawża. Ikun meħtieġ rikors ġdid għal għajnuna legali u l-SLAB irid ikun sodisfatt li t-testijiet statutorji jkunu ssodisfati fir-rigward tal-appell.

15 L-għajnuna legali tista' tiġi rtrata qabel il-konklużjoni tal-proċedimenti (jew saħnsitra tiġi revokata wara t-terminazzjoni tal-proċedimenti)?

L-SLAB jista', u xi drabi jagħmel dan, li jissospendi l-għajnuna legali għal diversi raġunijiet, bħal meta avukat (solicitor) ma jwiegħix talba għal informazzjoni addizzjonali. F'konformità mal-kriterji ta' eligibbiltà stabbiliti fil-liġi, l-SLAB huwa meħtieġ li jqis il-valutazzjoni kontinwa tal-finanzi ta' persuna u li jikkunsidra jekk ikunx għadu raġonevoli li tingħata l-għajnuna legali. Parti mit-test tar-raġonevolezza hija li persuna li tingħata għajnuna legali hija mistennija li tikkonforma mal-ordnijiet tal-qorti.

L-għajnuna legali tista' tiġi tterminata wkoll jekk il-persuna assistita tkun tat informazzjoni falza jew tkun naqset milli tiżvela informazzjoni materjali u f'dawk iċ-ċirkustanzi l-SLAB jista' jfittex ukoll li jirkupra kwalunkwe flus li jkun ħallas.

16 Nista' nikkontesta r-rifjut li ningħata għajnuna legali?

Jekk persuna tiġi miċhuda l-għajnuna legali, l-SLAB ikun ta r-raġuni(jiet) għaċ-ċahda. Individwu jista' jitlob rieżami tal-kawża, b'mod partikolari jekk iċ-ċirkustanzi jkunu nbidlu. Kawża individwali tista' tiġi diskussa mal-SLAB permezz tal-posta elettronika (general@slab.org.uk) jew bit-telefown. Is-swiċċbord (0131 226 7061) huwa miftuħ, mit-Tnejn sal-Ġimgħa, 0830-1700.

L-aħħar aġġornament: 15/07/2021

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea.

Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-avtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.